

احکام نماز (حنفی)

طریقہ نماز جنازہ

طریقہ نماز (حنفی)

طریقہ وضو، (حنفی)

طریقہ نماز عید

فیضان جمعہ

طریقہ فاتحہ

طریقہ غسل (حنفی)

طریقہ نمازهای قضاء

نماز مسافر (حنفی)

فیضان اذان (فضائل اذان)

وضو و علوم (science)

احترام مسلم

ضیائے درود و سلام

چهل وصیت از مدینہ منورہ

شناخت دعوت اسلامی

شیخ طریقت، امیر ملت، بانی دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابوالحسن
محمد الیاس عطار قادری رضوی دامت برکاتہم
العالیہ

مکتبۃ الدینہ

احکام نماز (حنفی)

(رسائل عطاریه قسمت اول)

اگر شما از اوّل تا آخر کاملاً میخوانید، ان شاء الله عزوجل اشتباهات بیشتر شما خود بخود پیش روی تان خواهد آمد. معلومات هم بیشتر می شود، ثواب حصول علم نیز بدست خواهد آمد. انشاء الله عزوجل. در این مجموع ۱۲ رسائل شیخ طریقت، امیر اهل سنت، حضرت علامه مولانا ابو بلال محمد الیاس عطار قادری رضوی دامت برکاتهم العالیه درج ذیل است:

01	طریقه وضوء
41	وضو و علوم (science)
58	طریقه غسل
82	فیضان آذان
105	طریقه نماز
189	نماز مسافر
204	طریقه نماز های قضاء
233	طریقه نماز جنازه
246	فیضان جمعه
269	طریقه نماز عید
278	چهل وصیت از مدینه منوره
292	طریقه فاتحه

نام کتاب : احکام نماز (حنفی)

مصنف : شیخ طریقت، امیر اہلسنت،

حضرت علامہ مولانا ابو بلال محمد الیاس عطار

قادری رضوی دامت برکاتہم العالیہ

ناشر : مکتبۃ المدینہ

این رسالہ ای احکام نماز را آقای امیر اہلسنت، شیخ

طریقت حضرت علامہ مولانا ابو بلال محمد الیاس عطار

قادری رضوی دامت برکاتہم العالیہ بزبان اردو تحریر فرمودہ

اند، مجلس ترجمۂ دعوت اسلامی این کتاب را بزبان فارسی

ترجمہ نمودہ، بوسیله مکتبۃ المدینہ اشاعت نمودہ اند. اگر در

ترجمہ اشتباہاتی بہ نظر برسد، خواہشمند است مجلس ترجمۂ

(دعوت اسلامی) را آگاہ فرمایند

متشکریم.

ای میل ایدریس: translation@dawateislami.net

عمل افضل تر از همه

سید الانبیاء صلی الله تعالی علیه وآله وسلم محو گفتگو بایک صحابی بودند که وحی آمد شخصی که با شما مصروف گفتگو می باشد از عمرش فقط یک ساعت باقی مانده است، وقتیکه آنحضرت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم آن صحابی را از این سخن آگاه فرمودند زمان نماز عصر بود، بناء آن شخص بقرار گردیده عرض کرد: یا رسول الله! مرا چنان عملی نشان دهید که در این وقت برایم بیشتر مناسب باشد. حضور پر نور صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: اشتغل بالتعلم یعنی مشغول تحصیل علم باش پس او مشغول تحصیل علم گردید و قبل از مغرب وفات کرد

راوی میگوید که اگر افضل تر از علم چیز دیگری می بود پس حضور اقدس صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در آن وقت برای انجام دادن همان عمل حکم می فرمودند (تفسیر کبیر)

۲۰	آیا از دیدن ستر وضو می شکند
۲۰	وضوی غسل کافی است
۲۱	خون در تف (آب دهان)
۲۱	ادرار و استفراغ بچه شیر خوار
۲۲	پنج احکام مشکوکیت وضو
۲۲	تماس سگ چه خواهد شد؟
۲۳	شکستن وعدم شکستن وضو در اثر خواب
۲۵	وضو خانه های مساجد
۲۵	در منزل وضو خانه بسازید
۲۶	طریقه ساختن وضو خانه
۲۷	ده گل مدنی وضو خانه
۲۸	برای کسی که وضویش نمی ایستد ۶ حکم
۳۰	هفت متفرقات
۳۱	اسراف آب در وضوء
۳۲	بر نهر جاری هم اسراف
۳۲	فتوای امام احمد رضا
۳۳	اسراف کار شیطانی است
۳۴	بطور عملی وضو را بیاموزید
۳۵	اسراف آب مسجد و مدرسه
۳۶	هفت تدابیر نجات از اسراف
۳۸	برای نجات از اسراف ۱۴ گل مدنی ...
وضو و علوم (science)	
۴۱	قبول اسلام به سبب حکمت وضوء
۴۲	سیمنار در آلمان غربی
۴۲	وضو و فشار خون
۴۳	وضو و فلج

صفحه	عنوان
	طریقه وضوء
۱	عشق رسول عثمان غنی رضی الله تعالی عنه.....
۲	حکایت ریختن گنا هان
۳	فضیلت خوابیدن با وضو.....
۳	مردۀ با وضو شهید است
۴	نسخه حفاظت از مصیبت ها
۴	هفت فضایل با وضو بودن
۵	ثواب دو برابر
۵	طریقه وضو (حنفی)
۷	هر هشت دروازه جنت باز میگردند.....
۸	فضایل خواندن سورة قدر بعد از وضوء
۸	بینایی نظر هرگز کم نمیشود
۸	چهار فرائض وضوء
۸	تعریف شستن.....
۹	۱۲ سنت وضوء
۱۰	۲۶ مستحبات وضوء
۱۲	۱۵ مکروهات وضوء
۱۴	مسئله اهم آب مستعمل
۱۴	استفاده کنندگان پان متوجه باشند.....
۱۶	پنج احکام بر آمدن خون از زخم وغیره.....
۱۷	از تزریق کردن وضو می شکند یا خیر؟.....
۱۸	اشک چشم درد
۱۸	آبله و زخم زیر پوست
۱۹	از استفراغ چه وقت وضو می شکند ...
۱۹	احکام خندیدن

۵۹	طریقه غسل (حنفی)
۶۰	فرايض سه گانه غسل
۶۰	غرغره کردن
۶۱	دریني آب انداختن
۶۱	ريختن آب بر تمام بدن
۶۱	توجّهات برای مردان و زنان
۶۳	توجهات برای زنان
۶۳	پانسمان زخم
۶۴	۵ علل فرض شدن غسل
۶۴	وضاحت ضروری نفاس
۶۵	احکام ضروری
۶۶	عذابِ مشّت زنی (جلق)
۶۷	طریقه غسل در آب جاری
۶۷	فواره در حکم آب جاری است
۶۷	احتیاط در فواره
۶۸	سنگ دستشویی را درست بکنید ...
۶۸	غسل چه وقت سنت است
۶۸	غسل چه وقت مستحب است
۷۰	در یک غسل نیت های مختلفه
۷۰	نظر کردن بطرف لباس تنگ پوشیده چگونه ؟
۷۰	اگر از غسل سرما خوردگی بوجود میآید چه باید کرد؟
۷۱	احتیاط با آئیکه در ظرف باشد
۷۱	گره موها
۷۱	آداب ده گانه خواندن و برداشتن قرآن.

۴۳	قدر دان مسواک
۴۴	برای تقویت حافظه
۴۴	سه احادیث مبارکه در مورد مسواک.
۴۵	علاج آبله های دهن
۴۵	ضررهای برس دندان
۴۶	آیا مسواک کرده می توانید؟
۴۶	چهارده گل مدنی
۴۷	حکمت های شستن دست
۴۸	حکمت های شستن دهان
۴۸	حکمت های آب انداختن در بینی
۴۹	حکمت های شستن صورت
۵۰	حفاظت از کوری
۵۰	حکمت های شستن آرنج ها
۵۱	حکمت های مسح گردن
۵۱	یزشک دیوانگان
۵۲	حکمت شستن پاها
۵۲	آب باقیمانده وضو
۵۲	انسان برکرة ماه
۵۴	بازیچه نور
۵۵	معجزه شق القمر
۵۵	خاص برای رضای خدا
۵۶	وضو باطنی
۵۷	سنت محتاج به تحقیق علمی نیست
طریقه غسل (حنفی)	
۵۸	فضیلت درود شریف
۵۸	سزای عجیب

۹۴	ثواب صد شهید را بدست آرید.....
۹۹	اذان
۱۰۰	دعای اذان
۱۰۱	ایمان مفصل / ایمان مجمل
طریقه نماز (حنفی)	
۱۰۵	فضیلت درود شریف
۱۰۶	از همه اولترین سوال در روز قیامت ..
۱۰۶	نور برای نمازی
۱۰۶	چه کسانی باهم دیگر حشر خواهند شد ...
۱۰۷	نماز در حالت شدید زخمی بودن
۱۰۷	اسباب نور یا تاریکی بر نماز
۱۰۸	یک سبب خاتمه بد
۱۰۸	دزد نماز
۱۰۹	دو اقسام دزد
۱۰۹	طریقه نماز (حنفی)
۱۱۵	در نماز خواهران اسلامی چند فرق وجود دارد
۱۱۵	هر دو متوجه باشید (خواهران و برادران) ..
۱۱۶	شش شرائط نماز
۱۱۹	سه وقت مکروه
۱۲۲	هفت فرائض نماز
۱۲۸	صحیح اداء کردن حروف ضروری است ...
۱۲۸	توجه توجه توجه!
۱۲۹	مدرسه المدینه
۱۳۱	زیان های موکت
۱۳۲	طریقه پاک کردن موکت ناپاک

۷۳	لمس کردن کتب دینی.....
۷۳	در حالت جنابت درود شریف خواندن.
۷۴	بچه چه وقت بالغ میشود؟.....
۷۴	ترتیب گذاشتن کتابها.....
۷۵	بستن اشیاء در اوراق دینی.....
۷۵	نقش کعبه بر مصلی.....
۷۵	علت وسوسه ها.....
۷۵	بیان تیمم و فرائض آن
۷۶	سنت های تیمم ده چیز اند
۷۶	طریقه تیمم (حنفی).....
۷۷	25 گل مدنی تیمم
فیضان اذان (فضایل اذان)	
۸۲	در قبر کرم نمی ماند
۸۳	گنبد موره ای
۸۳	گناه گذشته معاف
۸۳	ماهی ها هم استغفار می کنند
۸۴	فضیلت جواب اذان
۸۴	سی و دو میلیون و چهار صد هزار نیکی بدست آرید
۸۵	جواب دهنده اذان جنتی گردید
۸۶	طریقه جواب اذان و اقامت
۸۸	۱۴ گل مدنی اذان
۹۰	۹ گل مدنی جواب اذان
۹۲	هفت گل مدنی اقامت
۹۳	۱۱ مستحب مواقع ادای اذان
۹۳	اذان دادن در مسجد خلاف سنت است

۱۵۴	در دوران نماز انحراف از قبله.....
۱۵۴	کشتن مار در نماز
۱۵۵	خاریدن در نماز.....
۱۵۵	اشتباهات در گفتن الله اکبر.....
۱۵۶	۳۳ مکروهات تحریمه نماز.....
۱۵۶	چادر را برشانها آویزان کردن.....
۱۵۷	شدت حاجت طبعی
۱۵۷	برداشتن سنگها در نماز
۱۵۸	انگشتان را بصدا در آوردن
۱۵۹	دست بکمر گذاشتن
۱۶۰	بطرف آسمان نگاه کردن
۱۶۰	پسوی نمازی نگاه کردن
۱۶۳	صورت همچون خر
۱۶۴	نماز و تصاویر
۱۶۵	۳۲ مکروهات تنزیه نماز
۱۶۸	بانیم آستین نماز خواندن چگونه؟
۱۷۰	بیان امامت
۱۷۰	سیزده شرایط اقتداء
۱۷۱	بعد از اقامت امام اعلان فرماید
۱۷۱	بیان جماعت
۱۷۲	بیست عُذر ترک جماعت
۱۷۳	خوف از خاتمه بر کفر
۱۷۵	۹ گل مدنی نماز وتر
۱۷۵	دعا قنوت
۱۷۷	بیان سجده سهو
۱۷۹	مسئله خیلی مهم

۱۳۳	تقریباً ۳۰ واجبات نماز
۱۳۶	تقریباً ۹۶ سنت نماز
۱۳۶	سنت های تکبیر تحریمه
۱۳۷	سنت های قیام
۱۳۸	سنت های رکوع
۱۳۹	سنت های قومه
۱۴۰	سنت های سجود
۱۴۱	سنت های جلسه
۱۴۱	سنتهای بلند شدن برای رکعت دوم ..
۱۴۱	سنت های قعده
۱۴۲	سنت های سلام دادن
۱۴۴	سنت های بعد از سلام دادن
۱۴۴	سنت های سنت بعدیه
۱۴۵	یک مسئله اهم سنتها
۱۴۶	ده سنت برای خواهران اسلامی
۱۴۷	۱۴ مستحبات نماز
۱۴۹	عمل عمر بن عبدالعزیز رحمه الله
۱۴۹	فضیلت پیشانی گرد آلود
۱۴۹	۲۹ شرط شکننده های نماز
۱۵۰	در نماز گریه کردن
۱۵۱	سرفه کردن در نماز
	در جریان نماز خواندن چیزیکه بنظر رسید
۱۵۲	تعریف عمل کثیر
۱۵۳	پوشیدن لباس در دوران نماز
۱۵۳	در نماز چیزی را فرو بردن

۱۹۴	اگر سفر ناجائز بود؟
۱۹۴	سفر مالک و نوکر باهم
۱۹۵	اگر کار انجام گردید پس میروم!
۱۹۵	مسئله سفر زن
۱۹۶	منزل والدین زن و خانواده شوهر
۱۹۶	مسئله کسانی که در ممالک عربی باويزا زندگی میکنند
۱۹۷	مسئله ضروری برای زائر مدینه
۱۹۸	با ویزای عمره برای ادای حج چگونه توقف خواهد کرد؟
۱۹۸	قصر واجب است
۱۹۹	در عوض قصر نیت چهار رکعت کرده شود چگونه است؟
۱۹۹	امام مسافر و مقتدی مقیم
۲۰۰	مقتدی مقیم و دو رکعت بعدی
۲۰۰	آیا سنت ها برای مسافر معاف اند؟ ...
۲۰۰	در قطاری که در حالت رفتن است ۴ گل مدنی خواندن نفل
۲۰۱	مسافر برای رکعت سوم ایستاده شد چه باید کرد؟
۲۰۲	نمازهای قضاء در سفر
۲۰۳	عذاب فراموشی در حفظ
طریقه نمازهای قضاء	
۲۰۴	فضیلت درود شریف
۲۰۴	بربادی قضاء کنندگان
۲۰۵	سزای سر کوبیدن

۱۸۰	حکایت
۱۸۰	طریقه سجده سهو
۱۸۱	سجده سهو فراموش گردد پس چه باید کرد؟
۱۸۱	سجده تلاوت و شامت شیطان
۱۸۱	إن شاء الله هر مراد میرسد
۱۸۲	هشت گل مدنی سجده تلاوت
۱۸۳	خبردار ! هشدار!
۱۸۳	طریقه سجده تلاوت
۱۸۴	بیان سجده شکر
۱۸۴	از جلو نماز گذار رد شدن گناه بزرگی است
	پانزده احکام در مورد رد شدن از جلوی نمازی
۱۸۵	
۱۸۹	مادر از بستر بیماری بلند شده ایستاده شد.
نماز مسافر	
۱۹۰	فضیلت درود شریف
۱۹۱	مسافت سفر شرعی
۱۹۱	چه وقت مسافر گفته میشود؟
۱۹۲	مطلب خاتمه آبادی
۱۹۲	تعریف فنای شهر
۱۹۲	شرط مسافر شدن
۱۹۳	اقسام وطن
۱۹۳	صورت های باطل شدن وطن اقامت..
۱۹۴	سفر دو راه
۱۹۴	مسافر تا چه وقت مسافر است

۲۱۷	چهار سنت ظهر ترک گردید پس چه باید کرد؟.....
۲۱۷	اگر سنت های فجر خوانده نشد پس چه باید کرد؟.....
۲۱۷	آیا وقت مغرب کم می باشد؟.....
۲۱۸	قضای تراویح را چه حکمی است؟.....
۲۱۸	فدیة نماز.....
۲۲۰	یک مسئله فدیة مرحومه.....
۲۲۰	حیلة تازیانه.....
۲۲۱	سوراخ کردن گوش از چه زمانی رایج شد
۲۲۲	تحفة گوشت گاو.....
۲۲۲	حیلة شرعی زکوة.....
۲۲۳	نفر را ثواب مساوی میرسد.....
۲۲۴	تعریف فقیر.....
۲۲۴	تعریف مسکین.....
	طریقه نماز جنازه
۲۳۳	فضیلت درود شریف.....
۲۳۳	برکت شرکت در جنازه اولیاء.....
۲۳۴	مغفرت مریدان.....
۲۳۴	کفن دزد.....
۲۳۵	مغفرت جنازه دهندگان.....
۲۳۵	اولین تحفه در قبر.....
۲۳۵	جنازة یک جنتی.....
۲۳۶	ثواب همراهی کنندگان جنازه.....
۲۳۶	ثواب به اندازه کوه احد.....
۲۳۶	نماز جنازه باعث عبرت است.....

۲۰۶	شعله های آتش در قبر.....
۲۰۷	اگر نماز خواندن را فراموش کند؟.....
۲۰۷	درحالت مجبوری ثواب خواندن می رسد یا خیر؟.....
۲۰۷	خوابیدن در قسمت آخر شب.....
۲۰۸	شب تا دیر بیدار بودن.....
۲۰۸	تعریف اداء قضاء و واجب الاعداء.....
۲۰۹	توبه را سه رکن است.....
۲۰۹	خوابیده را برای نماز بیدار کردن واجب است.....
۲۱۰	وقت نماز فجر است بیدار شوید.....
۲۱۱	حکایت احساس کردن حقوق عامه.....
۲۱۲	قضاء را زود تر انجام دهید.....
۲۱۲	قضاء خاموشانه خوانده شود.....
۲۱۳	انجام دادن قضائی عمری در جمعة الوداع
۲۱۳	حساب کردن قضاء عمری.....
۲۱۳	ترتیب در قضاء کردن.....
۲۱۴	طریقه قضای عمری.....
۲۱۴	قضای نماز قصر.....
۲۱۵	نماز های موقع ارتداد.....
۲۱۵	نماز وقت تولد بچه.....
۲۱۶	نماز های تمام عمر را دوباره خواندن
۲۱۶	لفظ قضای فراموش گردید پس.....؟
۲۱۶	بجای نوافل قضای عمری را خواندن.
۲۱۶	بعد از فجر وعصر نوافل خوانده نمی توانید.....

۲۴۷	جمعه را آغاز فرمود.....
۲۴۸	معنی جمعه
۲۴۸	تاجدار مدینه جمعاً چند جمعه ادا فرمودند؟
۲۴۹	مُهر بردل
۲۴۹	فضیلت عمامه در روز جمعه.....
۲۴۹	شفا حاصل می شود.....
۲۴۹	تا ده روز از بلاها محفوظ.....
۲۵۰	سبب کمی در رزق.....
۲۵۰	فرشته ها اسم سعادتمندان را می نویسند....
۲۵۱	جوش و خروش جمعه در صدی اوّل
۲۵۲	حج مسکینان
۲۵۲	برای نماز جمعه زود برآمدن حج است
۲۵۲	ثواب حج وعمره
۲۵۳	سید الایام (سردار همه روزها)
۲۵۳	دعاء قبول می شود
۲۵۴	بین عصر و مغرب را در یابید.....
۲۵۴	ارشاد صاحبِ بهار شریعت
۲۵۴	ساعت قبولیت دعا کدام است
۲۵۵	هر جمعه ۱۴،۴۰۰،۰۰۰ جهنمی آزاد می گردند
۲۵۶	از عذاب قبر محفوظ.....
۲۵۶	بخشیدن گناهان از جمعه تا جمعه دیگر....
۲۵۶	ثواب عبادت دو یست ^{۲۰۰} سال.....
۲۵۷	هر جمعه اعمال فرزند به والدین مرحومش تقدیم می گردد.....

۲۳۷	فضیلت غسل دادن میت
۲۳۷	جنازه را می بینید بگوئید
۲۳۸	نماز جنازه فرض کفایه است
۲۳۸	در نماز جنازه دو رکن و سه سنت است ...
۲۳۸	طریقه نماز جنازه (حنفی)
۲۳۹	دعای جنازه مرد و زن بالغ
۲۳۹	دعای پسر نابالغ.....
۲۴۰	دعای دختر نابالغ
۲۴۰	خواندن جنازه باکفشها
۲۴۰	نماز جنازه غائبانه
۲۴۰	طریقه نماز چند جنازه باهم
۲۴۱	در جنازه چند صف است؟
۲۴۱	اگر جماعت مکمل در جنازه گرفته نشده چه باید کرد؟
۲۴۲	جنازه دیوانه یا کسی که خود کشی کرده باشد
۲۴۲	احکام نو زاد مرده
۲۴۲	ثواب بدوش گرفتن جنازه
۲۴۳	طریقه شانه دادن بر تابوت
۲۴۳	طریقه برداشتن جنازه بچه.....
۲۴۳	مسائل برگشتن بعد از جنازه
۲۴۴	آیا شوهر می تواند جنازه زنش را بدوش گیرد؟
فیضان جمعه	
۲۴۶	فضیلت درود شریف در روز جمعه ...
	آقای ما، تاجدار مدینه چه وقت نماز

۲۶۶	بعد از اذان اول جمعه کاروبار هم ناجائز است
۲۶۷	هفت گل مدنی خطبه
۲۶۸	مسئله مهم امامت در جمعه
طریقه نماز عید (حنفی)	
۲۶۹	فضیلت درود شریف
۲۶۹	دل زنده می شود
۲۶۹	جنت واجب می گردد
۲۷۰	سنت های قبل از رفتن به عیدگاه...
۲۷۰	سنت های رفتن و برگشتن از نماز عید ...
۲۷۰	طریقه خواندن نماز عید(حنفی).....
۲۷۱	نماز عید بر چه کسانی واجب است.
۲۷۲	خطبه عید سنت است.....
۲۷۲	وقت نماز عیدین
۲۷۲	جماعت عید اگر ناقص شد چه خواهد کرد؟
۲۷۳	اگر به جماعت عید نرسید پس چه باید کرد؟
۲۷۳	احکام خطبه های عید
۲۷۴	20 آداب و سنت های روز عید.....
۲۷۶	یک مستحب عید قربان
۲۷۶	8 گل مدنی تکبیر تشریق
وصیت نامه مدنی	
۲۷۸	چهل وصیت از مدینه منوره
۲۸۶	وصیت باعث مغفرت
۲۸۶	طریقه تجهیز و تکفین.....

۲۵۷	پنج عمل خصوصی جمعه
۲۵۸	بهشت واجب گردید
۲۵۸	روزه را خاص در روز جمعه مدارید..
۲۵۸	ثواب روزه های ده هزار سال
۲۵۹	ثواب حاضری بر قبر مادر و پدر در روز جمعه
۲۵۹	فضیلت تلاوت کردن یاسین بر قبر والدین
۲۵۹	سه هزار مغفرت
۲۶۰	ارواح جمع می گردند
۲۶۰	فضیلت سورة کهف
۲۶۰	نور بین دو جمعه
۲۶۱	نور تا کعبه
۲۶۱	فضیلت سورة حم الدخان
۲۶۱	استغفار هفتاد هزار فرشته
۲۶۱	بخشیدن همه گناهان
۲۶۲	بعد نماز جمعه
۲۶۲	شرکت در مجلس علم
۲۶۳	یازده شروط فرضیت نماز جمعه ...
۲۶۴	سنت های جمعه
۲۶۴	وقت غسل جمعه
۲۶۵	غسل جمعه سنت غیر مؤکده است
۲۶۵	فضیلت نزدیک شدن برای استماع خطبه
۲۶۵	خاموشانه استماع خطبه فرض است
۲۶۶	سامعین خطبه درود شریف خوانده نمی توانند

۲۹۴	منتظر ایصال ثواب
۲۹۵	فضیلت دعای مغفرت.....
۲۹۵	نسخه آسان بدست آوردن نیکی های پیشمار
۲۹۶	لباس نورانی
۲۹۶	سینی نورانی
۲۹۶	اجر مساوی باتعداد مردگان
۲۹۷	ثواب سورة اخلاص.....
۲۹۷	چاهی برای ایصال ثواب ام سعد
۲۹۸	هفده گل مدنی ایصال ثواب
۳۰۲	طریقه ایصال ثواب.....
۳۰۲	طریقه مروهة ایصال ثواب
۳۰۶	طریقه فاتحه کردن اعلیحضرت
۳۰۷	طریقه دعا کردن برای ایصال ثواب.....
۳۰۹س	طریقه حاضری مزار.....

۲۸۶	کفن مسنون مرد
۲۸۶	کفن مسنون زن
۲۸۷	تفصیل کفن
۲۸۷	طریقه غسل میت
۲۸۸	طریقه کفن پوشندن مرد.....
۲۸۸	طریقه پوشاندن کفن زن.....
۲۸۹	بعد نماز جنازه تدفین
طریقه فاتحه	
۲۹۲	ثواب حج مقبول
۲۹۲	ثواب ده حج
۲۹۳	خیرات از طرف والدین
۲۹۳	علت بی برکتی رزق
۲۹۳	فضیلت زیارت قبر در روز جمعه
۲۹۳	کفن پاره شد
۲۹۴	برکت دعاها

الحمد لله ربّ العالمين والصلاة والسلام على سيّد المرسلين
أمّا بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طريقه وضوء (حنفی)

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید، امکان بیشتر بر این است که بسیاری
از اشتباهات شما در نظر خواهد آمد.

فضیلت درود شریف

آقای دو عالم، نور مجسم، شاه بنی آدم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد
فرموده اند: کسی که در شب و روزی از روی شوق و محبت سه سه بار بر من
درود بخواند بر خداوند حق است که گناه همان شب و روز آن شخص را
ببخشد^(۱).

صلّوا علی الحبيب ! صلی الله تعالی علی محمد

عشق رسول عثمان غنی

صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ورضی الله تعالی عنه

باری حضرت سیدنا عثمان غنی رضی الله تعالی عنه در یک جای رسید، آب
خواست و وضو فرمود، بعد با یکایک از رفقاء لبخند می زد و می گفت: می
دانید من چرا لبخند زدم؟ بعداً جواب سوالش را خودش داد، و فرمود: یکبار
آقای نامدار صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در همین جا وضو می فرمود و بعد از
فراغت وضوء لبخند و فرمود: می دانید من چرا لبخند می زنم، صحابه عرض
کردند: والله و رسوله اعلم (الله و رسولش بهتر می دانند) حضرت مصطفی صلی

(۱) الترغیب والترہیب، الترغیب فی إکثار الصلاة علی النبی، ج ۲، ص ۳۲۸، شماره حدیث (۲۳).

الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: هنگامی که انسان وضوء می کند باشستن دستها گناهان دست، باشستن صورت گناهان صورت، بامسح کردن سر گناهان سر و باشستن پاها گناهان پا می ریزند^(۱).

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

برادران عزیز اسلامی! مشاهده فرمودید که صحابه کرام هر اداء و هر سنت خیرالانام صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را دیوانه وار عمل خود می دانستند و همچنین از این روایت نسخه شستن گناه معلوم گردید، الحمدلله در وضو از مضمضه یعنی شستن دهان، استنشاق یعنی شستن بینی، شستن همه صورت باپلک ها، شستن دستها بهمراه ناخن ها، مسح سر با گوشها و شستن پا تا زیر ناخن های پا همه گناهان می ریزند.

حکایت ریختن گناهان

حضرت عبد الوهاب شعرانی قدس سرّه النورانی می فرمایند: یکبار سیدنا امام اعظم ابو حنیفه رضي الله تعالى عنه در وضو خانه مسجد جامع کوفه تشریف بردند، جوانی را در حال وضو گرفتن دیدند که قطرات آب استعمال شده وضویش می ریختند، حضرت امام رضي الله تعالى عنه ارشاد فرمودند: ای پسر! از نافرمانی مادر و پدر توبه کن. آن جوان فوراً عرض کرد: من توبه کردم، در وضوی یک شخص دیگرهم قطرات وضو می ریختند، آن را هم فرمود: ای برادرم تو از زنا توبه کن، آن شخص عرض کرد: توبه کردم، قطرات وضوی شخص دیگری را دید او را هم فرمود: از شراب نوشی و گوش دادن به ترانه های مبتذل توبه کن. او عرض کرد: من توبه کردم، چونکه سیدنا امام اعظم

(۱) مسند امام أحمد بن حنبل، مسند عثمان بن عفان، ج ۱، ص ۱۳۰، شماره حدیث (۴۱۵).

ابوحنیفه را به سبب کشفیاتش عیوب مردم ظاهر می شد؛ لهذا آن حضرت به بارگاه خداوندی دعا کردند که این کشفیات خاتمه گردد، الله عزوجل دعایش را قبول فرمود که پس از آن ریختن گناه وضو کنندگان از نظر امام غائب گشت^(۱).
صلّوا علی الحبيب ! صلّی الله تعالی علی محمد

تمام بدن پاک شد

خلاصه دو حدیث این است که کسی که بسم الله گفته وضو کرده، تمام بدنش از سر تا پا پاک گردید و کسی که بدون خواندن بسم الله وضو کرد، به همان اندازه از بدنش که آب بر آن رسیده پاک می گردد^(۲).

فضیلت خوابیدن با وضو

در حدیث شریف است که با وضو خوابیدن مثل عبادت در حال روزه داشتن است^(۳).

مرده با وضو شهید است

تاجدار مدینه صلّی الله تعالی علیه وآله وسلّم حضرت انس رضی الله تعالی عنه را فرمودند: پسر! اگر همیشه استطاعت با وضو بودن را داری پس همین عمل را انجام بده؛ زیرا ملک الموت روح آن بنده ای را که در حالت وضو قبض می کند برایش درجه شهادت می نویسد^(۴).

(۱) میزان الكبرى، ج ۱، ص ۱۳۰.

(۲) سنن دارقطنی، کتاب الطهارة، ج ۱، ص ۱۰۸، شماره حدیث (۲۲۸).

(۳) کنز العمال، کتاب الطهارة، الباب الاول فی فضل الطهارة، ج ۹، ص ۱۲۳، الحدیث (25994).

(۴) کنز العمال، کتاب الطهارة، الباب الثاني فی الوضوء، ج ۹، ص 135، شماره حدیث (۲۶۰۶۰).

آقایم حضرت امام احمد رضا خان رحمۃ اللہ تعالیٰ عنہ می فرمایند: همیشه باوضو بودن مستحب است^(۱).

نسخه حفاظت از مصیبت ها

اللہ عزوجل حضرت موسیٰ علیہ السلام را فرمودند: ای موسیٰ! اگر در حالت بی وضوئی هر مصیبتی بر تو برسد پس خودت خود را ملامت قرار بده. و نیز امام احمد رضا خان می فرمایند: همیشه باوضو بودن سنت اسلام است^(۲).

به نسبت هفت حروف "احمد رضا"

هفت فضایل همیشه باوضو بودن

سیدی حضرت امام احمد رضا خان رحمۃ اللہ تعالیٰ عنہ می فرمایند: بعضی عارفین فرموده اند: کسی که همیشه باوضو باشد اللہ تعالیٰ او را مشرف به هفت فضیلت می فرماید:

- (۱) ملائکه رغبت به صحبت او می کنند،
- (۲) قلم نیکی هایش را می نویسد،
- (۳) اعضایش تسبیح می خوانند،
- (۴) تکبیر اولی از دستش نم یروود،
- (۵) از سوی خداوند فرشته های فرستاده می شوند که او را از شر جن و انس محافظت می کنند،
- (۶) سكرات موت بر آن آسان می شود،
- (۷) تازمانی که باوضو باشد در امان الهی است^(۳).

(۱) فتاوی رضویه، ج ۱، ص 702.

(۲) مرجع سابق.

(۳) فتاوی رضویه، ج 1، ص 702، تا 703.

ثواب دو برابر

یقیناً در موقع سردی و بیماری زکام، نزله و درد سر وضو کردن دشوار است مگر بازهم درچنین وقتی که وضو کردن دشوار باشد کسی وضو بکند او را به حکم حدیث دو برابر ثواب میرسد^(۱).

طریقه وضو (حنفی)

رو بطرف قبله کرده در جای بلندی نشستن مستحب است، نیت کردن برای وضو سنت است، نیت ارادة دل را می گویند در دل نیت کرده شود و بزبان گفتن افضل تر هست، پس نیت بزبان اینست که گفته شود: من برای انجام دادن حکم الهی و بدست آوردن پاکی وضو می کنم، بسم الله گفته شود که اینهم سنت است، بلکه اگر بسم الله والحمد لله گفته شود تا وقتی که باوضو باشد فرشته ها برآن نیکی ها می نویسند، اکنون هر دو دست را سه سه بار تا بندها بشوید (شیر را بسته) انگشتان هر دو دست خلال شوند، کم از کم سه سه بار دندانها بسمت راست چپ پائین و بالا مسواک کرده شوند و هر بار مسواک شسته شود. حجة الاسلام امام محمد غزالی رحمه الله فرموده: در وقت مسواک کردن برای قرأت قرآن مجید در نماز و ذکر الله عزوجل نیت پاک کردن دهان بهتر است^(۲). حال با سه مشت آب توسط دست راست سه بار طوری در دهان آب شود که هر بار به هر حصة دهان آب برسد، اگر روزه نبود غرغره هم کرده شود، (هر بار شیر بسته شود) بعد سه مشت آب بادتست راست (هر بار نیم مشت آب کافیتست) سه بار در بینی تا نرمی استخوان، آب برساند و اگر روزه نبود تا بیخ استخوان آب

(۱) ملخصا المعجم الأوسط، ج ۴، ص ۱۰۶، شماره حدیث (۵۳۶۶).

(۲) إحياء العلوم، کتاب أسرار الطهارة، باب آداب قضاء الحاجة، كيفية الوضوء، ج ۱، ص ۱۸۲.

برساند و بادرست چپ بینی صاف کرده شود و انگشت کوچک را در سوراخ های بینی ببرد، سه بار همه صورت را طوری بشوید که از آن جایی که عادتاً رشد موهای سر شروع می شود شروع کرده تا زیر چانه و از نرمه یک گوش تا نرمه گوش دیگر در همه جا آب برسد، اگر ریش باشد و احرام نبسته است طوری خلال شود که انگشتان را از طرف گلو داخل نموده بطرف صورت بیرون نماید، بعد اول دست راست را از انگشتها شروع کرده تا بهمراه آرنج سه بار بشوید، بهمین ترتیب بعد دست چپ هم شسته شود شستن هر دو دست تا نصف بازو مستحب است، اکثر مردم در مشتها آب گرفته از بند دست تا آرنج آب را می ریزند از انجام دادن این عمل اندیشه نرسیدن آب به آرنج ها و اطراف دست می باشد، لهذا مطابق طریقه های بیان شده دستها شسته شوند. اکنون احتیاط به پیر کردن مشتها از آب و رساندن به آرنجها نیست که اسراف آب می باشد. (الآن شیر آب را بسته) مسح سر بدین ترتیب کرده شود که هر دو انگشت ابهام و دو انگشت شهادت را گذاشته با بهم رساندن سر سه انگشت دیگر دست ها را بر موها و یا پوست پیشانی گذاشته تا آخر سر طوری کشیده شود که کف دستها از سر جدا شوند، بعد از حصة آخر سر کف دستها کشیده شود تا دوباره به پیشانی برسد، دراین زمان انگشتهای شهادت و ابهام با سر نباید تماس بگیرند بعد با انگشتان شهادت سطح داخلی گوشها و با انگشتان ابهام سطح خارجی گوش ها مسح کرده شوند و انگشتان کوچک بداخل سوراخ گوشها برده شوند، و بایست انگشتان حصة عقب گردن مسح کرده شود، بعضی اشخاص گلو را و آرنج های شسته هر دو دست و ساق دستها را مسح می کنند این سنت نمی باشد قبل از مسح کردن سر بستن شیر آب را بصورت خوب عادت خود قرار دهید، بدون ضرورت شیر را باز گذاشتن یا نیم بستن که آب بریزد گناهست، اکنون اول پای

راست و بعد پای چپ را هر بار از انگشتان شروع تا بالای شتالنگها بلکه تا نصف ساق یا سه بار شستن مستحب است، خلال کردن انگشتان هر دو پا سنت است (در زمان خلال شیر بسته شود) طریقه مستحب اینست که با انگشت کوچک دست چپ خلال انگشت کوچک پای راست شروع و بر انگشت بزرگ تمام شود و باهمین انگشت کوچک دست چپ خلال انگشت بزرگ پای چپ شروع و به انگشت کوچک خاتمه یابد^(۱).

حجة الاسلام امام محمد غزالی رضي الله تعالى عنه فرموده اند: موقع شستن هر عضو این امید را داشته باشید که گناه این عضو من خارج می شود^(۲).
 صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

بعد از وضوء این دعاء هم خوانده شود

(اول و آخر درود شریف)

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْ لِي
 خدایا من را از توبه کنندگان بساز و
 من را در جمله پاکان شامل گردان.
 مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ^(۳)

هر هشت دروازه جنت باز می گردند

در حدیث شریف است که کسی که خوب وضو کرد و بعد نگاهش را بسوی آسمان بلند کرد و کلمه شهادت را خواند برایش هر هشت دروازه بهشت باز می شوند از هر کدام که دلش می خواهد داخل شود^(۴).

(۱) عامة کتب.

(۲) ملخص از إحياء العلوم، کتاب اسرار الطهارة، كيفية الوضوء، (۱/۱۸۳).

(۳) جامع ترمذی، ابواب الطهارة، باب فيما يقال بعد الوضوء، ج ۱، ص ۱۲۱، شماره حدیث (۵۵).

(۴) ملخص از صحيح مسلم، کتاب الصلاة، باب الذكر المستحب عقب الوضوء، ص ۱۴۴، الحدیث (۲۳۴).

فضایل خواندن سوره قدر بعد از وضوء

در حدیث مبارکه هست: کسی که بعد از وضوء یکبار سوره قدر را بخواند او از جمله صدیقین هست و اگر دو بار بخواند از جمله شهداء بشمار می رود و اگر سه بار بخواند الله عزوجل در میدان محشر او را با انبیاء اش حشر می فرماید^(۱).

بینایی نظر هرگز کم نمی شود:

کسی که بعد از وضو بطرف آسمان نگاه کرده سوره انا انزلنه را بخواند ان شاء الله بینایی اش هرگز کم نخواهد شد^(۲).

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

به نسبت چهار حروف لفظ "الله" چهار فرایض وضوء

(۱) شستن صورت،

(۲) شستن هر دو دست با همراه آرنج ها،

(۳) مسح چهارم حصه سر،

(۴) شستن هر دو پا با همراه شتالنگ ها^(۳).

تعریف شستن

معنی شستن هر عضو این است که بر هر حصه آن عضو کم از کم دو قطره آب برسد محض خیس کردن یا مثل روغن با آب چرب کردن یا یک قطره آب رساندن شستن گفته نمی شود، بدین طرز وضوء یا غسل اداء نخواهد شد^(۴).

(۱) کنز العمال، کتاب الطهارة، الفصل الثاني في آداب الوضوء، ج ۹، ص ۱۳۲، الحديث (۲۶۰۸۵).

(۲) مسائل القرآن، ص ۲۹۱.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۳.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشية الطحطاوي، ص ۵۷، فتاوی رضویه، ج ۱، ص ۲۱۸.

به نسبت ۱۲ حروف "یا له العلمین" ۱۲ سنت وضوء

در طریقه وضو حنفی بعضی سنت ها و مستحبات بیان گردیده اند، وضاحت مزید آنرا ملاحظه فرمائید:

(۱) نیت کردن.

(۲) خواندن بسم الله اگر قبل از وضوء بسم الله والحمد لله گفته شود تا وقتی که با وضو باشید فرشته ها نیکی ها را می نویسند^(۱).

(۳) سه بار شستن هر دو دست تا بندها.

(۴) سه بار مسواک کردن.

(۵) با سه مشت آب سه بار در دهان آب گرداندن.

(۶) اگر روزه نباشد غرغره کردن.

(۷) با سه مشت آب سه بار در بینی آب ریختن.

(۸) اگر ریش داشته باشد (در صورت نبودن در احرام) آنرا خلال کردن.

(۹) انگشت های دست و پا را خلال کردن.

(۱۰) تمام سر را یکبار مسح کردن.

(۱۱) گوشها را مسح کردن.

(۱۲) رعایت کردن ترتیب در فرایض یعنی در فرض اعضاء اول صورت بعد

دستها را با آرنج ها شستن بعد سر را مسح کردن و بعد شستن پاها و پی

در پی وضو کردن یعنی یک عضو تا شستن عضو دیگر خشک نگردد^(۲).

(۱) مجمع الزوائد، کتاب الطهارة، باب التسمية عند الوضوء، ج ۱، ص ۵۱۳، (۱۱۱۲).

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۲۳۵، فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۶.

به نسبت ۲۶ حروف "ای شهنشاه مدینه الصلوٰة والسلام"

۲۶ مستحبات وضوء

- (۱) رو به قبله در جای بلند نشستن.
- (۲) وقت ریختن آب دست را بر اعضاء چرخاندن.
- (۳) با اطمینان وضوء کردن.
- (۴) بر اعضای وضوء اول آب مالیدن خصوصاً در موقع سردی.
- (۵) در موقع وضوء کردن بدون ضرورت از کسی کمک نخواستن.
- (۶) بادت راست آب را در دهان چرخاندن.
- (۷) بادت راست آب در بینی بردن.
- (۸) با دست چپ بینی را صاف کردن.
- (۹) انگشت کوچک دست چپ را در بینی بردن.
- (۱۰) با پشت انگشتان پشت گردن را مسح کردن.
- (۱۱) در موقع مسح کردن گوشها انگشت های کوچک خیس شده را در سوراخ های گوشها داخل کردن.
- (۱۲) تکان دادن انگشت در حالیکه آزاد باشد و گمان رفتن آب در زیر آن باشد، اگر محکم باشد حرکت داده شود که رساندن آب در زیر انگشت فرض است^(۱).
- (۱۳) اگر معذور شرعی نباشد قبل از شروع وقت نماز وضوء کرده شود.
(احکام تفصیلی این را در صفحات [۲۸] تا [۳۰] همین رساله ملاحظه فرمائید)

(۱) خلاصة الفتاوى، ج ۱، ص ۲۳.

(۱۴) کسی که بطور کامل وضو می کند یعنی طوریکه هیچ جای از رسیدن آب خالی نمانده باشد بازهم آخرین حصه بینی که کنج چشم هاست، بند پاها، کف پاها، حصه عقب پاها، جاهای بین انگشتان و آرنج ها را بطور خاص متوجه بود و برکسانی که بی خیال می باشند فرض است که آن حصه ها را خصوصاً متوجه باشند، چون اکثراً دیده شده که جاهای متذکره خشک مانده اند و این نتیجه بی توجهی می باشد که چنین بی توجهی حرام است و توجه بر آن فرض^(۱).

(۱۵) آفتابه وضو را بسمت چپ بگذارید و اگر باتشت یا دیگ و غیره وضو میکنید آنرا بسمت راست بگذارید.

(۱۶) در وقت شستن صورت برپیشانی طوری آب ریخته شود که حصه بالائی هم شسته شود.

(۱۷) روشنی صورت و دست و پا را توسیع دادن یعنی تا جائیکه آب رساندن فرض است در اطراف آن کمی بیشتر شسته شود مثلاً از آرنج دستها بالاتر تا نصف بازو و پاها از قوزک ها بالا تر تا نصف ساق پا شسته شود.

(۱۸) شستن صورت با هر دو دست.

(۱۹) در شستن دست و پاها از انگشتان شروع کردن.

(۲۰) بعد از شستن هر عضو دست بر آن کشیده قطرات را ریختن تا بر بدن یا لباس نیفتند خصوصاً وقتی که چکیده می شود، زیرا که بر فرش مسجد افتادن قطرات آب مکروه تحریمی است^(۲).

(۲۱) در وقت شستن هر عضو مسح کردن نیت وضو را حاضر داشتن.

(۱) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۱۹.

(۲) خلاصه از البحر الرائق، ج ۲، ص ۵۳۰، بهار شریعت، حصه ۲، ص ۲۰.

(۲۲) در ابتداء با بسم الله درود شریف و کلمه شهادت را خواندن.

(۲۳) اعضای وضو را بلاضرورت خشک نکنید، اگر خشک کردید بازهم بلاضرورت کاملاً خشک ننمائید اندکی خیس باشد که در روز قیامت در بین نیکی ها گذاشته می شود.

(۲۴) بعد از وضوء دستها تکان داده نشود که پنکه شیطان است^(۱).

(۲۵) بعد از وضوء برآن حصه شلوار که قریب به ادرارگاه است آب پاشیدن^(۲)، وقت پاشیدن آب را زیر دامن پیراهن پنهان کردن مناسب است، نیز وقت نشستن بلکه همیشه را با دامن یا چادر و غیره پنهان کردن قریب به حیاء است.

(۲۶) اگر وقت مکروه نبود دو رکعت نفل خوانده شود که تحية الوضوء گفته می شود^(۳).

به نسبت ۱۵ حروف "باوضو بودن ثوابست"

پانزده مکروهات وضوء

(۱) هنگام وضوء برجای نجس نشستن.

(۲) آب وضوء را برجای نجس ریختن.

(۳) از اعضای وضوء قطرات در افتابه و غیره ریختن (در وقت شستن صورت در مشت های پر از آب عموماً قطره های آب از صورت میریزند برآن توجه داشته باشید).

(۱) کنز العمال، کتاب الطهارة، الفصل الثانی فی آداب الوضوء، ج ۹، ص ۱۳۶، الحدیث (۲۶۱۳۳).

(۲) کنز العمال، کتاب الطهارة، الفصل الثانی فی آداب الوضوء، ج ۹، ص ۱۳۴، الحدیث (۲۶۱۰۱).

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۲۶۶.

(۴) بطرف قبله تف یا بلغم انداختن یا آب دهان ریختن.

(۵) آب زیاد مصرف کردن (حضرت صدر الشریعه علامه مفتی امجد علی

اعظمی در بهار شریعت فرموده است: در هنگام ریختن آب در بینی نیم مشت

کافی است پس اکنون مشت کامل برداشتن اسراف است).

(۶) آنقدر آب کم مصرف کردن که سنت اداء نگردد (بهر حال شیرآب نه آنقدر

زیاد باز شود که آب بیش از ضرورت بریزد، نه آنقدر کم باز گردد که سنت

اداء نشود بلکه متوسط باشد).

(7) آب بر صورت زدن.

(8) موقع آب بر صورت ریختن فوت کردن آب.

(9) شستن صورت با یک دست که عمل روافض و هندوهاست.

(10) گردن را مسح کردن.

(11) با دست چپ آب در دهان کردن یا در بینی آب بردن.

(12) بادست راست بینی را تمیز کردن.

(13) از سه نوع آب جدید سر را سه بار مسح کردن.

(14) با آب گرم آفتاب وضو کردن.

(15) لبها یا چشم ها را بزور بستن و اگر کمی از آن خشک بماند وضو نخواهد

شد، ترک کردن هر سنت وضوء مکروه است بهمین ترتیب ترک هر مکروه

سنت است^(۱).

مسئله اهم آب مستعمل

اگر دست يا انگشت شخص بى وضوء مكمل يا ناخن يا آن حصه از بدن كه در وضوء شسته مى شود عمداً يا فراموش كرده در آب كمتر از ده در ده (يعنى صد دست 100/پنجاه و پنج 55 گز/دويست و بيست و پنج 225 فت^(۱)) مثلاً سطل پر از آب يا آفتابه) داخل شود آب مستعمل گرديد و اکنون سزاوار وضوء و غسل نمى باشد، بهمين ترتيب بر كسى كه غسل برآن فرض بود يك حصه ناشسته جسمش بر آب تماس گيرد، پس آن آب براى به كار بردن وضوء و غسل نيست، بلى اگر دست شسته شده يا قسمتى از بدن شسته شده در آب داخل شود اشكالى نخواهد داشت^(۲). (براى آموزش احكام تفصيلى آب مستعمل و وضوء و غسل بخش دوم بهار شريعت را مطالعه فرمائيد).

استفاده كنندگان پان متوجه باشند

آقاى من امام اهل سنت، ولى نعمت، عظيم البركت، عظيم المرتبت، پروانه شمع رسالت، مجدد دين و ملت، حامى سنت، ماحى بدعت، عالم شريعت، پير طريقت، باعث خير و بركت حضرت علامه مولانا الحاج الحافظ القارى الشاه امام احمد رضاخان عليه رحمة الرحمن فرموده اند: معتاد بكثر پان خصوصاً وقتى كه در دندانها اشغال باشد به تجربه فهميده اند كه ذرات ريز و تكه هاى خيلى كوچك پان طورى در اطراف و اكناف دهان جاگزين ميشوند كه در گوشه هاى آخرى دهان و خاليگاه دندانها داخل ميشوند بناءً سه بار بلكه گاهى ده الى دوازده بار دهان با آب شسته شود بازهم تصفيه تام آن كافى نخواهد شد،

(۱) فتاوى مصطفىويه، ص ۱۳۹.

(۲) بهار شريعت، حصه ۲، ص ۴۸.

آنها را نه خلال بر آورده می تواند و نه مسواک بدون تکان دادن آب در دهان که آب در سوراخ ها داخل شده و با حرکت دادن زیاد آب ذرات باریک گیر افتاده بتدریج کم کم بیرون خواهند آمد، برای این هم اندازه گیری جدیدی نشده است و تصفیه کامل آن مؤکد است.

در احادیث متعدد ارشاد شده است که وقتی که بنده بر نماز ایستاده می شود فرشته دهان خود را بدهان آن نماز گذار میگذارد، آن چیز را که می خواند از دهان او برآمده در دهان فرشته داخل می شود، در آن موقع اگر هر چیزی از غذا در دندانهای نماز گذار بوده باشد ملائکه از آن چنان تکلیف می شود که از هیچ چیز دیگری نخواهد شد^(۱).

حضور اکرم، نور مجسم، شاه بنی آدم، رسول محتشم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: هنگامی که کسی از شما در شب برای نماز می ایستد لازم است که مسواک بکند؛ چرا که وقتی در نمازش قرأت می کند فرشته دهان خود را بردهانش میگذارد و اگر چیزی از دهان او بیرون شود بدهان فرشته داخل می شود^(۲)، وطبرانی در کبیر از حضرت ابو ایوب انصاری روایت کرده است که برهر دو فرشته بیشتر از آن هیچ چیزی سنگین نخواهد بود که او دوستش را در نماز خواندن ببیند که در دندانهایش خرده های غذا مانده باشد^(۳).

نسخه عظیم مدنی تصوف

حجة الاسلام امام محمد غزالی رحمه الله تعالی علیه فرموده اند: بعد از فراغت وضوء وقتی که شما بطرف نماز متوجه می شوید در اینوقت این تصور باید شد

(۱) فتاوی رضویه جدید، ج ۱، ص ۶۲۴، ۶۲۵.

(۲) کنز العمال، کتاب الطهارة، الفصل الثانی فی آداب الوضوء، ۱۳۸/۹، الحدیث (26173).

(۳) المعجم الکبیر، ج ۴، ص ۱۷۷، شماره حدیث (4061).

که بر آن اعضای ظاهری ایکه نظر مردم می افتد آن ظاهراً ظاهر شده مگر بدون پاک کردن دل در بارگاه الهی مناجات کردن خلاف حياء است؛ چرا که الله عزوجل بیننده دلها هم می باشد بازهم میفرماید: وضوء کنندگان ظاهری این سخن را باید بخاطر داشت که طهارتِ دل توبه کردن و پرهیز کردن از گناهان و اخلاق خوب بر خود اختیار کردن است، شخصیکه دل را از آلودگی گناهان طاهر نکرده فقط بر طهارت ظاهری و زیب و زینت اکتفاء نموده امثال آن مثل آن شخصی است که پادشاه را دعوت کرده و خانه اش را از بیرون خوب تزئین و رنگ و روغن کرده است مگر بداخل خانه هیچ توجهی نداده باشد، وقتی که پادشاه در داخل خانه اش بیاید و آن گندگی ها را ببیند خوشحال خواهد شد یا ناراحت؟ این را هر با شعور خود درک خواهد کرد^(۱).

به نسبت پنج حروف کلمه "صبر کن" پنج احکام

بر آمدن خون از زخم و غیره

(۱) خون، ریم یا زرد آب از جای بر آمده جاری شد و در جریانش قابلیت رسیدن بجای بود که شستن آن در وضوء یا غسل فرض است پس وضوء شکسته است^(۲).

(۲) خون اگر برآمد و دیده شد و جاری نگردید مثل نوک سوزن یا چاقو بجای خورده و از آن خون ظاهر شد یا در وقت خلل یا مسواک کردن یا بانگشت دندان خون شد یا بادنجان سیب چیزی دیگری را شکسته بر آن اثر خون ظاهر گردید با انگشت در بینی کرده بر آن سرخی خون آمد مگر آن خون قابل جریان نبود وضوء نشکسته است.

(۱) إحياء العلوم، کتاب أسرار الطهارة، ج ۱، ص ۱۸۵.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۲۸۶.

(۳) اگر خون جاری شد اما در جائیکه شستن آن در غسل یا وضوء فرض است نرسید مثلاً در چشم دانه ای بود که سر باز کرد بداخل چشم و پخش گردید و بیرون نشد یا خون یا ریم در داخل سوراخ گوش مانده بیرون نگردید در این صورتها وضو نشکسته است.

(۴) زخم بزرگ بوده و رطوبت آن ظاهر ست مگر تازمانیکه جاری نشده وضو نمی شکند.

(۵) خون زخم را بار بار خشک می کرد تا جریان پیدا نکند پس توجه باید کرد که اگر اینقدر خون خشک شده است که اگر خشک نمی شد جاری می گردید، پس وضو شکسته و اگر گمان بر عدم جریان بود نشکسته است^(۱).

از تزریق کردن وضو می شکند یا خیر؟

(۱) از تزریق در گوشت در صورتیکه بمقدار جاری شدن خون بر آمد وضو می شکند.

(۲) از تزریق ورید چون در مرحله اول مقداری خون ببالا کشیده می شود که به اندازه جاری شدن می باشد لهذا وضو می شکند.

(۳) بهمین ترتیب هنگام وصل کردن سرُم نیز وضو می شکند چرا که بمقدار جاری شدن خون داخل سُرنگ می آید، بلی اگر بالفرض بمقدار جاری شدن خون بداخل سُرنگ نیامد وضوء نمی شکند.

(۴) توسط سُرنگ برای آزمایش خون برداشته می شود، درین صورت وضو می شکند؛ چرا مقدار آن به اندازه جاری شدن است، همچنین این خون مثل ادرار کثیف می باشد، شیشه پر از این خون هنگام نماز در جیب نباشد.

(۱) ملخص از فتاوی رضویه، ج ۱، ص ۲۸۰.

اشک چشم درد

(۱) اگر به سبب بیماری اشک از چشم جاری شد ناپاک است و وضو را می شکند^(۱)،

افسوس که اکثر مردم از این مسئله واقف نبوده و اشک جاری را که بوسیله زخم از چشم بیرون می آید مثل سایر اشک ها می‌شمارند با آستین یا دامن پیراهن تمیز کرده لباس را نجس و ناپاک می کنند، از چشم نابینا رطوبتی که از بابت مرض بیرون می آید ناپاک بوده از آن وضو هم می شکند^(۲).

(۲) رطوبتی که از بدن انسان بیرون آمد و وضو را نشکست ناپاک نمی باشد^(۳)، مثلاً خون یا ریم (چرک) با جاری شدن بیرون نیامد یا کمی قی که دهان پر نباشد طاهر و پاک است.

آبله و زخم زیر پوست

(۱) اگر پوست آبله برداشته شد و آب آن جاری شد پس وضو می شکند و اگر نه خیر^(۴).

(۲) زخم زیر پوست کاملاً درست شده و پوست مرده اش باقیست که در بالایش دهان و داخلش خلا موجود است اگر در آن پر از آب گردید و توسط فشار آب بیرون آمد نه وضو می شکند و نه آبش نجس است^(۵). بلی

(۱) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۵۵۴.

(۲) همان مرجع.

(۳) ماخوذ از فتاوی رضویه تخریج شده، ج ۱، ص ۲۸۰.

(۴) فتح القدیر، ج ۱، ص ۳۴.

(۵) خلاصة الفتاوی، ج ۱، ص ۱۷.

اگر داخلش کمی نمی از خون وغیره باقیمانده پس هم وضو شکسته و هم آب آن نجس است^(۱).

(۳) اگر در خارش یا ورم رطوبت جاری نبود محض چسپیده بود و بار بار لباس به آن تماس می گیرد هر قدر آلوده باشد بازهم پاک است^(۲).

(۴) در وقت صاف کردن بینی اگر از آن خون بسته بر آمد وضو نمی شکند اما بهتر اینست که وضو کرده شود^(۳).

از استفراغ چه وقت وضو می شکند

قی کردن که دهان پر شود آب یا زرد آب تلخ وضوء را می شکند، اگر استفراغ بدون کوشش و زحمت ایستاده نشد آنرا پری دهان می گویند استفراغ پری دهان مثل ادرار نجس است از قطرات آن محافظت لباس و بدن ضروریست^(۴).

احکام خندیدن

(۱) در نمازیکه دارای رکوع و سجود باشد بالغی قهقهه زد یعنی طوری خندید که اطرافیانش شنیدند در اینصورت وضو و نماز هر دو شکستند، اگر اینقدر خندید که خودش صدایش را شنید نماز فاسد گردید، اما وضو باقیست از لبخند نه نماز فاسد می شود و نه وضو می شکند؛ چرا که در لبخند قطعاً آواز نیست فقط داندانها معلوم می شوند.

(۱) فتاوی رضویه تخریج شده، ج ۱، ص ۳۵۶.

(۲) ماخوذ از فتاوی رضویه تخریج شده، ج ۱، ص ۲۸۰.

(۳) ایضاً، ص ۲۸۱.

(۴) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۲۸۹.

(۲) شخص بالغ در نماز جنازه قهقهه زد نماز شکست و وضو باقی است^(۱).

(۳) علاوه از نماز با قهقهه وضو نمی شکند مگر تجدید وضو مستحب است^(۲)،

سید و آقای ما حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم هیچ وقت

قهقهه نفرموده اند؛ لهذا ما هم باید سعی کنیم که این سنت را زنده کنیم و به

آواز بلند خنده نکنیم، فرمان مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که:

التَّبَسُّمُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْقَهْقَهَةُ مِنَ التَّبَسُّمِ مِنْ طَرَفِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ

الشیطان. و قهقهه از طرف شیطان است^(۳).

آیا از دیدن ستر وضو می شکند

در عوام مشهور است که از ظاهر شدن زانوها یا ستر خود یا دیگری را

دیدن وضو می شکند، این کاملاً اشتباه است^(۴)، بلی آداب وضو این است که از

ناف شروع به همراه هر دو زانو همه ستر پوشیده شود^(۵)، بلکه بعد از استنجاء فوراً

باید پوشیده شود که باز داشتن ستر بدون ضرورت ممنوع و روبروی دیگران

ستر باز کردن حرام است.

وضوی غسل کافی است

وضوئی که برای غسل کرده شده همان کافیست خواه برهنه غسل شود، بعد

از غسل دوباره غسل کردن لازم نیست بلکه اگر وضو هم نکرده باشد باز هم

(۱) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص 91.

(۲) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص 84.

(۳) المعجم الصغیر الطبرانی، من اسمه محمد، ج 2، ص 104.

(۴) ماخوذ از فتاوی رضویه شریف جدید، ج 1، ص 352.

(۵) غنیة المستملی، ص 30.

هنگام غسل کردن بر اعضای وضوء هم آب رسیده است؛ لهذا وضو نیز انجام گرفته است، از عوض کردن لباس هم وضو نشکسته است.

خون در تف (آب دهان)

(۱) هنگام تف انداختن از دهان خون برآمد اگر بر تف غالب است که وضوء می شکند ورنه خیر، فهمیدن غلبه اینست که اگر رنگ تف سرخ بود پس خون غالب بوده وضو می شکند این تف سرخ ناپاک هم می باشد، اگر تف زرد بود پس تف بر خون غالب بوده؛ لهذا نه وضو می شکند و نه این تف زرد ناپاک است^(۱).

(۲) از دهان آنقدر خون آمد که تف سرخ شده و بادهان از افتابه یا لیوان آب برداشت، افتابه یا لیوان و همه آب داخل آن ناپاک گردید؛ لهذا در چنین موقعی با مشتمل ها آب برداشته با احتیاط دهان شسته شود و اینراهم باید احتیاط کرد که قطره های آب دهان بر لباس و غیره نیفتد.

ادرار و استفراغ بچه شیر خوار

(۱) ادرار بچه ایکه یک روز هم شیرخورده باشد مثل ادرار دیگران نجس می باشد^(۲).

(۲) بچه شیر خوار بمقدار پُری دهان شیر قی کرد، اینهم مثل ادرار نجس است. بلی اگر این شیر تا معده نرسیده فقط تا سینه رسیده برگشت این طاهر است نجس نیست^(۳).

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۲۹۱.

(۲) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۵۷۴.

(۳) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۲۹.

پنج احکام مشکوکیت وضو

(۱) اگر در اثنای وضو در شستن یک عضوی شک بوجود آمد و اگر این اولین واقعه در زندگیست که باید شسته شود و اگر اکثر شک می کند پس بطرف آن توجه داده نشود و اگر بهمین ترتیب بعد از وضو هم مشکوک گردد به این هم خیلی توجه نباید کرد.

(۲) شما با وضو بودید اکنون شک آمد که معلوم نیست وضو دارم یا ندارم در این صورت شما با وضو می باشید چرا که وضو از شک نمی شکند^(۱).

(۳) در صورت وسوسه احتیاطاً وضو گردد احتیاط نشود اتباع شیطان است.

(۴) یقیناً شما تا آنوقت با وضو می باشید تا که در شکستن وضو چنین یقین نشود که بتوانی قسم بخوری.

(۵) بخاطر آمد که یک عضوی شسته نشده مگر معلوم نیست که کدام عضو بوده پس پای چپ شسته شود^(۲).

تماس سگ چه خواهد شد

از تماس سگ لباس ناپاک نمی شود، ولو این که جسم سگ خیس باشد^(۳)، بلی لعاب دهان سگ نجس است^(۴).

(۱) الدر المختار مع رد المحتار، ج ۱، ص 309.

(۲) الدر المختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۳۰۹.

(۳) ماخوذ از فتاوی رضویه شریف جدید، ج ۴، ص ۴۵۲.

(۴) الدر المختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۴۲۵.

بیان شکستن وعدم شکستن وضو در اثر خواب

در شکستن وضو از خواب دو شرط است:

(۱) هر دو سُرین خوب جام نباشند.

(۲) در حالتی خوابیده که مانع از خوابِ غفلت نیست.

وقتی که هر دو شرط باهم انجام داده شد یعنی سُرین هم بطور درست جام نبوده و در حالتی خوابیده که مانع از خوابِ غفلت نیست، پس چنین خواب وضو را می شکند، اگر یک شرط انجام گردید و دومی انجام نشد وضو نمی شکند.

ده حالت خواب رفتن که وضو از آن نمی شکند

(۱) طوری نشسته که هر دو سُرین بر زمین بوده و هر دو پا یکطرف دراز کشیده

باشند، مثلاً (صندلیء قطار و صندلی اتوبوس هم درین حکم است)

(۲) طوری نشسته که هر دو سُرین بر زمین بوده و پاها را با هر دو دست در

حلقه در آورده باشد، خواه دست بر زمین یا چیز دیگری باشد یا سر بر زانو

گذاشته باشد.

(۳) در حالت چهار زانو نشستن خواه بر زمین یا تخت یا چهارپائی وغیره باشد.

(۴) دو زانو راست نشستن.

(۵) بر قاطر یا اسب وغیره زین نهاده سوار شدن.

(۶) بر پشتِ لُخت سوار بودن، مگر این که حیوان بطرف سر بالائی برود یا راه

هموار باشد.

(۷) بر بالش تکیه داده طوری نشسته باشد که سُرین جام باشد، اگرچه از

برداشتن بالش بیفتد.

(۸) ایستاده باشد.

(۹) در حالت رکوع باشد.

(۱۰) مطابق سنت طوری که مرد سجده می کند بهمین ترتیب سجده نماید که شکم از ران ها و بازوها از پهلوها جدا باشند.

صورت‌های مذکور چه در نماز باشند یا بیرون از نماز، وضو نمی شکند و نمازهم فاسد نمی شود، اگرچه قصداً بخوابد، البته اگر کلاً رکنی را در حالت خواب اداء نماید اعاده آن یعنی دوباره اداء کردن ضروریست و اگر در حال بیداری شروع نمود بعد خواب آمد پس آنچه را که در بیداری اداء نموده درست است و بقیه دوباره اداء شود.

آن ده حالت خواب که از آن وضو می شکند

(۱) کف پا ها طوری گذاشته باشند که زانوها راست باشند.

(۲) بر پشت دراز کشیده باشد.

(۳) بر شکم دراز کشیده.

(۴) بر پهلوی راست یا چپ دراز کشیده باشد.

(۵) بر یک دست تکیه داده خواب برود.

(۶) نشسته طوری خوابیده باشد که یکطرف افتاده باشد که به سبب آن یک یا هر دو سرین بالا باشند.

(۷) بر پشت لخت سوار بوده و حیوان بطرف پستی پائین می رود.

(۸) شکم بر رانها گذاشته طوری دو زانو نشسته بخوابد که هر دو سرین جام نباشند.

(۹) طوری چهار زانو نشسته باشد که سر بر رانها گذاشته باشد.

(۱۰) طوری که زنها سجده می کنند در همان حالت اندازه سجده خوابیده که شکم بر رانها و بازو بر پهلوها بچسبد

در حالات ذکر شده چه در نماز باشد یا بیرون از نماز وضو می شکند، بعد اگر در این صورتهای قصد خوابیدن نماز فاسد می شود و اگر بلا قصد خوابیدن پس وضو شکسته و نماز باقیست بعد از وضو (با شرایط مخصوصه) بقیه نماز را از همانجائی که خواب رفته بود می تواند بخواند، اگر شرایط معلوم نبود باید از اول بخواند^(۱).

وضو خانه های مساجد

بعضی اوقات از استفاده مسواک دندانها خون می شوند و تف هم به سبب سرخ شدن نجس و ناپاک می گردد، مگر افسوس که احتیاط نمی شود، وضو خانه های مساجد هم اکثراً کم عمق دارند که بدین سبب قطره های سرخ کسانی که آب دهان را می ریزند بر لباس یا بدن می افتند، همچنان بر فرش پخته حمام منزل در وقت وضو از این هم بیشتر قطرات سرخ می ریزند.

در منزل وضو خانه بسازید

امروز وضو گرفتن با دستشوئی ایستاده رایج گردیده که خلاف مستحب می باشد، افسوس! مردم ساختمان های بزرگ پرآسایش می سازند، اما در آن وضو خانه نمی سازند از برادران اسلامی ای که درد سنت ها را دارند التجا مدنی است که اگر می توانند کم از کم یک وضو خانه کوچک بسازند و در آن این احتیاط ضروریست که فشار شیر آب مستقیم بجای این که بر کف بریزد طوری باید

(۱) ماخوذ از فتاوی رضویه تخریج شده، ج ۱، ص ۳۶۵، ۳۶۶.

نصب شود که بر دهلوان بریزد ورنه مسئله پریدن قطرات خون دندانها خواهد ماند، اگر می خواهید وضو خانه محتاط بسازید از نقشه داده شده قسمت آخر این رساله راهنمایی بدست آورید، در سنگ دستشویی (WC) در وقت استنجاء کردن عموماً قطرها بسوی شتالنگ پاها می آیند لهذا بعد از فراغت احتیاطاً این قسمت پاها شسته شوند.

طریقه ساختن وضو خانه

مساحت وضو خانه خانگی چهل چهل انچ طول و عرض و ۱۴ انچ بلندی از زمین بالای آن نه ۹ انچ بلندی برای نشستن که عرض آن ده و نیم (10/5) انچ و طول آن از یک کناری تا کنار دیگرش یعنی مثل راه پله، فاصله این نشستگاه و دیوار رو برویش ۲۴ انچ بطرف جلو طوری شیب آب ساخته شود که آبرو از ۳/۵ انچ بیشتر نباشد.

جای گذاشتن پاها از مقدار درازی قدم اندکی بیشتر مثلاً کلاً (۱۱/۵) انچ باشد در حصه درمیانی هر دو قدم بطرف داخل (۴/۵) انچ شیب آبرو یا زمین طوری برده شود که آبرو از (۳/۵) انچ زیاده نباشد، در تمام شیب آب بلندی گذاشته نشود. شیر مکسچر (L) مانند از آبرو زمین (۳۲) انچ بالا باشد، فشار این آب بر روی شیب آبرو میریزد و برای نجات یافتن شما از خون دندانها بر لباس های تان ان شاء الله عزوجل آسانی خواهد بود، ترمیم معمولی نموده در مساجد روی این ترکیب وضو خانه ساخته می توانید.

به نسبت ده حروف "یا رسول الله"

ده گل مدنی وضو خانه

- (۱) اگر ممکن باشد از نقشه بخش آخر این رساله رهنمائی حاصل کرده در منزل خود وضو خانه بسازید.
- (۲) بدون شنیدن دلایل معمار مطابق نقشه داده شده فرش بالائی (یعنی جای گذاشتن پاها) وضو خانه خانوادگی به اندازه دو انچ شیب دار بگذارید.
- (۳) اگر از یک شیر بیشتر نصب کردید، پس فاصله بین دو شیر را (۲۵) انچ بگذارید.
- (۴) در شیر وضو خانه حسب ضرورت تور پلاستیکی بگذارید.
- (۵) اگر لوله را بیرون دیوار نصب کردید پس حسب ضرورت جای نشستن یک یا دو انچ فاصله داشته باشد.
- (۶) بهتر این است که اول خام کار کرده یک یا چند بار بر آن نشسته وضو کرده بعد از اطمینان، آنرا پخته بسازید.
- (۷) در کف وضو خانه یا حمام و غیره اگر کاشی یا سرامیک می گذارید سعی شود که خیلی صاف نباشند تا احساس خطر لغزش بر آن نشود.
- (۸) بهتر این است که بر وضو خانه موزائیک چار خانه ای یعنی خط دار کار شود تا که امکان لغزش بر آن نباشد.
- (۹) اگر موزائیک خط دار یافت نشد پس جای گذاشتن پاها و شیب بعد از آن کم از کم دو دو انچ سنگی و خوب درشت و گرد ساخته شود تا که ضرورتاً پاها مالیده شوند تا چرک پاها از بین بروند.

(۱۰) کف آشپزخانه، حمام، بیت الخلاء صحن بزرگ و باز، سقف وضو خانه مسجد و درجهایی که لزوم ریختن و جریان آب می باشد بر کف آن قسمت ها شیب دار آنچه معمار می گوید شما یک و نیم برابر در نظر داشته باشید مثلا اگر معمار بگوید: دو انچ کافی است، شما ۳ انچ بگذارید، آب همه می رود حتی یک قطره هم نمی ایستد، اگر شما به حرف معمار عمل کنید ممکن است شیب برابر نشود، لهذا بر کلام او عمل نمی کنید، ان شاء الله فائده اش را خود شما خواهید دید؛ چرا که مشاهده گردیده اکثر جاها بر کف وضو خانه وغیره آب ایستاده است.

برای کسی که وضویش نمی ایستد ۶ حکم است

(۱) با قطره آمدن، باخارج شدن هوا از عقب، از زخم جاری، بابت مرض اشکی که از درد چشم بیرون می آید، برآمدن آب از گوش، بینی و پستان، رطوبت جاری از دانه ناسور آمدن و از اسهال وضو می شکند، اگر کسی را اینگونه مریضی بطور مسلسل باشد و از شروع تا آخر یک زمان کامل سپری شده که با وضو نماز فرض را اداء نتوانسته است آن شخص شرعا معذورست، با یک وضوء در همان وقت هر چه می تواند نماز بخواند وضویش از این مرض نخواهد شکست^(۱).

(۲) اوقات نماز فرض فوت می شوند و وضوء معذور می شکند، این حکم وقتی واقع می گردد که عذر معذور در دوران وضوء یا بعد از وضوء ظاهر گردد، اگر اینطور نبوده و حدث دیگری هم ملحق نگردیده پس با رفتن وقت نماز

(۱) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۱۴۹.

فرض وضو نمی شکند^(۱)، با از بین رفتن وقت نماز فرض وضوء معذور می شکند مثلاً کسی در وقت عصر وضو کرده بود پس موقع غروب آفتاب وضویش می شکند و اگر کسی بعد از برآمدن آفتاب وضو کرد تا وقتی که ظهر تمام نشود وضو نمی شکند؛ زیرا تا کنون وقت هیچ نماز فرضی فوت نگردیده^(۲).

(۳) وقتی که عذر ثابت شد پس تا وقتی که در یک زمان کامل نماز یکبار هم همان چیز دیده شود معذور گفته می شود، مثلاً از کسی تمام وقت قطره می آید و اینقدر هم مهلت نیافت که وضو نموده فرض را اداء نماید پس معذور گردید، حال در اوقات دیگر اینقدر موقع می یابد که وضو کرده نماز بخواند مگر یک قطره کوچکی آمد اکنون هم معذورست. بلی اگر یک وقت کامل چنین سپری شد که یکبار هم قطره نیامد پس معذور نگردید، بعد وقتی که اندکی حالت اول برگشت (یعنی همه وقت مسلسل مریض بود) پس معذور گردید^(۳).

(۴) وضوء معذور از چیزی که سبب عذر آن است نمی شکند، بلی اگر چیز دیگری که سبب شکستن وضو می گردد یافته شد پس وضو شکسته است، مثلاً شخصی را مرض خارج شدن هوا است، از خارج شدن قطره وضویش می شکند و اگر کسی را مرض خروج قطره باشد، با خارج شدن هوا وضویش می شکند.

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۵۵۶.

(۲) الهدایه معه فتح القدیر، ص ۱، ص ۱۶۰.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۴۱.

(۵) معذور بعد از حدث (یعنی عمل شکننده وضو) وضو کرد و در وقت وضو کردن آن چیزی که سبب آن معذور است مشاهده نمی شود و بعداً همان چیز دیده شد پس وضو شکست. (این حکم در صورتی است که معذور بجای عذرش از بابت علت دیگر وضو کرده بود، اگر بابت عذرش وضو کرد پس در صورت مشاهده عذر بعد از وضو کردن وضویش نمی شکند) مثلاً از کسی که قطره می آمد از آن هوا خارج شد و وقتی که قطره قطع بود وضو کرد و بعد از وضو کردن قطره آمد پس وضو شکست، بلی! اگر وقت وضو کردن قطره جاری بود پس وضو نشکسته است^(۱).

(۶) معذور چنان عذری داشت که از سبب آن لباس نجس می گردد، پس اگر بیشتر از یک درهم نجس گردید و می داند که اینقدر وقت دارم که لباس را بشویم و با لباس پاک نماز بخوانم در آنصورت با لباس پاک نماز فرض است و اگر می داند که نمازها خوانده بعد اینقدر ناپاک می شود، اکنون شستن آن ضروری نیست با این حالت نماز بخواند اگرچه مصلی هم آلوده گردد باز هم نمازش اداء می شود^(۲).

(مسائل تفصیلی وضوء معذور را در حصه 2 بهار شریعت، معلوم نمائید)

هفت متفرقات

(۱) ادرار، غائطه، ودّی، مذی، منی، کرم یا سنگ از عقب یا جلو مرد یا زن خارج گردید پس وضو می شکند.

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج 1، ص ۵۵۷.

(۲) الدر مختار مع رد المحتار، ج 1، ص ۵۵۶. فتاوی رضویه جدید، ج ۴، ص ۳۷۵.

(۲) از عقب مرد یا زن اندکی هوا خارج گردید وضو می شکند^(۱)، اگر از جلو مرد یا زن هوا خارج گردید، وضو نمی شکند.

(۳) از بی هوشی وضو می شکند^(۲).

(۴) بعضی از مردم می گویند که از نام بردن خنزیر وضو می شکند این اشتباه است.

(۵) دوران وضوء اگر هوا خارج شد یا به علت دیگری وضو بشکند پس باید از اوّل وضوء کند، اعضاء که قبلاً شسته شده بود آنهم باطل گردیده است^(۳).

(۶) بی وضو قرآن پاک یا آیه آن را یا ترجمه قرآن پاک با هر زبانی که باشد دست زدن حرام است^(۴).

(۷) آیتی را بدون دست زدن دیده یا زبانی بی وضو خوانده مانعی ندارد.

یا ربّ مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم ما را از اسراف نجات داده باوضوء شرعی همیشه باوضوئی نصیب فرما!

اسراف آب در وضوء

امروز مردم در وضوء شیر آب را تا آخر باز کرده بی پروا آب مصرف می کنند، حتی بعضی در وضوء خانه آمده اوّل شیر را باز می کنند، بعد آستین ها را بالا میزنند تا آنوقت آب بیفائده ضایع می شود، به همین ترتیب هنگام مسح کردن هم اکثریت شیر را باز می گذارند، ما همه باید از خدا ترسیده و از اسراف

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۲۸۶.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۲.

(۳) ماخوذ از فتاوی رضویه تخریج شده، ج ۱، ص ۲۵۵.

(۴) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۳۸.

بپرهیزیم، در روز قیامت ذره ذره و قطره قطره حساب خواهد شد در مذمت اسراف چهار احادیث مبارکه را بشنوید و از خوف خداوندی بترسید.

بر نهر جاری هم اسراف

رسول ما محبوب خدا صَلَّى الله تعالى علیه وآله وسلم بر حضرت سعد رضی الله تعالى عنه گذر فرمود که او وضوء می کرد، ارشاد فرمودند: این اسراف چه؟ عرض کرد: در وضوء هم اسراف است؟ فرمودند: بلی اگرچه بر نهر جاری هم باشید^(۱).

فتاوی امام احمد رضا رحمه الله تعالى علیه

آقای من اعلی حضرت، امام اهل سنت رحمه الله تعالى علیه تحت این حدیث فرموده اند: حدیث شریف در نهر جاری هم اسراف را ثابت فرمود و اسراف در شرع مذموماً آمده است، آیه کریمه ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ [الأَنْعَام : 141] (یعنی بی شک مصرف کنندگان بیجا او را پسند نمی باشد) مطلق است پس این اسراف هم مذموم و ممنوع می باشد بلکه خود اسراف در وضوء به صیغه نهی آمده و نهی مفید تحریم^(۲). (یعنی در وضوء حکم نهی اسراف آمده است، و در حقیقت حکم ممانعت تحریمی را فائیده می دهد)

حضرت مفتی احمد یار خان نعیمی رحمه الله تعالى علیه تحت آیه کریمه که قبلاً ذکر شده است تفصیل اسراف را بیان فرموده اند:

در جای ناجائز خرچ کردن هم مصرف بیهوده است و تمام اموال خود را خرچ کردن و آل و عیال خود را فقیر ساخته اینهم بیهوده می باشد، بیش از

(۱) سنن ابن ماجه، کتاب الطهارة، باب ماجاء في القصد في الوضوء، ج ۱، ص ۲۵۴، الحدیث ۴۲۵.

(۲) فتاوی رضویه تخریج شده، ج ۱، ص ۷۳۱.

ضرورت هم مصرف کردن بیهوده است لهذا اعضای وضو را بلا اجازت شرعی چهار بار شستن هم اسراف گفته شده است^(۱).

اسراف مکن

حضرت عبد الله ابن عمر رضي الله تعالى عنهما فرموده اند، محبوب خدا صلی الله تعالى عليه وآله وسلم شخصی را در حال وضو کردن دیدند، فرمودند: اسراف مکن، اسراف مکن^(۲).

اسراف کار شیطانی است

از حضرت انس رضي الله تعالى عنه روایت است که: در وضو ریختن آب زیاد خیری نیست و این عمل از طرف شیطان است^(۳).

قصر سفید در جنت را خواستن چگونه؟

حضرت عبد الله ابن مغفل رضي الله تعالى عنه از پسرش این گونه دعا خواستن را شنید که الهی من از تو قصر سفید سمت راست را می خواهم وقتی که در جنت داخل می شوم، پس فرمود: ای پسر من از خدا بهشت را بخواه و از جهنم پناه او را بخواه، من از رسول الله صلی الله تعالى عليه وآله وسلم شنیدم که فرمود: درین امت قومی است که در وضو و دعا از حد تجاوز می کند^(۴).

(۱) نورالعرفان، ص ۲۳۲.

(۲) سنن ابن ماجه، کتاب الطهارة، باب ماجاء في القصد في الوضوء، ج ۱، ص ۲۵۴، الحديث (424).

(۳) کنز العمال، کتاب الطهارة، الفصل في محظورات الوضوء، ج ۹، ص ۱۴۴، رقم (۲۶۲۵۵).

(۴) سنن أبي داؤد، کتاب الطهارة، باب الإسراف في الماء، ج 1، ص ۶۸، شماره حدیث (۹۶).

برادران عزیز اسلامی! مفسر شهیر حضرت مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ در تحت این حدیث می فرماید: تجاوز در دعا یعنی از حد گذشتن این است که تعیین سخنی گردد که ضرورت آن نبوده مثل دعای آن صاحبزاده که در بالا ذکر شد، فردوس (که از همه بهشت اعلیٰ است) خواستن آن بهتر است که در آن تعیین شخصی نبوده، نوعی تقرر هست، حکم این داده است، در وضو گذشتن از حد بدو^۲ قسم شده می تواند،^(۱) بجای سه بار شستن در تعداد حد آن گذشتن و (۲) زیادتی در حد اعضاء مثل این که پاها را تا زانو شستن و دستهارا تا زیر بغل که این هر دو عمل ممنوع اند^(۱).

بد کردی ظلم کردی

یک اعرابی در خدمت اقدس حضور اکرم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم حاضر شده درباره وضوء سوال کرد، حضور اقدس صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم عملاً وضو کردن را به او آموخت طوری که هر عضو را سه سه بار شست، بعد فرمودند: وضو بدین ترتیب می باشد، پس اگر از این بیشتر یا کمتر کند بد کرد و ظلم کرد^(۲).

بطور عملی وضو را بیاموزید

برادران عزیز اسلامی از حدیث فوق معلوم شد که برای آموزش دادن بطور عملی خود کرده دیگران را نشان دادن از سنت ثابت است، مبلّغین را لازمست که براین عمل کرده بدون اسراف حسب ضرورت آب را باز کرده اعضاء را سه سه بار شسته وضو کرده برادران اسلامی را نشان دهید، بدون ضرورت شرعی

(۱) مرآة، ج ۱، ص ۲۳۹.

(۲) سنن نسائی، کتاب الطهارة، باب فرض الوضوء، الإعتداء فی الوضوء، ص ۲۰۹۵، الحدیث (۱۴۰).

عضوی را هرگز چهار بار نشوئید، بدین صورت توجه داشته باشید، بعد بمیل خود کسی که اصلاح خود را می خواهد او هم وضو کرده مبلغ را نشان دهد و اشتباهات خود را از بین ببرد، در قافله های مدنی دعوت اسلامی برای تربیت سنت ها در صحبت عاشقان رسول صلی الله تعالی علیه وآله وسلم این احکام دینی بطریق احسن انجام شده می تواند، حتماً و ضرورتاً بطور درست وضو کردن را بیاموزید، این خیلی مشکل خواهد بود که در یک وقت ناچیز از مطالعه طریقه وضوء بطور صحیح وضو کردن را آموخت پس باید بار بار تمرین عملی گردد.

اسراف آب مسجد و مدرسه

آب وضو خانه های مسجد و مدرسه در حکم وقفست، در حکم این و آب منزل فرق وجود دارد، کسانی که در وضو خانه مسجد آب را بطور بی دردی و بی احساسی باز می کنند چنانچه به سبب غفلت و جهالت در وضو بلاضرورت اعضا را بیش از سه بار می شویند آنها باید به این فتوی مبارکه خوب فکر فرمایند، از خوف خدا بترسید و توبه کنید، امام اهل سنت حضرت شاه احمد رضا خان علیه رحمة الرحمن می فرماید: اگر از آب وقف وضو کرد، پس مصرف زیاد آب بالاتفاق حرام است؛ چرا که دراین مورد مصرف زیاد اجازه داده نشده و آب مدارس هم از همین نوع می باشد فقط برای اشخاصی وقف گردیده که بطور شرعی وضو می نمایند^(۱).

برادران عزیز اسلامی اگر کسی نمی تواند خود را از اسراف نجات دهد، آنرا لازمست که از آب مملوکه خود یعنی (از ملکیت خودش) مثلاً از آب خانه اش وضو کند معاذ الله مقصد این نیست که اسراف آب شخصی آزاد است بلکه در

(۱) فتاوی رضویه تخریج شده، ج ۱، ص ۶۵۸.

خانه هم خوب تمرین کرده وضو شرعی را بیاموزد تا که از سبب اسراف آب مسجد مرتکب حرام نگردد.

به نسبت هفت حروف "احمد رضا" از طرف

امام احمد رضا رحمه الله هفت تدابیر نجات از اسراف

(۱) بعضی اشخاص در مشتشا طوری آب می ریزند که بیهوده می رود حالانکه هر چه ریخت بیهوده رفت؛ لهذا احتیاط لازم است.

(۲) پر کردن هر مشتش ضروری نیست بلکه برای هر کاری که بر میدارید بهمان اندازه بردارید، مثلاً در بینی تا نرمی استخوان آب رساندن مشتش پُر لازم نیست، نصف هم کافیهست، بلکه مشتش پر برای شستن دهان هم ضروری نیست.

(۳) لوله آفتابه باید متوسط باشد یعنی نه آنقدر تنگ که آب دیر بیاید و نه آنقدر گشاد که بیش از حاجت بریزد، فرق آن طوری معلوم می شود که در ظرفی آب برداشته وضوء شود که زیاد مصرف می شود نه چنین لوله گشاده باشد که از آن آب زیاد ریخته باعث مصرف زیاد می باشد اگر آفتابه دارای چنین لوله گشاده بود احتیاط باید کرد که باهمه لوله نریزد بلکه باریک. (در باز کردن شیر نیز همین نکات را در نظر داشته باشید).

(۴) قبل از شستن اعضاء دست خیس شده برآن بکشید که آب زود تر برآن می چرخد و آب کم عمل آب بسیار را می کند، خصوصاً در فصل سرما برآن بیشتر احتیاج است؛ زیرا که درمیان اعضاء خشکی می باشد و جریان آب درمیان جای خالی می گذارند، چنانچه مشاهده گردیده.

(۵) اگر بر ساق دستها مو باشد تراشیده شود که بودن آن آب زیاد می خواهد و از تراشیدن مو سخت می شود و تراشیدن بادستگاه بهتر است که خوب صاف می کند و از همه بهتر و افضل نوره است (نوره یکنوع بودر صاف کننده مو است) که در آن اعضاء این از سنت ثابت، چنانچه ام المؤمنین ام سلمه می فرمود: وقتی که رسول الله صلی الله تعالی علیه وآله وسلم نوره استعمال می فرمود برستر مقدس بادست مبارک خود می زدند و در جاهای دیگر بدن ازواج مطهرات رضي الله تعالی عنهن می زدند و اگر چنین نکردید پس قبل از شستن با آب خوب خیس کرده که همه موها بخوابند ورنه در بیخ موهای ایستاده آب رسیده و بر نوک آنها نرسید وضو نخواهد شد^(۱).

(۶) اگر با آفتابه بردست و پا آب بریزد پس از ناخنها تا آرنج دست یا تا بالای شتالنگ پاها بطور پی در پی بریزد که در یکبار در هر جا بریزد وقتی که آب می ریزد و دستها آهسته تکان داده شود پس مکرر در یکجا آب می ریزد که درین صورت اسراف بوجود می آید.

(۷) بعضی اشخاصی چنین می کنند که از ناخن تا آرنج یا تا شتالنگ پاها آب ریخته سپس دوباره و سه باره بطرف ناخن می برند، دست را توقف نداده و آب را جاری گذاشته چنین نباید کرد که در عوض سه بار بلکه پنج بار می شود که هر بار تا آرنج یا تا شتالنگ پاها آورده آب جلو گیری شود و دست متوقف را تا ناخن ها برده و از آنجا دوباره ریختن آب را شروع کنید که سنت این است که از ناخن تا آرنج یا تا غوزک پا آب بریزد نه عکس آن (یعنی از آرنج یا شتالنگ بطرف ناخن آب بردن سنت نیست) قول جامع این است که از سلیقه کار گرفت، امام شافعی رحمه الله تعالی علیه چه خوب فرموده اند:

(۱) سنن ابن ماجه، کتاب الأدب، باب الإطلاء بالنورة، ج ۴، ص ۲۲۵، شماره حدیث (3751).

باسلیقه بالا کن که کمی هم کافی خواهد بود و از بد سلیقگی خیلی زیاد هم کفایت نخواهد کرد^(۱).

برای نجات از اسراف ۱۴ گل مدنی

(۱) تا امروز هر اندازه اسراف ناجائز انجام داده از آن توبه کرده برای نجات آینده بسیار کوشش باید کرد.

(۲) غور و فکر باید کرد که چنین حالتی متعین گردد تا وضو و غسل هم مطابق سنت انجام گردد و آب هم کمتر مصرف گردد باید در ترس این بود که در روز قیامت حساب و کتاب ذره ذره و قطره قطره خواهد شد.

(۳) در وقت وضو کردن شیر آب را با احتیاط باز کنیم، موقع وضو در صورت ممکنه یک دست بر سر شیر آب گذاشته و هنگام انجام ضرورت بار بار شیر را باید بست.

(۴) اگر با آفتابه وضو گردد نسبت به شیر آب کمتر مصرف خواهد شد، برای کسی که ممکنه باشد با آفتابه وضو نماید، اگر بدون شیر گذاره نشود پس در صورت ممکنه این هم شده می تواند که در شستن اعضای که آسانی باشد آنرا با آفتابه بشوئید، گرچه باشیرهم وضو کردن جائز است مگر به هر صورت از اسراف باید نجات یافت.

(۵) در موقع مسواک، مضمضه، غرغره، صاف کردن بینی خلال ریش و انگشتان دست و پا و مسح کردن ستریک قطره هم بی هوده نریزد این عادت بستن شیر را بصورت خوب عادت خود قرار دهید.

(۱) از افادات فتاوی رضویه جدید، ج ۱، ص ۷۶۵ تا ۷۷۰.

(۶) بالخصوص در هنگام سردی وضو یا غسل کردن، همچنان برای شستن ظرف و لباس و غیره بخاطر حصول آب گرم بجای باز کردن آب سردی که در لوله ذخیره گردیده قبلاً ترتیب برداشتن آب را در ظرفی باید در نظر داشت.

(۷) برای شستن دست یا صورت هنگام استفاده از صابون آب با احتیاط مصرف گردد مثلاً برای شستن دستها در مشت ها چند قطره آب ریخته صابون را برداشته کف ساخته شده می تواند، اگر قبلاً صابون را در دست گرفته آب می ریزید درین صورت آب بسیار مصرف می شود.

(۸) بعد از استفاده صابون را در جاصابونی بگذارید که در آن آب اصلاً نباشد عمداً در آب گذاشته نشود که صابون نرم شده از بین می رود بر روی دستشوئی هم صابون را نگذارید که از سبب آب نرم و ضایع می گردد.

(۹) آبی که در لیوان بعد از نوشیدن باقیمانده و نیز بعد از خوردن غذا و آبی که در پارچ و غیره باقی مانده است بجای این که آن را بر زمین بریزید، دوباره آن را در فلاکس بریزید.

(۱۰) در موقع شستن لباس، ظرف و فرش حتی لیوان چایخوری یا یک قاشق هم امروزه آن قدر ریختن آب زیاد بدون ضرورت رواج است که آتش در دل می افتد اما انسان آن را در نظر ندارد، ای کاش حرفم در دلها فرو می نشست.

(۱۱) در اکثر خانه ها خواهی نخواهی شب و روز لامپ ها روشن و پنکه ها همچنین بعد از انجام حاجت خاموش کردن لامپ ها و پنکه و غیره را عادت کنید، ما همه از حساب آخرت ترسیدن و در هر معامله نجات یافتن از اسراف لازمی است.

(۱۲) در استنجا خانه باید از آفتابه استفاده کرد که در طهارت آب فواره بیشتر مصرف می شود و اکثر پاها هم آلوده می شوند لازم است که هر یکی بعد از رفع حاجت آفتابه آب برداشته کمی در اطراف سنگ دستشوئی بریزید بعد اندکی از بالا داخل سوراخ آن هم بریزید ان شاء الله بدبوئی و میکروب از بین می رود، در تانکر فشاری آب بیشتر مصرف می شود.

(۱۳) آبی که از شیر بصورت قطره می ریزد فوراً راه حل آن را پیدا کنید ورنه آب زیاد ضایع خواهد شد، بسا اوقات از لوله های مساجد و مدارس قطره ها می ریزند اما دلسوزی دیده نمی شود، نگهبانان باید مسئولیت خود را درک کرده برای بهتری آخرت خود باید فوراً در این مورد ترکیبی در نظر بگیرد.

(۱۴) در خوردن غذا، نوشیدن چای یا دیگر مشروبات، خوردن کردن میوه وغیره خوب احتیاط فرمائید تا که هر دانه، هر ذره غذائی و هر قطره استفاده گردد.

یاربّ مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ما را از اسراف نجات داده و همیشه اوقات وضو شرعی را نصیب ما بفرما.

آمین بجاه النبی الامین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم.

الحمد لله ربّ العالمين والصلاة والسلام على سيّد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وضو و علوم (science)

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید، ان شاء الله عزوجل در معلومات شما
حیرت انگیز زیادتى خواهد شد.

فضیلت درود شریف

محبوب خدا، محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد می فرمایند:
کسانی که خاص بخاطر خدای عزوجل با یک دیگر محبت دارند، وقتی که باهم
ملاقات و مصافحه می کنند و بر نبی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم درود بخوانند قبل
از جدا شدن شان گناهان گذشته و آینده آنها بخشیده می شوند^(۱).
صلّوا علی الحبيب ! صلی الله تعالی علی محمد

قبول اسلام به سبب حکمت وضوء

شخصی بیان می کند: در کشور بلژیک دانشجویی را به اسلام دعوت دادم،
ایشان پرسیدند: در وضو چه حکمت های علمی وجود دارد؟ من لاجواب
ماندم؛ لهذا او را نزد عالمی بردم او هم معلومات کافی نداشت تا اینکه یک
شخص دانشمند فوائد وضو را تا حدّ کافی برایش روشن ساخت مگر او هم از
حکمت مسح گردن قاصر شد، آن دانشجو رفت، بعد از مدتی دوباره آمد و گفت:
استاد ما در اثنای تدریس چنین فرمود: اگر در پشت گردن و اطراف آن روزانه
چند قطره آب زده شود از امراضی که در اثر خرابی ستون و فقرات نخاع به
وجود می آید جلوگیری خواهد شد، این بیان را شنیدم در وضو حکمت مسح

(۱) مسند أبي يعلي، ج ۳، ص ۹۵، حدیث (۲۹۵۱).

گردن مورد تأیید من قرار گرفت؛ لهذا من می خواهم مسلمان شوم و مسلمان گردید.

سیمنار در آلمان غربی

در کشور های غربی مرض افسردگی یعنی (Depression) رو به پیشرفت است، اعصاب خراب می شود، تعداد تیمارستانها رو به افزایش است، در مطب متخصصین مغز و اعصاب مریضان صف بسته اند، در آلمان غرب سیمناری دایر گردید که موضوع اش این بود: "علاج افسردگی باستثنای دارو از چه راه های دیگری ممکن خواهد بود؟" دکتري در مقاله اش این کشف حیرت انگیز را نموده اند که من چند مریض افسردگی را روزی پنج بار باشستن دهان مورد آزمایش قرار دادم، بعد از مدتی بیماری ایشان کمتر شد، بعد روزانه پنج بار دست و صورت و پاهای یک گروه دیگر چنین مریض های را شستم، پس مرض شان تخفیف یافت، همین دکتر در پایان مقاله اش اعتراف میکند: در مسلمانان مرض افسردگی کمتر دیده می شود؛ چرا که آنها روزانه چند بار دست و صورت و پای خود را می شویند (یعنی وضو می کنند)

وضو و فشار خون

یک متخصص قلب با اطمینان کامل می فرماید: مریضی را که فشار خونسش بالا است اول وضو بدهید وبعد فشار خون او را آزمایش کنید حتماً فشارش پائین می آید، گفتار یک متخصص مغز و اعصاب مسلمان هست که بهترین علاج امراض روان وضو است، متخصصین غربی بر بدن بیماران روانی روزانه چند بار مانند وضو آب می زنند.

وضو و فلج

در وضو به ترتیب شستن اعضاء هم خالی از حکمت نیست، اول از شستن دستها نظام عصبی جسم مطلع می شود و بعد آهسته آهسته اثرات آن به طرف رگهای صورت و اعصاب می رسد در وضو اول شستن دست بعد شستن دهان بعد آب در بینی کردن و بعد شستن صورت و دیگر اعضاء که به ترتیب اجرا گردد برای جلوگیری از فلج مفید است، اگر از شستن صورت و مسح کردن شروع شود، پس بدن مبتلا به بیماری های زیادی خواهد شد.

قدر دان مسواک

برادران عزیز اسلامی! در وضو سنت های متعددیست و هر سنت مخزن حکمت است، مسواک را حتماً استفاده نمایید، بچه ها هم می دانند که در وضو مسواک کردن سنت است، و برکات این سنت بیش از گفتن است، شخص تاجری می گوید: در سوویس یک نو مسلمانی را ملاقات کردم، من او را یک مسواک هدیه دادم، او باخوشی آنرا برداشته بوسیده و بر چشم هایش گذاشت و فوراً اشک از چشمانش جاری شد، از جیب اش پارچه را در آورد که در آن یک تکه مسواک پیچیده بود، گفت: وقت اسلام آوردنم مسلمانان این را به من هدیه دادند، من با بسیار احتیاط از این استفاده می کردم، الآن درحال تمام شدن هست؛ لهذا من در تشویش بودم که خداوند عزوجل کرم فرمودند و شما این مسواک را عنایت فرمودید. بعداً گفت: یک مدتی دچار درد دندان و بیرة دندان بودم که دکتر دندان نتوانست آنرا علاج کند؛ لهذا وقتی که استفاده از این مسواک را شروع کردم، اندک زمانی بعد از این درد نجات یافتم، و نزد دکتر رفتم، دکتر متحیر گردیده پرسید: از داروهای من بیماری ات به این زودی علاج شده نمی توانست، بدان که دلیل دیگری وجود خواهد داشت، وقتی که خوب فکر کردم

متوجه شدم که من مسلمان شده ام و این همه از برکات استفاده از مسواک بوده است موقعی که مسواک را به دکتر نشان دادم او هم به حیرت افتاد.

برای تقویت حافظه

برادران عزیز اسلامی! در مسواک فوائد بسیار دینی و دنیوی هست، در آن اجزای متعدد کیمیائی است که دندان ها را از هر نوع مریضی نجات میدهد، حضرت مولا علی المرتضی شیر خدا کرم الله تعالی وجهه الکریم، حضرت عطا رضی الله تعالی عنه و حضرت عبدالله ابن عباس رضی الله تعالی عنهما می فرمایند: از مسواک حافظه تقویت می شود، درد سر از بین می رود، رگهای سر تسکین می شوند، بلغم صاف می شود، بینائی زیاد، معده درست و غذا هضم می شود، عقل زیاد، تولد بچه ها زیاد می شود، پیری دیر می آید و کمر متین می گردد^(۱).

سه احادیث مبارکه در مورد مسواک

(۱) وقتی که تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم وارد منزل مبارکش می شد از همه اول مسواک می فرمودند^(۲).

(۲) وقتی که حضور اقدس از خواب بیدار می شدند مسواک می کردند^(۳).

(۳) شما مسواک را لازم بدانید که تمیز کننده دهن و راضی کننده ربّ تعالی است^(۴).

(۱) ملخصاً حاشیة الطحطاوي، ص ۶۸.

(۲) صحیح مسلم، کتاب الطهارة، باب السواک، ص ۱۵۲، شماره حدیث (44-253).

(۳) سنن أبي داؤد، کتاب الطهارة، باب السواک لمن قام في الليل، ج ۱، ص 54، شماره حدیث (۵۷).

(۴) مسند الإمام أحمد، مسند عبد الله بن عمر بن الخطاب، ج ۲، ص 438، شماره حدیث (۵۸۶۹).

علاج آبله های دهن

اطباء می گویند: بعضی اوقات از اثر گرمی و تیزابیت معده در دهان آبله ها بوجود می آید که از این بیماری میکروب های خاصی در دهان پیدا می شوند، برای از بین بردن این میکروبها در دهان از مسواک تازه استفاده کرده لعاب آن را کمی دیر در دهان نگهداشته چرخانده شود که از این طریق مریض های زیادی شفا یافته اند.

ضرر های مسواک دندان (برس دندان)

مطابق تحقیقات متخصصین ۸۰ درصد امراض معده از خرابی دندان ها، به وجود می آید، عموماً از عدم توجه به صفائی دندان ها در لثه ها انواع میکروبها پرورش یافته بعد داخل معده شده باعث انواع امراض می گردند، به خاطر باید داشت که مسواک دندان هرگز جای گزین مسواک سنتی نخواهد شد، بلکه متخصصین اعتراف کرده اند که:

- (۱) وقتی که یکبار از مسواک دندان استفاده گردد میکروبهای که در آن ته نشین گردیده با آب هم از بین نرفته بلکه در هما نجا رشد می کنند.
- (۲) به سبب مسواک دندان زیبایی طبیعی روی دندان از بین میرود.
- (۳) از استفاده مسواک دندان لثه ها آهسته جای خالی کرده که از آن بین دندان ها ولته ها فاصله به وجود می آید و در آن ذرات غذا داخل و پوسیده می شوند و میکروب ها در آن جای گرفته باعث به وجود آمدن بیماریهای دیگر و نیز انواع امراض چشم هم گردیده که از آن بینائی کم می شود، حتی بعضی اوقات باعث کوری انسان می گردد.

آیا مسواک کرده می توانید؟

ممکن است در ذهن تان تصور کرده باشید که سالها من از مسواک استفاده کرده ام مگر دندان و شکم من هر دو خراب شده اند، برادران محبوب اسلامی من! این تقصیر مسواک نه بلکه تقصیر خود شما است، من به این نتیجه رسیده ام که امروز ممکن است یک در صد به طور درست از مسواک استفاده نماید، اکثریت ما اندکی مسواک را مورد استفاده قرار داده زود تر عمل وضو را انجام داده یعنی می توان گفت که ما مسواک نه بلکه رسم مسواک را انجام می دهیم.

چهارده گل مدنی سنت های مسواک کردن

- (۱) ضخامت مسواک برابر با انگشت کوچک دست باشد.
- (۲) مسواک از یک وجب دراز تر نباشد وگرنه شیطان بر آن می نشیند.
- (۳) ریشه هایش نرم باشد که ریشه های زیر بین دندانها ولته ها فاصله (Gap) ایجاد می کند.
- (۴) اگر مسواک تازه باشد بهتر است وگرنه مدتی در لیوان آب خیسانده تا نرم گردد.
- (۵) ریشه هایش روزانه بریده شود؛ زیرا که ریشه تا زمانی قابل استفاده است که تلخی در آن وجود داشته باشد.
- (۶) در عرض دندانها از مسواک استفاده گردد.
- (۷) حد اقل سه بار از مسواک استفاده شود.
- (۸) هر بار شسته شود.
- (۹) مسواک بادست راست طوری گرفته شود که انگشت کوچک در زیر آن و سه انگشت وسط قسمت بالا و انگشت ابهام در قسمت سر مسواک قرار گیرد.

(۱۰) اوّل دندان های بالای سمت راست، بعد دندانهای بالای سمت چپ، بعد دندان های پائین سمت راست، بعد دندان های پائین سمت چپ مسواک کرده شود.

(۱۱) بر پشت افتاده مسواک کردن باعث بزرگ شدن سپرز می شود.

(۱۲) مسواک را بامشت گرفته استفاده کردن باعث مرض بواسیر می گردد.

(۱۳) مسواک سنت قبلیه وضو است، البته وقتی سنت مؤکده هست که در دهان بدبوئی پیدا شود^(۱).

(۱۴) مستعمل ریشه های مسواک استفاده شده وقتی که قابل استفاده نباشد، پس انداخته نشود زیرا که این آله ادای سنت است، در گوشه ای بااحتیاط گذاشته شود یا دفن گردد و یا در دریا انداخته شود.

حکمت های شستن دست

در وضو قبل از همه دست ها شسته می شوند، به حکمت هایش ملاحظه شود، چونکه اشیای مختلف توسط دستها جا به جا می شود؛ لهذا دستها بااجزای مختلف شیمی و میکروبها آلوده خواهند شد، اگر در همه روز شسته نشوند پس دستها به امراض جلدی ذیل مبتلا خواهند شد

(۱) دانه های گرمی دست ها.

(۲) خارش جلدی.

(۳) ایگزیم.

(۴) بیماری های میکروبی.

(۵) تغییر شکل جلد و غیره وقتی که دستها را می شوئیم از سر انگشتان شعاع های برآمده چنان حلقه ای به وجود می آورند که از آن نظام برقی بدن متحرک گردیده تا حد کافی در دستهای ما زیبایی پیدا خواهد شد.

(۱) مأخوذ از فتاوی رضویه ج ۱ ص ۲۲۳.

حکمت های شستن دهان

اول دستها شسته شوند تا از میکروبها پاک گردند و گرنه بذریعة مضمضه در دهان و بعد در شکم رفته باعث امراض گوناگون می گردند، توسط هوا نیز تعداد کثیر میکروبیهای مُهلک و با اجزای غذا در دهان و دندان های ما توسط لعاب جای گزین می شوند چنانچه در وضو بوسیلة مسواک و مضمضه بهترین صفایی دهان صورت می گیرد، اگر دهان شسته نشود پس خطر این امراض به وجود می آید:

(۱) ایدز که در علامات ابتدایی اش زرد آب دهان هم شامل است.

(۲) ترکیدنی در اطراف دهان.

(۳) در دهان و اطراف آن جلبک و آبله و غیره پیدا می شود،

اگر روزه نبود پس با مضمضه غرغره کردن هم سنت است و ادامه دادن غرغره از بزرگ شدن لوزه ها و از بسیاری امراض دیگر گلو حتی که از سرطان گلوهم جلوگیری می کند.

حکمت های آب انداختن در بینی (استنشاق)

شش ها را هوای لازم است که از میکروبها، دود، گرد و غبار پاک باشد و در آن هشتاد⁸⁰ در صد رطوبت که بیش از ۹۰ درجه فارنهایت باشد لازم است، برای فراهم کردن این هوا خدای عزوجل نعمت بینی را برای ما عنایت فرموده است، برای مرطوب ساختن هوای بینی روزانه رطوبت تولید می کند، موهای سوراخ بینی هوا را صاف کرده و کار های دیگری هم انجام می دهند در بینی یک جا روی میکروسکوپی وجود دارد که آن موادی موجود است که میکروب های را که توسط هوا داخل می شوند از بین می برد، و نیز یک نظام دفاعی

دیگری هم وجود دارد که بوسیله آن بینی چشمها را از عفونت محفوظ نگه می دارد، الحمدلله در بینی وضو کننده آبیکه ریخته می شود از آن این عضو اهم بدن تمیز می گردد و مسلمان ببرکت وضو از امراض بی شمار بینی محفوظ می گردد برای نزه و زکام دائمی، برای مریضان زخم بینی شستن بینی بسیار مفید است.

حکمت های شستن صورت

در فضای زندگی امروزی آلودگی های دود و غیره رو به افزایش است، مواد مختلف کیمیائی و غیره بصورت چرک داخل چشم برصورت و غیره چسپیده که اگر صورت شسته نشود پس صورت و چشم ها به امراض گونا گون دچار خواهند شد، یک دکتر اروپائی مقاله ای را نوشته که نامش چشم، آب، صحت (Eye .Water .Health) بود، او در این مقاله تأکید کرده است که چشم ها یتان را در هر روز چندین بار بشوئید وگرنه دچار امراض خطرناکی خواهید شد، از شستن روی در صورت دانه نمی شود و یا خیلی کم خواهد بود، متخصصین براین نظر متفق شده اند که کریم و غیره برصورت داغ های می گذارند، اما برای خوبی صورت روزانه چند بار شستن صورت بهتر و لازمی است "بیچر" یکی از اعضای اتحادیه آرایش گران امریکائی چه انکشاف خوبی نموده، می گوید: مسلمانان را هیچ نوع داروی گاهی احتیاج نخواهد بود که روزانه چند بار در وضو صورت را شسته از انواع مریضی نجات می یابند، متخصصین دیگر نیز فرموده اند: که برای نجات از حساسیت در صورت آن را باید بار بار شست که این عمل در وضو ممکن خواهد بود، الحمدلله عزوجل در وضو به وسیله شستن صورت ماساژ می شود، جریان خون در صورت انجام خواهد شد، چرک و آلودگی از بین می رود و زیبایی صورت دو برابر می شود.

حفاظت از کوری

برادران عزیز اسلامی! بنده از یک مرض چشمی شما را متوجه می نمایم که در آن رطوبت اصلیه چشم ها کم و یا از بین می رود و مریض آهسته آهسته کور خواهد شد. مطابق با اصول طبی دیده ها را گاه گاهی خیس کردن باعث نجات از این مرض خوفناک خواهد بود، الحمدلله در وضو صورت شسته می شود و به این ترتیب دیده ها هم خیس می شوند، کسی که از سعادت ریش داشتن بهره مندست گوش فرا دهد که: دکتر پروفیسر جارج ایل می گوید: باشستن صورت میکروبها داخل موهای ریش می ریزند و از رساندن آب تا ته موها ریشه های آنها محکم می شوند، از برکت ادای سنت خلال کردن حشرات مضر هم از بین میروند، از اثر خیس شدن ریش گلو و گردن از انواع امراض محفوظ می شود.

حکمت های شستن آرنج ها

آرنج ها دارای سه رگ بزرگ می باشند که ارتباط شان بادل، جگر و اعصاب است، این قسمت از جسم عموماً پوشیده بوده اگر آب و هوا به آن نرسد پس امراض متعدد عصبی به وجود خواهد آمد، در وضو از شستن دستها تا آرنج، دل، جگر و اعصاب تقویت می شوند و بدین ترتیب از امراض محفوظ می گردند، علاوه براین از شستن دست تا آرنج ها ارتباط مستقیم انسان با نور ذخیره شده در سینه آن برقرار می گردد که از آن یک نورانیت کامل به وجود می آید، از این عمل تمام عضلات دستها تقویت می گردند.

حکمت های مسح گردن

در بین سر و گردن "حبل الوريد" یعنی شه رگ بوده ارتباط آن با ستون فقرات و حرام مغز و بامفاصل بیشتر بدن می باشد وقتی که وضو کننده گردن را مسح می کند یک تحرک برقی توسط دستها به شه رگ رسیده ذخیره می گردد و بوسیله ستون فقرات تمام نظام عصبی جسم شروع به کار نموده که از آن به نظام عصبی توانائی به وجود می آید.

پزشک دیوانگان

یک بزرگی می فرماید: من در فرانسه در یک جای مصروف وضو کردن بودم شخصی ایستاده بود و به غور سوی من نگاه می کرد وقتی که از وضو فارغ شدم از من پرسید: شما چه کسی و اهل کجا هستید؟ من جواب دادم: من یک مسلمان پاکستانی ام، پرسید: در پاکستان چقدر تیمارستان می باشد؟ با این سوال عجیب و غریب من متعجب شدم مگر باز هم گفتم: دو الی چهار خواهد بود، پرسید: اکنون شما چه عملی انجام دادید؟ من گفتم وضو کردم پرسید: آیا روزانه این کار را انجام می دهید؟ من گفتم: بلی بلکه پنج بار انجام می دهم، متحیر گشت و گفت: من در تیمارستان (Mental Hospital) متخصص هستم وظیفه ام تحقیق اسباب دیوانگی است، نتیجه تحقیق این است که از عصب (دماغ) به تمام بدن دستور می رسد و اعضاء شروع بکار می کنند، اعصاب ما همیشه در مایعی شنا می کند؛ لهذا ما به هر طرف حرکت می کنیم و به اعصاب هیچ خللی نمیرسد، اگر آن چیزی سختی می بود می شکست، تعدادی رگهای باریکی از پشت گردن ما به تمام بدن وصل می باشند، اگر موها خیلی بزرگ شوند و پشت گردن خشک بماند، پس در آن رگ ها خشکی به وجود آمده که بارها از چنین موارد دماغ انسان از کار می افتد و او دیوانه می شود؛ لهذا من در

فکر این بودم که روزانه دو الی چهار بار پشت گردن باید خیس شود، الآن دیدم که باشستن دست و صورت متصلاً شما بر پشت گردن هم چیزی کردید، واقعاً شما هرگز دیوانه نخواهید شد و علاوه از این با مسح کردن از تبِ بزرگ هم نجات خواهید یافت.

حکمت شستن پاها

پاها بیشتر از همه باخاک آلوده می شوند، عفونت و آلودگی اول در بین انگشتهای پا به وجود می آید در وضو باشستن پاها غبار و میکروبها از بین می روند و میکروبهای باقی مانده بین انگشتان باخلال کردن نابود خواهند شد؛ لهذا در وضو باشستن پاها مطابق سنت، بی خوابی خشکی اعصاب، ترس و افسردگی و دیگر امراض پریشان کننده محو و نابود می شوند.

آب باقیمانده وضو

در خوردن آب باقی مانده وضو شفاءست، در این مورد گفتارِ یک پزشک مسلمان است که: اولین اثرش بر مثانه بوده گرفتگی ادرار برطرف گردیده و ادرار بدرستی جریان پیدا می کند، از شهوت ناجائز نجات حاصل می گردد، گرمی جگر، معده و مثانه از بین می رود، در روایتی است که باظرفی که وضو کرده می شود پس آب باقیمانده اش را رو به قبله ایستاده نوشیدن مستحب است^(۱).

انسان برکرة ماه

برادران عزیز اسلامی! موضوع وضو و علوم جاری بوده، امروز مردم بیشتر متوجه به تحقیقات تکنولوژی اند بلکه بسیاری افراد در زندگی دینوی طوری قرار دارند که از محققین و دانشمندان انگلیسی نیز بیشتر در حراس اند، در

(1) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۴۴.

خدمت چنین اشخاص عرض است که بسیاری از حقایق چنین است که در تلاش آن دانشمندان به در سر افتاده اند و سید و آقای ما محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم قبلاً این چیز ها را بیان فرموده اند، طوری که ملاحظه می گردد دانشمندان مطابق ادعای شان اکنون به کرة ماه رسیده اند، اما محبوب ربّ العلمین، صاحب مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم تقریباً ۱۴۲۵ سال قبل در سفر معراج بالاتر از کرة ماه تشریف فرما شده اند، در بزرگ داشت وفات حضرت مولانا احمد یار خان رحمہ الله علیه که در دارالعلوم امجدیہ کراچی منعقدہ شدہ بود، در یک مشاعرہ کہ بندہ را موقع شرکت نصیب گردیدہ بود، در آن از حدائق بخشش این مصرع نمونہ شدہ بود،

سر ہے وہ سرجو ترے قدموں پہ قربان گیا

ترجمہ شعر: سر آن باشد کہ بر قدمہایت قربان گردید.

شہزادہ مولانا امجد علی اعظمی مفسر قرآن حضرت علامہ عبدالمصطفی ازہری رحمہ الله علیه در این مشاعرہ کلام مبارکش را تقدیم کردہ یک شعر آن را ملاحظہ فرمائید:

کہتے ہیں سطح پہ چاند کی انسان گیا عرش اعظم سے واء طیبہ کا سلطان گیا

ترجمہ شعر: می گویند در سطح ماہ انسان رفتہ است، سلطان مدینہ طیبہ بالاتر از عرش اعظم رفتہ است.

یعنی ادعا می شود کہ اکنون انسان برکرة ماہ رسیدہ است، راست این است کہ ماہ بسیار قریب است، سلطان عظیم الشان مدنی، شہنشاہ زمین و آسمان، رحمت عالمیان، سردار دو جہان صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در شب معراج ماہ را رد کردہ از عرش اعظم ہم بسیار بالاتر تشریف فرما گردیدند.

بازیچه نور

برادران عزیز اسلامی! گذشته از ماهی که محققین ادعای رسیدن به آن را دارند، همان ماه تابع فرمان آقای عزیزم، حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم می باشد، چنانچه در خصائص کبری است که عموی سلطان دو جهان، حضرت عباس بن عبدالمطلب می فرمایند: من در بارگاه رسالت عرض کردم یارسول الله! من در زمان طفولیت شما چنان افعالی را مشاهده کرده بودم که دلالت بر نبوت شما می کرد و همین عمل یکی از اسباب ایمان آوردنم گردیده بود، چنانچه من دیده بودم که شما در گهواره دراز کشیده بودید و باماه صحبت می کردید و به هر طرفی که با انگشت اشاره می فرمودید ماه به همان طرف قرار می گرفت، سرکار نامدار صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: من با آن صحبت می کردم و او بامن صحبت می کرد و او مرا از گریه باز میداشت و من صدای افتادن آن را می شنیدم زمانی که در زیر عرش الهی به سجده می افتاد^(۱).

حضرت امام احمد رضا می فرمایند:

پاند بھک باتا بدہر انگلی اٹھاتے مدیں کیا ہی چلتا تھا اشاروں پر کھلونا نور کا

معنی اشعار: هر طرفی که در مهد آن حضرت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم اشاره می فرمودند ماه می افتاد، چگونه می رفت با اشاره بازیچه نور .

یک محبت کننده ای می گوید:

کھیلتے تھے پاند سے بچپن میں آقا اسیلے یہ سراپا نور تھے، وہ کھلونا نور کا

بازی می کرد باماه آقا برای اینکه خود سراپا نور بود و او بازیچه نور بود.

(۱) الخصائص الکبری، باب فی مناغاته صلی الله علیه وسلم وهو فی مهده، ج ۱، ص ۹۱.

معجزه شق القمر

چون کفار مکه را معلوم شد که جادو بر ماه و ستارگان اثر نمی کند و در گمان باطله خود حضرت پیغمبر صلی الله تعالی علیه وآله وسلم را معاذ الله جادوگر می دانستند، بنا براین روزی باهم جمع شده در خدمت آن حضرت حاضر گردیدند و نشانی ای نبوت را خواستند، حضور اقدس فرمودند: چه می خواهید؟ گفتند: اگر شما راست می گوئید، پس ماه را دو تکه کرده تا ببینیم، فرمودند: بسوی آسمان نظر کنید و با انگشت ماه را اشاره فرمودند: پس آن دو تکه شد، فرمودند: گواه باشید، ایشان گفتند: محمد ما را نظر بند کرده است، الله تبارک و تعالی در سورة قمر، پ ۲۲ در آیه های اول و دوم ارشاد فرموده اند:

اَقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾^(۱).

ترجمه کنزالایمان: شروع بنام خداوندی که بسیار مهربان و نهایت با رحم است، نزدیک شد قیامت و ماه شق گردید و اگر نشانی ایرا می بینند رو گردان می شوند و می گویند این جادوست که انجام می شود .

خاص برای رضای خدا

برادران عزیز اسلامی! فوائد طبی وضو را شنیده خوشحال می شوید مگر عرض می کنم که همه فنّ طبّ مبنی بر ظن است تحقیقات تکنولوژی و علمی هم حتمی نمی باشد، همه افکار عوض می شوند، بلی احکامات الله و رسول پایدار است و تغییر نخواهد یافت، مقصد اصلی ما دریافت عمل طّبی سنت ها نبوده بلکه بدست آوردن رضای خدا عزوجل خواهد بود؛ لهذا وضو کردن بخاطر اینکه فشار خون ما معتدل گردد یا اینکه نفسی تازه بکشم یا روزه می

(۱) ماخوذ از تفسیر البحر المحیط، ج ۸، ص ۱۷۱.

گیریم بخاطر اینکه فوائد گرسنگی را دریابیم، سفر مدینه بخاطر تبدیلی آب و هوا صورت گیرد و چند روزی از جنجال مشکلات زندگی و کاروبار سکون یابیم یا مطالعات دینی بخاطر سرگرمی باشد با اینگونه نیت و خواهشات چگونه ثواب نصیب خواهد شد؟ اگر ما بخاطر رضامندی خدا عملی انجام می دهیم، پس ثواب هم می رسد و از فوائد آن هم برخوردار می شویم؛ لهذا آداب ظاهری و باطنی را در نظر داشته وضو را خاص برضامندی خداوند عزوجل انجام دهیم.

وضو باطنی

حجة الاسلام حضرت سیدنا امام غزالی در احیاء العلوم می فرمایند: وقتی که از وضو فارغ و متوجه نماز می شوید پس سعی می شود که آن قسمت های از بدن که در نظر مردم قرار می گیرد پاکی ظاهری آن صورت گرفته باشد حالانکه دل جای دیدگاه رب تعالی می باشد بدون پاکی آن در مناجات کردن باری تعالی حیاء لازم است، طهارت دل از توبه کردن و ترک دادن اعمال بد حاصل خواهد شد و اختیار کردن اخلاق خوب از همه بهتر است،

کسانی که طهارت ظاهری کرده و از طهارت باطنی محروم اند، مثل شخصی اند که پادشاه را دعوت داده و برای تشریف آوری و خیر مقدم آن قسمت های بیرون منزل را رنگ و روغن کرده و برای نظافت داخلی منزل هیچ توجهی هم نکرده منزل مملو از کثافات باشد، پس این شخص مستحق انعام و اکرام نبوده بلکه مستحق قهر پادشاه خواهد بود^(۱).

(1) إحياء العلوم، ج ۱، ص ۱۶۰.

سنت محتاج به تحقیق تکنولوژی و علمی نیست

برادران عزیز اسلامی! بخاطر باید داشت که سنت آقای ما محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم محتاج به تحقیق تکنولوژی و علمی نبوده و مقصود ما اتباع تکنولوژی نیست، اتباع سنت است، اجازه بدهید که وقتی که بعد از سالها عرق ریزی و زحمت متخصصین اروپائی دریچه ای نتیجه تحقیق خود را باز کرده نورافشانی سنت مصطفوی در نظر آنها می آید، در دنیا صدها سیر و سیاحت می شود، هر اندازه خواسته باشید، عیش و عشرت وجود دارد، مگر راحت حقیقی در دلهای شما میسر نخواهد شد، سکون دل خاص در ذکر خدای عزوجل حاصل می شود تسلی و آرام قلب با عشق سرور کونین، جدّ الحسن والحسین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم خواهد شد، راحت دنیا و آخرت توسط آلات تکنولوژی نه بلکه با اتباع سنت نصیب خواهد شد، اگر واقعاً سعادت هر دو جهان را می خواهید پس باید به نماز و سنت ها اهتمام ورزید و برای آموختن آن سفر در قافله های مدنی دعوت اسلامی را معمول قرار دهید. هر برادر اسلامی این نیت را داشته باشد که در زندگی کم از کم یکبار در سال و در ۱۲ ماه سی روز و در هر ماه ۳ روز در قافله های مدنی آموزش سنت ها سفر می کنیم ان شاء الله عزوجل.

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طریقه غسل (حنفی)

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید، امکان قوی که بسیاری
از اشتباهات شما در نظر خواهد آمد.

فضیلت درود شریف

تاجدار مدینه، قرار قلب و سینه، فیض گنجینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم
ارشاد فرموده اند: به کثرت بر من درود بفرستید، بلاشک این درود برای شما
طهارت است^(۱).

سزای عجیب

حضرت جنید بغدادی رحمه الله تعالی علیه می فرمایند: ابن الکریمی رحمه الله
تعالی علیه می گوید: شبی احتلام گردیدم، اراده نمودم که فوراً غسل نمایم چونکه
فصل سرما بود نفس غفلت نموده بمن مشورت داد که هنوز شب باقی است این
قدر عجله چرا؟ باید موقع صبح با اطمینان کامل غسل نمود. بنا برین نفس را
فوراً یک سزای عجیب دادم، و سوگند یاد کردم که در همین شب با لباس غسل
باید کرد و لباس ها را هم خشک نخواهم کرد تا بر بدنم خشک شوند چنانچه
همین کردم.

واقعاً اگر در کارهای رضای خداوند غفلت و سستی را در خود راه بدهیم
جزای نفس اماره چنین خواهد بود^(۲).

(۱) مسند أبي يعلى، ج ۵، ص ۴۵۸، شماره حدیث (۶۳۸۳).

(۲) کیمیائی سعادت، مقام چهارم در معاقبت نفس، ج ۲، ص ۸۹۲.

برادران عزیز اسلامی! توجّه کنید که اسلاف بزرگوار ما رحمهم الله تعالى برای سرکوبی نفس خود چه مصیبت های را برداشت کرده اند، پس ما باید از آنها درس بگیریم.

وقتی که چنین ضرورتی بر ما رخ می دهد با استقامت کامل آخرت را در نظر داشته بخاطر غسل نکردن جماعت صبح را یا معاذالله نماز صبح را از دست داده قضاء نمائیم وقتی که غسل فرض گردید فوراً باید غسل نمود. در حدیث شریف آمده است! درخانه ای که تصویر (عکس)، سگ و جنب باشد فرشته ها در آن داخل نخواهند شد^(۱).

طریقه غسل حنفی

بدون گفتن به زبان در دل نیت کرده شود که برای پاکی بدن غسل می کنم
اول هر دو دست را تا بندها سه بار بشوئید، بعد استنجاء کرده نجاست از بدن پاک شود، بعد مثل وضوء نماز گرفته وپاها شسته نشود اگر برچیزی نشسته بود باید پاها هنگام وضو باترتیب شسته شود، بعد بر تمام بدن آب ریخته شود که درین اثنا صابون نیز استفاده شده می تواند، بعداً سه بار بر شانه راست و سه بار بر شانه چپ و سه بار بر سر و تمام بدن آب ریخته شود سپس از محل غسل کنار رفته پاها اگر قبلاً شسته نه بود بشوید، در هنگام ادای غسل سعی گردد تا رو بروی قبله ایستاده نشوید، تمام بدن را بادست خوب شسته تاجای خشک نماند، باید در جائی پنهان دور از انظار مردم غسل شود و اگر این امکان میسر نبود با پارچه ای ضخیمی عورت خود را از ناف تا زانوها بپوشانید؛ زیرا که اگر پارچه نازک باشد هنگام خیس شدن به بدن می چسبد ومعاذالله رنگءگوشت

(۱) سنن أبي داؤد، كتاب الطهارة، باب في جنب يؤخر الغسل، ج ۱، ص 109، شماره حدیث (227).

وزانوها ظاهر می گردند، زنان را بیش ازین احتیاط ضروری است، زمان غسل کردن هیچ گونه گفتگو نشود، هیچ دعائی هم خوانده نشود، بعد از انجام غسل بدن را خشک کرده لباس پوشیده و اگر وقت مکروه نبود خواندن دو رکعت نفل مستحب است^(۱).

فرائض سه گانه غسل از این قرار است

- (۱) آب در دهان کرده خوب غرغره شود که تا آخر گلو آب برسد.
- (۲) استنشاق یعنی آب دربینی کرده که تا آخرین حصه بینی خشک نماند.
- (۳) شستن تمام بدن^(۲).

(۱) مضمضه یا غرغره کردن

مضمضه بمجرّد آب در دهان کردن و دوباره انداختن نخواهد بود^(۳) بلکه در تمام قسمت های دهان یعنی از لب تا آخر حلق آب برسد^(۴)، اگر روزه نباشید غرغره بلکه سنت است اگر در دندان ها ریشه گوشتی یا دانه نخودی وجود داشته باشد باید آن را صاف کرد، اما اگر صاف کردن این چیزها امکان پذیر نباشد یعنی باعث ضرر گردد مانعی ندارد، اگر قبل از غسل در بیخ دندانها چیزی محسوس نشده و باقی مانده باشد وبعد از ادای نماز اگر محسوس گردید که ریشه گوشتی و غیره در بیخ دندان باقی است شستن دهان فرض است و نمازی که قبلاً خوانده شده صحیح و درست است^(۵). اگر دندانی مصنوعی روکش

(۱) عامه کتب حنفیه.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳.

(۳) خلاصه الفتوی، ج ۱، ص ۲۱.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۲۵۴.

(۵) فتاوی رضویه، ج ۱، ص ۴۴۱، و ۲۰۶.

داشته باشد و یا باسیمی بسته باشد طوری که به زیر روکش یا زیر سیم آب نرسد^(۱) مانعی ندارد غسل انجام گرفته درست است.

(۲) استنشاق یا دربینی آب انداختن

استنشاق یا در بینی آب انداختن آن نیست که تا نوک آن برسد بلکه تاجائی که نرم می باشد یعنی تا شروع استخوان سخت شستن بینی لازمی است^(۲)، آب در بینی طوری استفاده شود که آن را خوب به بالا بکشید تا که آخرین قسمت بینی خشک نماند؛ زیرا که شستن آن فرض است^(۳). و نیز موی داخل بینی خشک نماند و خوب شسته شود^(۴)، و اگر خوب شسته نه شود غسل انجام نه گرفته است.

تذکره ضروری: سعی گردد که اگر بداخل بینی خاک و غبار اضافی خشک شده باشد چنانچه بعضی اوقات دیده می شود حتماً در آورده و صاف گردد.

(۳) ریختن آب بر تمام بدن

از موی سر تا کف پا به تمام بدن آب رساندن ضروری است، اگر به کوچک ترین عضوی از بدن انسان آب نرسد غسل درست نیست.

(۱) اگر موهای سر مرد بافته باشد باید باز شود تا از بیخ تا سر مو همه شسته شود که فرض می باشد و برای زن بُنِ موها را خیس کردن ضروری است، اما اگر خیلی فشرده بافته باشد امکان خیس شدن نه بود باز کردن ضروری است^(۵).

(۱) فتاوی رضویه، ج ۲، ص ۴۵۳.

(۲) خلاصة الفتاوی، ج ۱، ص ۲۱.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳.

(۴) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۴.

(۵) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳، ۱۴.

(۲) اگر در گوش گوشواره و یا در بینی اشکوفه موجود باشد باید خوب تکان داده شود تا سوراخ آنها خشک نمانند، اما در وضو تنها اشکوفه بینی تکان داده شود تا در سوراخ آن آب برسد.

(۳) موهای ریش و سبیل حتی پوست زیرمو باید خوب خلال و شسته شود.

(۴) هر قسمت ای از گوش حتی داخل سوراخ آن باید شسته شود.

(۵) موهای پشت گوش را بلند کرده زیر آنها باید شسته شود.

(۶) آخرین قسمت حلق باید شسته شود.

(۷) زیر بغل ها باید که دستها را بالا کرده خوب شسته شوند.

(۸) بازوها خوب شسته شوند.

(۹) تمام شکم و قسمت تیر پشت خوب شسته شود.

(۱۰) در سوراخ ناف انگشت خوب چرخانده شود تا داخل ناف شسته شود.

(۱۱) شکم اگر بزرگ باشد باید از قسمت پائین بالا برده شود تا خوب شسته شود.

(۱۲) ران ها خوب شسته شوند سعی شود که اگر نشسته غسل کردید خالیکاه

زیر زانو که با ران وصل است، خوب شسته شود، همچنان قسمت وصل

شکم و ران خشک نماند، زیر ناف حتی شرمگاه نیز شسته شود.

(۱۳) اطراف پاها گردا گرد شسته شوند،

(۱۴) آئینین و قسمت زیرین آن شسته شود،

(۱۵) اگر کسی بنا بر عذر شرعی ختنه نشده باشد باید پوست اضافی را

برعکس کند تا قسمت زیر آن خوب شسته شود و اگر ممکن نباشد باید

بداخل آن آب برسد،

(۱۶) وسط هر دو سُرین یعنی نشستگاه هنگامی که ایستاده غسل شود باید که خوب احتیاط گردد تا خشک نماند^(۱).

زنان توجهات ذیل را در غسل رعایت نمایند

(۱) سعی شود تا زیر پستان بخوبی شسته شود یعنی قسمت زیرین پستان خشک نماند.

(۲) قسمت بیرونی و درونی شرمگاه کاملاً آب برسد و خوب شسته شود، مکرراً این که شستن داخل شرمگاه فرض نیست بلکه مستحب است،

(۳) هنگام فراغت از حیض یا نفاس خون داخل شرمگاه توسط پارچه تمیز صاف گردد و بعد غسل شود^(۲).

(۴) رنگ ناخن را صاف کردن فرض است وگرنه غسل نخواهد شد. البته رنگ حنا ازین شرط بیرون است.

پانسمان زخم

اگر در اعضای بدن زخمی وجود داشته باشد که پانسمان شده بر روی آن مسح شود و نیز اگر جای از اعضاء بدن درد و یا مریضی باشد که آب رساندن مضر باشد آنهم مسح کرده شود، اگر زخم طوری باشد که پانسمان جاهای سالم عضو زخمی را احاطه کرده باشد مثلاً بر روی بازو زخم بوده و پانسمان زیر بازو را هم گرفته است در این صورت اگر باز شدن پانسمان ممکن باشد باید باز شود که شستن عضو سالم فرض است و اگر ممکن نیست یا باز شدن ممکن

(۱) ملخص از بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۴.

(۲) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۵.

هست مگر ترس از این است که مثل قبل پانسمان بسته نخواهد شد و از این سبب خطر ضرر بیشتر است پس برهمة پانسمان مسح کردن کافی است^(۱).

علل فرض شدن غسل

- (۱) خارج شدن منی از محل اصلی اش بطور شهوت^(۲).
- (۲) احتلام یعنی خارج شدن منی در حالت خواب بودن^(۳).
- (۳) داخل شدن سرِ ذکر در شرمگاه زن اگر شهوت باشد یا نباشد غسل بر هر دو یعنی مرد و زن فرض می شود.
- (۴) هنگام فراغت از حیض.
- (۵) هنگام فراغت از نفاس^(۴)، یعنی بعد از زایمان کردن اگر خون قطع گردد غسل فرض است. اکثر زنان بعد از زایمان تا چهل روز غسل نمی کنند که در حقیقت این درست نخواهد بود، لطفاً وضاحت ضروری نفاس را مطالعه فرمائید:

وضاحت ضروری نفاس

خونی که بعد از تولّد بچه جریان دارد نفاس گفته می شود. حدّ اکثر جریان آن چهل روز است اگر بعد از چهل روز تمام نشد پس مرض دیگر است؛ لهذا بعد از چهل روز غسل شود، حتی که اگر بعد از تولّد بچه مدت یکدقیقه گذشته و خون بند شد از همان لحظه غسل گردد و نماز و روزه شروع می شود، اگر در حین انجام نماز و روزه و دیگر فرایض در آخرین روز بعد از ولادت یعنی در

(۱) حاشیة الطحطاوي علی مراقي الفلاح، ص ۱۴۳.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۴.

(۳) خلاصة الفتاوي، ج ۱، ص ۱۳.

(۴) مراقي الفلاح معه حاشیة الطحطاوي، ص ۹۷.

روز چهارم لکه ای از خون دیده شد پس همهٔ چهل روز نفاس حساب می شود، مثلاً دو دقیقه بعد از ولادت خون تمام شده آن زن غسل کرده نماز و روزه را ادامه داد تا هنگامی که دو دقیقه از روز چهارم باقی مانده بود و دوباره خون دیده شد تمام چهل روز نفاس بوده، تمام نماز و روزه بیهوده گردید و اگر در این مدت قضائی نماز و روزه قبل از این ایام اداء کرده باشد، آن قضائی ها را دوباره اداء نماید^(۱).

احکام ضروری

- (۱) منی توسط شهوت از جای خود را جدا نگردیده بلکه بر اساس برداشتن وزنی یا افتادن از جای یا در صورت فشار برای رفع حاجت خارج گردیده در این صورت غسل لازم نیست اما وضو می شکند^(۲).
- (۲) اگر منی با ادرار بلا شهوت بصورت قطره بیاید غسل لازم نمی شود بلکه وضو می شکند^(۳).
- (۳) اگر بخاطر آمد که احتلام شده ولی اثری از منی مشاهده نگردید غسل لازم نمی شود^(۴).
- (۴) اگر در نماز شهوت غالب آمد، اما منی خارج نشده بعد از ادای نماز منی ظاهر شد پس نماز اداء گردید لیکن غسل فرض می شود^(۵).
- (۵) اگر ماده منی توسط دست خارج شد غسل فرض می شود، اما گناه بزرگ می باشد، در حدیث شریف آمده که کننده این عمل زشت ملعون است^(۶).

(۱) ماخوذ از فتاوی رضویه، ج ۴، ص ۳۵۴.

(۲) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوي، ص ۹۶.

(۳) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۸.

(۴) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۵.

(۵) فتح القدیر ج ۱، ص ۵۴.

(۶) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوي، ص ۹۶.

از چنین عمل زشت در انسان کمزوری بوجود می آید حتی بارها دیده شده که انسان را از مردی محروم می کند.

عذابِ مشت زنی (جَلَق)

شخصی خدمت امام اهل سنت حضرت مولینا احمد رضا خان رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ عرض کرد مردی همیشه عمل جَلَق انجام می دهد هر چند به او گفته شده از این عمل دست بردار نیست لطفاً تحریر فرمائید که حشر این مرد چگونه خواهد بود و چه دعای بخواند تا از عمل مذکور پرهیز کند؟

اعلیٰ حضرت ارشاد فرمودند: آن شخص عاصی و در اثر تکرار مرتکب گناه کبیره و فاسق است، در حشر کف دست های عامل این عمل زشت در حالت آبستن قیام می کند، وطوری ایستاده می شود که بین مجمع اعظم رسوا می شود اگر توبه نکند، و الله عزوجل هرکرا خواهد می بخشد وهرکرا خواهد عذاب می دهد، او همیشه باید لاحول را بکثرت بخواند، و وقتی که شیطان او را برای انجام دادن این عمل تحریک کرد فوراً قلباً متوجه خدا گردیده لاحول بخواند، پاییند نماز پنجگانه باشد، وبلا ناغه بعد از نماز صبح سوره اخلاص را ورد نماید. واللہ تعالیٰ اعلم^(۱).

(در شجره عطاریه آمده که اگر هر صبح سورة اخلاص ۱۱ بار بخواند، شیطان اگر بالشکرش او را دعوت به انجام گناه بدهد بازهم نمی تواند تا که خودش انجام ندهد.

برای نقصانات امرد پسندی ملاحظه فرماید سگ مدینه رساله "نقصاناتِ امرد پسندی").

(۱) فتاوی رضویه جدید، ج ۲۲، ص ۲۴۴.

طریقه غسل در آب جاری

اگر در آب روان یعنی نهر یا دریا غسل کرده شود کمی در آن توقف کرده، سنت های غسل (شستن سه بار بدن، ترتیب و غیره) و وضو همه انجام گرفته شود، لازم نیست که هر عضو را سه بار بشوید اگر در آب ایستاده یعنی استخر غسل نماید اعضا را سه بار با تغییر مکان حرکت داده بشوید سنت های سه گانه غسل و وضو اداء می شود، زیر فواره دوش یا باران ایستادن حکم آب جاری را دارد^(۱)، در وضو از روی سنت و در غسل از روی فرض مضمضه و استنشاق ضروری است.

فواره در حکم آب جاری است

در فتاوی اهل سنت آمده است که غسل در زیر آب لوله یا دوش حکم آب جاری را دارد؛ لهذا سنت های سه گانه غسل و وضو در مدت جریان آب اداء خواهد شد. چنانچه در "درمختار" تحریر گردیده که اگر در آب جاری یا آب حوض یا زیر قطرهای باران غسل انجام گیرد تمام سنت ها نیز انجام شده است^(۲). بخاطر باید داشت که در این هنگام غرغره و استنشاق فراموش نشود.

احتیاط در فواره (یا دوش)

اگر در حمام در حالت برهنه زیر دوش قرار می گیرید باید احتیاط شود که رو یا پشت به قبله ایستاده نشویم، در هنگام رفع حاجت نیز احتیاط شود که رو

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۳۲۰.

(۲) درمختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۲۹۱.

یا پشت بطرف قبله نباشد اکثراً این مسئله را جزئی می دانند که در حقیقت بی ادبی محض خواهد بود.

معنی رو یا پشت بطرف قبله این است که در بین زاویه ۴۵ درجه قرار گیرد؛ لهذا (غسل کننده یا استنجاء کننده) را احتیاط لازم است که از زاویه ۴۵ درجه بیرون باشد.

W.C سنگ دستشویی رو به قبله نباشد

لطفاً! از روی مهربانی سنگِ مستراح و فواره منزل و غیره را ذریعة پرکار یا آلة دیگر مهندسی مورد سنجش قرار داده اگر اشتباه بود آن را اصلاح سازید. تاکه در آخرت مورد خوف و غضب خداوند قرار نگیرید. بیشتر احتیاط در این است که (W.C) سنگ مستراح از قبله به اندازه ۹۰ درجه گذاشته شود یعنی طوری باشد که وقت سلام گردانیدن مساوی با روی نمازی قرار داشته باشد. معماران و مهندسین امروزی در فکر زیبایی ساختمان هستند اما متأسفانه در فکر آداب قبله نمی باشند؛ لهذا بر هر مسلمان لازم است که بجای زیبایی و بهتری حاضر در فکر زیبایی و بهتری آخرت باشند.

غسل چه وقت سنت است

غسل روز جمعه، عید الفطر، عید الضحی، عرفات و احرام ادای حج و عمره سنت است^(۱).

غسل مستحب

(۱) وقوفِ عرفات،

(۱) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۶.

- (۲) وقوفِ مزدلفه،
- (۳) حاضریءِ حرم،
- (۴) حاضریءِ سرکارِ عالم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم،
- (۵) طواف،
- (۶) دخولِ منی،
- (۷) در سه روز جمرات،
- (۸) شبِ براءت،
- (۹) شبِ قدر،
- (۱۰) شبِ عرفه،
- (۱۱) مجلسِ میلادِ النبی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم،
- (۱۲) دیگر مجالسِ خیریه،
- (۱۳) بعد از غسل میت،
- (۱۴) دیوانه ای که بعد به هوش بیاید،
- (۱۵) بعد از بی هوشی هنگام به هوش آمدن،
- (۱۶) بعد از نشه بودن،
- (۱۷) هنگام توبه گناهان،
- (۱۸) هنگام پوشیدن لباس نو،
- (۱۹) از سفر رسیدن،
- (۲۰) بعد از خون استحاضه،
- (۲۱) نماز خسوف و کسوف،
- (۲۲) برای نماز استسقاء،
- (۲۳) برای خوف از تاریکی،
- (۲۴) وقتی که بر بدن نجاست شده باشد و معلوم نباشد که کدام قسمت بوده ^(۱).

در یک غسل نیت های مختلفه

کسی که برآن چند غسل باشد مثلاً شخصی احتلام شده، روز عید هم می باشد و جمعه هم می باشد، با کردن نیت سه غسل هر سه غسل در یک وقت اداء می شود و ثواب همه نصیب می شود^(۱).

رو بروی مردم عریان غسل کردن حرام است^(۲).

نظر کردن بطرف لباس تنگ پوشیده چگونه است؟

اگر لباس تنگ باشد یا آب خورده به بدن چسبیده باشد ولو این که لباس ضخیم هم باشد طوری که بعضی قسمت های اعضاء مستور مثلاً حصه های ران معلوم شود در این صورت نظر کردن دیگران برآن جائز نیست. وقت لخت حمام کردن باید خوب احتیاط شود که اگر در حمام تنها لخت می باشد دقت باید کرد تا رُو و پشت به طرف قبله نشود.

اگر از غسل سرما خوردگی و مریضی بوجود می آید

چه باید کرد؟

وقتی که احساس شود که از ناحیه شستن سر مریضی پیدا می شود یا شخص مریض است و می داند که از این ناحیه مریضی اش بیشتر خواهد شد. در این صورت غرغره و آب در بینی استفاده شود و از گردن به پائین غسل نماید و تمام سر را بطور مسح با دست خیس نماید غسل انجام می گیرد. بعد از صحت سر را بشوید و تمام بدن غسل کردن ضروری نیست^(۳).

(۱) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۴۱.

(۲) فتاوی رضویه، ج ۳، ص ۳۰۶.

(۳) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۶.

احتیاط با آبی که در ظرف باشد

وقتی که با ظرف آب غسل صورت گیرد خیلی احتیاط باید کرد که قطره های آب بدن در ظرف نریزند، و برای احتیاط ظرف باید در جای بالاتر از سطح حمام گذاشته شود و نیز باظرفی که آب برداشته می شود باید بر زمین گذاشته نه شود.

گره موها

اگر موها گره داشته باشد در هنگام غسل باز کردن گره و برآن آب رساندن ضروری نیست^(۱).

آداب ده گانه خواندن و برداشتن قرآن در حالت ناپاکی

(۱) کسی که برآن غسل فرض باشد در مسجد رفتن، طواف خانه کعبه کردن، قرآن را لمس کردن، قرآن خواندن، آیه از قرآن نوشتن، تعویذ نوشتن آیه قرآنی حرام است، البته در آن صورت حرام است که در موقع نوشتن کاغذ لمس گردد، اگرطوری تحریر گردد که کاغذ با دست نویسنده تماس نگیرد یعنی لمس نشود جائز است^(۲)، تعویذ بگردن نهادن بدون جلد یا انگشتی که برآن آیه قرآن یا حروف مقطعات قرآنی باشد حرام است^(۳). اگر در بین پلاستیک پیچیده شده یا در بین پارچه و یا چرمی دوخته باشد چنین تعویذ را مانعی نیست.

(۱) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۳۶.

(۲) فتاوی اهل سنت، غیر مطبوعه.

(۳) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۴۳.

- (۲) اگر قرآن پاک در پارچه ای پیچیده باشد پس بی وضو و بدون غسل برداشتن آن مانعی ندارد، که تابع یا وصل به قرآن نباشد و یا تابع بر بدن یا سر بردارنده نباشد، انگاه برداشتن قرآن توسط همان پارچه جایز است^(۱).
- (۳) اگر قرآن داخل پارچه غیر پیچیده باشد برداشتن آن نیز جایز است^(۲).
- (۴) با آستین پیراهن یا گوشه چادر قرآن را دست زدن و برداشتن حرام است زیرا که این چیزها ملبس به وجود آن تابع می باشد^(۳).
- (۵) آیه از قرآن را بصورت دعا یا تبرک مثلاً بسم الله الرحمن الرحيم یا برای ادای شکر الحمد لله رب العالمین یا جهت خبر زیان یا موت کسی إنا لله وإنا إليه راجعون یا به نیت ثناء تمام سورة حمد یا آیه کرسی یا سه آیات آخری سورة حشر را بخواند در حالی که به نیت قرآن خواندن نباشد مانعی نیست^(۴).
- (۶) سه قل را بلا لفظ قل بطور ثناء خوانده می تواند با لفظ قل به نیت ثناء خوانده نمی تواند؛ زیرا که با قل قرآن بودن متعین می باشد و نیت را دخیل نخواهد بود^(۵).
- (۷) بی وضو قرآن را لمس کردن حرام است، بدون لمس زبانی یا از دور دیدن و خواندن جرمی نیست^(۶).

(۱) الهدایة معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۱۴۹.

(۲) از رد المحتار، ج ۱، ص ۲۴۸.

(۳) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۵۳۷، بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۲.

(۴) ماخوذ از فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۳۸.

(۵) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(۶) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۵۲، بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(8) برداشتن ظرفی یا سینی ای که بر آن آیه قرآن تحریر شده باشد بدون غسل و وضو جائز نیست بلکه حرام است^(۱).

(9) استفاده آن بر همه مکروه است مگر به اراده شفاء در آن آب کرده بخورید خوب است^(۲).

(10) ترجمه قرآن پاک به هر زبانی که باشد خواندن یا برداشتن آن نیز حکم قرآن را دارد^(۳).

لمس کردن کتب دینی

بر کسی که غسل بر آن فرض باشد و یا وضو نداشته باشد خواندن و لمس کردن کتب دینی مثل مثل فقه و تفسیر و احادیث مکروه تنزیهی است و اگر آنها را با پارچه ای که خودش ملبس به آن باشد بردارد و بخواند گناهی نیست مگر آیت قرآنی یا ترجمه اش را دست زدن در حالت جنابت حرام است^(۴) در خواندن و مطالعه کتب اسلامی رسالات و روزنامه ها بدون وضو باید احتیاط نمود؛ زیرا که عموماً در آنها آیات و ترجمه ها وجود دارد.

در حالت جنابت درود شریف خواندن

(۱) کسی که غسل بر آن فرض گشته اگر درین حالت درود یا دعا بخواند مانعی ندارد مگر بهتر است تا وضو و غرغره نماید^(۵).

(۱) فتاوی رضویه شریف، ج ۱، ص ۳۹.

(۲) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۳۹.

(۴) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(۵) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۴۳.

(۲) جواب دادن آذان بر آن شخص جایز است^(۱).

معمولاً اشخاصی که کارهای را انجام می دهند زیر ناخن های شان پر از ذرات خواهد بود نویسنده با رنگ الوده است و ناخن خباز با آرد و اشخاص عام به چیز های دیگر مصروف می باشند که در این صورت غسل درست می گیرد^(۲) اگر متوجه نباشنده لیکن وقتی که متوجه شدند بعداً جای آنها را بشویند و نمازی که قبلاً خوانده شده صحیح است^(۳).

بچه چه وقت بالغ می شود ؟

پسر از سن ۱۲ الی ۱۵ سالگی اولین احتلام برایش نشانه بلوغت و دختر از سن ۹ الی ۱۵ سالگی بالغ گفته می شوند، اکنون بر آنها پابندی احکام شریعت لازم می شود؛ لهذا در صورت اظهار احتلام بر پسر و حیض بر دختر غسل فرض می گردد و اگر چنین علاماتی بر آنها ظاهر نگردید پس از حساب سال هجری (قمری) سن ۱۵ سالگی سن بلوغ آنها می باشد^(۴).

ترتیب گذاشتن کتابها

(۱) قرآن شریف را بالای همه کتب گذاشته بعد تفسیر بعد حدیث بعد فقه و بعد دیگر کتب اسلامی بالترتیب گذاشته شوند^(۵).

(۲) بر روی کتب هیچ چیز دیگر حتی قلمی هم گذاشته نشود.

(۱) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۳۸.

(۲) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۱۶.

(۳) جد الممتار، ج ۱، ص ۱۱۱.

(۴) اللباب فی شرح الکتاب، ج ۲، ص ۱۶.

(۵) الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۵۴.

چنانچه در صندوقی که کتابها باشند بر روی آنها چیزی نباید گذاشت.

بستن اشیاء در اوراق دینی

- (1) در اوراق مسائل دینی چیزی بستن و بین دسترخوانی که اشعار و چیزهای نوشته باشد مثل نام کارخانه و غیره استعمال آن ممنوع است^(۱).
- (۲) ادب و احترام حروف تهجی هر زبان ضروری است^(۲).
- (۳) عموماً درکنار مصلی ها نام کارخانه و تبلیغات دیگر تحریر می شود که آنها را باید برداشت و بعد بر آن نماز خواند آن مصلی ای که بر آن نقش کعبه و یا گنبد خضراء ترسیم شده باشد در وقت استفاده از آن سعی شود تا پاها بر نشان های مقدسه گذاشته نشوند اگر در نماز چنین مصلی هارا مورد استفاده قرار ندهید بهتر است^(۳).

علت وسوسه ها

از ادرار کردن در غسل خانه وسوسه بوجود می آید. از حضرت عبدالله بن مغفل رضی الله تعالی عنه روایت است که رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: از ادرار کردن در غسل خانه بپرهیزید که بی شک از این عمل وسوسه ها بوجود می آید^(۴).

بیان تیمم و فرائض آن

در تیمم سه فرض است

(۱) ماخوذ از الدر مختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۵۵، ۳۵۶.

(۲) رد المحتار، ج ۱، ص ۶۰۷.

(۳) فتاوی اهل سنت.

(۴) جامع ترمذی، أبواب الطهارة، باب ما جاء في كراهية البول في المغتسل، 98/۱، الحديث (21).

(۱) نیت

(۲) دست بر همه صورت کشیدن

(۳) دست ها را تا آرنج مسح کردن است^(۱).

سنت های تیمم ده چیز اند

(۱) بسم الله گفتن.

(۲) دست ها را بر زمین زدن.

(۳) دست ها بر زمین مالیدن یعنی عقب و جلو کردن.

(۴) انگشت ها را باز داشتن.

(۵) تکان دادن دستها یعنی بن انگشت شصت هر دو دست را بهم زدن، مگر احتیاط گردد تا آواز کف زدن بر نیاید.

(۶) اول صورت و بعد دستها را مسح کردن.

(۷) مسح هر دو دست متصل صورت گیرد.

(۸) اول دست راست و بعد دست چپ مسح گردد.

(۹) خلال کردن ریش.

(۱۰) خلال انگشتان تا که غبار بر آن برسد، اگر غبار نرسید یعنی دست به سنگی و یا امثال آن زده باشد که غبار نداشته بود، خلال فرض می شود، برای خلال کردن دوباره دست بر زمین زدن ضروری نیست^(۲).

طریقه تیمم (حنفی)

نیت تیمم کرده شود (نیت اراده دل است و اگر بزبان هم گفته شود بهتر است) مثلاً بگویند برای پاکی از بی وضوئی یا بی غسلی و یا هر دو تیمم می کنم تا نمازم روا گردد، بسم الله بگویند و انگشتان هر دو دست را کشاده و بر چیزی

(۱) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۵.

(۲) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۷.

که از نوع زمین باشد مثلاً (سنگ، خشت، دیوار، خاک وغیره) بمالد، اگر غبار زیاد باشد دستها را تکان دهد و بعد تمام صورت را طوری مسح کند که جای حتی به اندازه مو، خالی نماند، ثانیاً همین طور دوباره دستها را بر زمین زده و از ناخن ها شروع تا آرنج دستها مسح کرده شوند طوری که به علاوه انگشت ابهام (شصت) چهار انگشت دیگر دست چپ را از پشت انگشهای دست راست تا آرنج آن برده و بعد باکف دست چپ قسمت داخلی دست راست را تا آخرین مرز کف دست مسح کرده و با قسمت داخلی انگشت بزرگ چپ قسمت عقب انگشت بزرگ راست را مسح کند بعد مسح دست چپ همین طور صورت گیرد^(۱). و اگر با تمام انگشتان و کف دست مسح کرده شود بازهم تیمم انجام گرفته است. اگرچه از آرنج شروع تا انگشتان و یا از انگشتان تا آرنج مسح شود، امّا این خلاف سنت است و در تیمم سر و پا ها مسح نمی شوند^(۲).

به نسبت 25 صفر المظفر یوم امام احمد رضا

25 گل مدنی تیمم

- (۱) چیزی که با آتش خاکستر یا نرم یا ذوب نمی گردد، از جنس زمین می باشد و تیمم بر آن جایز است مثل (ریگ، آهک، سرمه، سنگ، فیروزه، عقیق وغیره) بر جواهر تیمم جائز است، اگر بر آن گرد باشد یا نباشد^(۳).
- (۲) با خشت پخته (آجر) ظرف چینی نیز تیمم جایز است امّا اگر از جرم شیشه وغیره که از جنس زمین نباشد ساخته شده تیمم جایز نیست^(۴).

(۱) فتاوی تاتار خانیه، ج ۱، ص ۲۲۷.

(۲) عامه کتب فقه.

(۳) البحر الرائق، ج ۱، ص 256.

(۴) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۷.

(۳) پاک بودن اشیاء که بر آن تیمم می شود ضروری است یعنی بر آن اثری از نجاست نباشد^(۱)، بر زمین دیوار و یا غباری که بر زمین ریخته شده اگر نجس شود و بعد در اثر آفتاب خشک گردد که اثر نجاست تمام شود پاک و طاهر است، بر آن نماز جایز می باشد، ولی تیمم جائز نیست.

(۴) اگر شک باشد که وقتی نجس بوده این شک اعتبار ندارد.

(۵) اگر بر پارچه یا چوب یا دروازه چنان خاک باشد که اثر انگشت بر آن معلوم شود تیمم جائز است^(۲).

(۶) دیوار آجری یا خاکی اگر از مسجد و یا از خانه باشد تیمم بر آن جائز است بشرطی که بر آن تیل، رنگ یا کاغذ دیواری و چیزی که از جنس زمین نباشد دیده نشود، اگر بر دیوار سنگ کار شده باشد اشکالی ندارد.

(۷) کسی که بر آن وضو و یا غسل لازم شده و آب میسر نباشد تیمم می تواند بکند^(۳).

(۸) اگر کسی مریض باشد و خطر افزایش مریضی آن در وضو و یا غسل می باشد و یا این که یک دکتر و طبیب مسلمان واقعی که ظاهراً فاسق بنظر نیاید بگوید که از غسل و یا وضو مریضی این شخص زیاده می شود؛ لهذا تیمم کرده می تواند^(۴).

(۹) اگر در غسل احساس ضرر در قسمت سر باشد پس از گلو به پائین غسل و سر را مسح کند^(۵).

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۴۳۵.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۷.

(۳) فتاوی قاضی خان مع عالمگیری، ج ۱، ص ۵۳.

(۴) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۴۴۱.

(۵) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۰.

(10) جائی که در هر چار طرف به اندازه چهار میل آب دیده نشد تیمم جایز است^(۱).

(11) اگر به اندازه وضو آب زم زم در نزد خود داشته باشد تیمم جائز نیست^(۲).

(۱۲) اگر هوا چنان سرد باشد که خطر مرگ احساس شود و بعد از غسل چیزی برای نجات از سردی هم ندارد تیمم جائز است.

(13) اگر شخص زندانی را اجازه وضو داده نشود پس تیمم کرده نماز را بخواند و بعد اعاده نماید و اگر دشمن و یا زندانبان او را به ادای نماز هم نگذارد به اشاره نماز خواند و بعد اعاده شود.

(۱۴) اگر گمان این باشد که در تلاش کردن آب قافله از نظر غائب می شود و یا قطار می رود تیمم جائز است^(۳).

(1۵) اگر در مسجد خوابیده بود و غسل برآن لازم گشت در همان جا فوراً تیمم کند^(۴)، بعد بیرون برود؛ زیرا تاخیر کردن حرام است^(۵).

(1۶) وقت چنان تنگ است که با غسل کردن و وضو کردن نماز قضاء می شود تیمم کرده نماز بخواند و بعد وضو یا غسل کرده و نماز را اعاده نماید^(۶).

(17) زن از حیض و یا نفاس پاک گردید و قادر به آب نیست تیمم کند^(۷).

(۱) الدر مختار معه رد المحتار، ج 1، ص 441.

(۲) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۱.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۸.

(۴) ماخوذ از فتاوی رضویه، ج ۳، ص ۴۹۲.

(۵) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۸.

(۶) فتاوی رضویه، ج ۳، ص ۳۰۷.

(۷) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۴.

(18) اگر در جای می باشد که نه آب موجود است و نه خاک پاک میسر می شود باید که در وقت نماز تمام حرکات نماز را بجا آورده و در حین بدست آوردن آب و یا خاک پاک وضو و یا تیمم کرده نماز را بازهم بخواند.

(19) طریقه تیمم وضو و غسل هردو یکی است^(۱).

(20) برکسی که غسل فرض گردیده لازم نیست که برای غسل جدا و برای وضو جدا تیمم کند، بر هر دو یک تیمم درست است و یا اگر فقط یک نیت کرد یا برای وضو یا به نیت غسل باز هم کافی است^(۲).

(21) از چیزهائی که وضو می شکند و یا غسل فرض می شود از همان چیزها تیمم هم می شکند و نیز بادسترسی به آب تیمم می شکند^(۳).

(22) اگر در بینی زن اشکوفه باشد باید در آورده شود ورنه جای اشکوفه مسح نخواهد شد^(۴).

(23) آن قسمت از لبها که عادتاً در موقع بستن دهان مشاهده می شود مسح کردن آن ضروری است و اگر در وقت مالیدن دست به صورت لبها را بزور در دهان فرو برد که بخوبی مسح نشود تیمم درست نیست، به همین ترتیب اگر چشم ها بزور بسته شود نیز تیمم نخواهد شد.

(24) انگشتر ساعت و چیزهای دیگری که بردست پوشیده باشد باید در آورده و زیر آنها مسح گردد که فرض می باشد^(۵)، خواهران اسلامی نیز لنگورا

(۱) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۵،

(۲) فتاوی قاضی خان مع عالمگیری، ج ۱، ص ۵۳.

(۳) فتاوی تاتار خانی، ج ۱، ص ۲۴۹.

(۴) بهار شریعت، حصه ۲، ص ۶۶.

(۵) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۱۲۰.

باید درآورد و یا از جایش طوری تکان دهد که زیر آنها مسح شود.
احتیاط در تیمم بیشتر از وضو است.

(25) مریض و بی دست و پا تیمم کرده نمی تواند کسی دیگر بر آن انجام دهد
پس تیمم دهنده را نیت ضروری نیست کسی را که تیمم می دهند نیت آن
شرط است^(۱).

یا رب مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم مارا توفیق آموختن غسل و
آموزش دادن ب دیگران برابر با سنت های نبوی عطا فرما
آمین بجاه النبی الامین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم.

طالب غم مدینه و بقیع و مغفرت

۱۹ رجب المرجب ۱۴۲۶ هـ ق

(۱) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۶.

الحمد لله ربّ العالمين والصلاة والسلام على سيّد المرسلين
أمّا بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فیضان اذان (فضایل اذان)

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید، امکان بیشتر بر این است که
بسیاری از اشتباهات شما در نظر خواهد آمد.

فضیلت درود شریف

تاجدار مدینه، سلطان باقرینه، قرارِ قلب وسینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم
ارشاد فرموده اند: کسی که قرآن پاک را خواند، حمد رب تعالی را بجا آورد و
بر نبی صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم درود شریف خواند و از رب خود مغفرت را
نیز طلب کرد، گویا که آن شخص نیکی ها را در جای خود نشسته دریافت
است^(۱).

صلّوا علی الحبيب ! صلی الله تعالی علی محمد

به نسبت چهار حروف "اذان" چهار روایات

مشمول بر فضایل اذان

(۱) در قبر کرم نمی ماند

تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم ارشاد می فرمایند: اذان دهنده که
به خاطر ثواب اذان می کند مانند آن شهیدی است که بدنش آلوده باخونست و
وقتی که می میرد در قبر بر جسمش کرم قرار نخواهد گرفت^(۲).

(۱) تفسیر الدر المنثور، سورة الناس، ذکر دعاء ختم القرآن، ج ۸، ص ۶۹۸.

(۲) الترغیب والترهیب، کتاب الصلاة، الترغیب فی الأذان وما جاء فی فضله، ۱۱۲/۱، الحدیث (24).

(۲) گنبد موره ای

فرمان رحمت عالم، شاه بنی آدم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است: من در جنت رفتم، در آن گنبد موره ای دیدم که خاکش مشک بود، پرسیدم ای جبرئیل! این گنبد برای کیست؟ عرض کرد: برای مؤذنان و أئمه امت شما است^(۱).

(۳) گناه گذشته معاف

ارشاد گرامی قدر سلطان مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است: کسی که اذان پنج وقت نماز را بنا بر ایمان و به ارادة ثواب بگوید، گناهان قبلی اش بخشیده می شوند و اگر بنا بر ایمان و حصول ثواب در نمازهای پنجگانه دوستانش را امامت کند گناهایی که قبل ازین انجام داده معاف می شوند، ان شاء الله عزوجل^(۲).

(۴) ماهی ها هم استغفار می کنند

در حدیث شریف است که برای اذان دهنده هر چیز دعای مغفرت می کند، تاجائی که ماهی های بین دریا هم دعا می کنند، وقتی که مؤذن اذان می گوید فرشتگان هم تکرار می کنند و وقتی که از اذان فارغ می شود، فرشتگان تا قیامت برایش دعاء مغفرت می کند، اگر در حال مؤذنی بمیرد بر آن عذاب قبر نخواهد بود و مؤذن از عذاب جان کنی نجات می یابد، از سختی و تنگی قبر نیز مأمون (محفوظ) می باشد^(۳).

(۱) کنز العمال، کتاب الصلاة، الفصل الرابع فی اذان والترغیب فیہ، 278/۷، الحدیث (۲۰۸۹۶).

(۲) همان مرجع، ص (279)، شماره حدیث (۲۰۹۰۲).

(۳) ملخص از تفسیر سورة یوسف للغزالی مترجم، ص ۲۱.

فضیلت جواب اذان

تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم یکبار فرمودند: ای زنان! وقتی که شما اذان واقامت را از بلال رضی الله تعالی عنه می شنوید، همان طوری که او می گوید شما هم بگوئید، الله عزوجل در عوض هر کلمه برای شما صد هزار نیکی می نویسد و یک هزار درجات بلند می فرماید و یک هزار گناه را صاف می کند، زنان این فرمایشات را شنیدند، عرض کردند: این برای زنان است پس برای مردان چیست؟ فرمودند: مردان را دو برابر این است^(۱).

سی و دو میلیون و چهار صد هزار نیکی بدست آرید

برادران عزیز اسلامی! قربان رحمت های خدای عزوجل که برای بدست آوردن نیکی ها، بلندی درجات و بخشش گناهان ما چقدر برما آسانی عنایت فرموده اند، مگر افسوس که باوجود این آسانی ها باز هم ما شکار غفلت قرار گرفته ایم، در حدیث مبارکه ایکه قبلاً ذکر شد، فضیلت جواب اذان بیان گردیده بود، اکنون تفصیل آن را ملاحظه فرمائید:

الله اکبر الله اکبر این دو کلمه اند، بهمین ترتیب در اذان مکماً ۱۵ کلمات می باشند، اگر یک خواهر اسلامی یک اذان را جواب داد یعنی چیزی که مؤذن می گوید تکرار نماید آن را / ۱۵۰۰۰۰۰ نیکی می رسد پانزده هزار درجات بلند می شود و پانزده هزار گناه بخشیده می شود و برای برادران اسلامی این همه دو برابر می باشد، در اذان فجر دو بار الصلاة خیر من النوم هست، پس اذان فجر هفده کلمات شدند و در جواب اذان فجر / ۱۷۰۰۰۰۰ نیکی، ۱۷ هزار بلندی درجات و ۱۷ هزار بخشش گناهان رسید و برادران اسلامی را دو برابر، در

(۱) کنز العمال، کتاب الصلاة، الفصل الرابع فی اذان والترغیب فیہ، ۲۸۷/۷، الحدیث (۲۱۰۰۵).

اقامت دوبار "قد قامت الصلاة" هم می باشد که این هم ۱۷ کلمات گردید و در اقامت هم ثواب همان اذان فجر می رسد، الحاصل اگر خواهر اسلامی ای بااهتمام در جواب اذان پنجگانه و اقامت نماز پنجگانه روزانه موفق گردید پس او را روزانه بی شمار نیکی ها می رسد، بی شمار درجات بلند می شوند و بی شمار گناهان معاف می گردند، همچنین برادران اسلامی اگر این عمل را انجام دهند اجر شان دو برابر خواهران خواهد بود.

جواب دهنده اذان جنتی گردید

حضرت ابو هریره رضی الله تعالی عنه می فرماید که: یک شخصی که آن قدر زیاد نیک عمل نبود فوت گردید، رسول الله صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در حضور صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم فرمودند: آیا میدانید که آن شخص را خداوند عزوجل به بهشت داخل فرموده اند؟ صحابه متعجب گردیدند؛ زیرا که به ظاهر این شخص آن قدر نیک عمل بنظر نمی رسید؛ لهذا یک صحابی رضی الله تعالی عنه بخانه اش رفت و از زن بیوه اش پرسید که اگر شوهرت یک عمل خاصی انجام داده برایم بگوئید، آن زن جواب داد: من از او چنان عمل خاصی ندیده ام، اما چیزی که از او دیده ام این است که وقتی که صدای اذان را می شنید اگر شب بود و یا روز حتماً جواب اذان را میداد^(۱)،

الله عزوجل او را رحمت فرماید و به سبب او ما را مغفرت فرماید.

(۱) ملخص از ابن عساکر، ج ۴۰، ص ۴۱۲، ۴۱۳.

طریقه جواب اذان و اقامت

مؤذن را لازمست که کلمات اذان را طوری بگوید که درمیان کلمات کمی توقف داشته باشد، الله اکبر الله اکبر هر دو را یکجا باهم ادا نماید (بدون سکنه بگوید از اینکه باهم گفته میشود) یک کلمه است بعد از این دو کلمه توقف نموده (یعنی خاموش شود) و اندازه توقف اینقدر باشد که جواب دهنده بتواند تکرار نماید، ترک سکنه مکروهست و اعاده چنین اذان مستحب است^(۱)، جواب دهنده را لازم است که وقتی مؤذن الله اکبر، الله اکبر گفت و خاموش شد، آن وقت الله اکبر الله اکبر بگوید، بهمین ترتیب کلمات دیگر را جواب دهد، وقتی که مؤذن بار اول اشهد ان محمدا رسول الله گفت جواب دهنده بگوید:

صَلَّى اللهُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ. معنی: درود باد بر تو یا رسول الله

و وقتی که بار دوم گفت: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللهِ جواب دهنده بگوید:

قُرَّةُ عَيْنِي بِكَ يَا رَسُولَ اللهِ^(۲) معنی: یا رسول الله از یاد گرامی تو چشم هایم سرد می شود.

و هر بار ناخن انگشت های سبابه (شصت) را بوسیده بر چشم ها ببرید و در آخر بگوید:

اللَّهُمَّ مَتِّعْنِي بِالسَّمْعِ وَالْبَصَرِ معنی: خدایا مرا از نیروی شنوایی و بینائی بهره مند فرما.

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۶.

(۲) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۱، ص ۲۹۳.

کسی که چنین کرد تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم او را باخود به بهشت داخل می فرماید^(۱)، در جواب حیّ علی الصلاة وحیّ علی الفلاح هر چار بار بگوید: لاحول ولا قوة الا بالله و بهتر این است که هر دو را بگوید یعنی آنچه مؤذن گوید آن را هم بگوید و لاحول هم بگوید و این را هم بگوید:

مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ
 معنی: آنچه الله عزوجل خواست شد
 و آنچه نخواست نشد.
 لَمْ يَكُنْ^(۲).

در جواب الصلاة خیر من النوم بگوید:

صَدَقْتَ وَبَرَرْتَ وَبِالْحَقِّ
 معنی: تو راست و نیکو کار هستی
 وَتَوْحَقَّ گفته ای.
 نَطَقْتَ^(۳)

جواب اقامت مستحب است جواب آن هم بهمین ترتیب بوده، اما فرق این است که در جواب قد قامت الصلاة بگوید:

أَقَامَهَا اللَّهُ وَأَدَامَهَا مَا دَامَتْ
 معنی: خداوند این را قائم داشته
 باشد تا زمانی که زمین و آسمان
 موجود است.
 السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ^(۴)

(۱) ایضاً

(۲) در مختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۸۲، عالمگیری، ج ۱، ص ۵۷.

(۳) ایضاً، ص ۸۳.

(۴) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۷.

۱۶ گل مدنی اذان

(۱) اگر نمازهای فرض در پنج وقت بشمول نماز جمعه باجماعت اولی در مسجد به وقت معین اداء شود برای آن اذان سنت مؤکده است و حکم آن مثل واجب است که اگر در آنجا اذان گفته نشود تمام ساکنین آن گنهگار می شوند^(۱).

(۲) اگر شخصی در بین شهر درخانه اش نماز بخواند اذان مسجد همان محل برایش کافیهست مگر اذان گفتن بازهم مستحب است^(۲).

(۳) اگر شخصی بیرون از شهر در روستا، باغ یا کشتزار و غیره باشد و آن محل نزدیک است پس اذان شهر یا روستا کافی است، مگر بازهم اذان گفتن بهتر است و اگر نزدیک نبود اذان کافی نیست حدّ قریب این است که صدای اذان اینجا بدانجا شنیده شود^(۳).

(۴) مسافر اگر اذان واقامت نگفت یا تنها اقامت نگفت مکروه است و اگر تنها اقامت گفت پس مکروه نیست مگر بهتر این است که اذان هم گفته شود اگر تنها باشد و یا دیگر همراهی هم داشته باشد فرقی ندارد^(۴).

(۵) اذان باید با شروع وقت گفته شود، اگر قبل از وقت گفته شود یا شروع شده و دوران وقت اذان بیاید، در هر دو صورت اذان دوباره اعاده شود^(۵). بر مؤذنان لازم است که نقشه نظام الاوقات را در نظر داشته باشند بعضی مؤذنین قبل از وقت معینه اذان را شروع می کنند، در خدمت امامان محترم و

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۲

(۲) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۲.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۴.

(۴) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۷۸.

(۵) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۴.

انتظامیة مربوطہ مدنی التجاء است کہ آنها ہم این مسئلہ را در نظر داشته باشند.

(۶) زنان اگر نماز خود را و یا قضائی می خوانند، گفتن اذان واقامت برآنها مکروهست^(۱).

(۷) زنان را نماز جماعت خواندن مکروه تحریمست^(۲).

(۸) پسر بچہ ہوشیار و سنجیدہ ہم اذان دادہ می تواند^(۳).

(۹) اذان بی وضو صحیح است مگر گفتن کلمات اذان بی وضو مکروهست^(۴).

(۱۰) اذان خنتی، فاسق اگرچہ عالم باشد، نشہ کنندہ، دیوانہ، بی غسل و بچہ ناسنجیدہ مکروه بودہ اذان ہمتہ آنها باید اعادہ گردد^(۵).

(۱۱) اگر مؤذن امام ہم باشد بہتر است^(۶).

(۱۲) بیرون از مسجد رو بہ قبلہ ایستادہ شدہ انگشتها را در گوش ها بردہ بہ آواز بلند اذان گفتہ شود، مگر از اندازہ توانائی صدا را بلند کردن مکروهست^(۷).

(۱۳) هنگام گفتن حي على الصلاة دهن بسمت راست و گفتن حي على الفلاح بہ سمت چپ گردانده شود اگرچہ اذان بخاطر نماز نباشد مثلاً در گوش بچہ گفتہ شود این گرداندن فقط برای دہان است ہمتہ بدن گردانده نشود^(۸).

(۱) خلاصة الفتاوي، ج ۱، ص ۴۸.

(۲) البحر الرائق، ج ۱، ص ۶۱۴.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۴.

(۴) مراقي الفلاح معہ حاشیة الطحطاوي، ص ۱۹۹، فتاوی رضویہ ج ۵، ص ۳۷۳.

(۵) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۷۵.

(۶) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۸۸. عالمگیری، ج ۱، ص ۵۴.

(۷) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۵.

(۸) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۶.

بعضی مؤذنین هنگام رسیدن به صلاة و فلاح با ناز و نزاکت چهره را بسمت راست و چپ کمی متمایل می سازند که این روش اشتباه است، اندازه درست این است که اول بطور صحیح صورت (چهره) بطرف راست و چپ گردانده شده بعد لفظ حی شروع به گفتن شود.

(۱۴) در اذان فجر بعد از حی علی الفلاح گفتن الصلاة خیر من النوم مستحب است^(۱). اگر گفته نشود باز هم اذان اداء می شود^(۲).

به نسبت ۹ حروف اذان بلالی ۹ گل مدنی جواب اذان

(۱) علاوه از اذان نماز جواب اذان های دیگر هم داده می شود، مثلاً اذان وقت بچه نوزاد^(۳).

(۲) مقتدی ها باید جواب اذان خطبه ها را هرگز ندهند، احتیاط همین است. بلی اگر این جواب اذان یا دعای بین دو خطبه در دل گفته شود وبا زبان اصلاً تلفظ نگردد اشکالی در این نخواهد بود، و اگر امام یعنی خطیب با زبان هم جواب اذان را بدهد یا دعا کند بلا شبه جایز است^(۴).

(۳) برشنونده اذان جواب دادن آن حکم است^(۵)، جنب یعنی (کسی که به سبب جماع یا احتلام برآن غسل لازم است) هم اذان را جواب می دهد، البته زنی که دارای حیض و نفاس باشد، کسی که به شنیدن خطبه مصروف است، کسی

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۷.

(۲) قانون شریعت، ص ۷۷.

(۳) رد المحتار، ج ۲، ص ۸۲.

(۴) فتاوی رضویه شریف جدید، ج ۸، ص ۳۰۱، ۳۳۰.

(۵) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۷.

که مصروف به ادای نماز جنازه است و کسی که مشغول به قضای حاجت یا درحالت جماع می باشد، برآنها جواب اذان لازم نیست^(۱).

(۴) وقتی که اذان شروع شد تا مدت ادای اذان، سلام وکلام، جواب سلام وتمام کارها باید متوقف شوند تا جائی که تلاوت قرآن هم باشد، اذان را خوب با توجه جواب داده شود، در اقامت هم بهمین ترتیب سکوت رعایت گردد^(۲).

(۵) در جریان اذان، رفتن، گشتن، غذا خوردن، ظرف یا چیزی را برداشتن، گذاشتن، بابچه های کوچک بازی کردن، با اشاره گفتگو کردن و غیره همه را متوقف کردن مناسب است.

(۶) کسی که در جریان اذان مشغول گفتگو باشد خاتمه آن شخص معاذالله بدخواهد شد^(۳).

(۷) در راه مصروف رفتن بود که صدای اذان را شنید بهتر این است که تا ختم اذان ایستاده شده خاموشانه به اذان گوش داده جواب بدهد^(۴).

(۸) اگر کسی چند اذان شنید بر آن جواب دادن اذان اول است و اگر جواب همه را بدهد بهتر است.

(۹) اگر در وقت اذان جواب نداد، اگر زیاد دیر نشده باشد جواب بدهد^(۵).

(۱) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۲۰۳.

(۲) الدر مختار مع رد المختار، ج ۲، ص ۸۶. عالمگیری، ج ۱، ص ۵۷.

(۳) بهار شریعت، حصه ۳، ص ۳۶.

(۴) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۷.

(۵) رد المختار، ج ۲، ص ۸۱.

به نسبت هفت حروف یا مصطفی هفت گل مدنی اقامت

(۱) اگر اقامت کننده در مسجد عقب امام برابر با پشت امام قرار گیرد بهتر است اگر عقب امام جای نرسد، پس به سمت راست قرار داده باشد مناسب تر است^(۱).

(۲) اقامت از اذان هم بیشتر سنت تاکید است^(۲).

(۳) اقامت را جواب دادن مستحب است^(۳).

(۴) کلمات اقامت زود زود گفته شوند و در بین آنها سکته نشود^(۴).

(۵) در اقامت نیز هنگام گفتن حی علی الصلاة وحی علی الفلاح چهره به راست و چپ گردانده شود^(۵).

(۶) اقامت حق کسی است که اذان می دهد، با اجازه اذان دهنده می تواند دیگری اقامت کند و اگر کسی بدون اجازه اقامت کرد که باعث ناراحتی مؤذن گردید مکروه است^(۶).

(۷) اگر شخصی در وقت اقامت آمد پس بر آن ایستاده انتظار کردن مکروه است بلکه بنشینند مثل این که دیگران در مسجد قرار دارند او هم بنشینند و آن وقت بایستند که مکبر بر کلمه حی علی الفلاح برسد، همین حکم بر امام می باشد^(۷).

(۱) ملخص از فتاوی رضویه، ج ۵، ص ۳۷۲.

(۲) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۸.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۷.

(۴) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۸.

(۵) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۶.

(۶) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۴.

(۷) ایضاً ص ۵۵.

به نسبت یازده "حروف" یا غوث الاعظم"

۱۱ مستحب مواقع ادای اذان

- (۱) درگوش بچه نوزائیده،
- (۲) درگوش غم زده،
- (۳) وفالج زده،
- (۴) وانسان بد اخلاق و غضبناک،
- (۵) و حیوان دیوانه،
- (۶) وقت شدت جنگ،
- (۷) وقت آتش سوزی،
- (۸) بعد از دفن میت،
- (۹) وقت سرکشی جن،
- (۱۰) راه در جنگل فراموش شده است و کسی برای رهنمائی نیست،
- (۱۱) وقت فراگیری وبا نیز اذان دادن مستحب است^(۱).

اذان دادن در مسجد خلاف سنت است

در عصر و زمان امروزی اذان دادن اکثراً داخل مساجد رایج گردیده که این امر خلاف سنت است. در عالم گیری و غیره است که اذان بیرون از مسجد گفته شود، در مسجد اذان داده نشود^(۲).

آقای من، امام اهل سنت، حضرت علامه امام احمد رضا خان علیه رحمة الرحمن می فرماید: یک بار هم ثابت نگردیده که حضور اقدس صلی الله تعالی علیه وآله وسلم

(۱) الدر مختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۵۰.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۵.

در داخل مسجد اجازه اذان داده باشد^(۱)، سیدی اعلیٰ حضرت رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ بازهم می فرمایند، در داخل مسجد اذان دادن گستاخی در دربار الہی و مسجد است^(۲)، پائین از صحن مسجد، جائی که کفش ها در آورده می شوند، آنجا خارج از مسجد بوده در آنجا اذان دادن بلامتکلف مطابق سنت است^(۳). اذان ثانی جمعه که درین زمان (قبل از خطبه) بداخل مسجد رو بروی منبر خطیب اداء می گردد این هم خلاف سنت است، اذان ثانی جمعه نیز باید بیرون از مسجد خوانده شود، مگر این که مؤذن رو بروی خطیب قرار گیرد^(۴).

ثواب صد شهید را بدست آرید

سیدی اعلیٰ حضرت رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ می فرماید: احیای سنت بر علماء بالاخص فرض و وظیفۃ ایشان است و بر هر مسلمانی که ممکن باشد بر آن حکم عام است بر مسلمانان هر شهر لازم است که در شهر خود یا کم از کم در مساجد محلّی خود این سنت اذان نماز و اذان ثانی جمعه را در بیرون از مساجد زنده کرده ثواب صد، صد شهید را دریافت نمایند^(۵).

ارشاد باسعادت رسول اللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم است که اگر کسی در وقت فساد امت سنت مرا مستحکم داشته باشد آن را ثواب صد شهید می رسد. بیهقی این را در زهد روایت کرده است^(۶)،

(۱) فتاویٰ رضویہ تخریج شدہ، ج ۵، ص ۲۱۴.

(۲) فتاویٰ رضویہ تخریج شدہ، ج ۵، ص ۴۱۱.

(۳) فتاویٰ رضویہ تخریج شدہ، ج ۵، ص ۴۰۸.

(۴) فتح القدیر، ج ۲، ص ۲۹.

(۵) فتاویٰ رضویہ تخریج شدہ، ج ۵، ص ۴۰۳.

(۶) مشکاة المصابیح، کتاب الإیمان، باب الاعتصام بالکتاب والسنة، الفصل الثانی، ص ۳۰.

برای تفصیل این مسئله فتاوی رضویه جلد ۵ باب الاذان والاقامة را مطالعه فرمائید.

قبل از اذان این درود پاک را بخوانید

قبل از اذان و اقامت بسم الله الرحمن الرحيم خوانده این چهار صیغه درود سلام را بخوانید:

الصلاة والسلام عليك يا رسول الله

وعلى آلك وأصحابك يا حبيب الله

الصلاة والسلام عليك يا نبي الله

وعلى آلك وأصحابك يا نور الله

بعد برای فصل بین درود و سلام و اذان این اعلان کرده شود:

احترام اذان را داشته گفتگو و کاروبار را متوقف سازید و جواب اذان را بدهید تا نیکی های بسیار بدست آرید.

بعد از آن اذان دهید، درمیان درود و سلام و اقامت نیز این اعلان بشود:

نیت اعتکاف نمائید، اگر مبایل همراه دارید خاموش نمائید.

قبل از اذان و اقامت تسمیه و چهار صیغه مخصوص درود و سلام را با شوق مدنی التجاء می کنم که بدین سبب برای بنده نیز اندکی وسیله ثواب جاریه فراهم گردد، و مشوره فصل یعنی فاصله بین درود و سلام و اذان را از فیضان فتاوی رضویه تقدیم نموده ام، چنانچه در جواب یک استفتاء امام اهل سنت رحمه الله تعالى علیه می فرمایند: درود خواندن قبل از اقامت اشکالی ندارد اما قبل از اقامت فصل (یعنی فاصله یا علیحدگی) می خواهد، یا صدای درود شریف از صدای اقامت مثلاً صدای درود شریف به نسبت اقامت اندکی پست پائین تر

باشد تا فرق بین درود واقامت باشد که عوام را درود شریف جزء اقامت معلوم نشود^(۱).

وسوسه:

در زمان حیات ظاهری تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم و خلفای راشدین علیهم الرضوان قبل از اذان درود شریف خوانده نمی شد؛ لهذا این عمل بدعت سیئه و گناه است (معاذ الله عزوجل).

جواب وسوسه:

اگر این قاعده تسلیم کرده شود که کاری که در آن زمان نشده و اکنون انجام دادن آن بدعت سیئه و گناه است پس نظام جهان درهم و برهم می شود، از مثالهای زیادی که در اینمورد وجود دارد فقط ۱۲ مثال را تقدیم می کنم که در زمان مبارک پیامبر صلی الله تعالی علیه وآله وسلم واصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم نبوده و الا آن همه آن را بر خود لازم می دانند.

(۱) در قرآن کریم نقطه گذاری واعراب را حجاج بن یوسف در سنة ۹۵ هـ ق انجام داد.

(۲) همین شخص بر تمام شدن آیات بطور علامات نقطه گذاری کرد.

(۳) قرآن پاک را چاپ کرد.

(۴) در وسط مسجد برای ایستادن امام در آن زمان محراب نبود، در زمان ولید مروانی سیدنا عمر بن عبد العزیز رضی الله تعالی عنه ایجاد کرد که امروز هیچ مسجدی از آن خالی نیست.

(۵) شش کلمه،

(۶) علم صرف ونحو،

(۷) علم حدیث و اقسام احادیث،

(۱) فتاوی رضویه تخریج شده، ج ۵، ص ۲۸۶.

(۸) درس نظامی،

(۹) چهار سلسله طریقت و شریعت،

(۱۰) نیت نماز بر زبان،

(۱۱) سفر حج به وسیله هواپیما

(۱۲) جهاد توسط سلاح های جدید تکنولوژی

این همه کارها در آن زمان مبارک نبود، لیکن امروز کسی اینها را گناه نمی گوید پس قبل از اذان درود و سلام بر سید و آقای عالمیان صلی الله تعالی علیه وآله و سلم خواندن چرا بدعت سیئه و گناه باشد! بخاطر داشته باشید که در هر معامله ای که دلیل کافی بر عدم جواز آن معامله وجود داشته نباشد این خود دلیل بر جواز آن است، هر آن چیز جدیدی را که شریعت ممنوع نکرده باشد، بدعت حسنه و مباح یعنی بدعت نیک و جائز است و این امر مسلم است که خواندن درود شریف قبل از اذان در هیچ حدیثی نهی نگردیده؛ لهذا این خود دلیل بر اجازت خواهد بود، چنانچه ایجاد سخنان مفید و کارهای خوب را در اسلام، تاجدار مدینه سید الانبیاء صلی الله تعالی علیه وآله و سلم خودش ارشاد و ترغیب فرموده اند که در صحیح مسلم، باب کتاب العلم این فرمان اجازت نشان، سلطان دو جهان صلی الله تعالی علیه وآله و سلم موجود هست:

«مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً،
فَعَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ، كُتِبَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ
مَنْ عَمِلَ بِهَا. وَلَا يَنْقُصُ مِنْ
أُجُورِهِمْ شَيْءٌ»^(۱)

کسی که بین مسلمانان روش
نیکی را جاری کرد، و پس از آن برآن
روش عمل گردید اجر عمل کننده آن
روش بر اعمال نامه جاری کننده آن
فعل تحریر می گردد و از ثواب کننده
آن هیچ کم نخواهد شد.

(۱) صحیح مسلم، کتاب العلم، باب من سنّ فی الإسلام إلخ، ص ۱۴۳۸، الحدیث (۱۵-۱۰۱۷).

مطلب این که اگر در اسلام روش خوبی را کسی ایجاد می کند مستحق ثواب بزرگی خواهد بود، پس بلاشک آن خوش نصیبی که خواندن درود و سلام را قبل از اذان و اقامت رائج نموده مستحق اجر بوده. اگر مسلمانان تا قیامت براین راه و روش عمل می کنند ایشان را هم ثواب میرسد و جاری کننده را هم می رسد و در ثواب هر دو گروه کمی نخواهد شد.

بعضی اوقات ممکن در ذهن کسی این سوال خطور کند که در حدیث شریف است که: کلّ بدعة ضلالة وکلّ ضلالة فی النار^(۱)، یعنی هر بدعت گمراهی است و هر گمراهی در جهنم برده می شود، و در یک حدیث دیگر آمده است: شرّ الأمور محدثاتها وکلّ بدعة ضلالة^(۲)، و بدترین چیزها چیزی است که نوپیدا کرده شده است و هر بدعت سبب گمراهی است، معنی این حدیث چیست؟ جوابش این است که حدیث شریف حق است، در اینجا مراد از بدعت سیئه یعنی بدعت بد است و یقیناً هر آن بدعت گناه است که خلاف سنتی باشد و یا سنتی را محو کند. چنانچه سیدنا شیخ عبدالحق محدث دهلوی رحمه الله تعالی علیه می فرماید: بدانکه هر چه پیدا شده بعد از پیغمبر صلی الله تعالی علیه وآله وسلم بدعت است، و از آنچه مخالف آن باشد بدعت و ضلالت خوانند و کلّ بدعة ضلالة محمول بر این است^(۳).

یعنی بدعتی که موافق با اصول و قواعد سنت و مطابق آن قیاس شده است (یعنی خلاف شریعت و سنت نباشد) آن را بدعت حسنه می گویند و اگر خلاف آن باشد، بدعت و گمراهی گفته می شود.

(۱) سنن النسائي، کتاب صلاة العیدین، باب کیف الخطبة، ص ۲۱۹۳، شماره حدیث (۱۵۷۹).

(۲) صحیح مسلم، کتاب الجمعة، باب تخفیف الصلاة والخطبة، ص 430، شماره حدیث (43-867).

(۳) اشعة اللمعات، کتاب الإیمان، باب الاعتصام بالکتاب والسنة، الفصل الأول، ج ۱، ص ۱35.

اذان

اللهُ أَكْبَرُ ط	اللهُ أَكْبَرُ ط	اللهُ أَكْبَرُ ط	اللهُ أَكْبَرُ ط
خدا از همه بزرگتر است، خدا از همه بزرگتر است، خدا از همه بزرگتر است،			
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ط			
من گواهی میدهم که بجز خداوند معبود دیگری نیست،			
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ط			
من گواهی میدهم که حضرت محمد رسول خدا است،			
حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ ط			
بر	نماز	بیائید،	بر
حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ ط			
برای	رستگاری	بیائید،	برای
اللهُ أَكْبَرُ ط			
خدا از همه بزرگتر است، خدا از همه بزرگتر است،			

دعای اذان

بعد از اذان مؤذن و سامعین درود شریف خوانده این دعا را بخوانند.

اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ

ای الله (عزوجل) و ای مالک این دعوت کامله و نماز قائمه

آتِ سَيِّدَنَا مُحَمَّدَ بْنَ الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدرَجَةَ الرَّفِيعَةَ

سید و آقای ما حضرت محمد (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) را وسیله و فضیلت و درجه عالیہ عطا فرما

وَأَبْعَثْهُ مُقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ وَأَرْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

و او را در آن مقام محمود مستقر فرما که ذات اقدس او را وعده فرموده اند، شفاعت او را در محشر نصیب ما بفرما

إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ط بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

بیشک تو وعده خلافی نمیکنی. بر ما رحمت فرما رحم کننده بالا تر از همه.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنام الله شروع می کنم که بسیار مهربان و نهایت بخشنده است.

ایمان مفصل

آمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

ایمان آوردم بخدا و ملائکه هایش و کتابهایش و بر رسولان او بر روز قیامت

وَالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ ط

و بر آنکه خیر و شر از طرف خدا هست و بر زنده شدن بعد از موت

ایمان مجمل

آمَنْتُ بِاللَّهِ كَمَا هُوَ بِأَسْمَائِهِ وَصِفَاتِهِ وَقَبْلَتْ

ایمان آوردم بر خدا چنانچه ذات پاکش با نام و صفاتش هست و قبول کردم

جَمِيعَ أَحْكَامِهِ إِقْرَارًا بِاللِّسَانِ وَتَصْدِيقًا بِالْقَلْبِ

تمام احکام او را. بزیبان اقرار می کنم و بدل تصدیق می کنم

اول کلمه طیب

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ

بجز الله معبود دیگری نیست، محمد (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) رسول خدا است.

دوم کلمه شهادت

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ط

من گواهی میدهم که بجز الله معبود دیگری نیست، او تنها ست هیچ شریکی او را نیست

أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

و گواهی میدهم که بی شک محمد (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) بنده خدا و رسول او ست.

سوم کلمه تمجید

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ ط

الله پاک است و همه خوبی ها برای خدا است و بجز الله معبود دیگری نیست و الله از همه بزرگتر است،

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ط

طاقت نجات از گناهان و توفیق نیکی کردن نیست، مگر از طرف خدای که از همه بلند و با عظمت است.

چهارم کلمه توحید

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ۚ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
بجز الله معبود دیگری نیست، او تنهاست، او را شریکی نیست، او را است پادشاهی و همه خوبی برای اوست،
يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ ۚ أَبَدًا أَبَدًا ۚ ذُو الْجَلَالِ
او زنده میکند و می میراند و او زنده است هرگز نمی میرد، صاحب جلالت
وَالْإِكْرَامِ ۚ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۚ
و بزرگیست، نیکی ها بدست اوست و او بر هر چیز قادر است.

پنجم کلمه استغفار

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ عَمْدًا أَوْ خَطَأً
من از الله بخشش می خواهم که پروردگار من است، از هر گناهی که دانسته انجام دادم و یا ندانسته (اشتباهاً)
سِرًّا أَوْ عَلَانِيَةً وَأَتُوبُ إِلَيْهِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِي أَعْلَمُ
مخفیانه انجام دادم یا آشکارا و به بارگاه او توبه می کنم از آن گناهی که میدانم
وَمِنَ الذَّنْبِ الَّذِي لَا أَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ
و از آن گناهی که نمیدانم، ای الله بی شک تو
عَلَّامُ الْغُيُوبِ وَسِتَّارُ الْغُيُوبِ وَغَفَّارُ الذُّنُوبِ
دانائی غیوب هستی و پوشنده عیبهای و بخشنده گناهانی
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ
و طاقت نجات از گناهان و توفیق انجام دادن نیکی نیست مگر به استعانت الله که از همه بلند و با عظمت است.

ششم کلمه ردّ کفر

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ شَيْئًا وَأَنَا أَعْلَمُ بِهِ			
ای الله من پناه ترا می خواهم از آن کلمه ای که چیزی را بر تو شریک سازم و درحالیکه میدانم آنرا			
أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ بِهِ ثُبْتُ عَنْهُ وَتَبَرَّأْتُ مِنَ الْكُفْرِ			
و بخشش می خواهم از تو از آن شرکی که نمیدانم آنرا توبه کردم از آن و بیزار شدم از کفر			
وَالشِّرْكَ وَالْكَذِبَ وَالْغِيبَةَ وَالْبِدْعَةَ وَالنَّمِيمَةَ			
و از شرک	و از دروغ	و از غیبت	و از بدعت و از نامی (سخن چینی)
وَالْفَوَاحِشَ وَالْبُهْتَانَ وَالْمَعَاصِيَ كُلَّهَا وَأَسْلَمْتُ			
و از بیحیائی ها	و از بهتان	و از تمام گناهان	و من اسلام آوردم
وَأَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ			
ومی گویم بغیر از خدا چیز دیگری سزاوار عبادت نیست محمد (صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم) فرستاده خدا هست.			

الحمد لله ربّ العالمين والصلاة والسلام على سيّد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طریقه نماز (حنفی)

لطفاً این رساله را مکمل بخوانید إن شاء الله عز وجل فوائدش را خواهد دید.

فضیلتِ درود شریف

بعد از نماز به آنکه حمد و ثناء و درود شریف می خواند گفته شد: دعا
بخواه قبول می گردد، سؤال کن داده می شود^(۱).

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

برادران عزیز اسلامی! در قرآن و احادیث فضائل بیشمار نماز خواندن و
سزای سخت نخواندن نماز وارد است، چنانچه در آیه ۹، سورة منافقون پ ۲،
خداوند ارشاد فرموده:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ
وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ
يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ
ای مؤمنان اموال شما و اولاد شما
غافل نگردانند شما را از ذکر الهی،
و اگر کسی چنین کرد پس آن
گروه در زیان خواهد بود.

حضرت امام محمد بن ذهبی حکایت می کند، مفسرین کرام می فرمایند:
که در این آیه مبارکه مطلب از ذکرالله تعالی پنج وقت نماز می باشد، پس
شخصی که در خرید و فروش اموال، معیشت و روزگار، ساز و سامان و

(۱) سنن النسائی، کتاب السهو، باب التمجید والصلاة على النبي صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
في الصلاة، ص 2170، شماره حدیث (1285).

اولاد مصروف بوده و نماز را در وقت معین اش اداء نکند از جمله خسارت دیدگان است^(۱).

از همه اولترین سوال در روز قیامت

تاجدار مدینه، قرار قلب و سینه، فیض گنجینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرموده اند: در روز قیامت قبل از همه اعمال بنده سوال از نماز می شود اگر جواب درست بدهد در فلاح و کامیابی است و اگر درست نتوانست جواب دهد پس رسوا خواهد شد و او در زیان می باشد^(۲).

نور برای نمازی

آقای دو عالم، نور مجسم، شاه بنی آدم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرموده اند: شخصی که حفاظت از نماز نماید، در روز قیامت نماز برایش نور و دلیل نجاتش می گردد و کسی که حفاظت آن را نکند، برای آن در قیامت نه نوری است و نه دلیل نجات، و آن شخص در قیامت با فرعون، قارون، هامان و ابی ابن خلف حشر می گردد^(۳).

چه کسانی باهم دیگر حشر خواهند شد

برادران عزیز اسلامی! حضرت سیدنا امام محمد بن احمد ذهبی حکایت می کند، بعضی علماء کرام رحمهم الله می فرمایند: که تارک نماز با این چهار کس (فرعون، قارون، هامان و ابی ابن خلف) از این سبب همراه می باشد که

(۱) کتاب الکبائر، ص ۲۰.

(۲) کنز العمال، کتاب الصلاة، الفصل الأول فی فضل الصلاة، ج ۷، ص ۱۱۵، شماره حدیث (۱۸۸۸۳).

(۳) مجمع الزوائد، کتاب الصلاة، باب فرض الصلاة، ج ۲، ص ۲۱، شماره حدیث (۱۶۱۱).

مردم عموماً بخاطر دولت، حکومت، وزارت و تجارت نماز را ترک می نمایند کسی که بسبب مشغولیتِ حکومت نماز نمی خواند حشر آن با فرعون می شود، کسی که بخاطرِ دولت نماز را ترک می کند حشرش با قارون می شود کسی که سبب ترک نمازش وزارت می باشد با وزیر فرعون هامان حشر می شود و اگر بخاطر مصروفیت تجارت نماز را ترک می کند حشرش با تاجر کافر بزرگ مکه مکرمه ابی ابن خلف خواهد بود^(۱).

نماز در حالت شدید زخمی بودن

وقتی که بر سیدنا عمر فاروق رضی الله تعالی عنه حمله قاتلانه شد، عرض شد ای امیر المؤمنین وقت نماز است فرمودند: بلی! گوش فرادهید! شخص که نماز را ضایع می کند آن را در اسلام هیچ سهمی نیست، و سیدنا عمر فاروق باوجود شدید زخمی بودنش نماز را اداء فرمودند^(۲).

اسباب نور یا تاریکی بر نماز

از حضرت سیدنا عباد بن صامت رضی الله تعالی عنه روایت است که نبی رحمت، شفیع امت، تاجدار رسالت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرموده اند: شخصی که بطور درست وضو کرده بعد برای نماز ایستاده شد قرائت، رکوع و سجود آن را مکمل نماید پس آن نماز می گوید، الله تعالی شما را حفاظت فرماید چنانچه تو از من حفاظت کردی بعد آن نماز بطرف آسمان برده می شود و برایش نوری می باشد، پس برای آن دروازه های آسمان باز می شوند حتی که دربارگاه خداوند تقدیم می گردد و آن نماز شفاعت آن شخص

(۲) همان مرجع.

(۱) کتاب الکبائر، ص. ۲۱.

نمازی را می کند و اگر او رکوع، سجود و قرائت نماز را مکمل نکند پس نمازش می گوید: خداوند تو را رها کند چنانچه تو مرا ضایع کردی، بعد آن نماز را همین ترتیب بطرف آسمان می برند که بر آن تاریکی می شود و بر آن دروازه های آسمان بسته می شوند، بعد آن را مثل پارچه کهنه پیچیده بر دهان همان نمازی زده می شود^(۱).

یک سبب خاتمه بد

حضرت سیدنا امام بخاری رحمه الله تعالی علیه می فرمایند: حضرت حذیفه بن یمان رضي الله تعالى عنه شخصی را دید که نماز می خواند، رکوع و سجود را درست اداء نمی کرد، فرمود: نمازیکه شما خواندید اگر در حالت همین نماز خواندن وفات کردی پس موت شما به طریقه سیدنا محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم واقع نخواهد شد^(۲). در روایت سنن نسائی اینهم است که آن حضرت پرسیدند: شما از کی تا حالا چنین نمازی را اداء می کنید؟ آن شخص گفت: چهل سال است که اینطور نماز می خوانم، فرمودند: درین چهل سال شما نمازی نخوانده اید و اگر در این حالت مرگت واقع شود، بردین محمدی نمی میری^(۳).

دزد نماز

از حضرت ابو قتاده رضي الله تعالى عنه روایت است که تاجدار رسالت، صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: بدترین دزد در بین شما آن

(۱) کنز العمال، کتاب الصلاة، الفصل الثاني في فضائل الصلاة، ج ۷، ص ۱۲۹، شماره حدیث (۱۹۰۴۹)،

(۲) صحیح البخاری، کتاب الصلاة، باب إذا لم يتم سجوده، ج ۱، ص ۲۸۴، شماره حدیث (۸۰۸).

(۳) سنن النسائي، کتاب السهو، باب تطفيف الصلاة، ص ۲۱۷۳، شماره حدیث (۱۳۱۳).

است که در نمازش دزدی کند، عرض کردند: یا رسول الله! دزد نماز کیست؟ فرمودند: آنست که رکوع و سجده نماز را کامل نه کند^(۱).

دو اقسام دزد

مفسر شهیر، حکیم الامت حضرت مفتی احمد یار خان رحمۃ الله تعالی علیه تحت این حدیث می فرمایند: معلوم شد که دزد نماز از دزد اموال بدتر هست چرا که دزد مال اگر جزاء داده می شود، چیزی نفع هم می کند، مگر دزد نماز سزای مکمل داده می شود و برآن در هیچ صورتی نفعی وجود ندارد، دزد مال حق بنده را می خورد و دزد نماز در حق خداوند خیانت می کند، کسی که نماز را ناقص اداء می کند این است حال وی، از این نکته باید کسانی عبرت بگیرند که نماز را اصلاً اداء نمی کنند^(۲).

برادران عزیز اسلامی! اول اینکه مردم نماز نمی خوانند و اگر می خوانند اکثریت از سبب نیاموختن درست سنت ها امروز از طریقه درست خواندن نماز محروم اند. در اینجا طریقه خواندن نماز مختصراً تقدیم می گردد، بخاطر رضای الله عزوجل نماز را خوب بفکر بخوانید و نمازهای خود را اصلاح فرمائید.

طریقه نماز حنفی

باوضو رو به قبله طوری ایستاده شوید که فاصله بین انگشتان هر دو پا به اندازه چهار انگشت باشد و هر دو دست را تا گوشها بالا برده که هر دو انگشت ابهام به نرمه گوش تماس گیرند و انگشتان نه باهم چسپیده و نه

(۱) المسند للإمام أحمد بن حنبل، مسند الأنصار، ج ۸، ص ۳۸۶، شماره حدیث (۲۲۷۰۵).

(۲) مرآة المناجیح، کتاب الطهارة، باب الركوع، الفصل الثالث، ج ۲، ص ۷۸.

خیلی باز بلکه بحالت معمولی (NORMAL) بگذارید و کف دستها بسوی قبله باشند، نظر بجای سجده باشد، اکنون نمازی را که می خوانید نیت آن یعنی در دل اراده کامل نموده، توسط زبان هم گفته شود بهتر است مثلاً (نیت کردم که بخوانم چهار رکعت فرض ظهر، اگر باجماعت می خواند پس این را هم بگوید پشت سر این امام) اکنون تکبیر تحریمه یعنی الله اکبر گفته شود و دستها را پائین آورده زیر ناف طوری ببندد که کف دست راست بر میچ دست چپ و سه انگشت وسط بر پشت میچ دست چپ انگشت ابهام کوچک به دور آن حلقه شده بعد ثناء شروع شود بدین ترتیب:

پاکی هستی ای الله شما و من	سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ بِحَمْدِكَ
تعریف شما را می کنم و با برکت	وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ
است نام شما و عظمت شما بلند	وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ
است و نیست غیر از تو معبودی.	

بعد تعوذ بخواند:

من در پناه خداوند می آیم از	أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
شیطان مردود	

بعد تسمیه بخواند:

شروع می کنم بنام خدائیکه بسیار	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مهربان و بی نهایت بارحم است.	

بعد سورة فاتحه:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾ مَالِكِ

يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ

نَسْتَعِينُ ﴿٤﴾ اهْدِنَا الصِّرَاطَ

الْمُسْتَقِيمَ ﴿٥﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ

عَلَيْهِمْ ﴿٦﴾ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

تمام خویبها خدای را است که
مالک همه جهان است، بسیار مهربان
و نهایت بارحم، مالک روز جزا،
خاص ترا عبادت می کنیم و خاص
از تو مدد می خواهیم، مارا براه
راست هدایت فرما، راه آنهایی که بر
ایشان احسان کرده اید، نه آنهایی که
بر آن غضب کرده اید و نه گمراهان.

سورة فاتحه را تمام کرده آهسته آمین بگوئید، بعد سه آیات کوچک یا
یک آیه بزرگ که برابر سه آیات کوچک باشد یا سوره ای مثلاً اخلاص را
بخوانید:

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ

الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

شما بفرمائید آن الله یگانه است،
الله بی نیاز است، نه او را
فرزند است و نه او از کسی پیدا
شده و نه کسی مثل او است.

اکنون الله اکبر گفته به رکوع بروید و زانوها را طوری بادرست بگیرید
که کف دستها بر زانو و انگشتان خوب دورش را گرفته باشند، پشت صاف

بوده سر با پشت برابر بوده پائین یا بالا نباشد، و نظر به قدمها باشد که کم از کم سه بار تسبیح رکوع یعنی سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ گفته بعد سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ بگوئید، در این موقع کاملاً راست به ایستید، این ایستادن را قومه می گویند، اگر تنها بودید بعد از آن رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ بگوئید، بعد اللَّهُ أَكْبَرُ گفته طوری به سجده میروید که اوّل زانوهای بزمین گذاشته شوند، بعد دستها بعد درمیان هر دو دست طوری سر را می گذارید که اوّل بینی بعد پیشانی و توجه داشته باشید که نوک بینی نه بلکه استخوان بر زمین بخورد و پیشانی بر زمین چسپیده، نظر بسوی بینی باشد، بازوها را از پهلوها، شکم را از رانها و رانها را از ساق پاها جدا سازیم (بلی اگر در صف بودید بازو را با پهلوی بچسبانید) و روی هر ده انگشت پاها طوری بسوی قبله قرار گیرند که کفّ هر ده انگشت بر زمین باشند، کفّ دستها پخش شده وانگشتان رو به قبله باشند، مگر ساق ها را بر زمین نگذارید، اکنون کم از کم سه بار تسبیح سجده یعنی سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى بگوئید، بعد سر را طوری بلند کنید که اوّل پیشانی بعد بینی و بعد دست ها برداشته شوند، بعد قدم راست، ایستاده وانگشتانش رو به قبله باشند و قدم چپ خوابیده، خوب بر آن راست نشسته و کفّ دستها را بر رانها نزدیک زانوهای بگذارید طوری که انگشتان هر دو دست بجانب قبله و سر انگشتان نزدیک زانوهای باشند نشستن بین دو سجده را جلسه می گویند. بعد کم از کم به مقدار یکبار سبحان الله گفتن توقّف کنید، در این وقفه گفتن اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي (یعنی ای الله مرا مغفرت کن) مستحب است، بعد اللَّهُ أَكْبَرُ گفته مثل سجده اوّل سجده دوّم می شود، اکنون اوّل سر را بلند کرده بعد دستها را بر زانوهای گذاشته بر نوک پنجه ها راست ایستاده و در زمان بلند

شدن بدون عذر دست را بر زمین تکیه ندهید، این یک رکعت شما مکمل شده، اکنون در رکعت دوم بسم الله الرحمن الرحيم خوانده الحمد و سوره ای را بخوانید و مثل اول رکوع و سجده کرده بعد از برداشتن سر از سجده دوم قدم راست را مستقیم داشته و قدم چپ را خوابانده بنشینید، این نشستن بعد از سجده دوم دو رکعت قعده گفته می شود، اکنون در قعده تشهد بخوانید.

تمام عبادات قولی، فعلی و مالی برای خدای عزوجل هستند، سلام باد بر تو ای نبی و رحمت خداوند و برکاتش، سلام باد بر ما همه و برندگان نیک خدا، من گواهی می دهم که بجز الله دیگر هیچ معبودی نیست و گواهی می دهم که محمد بنده او و رسولش است.	التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ. السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.
--	---

وقتی که در تشهد نزدیک لفظ (لا) رسیدید، انگشت وسط دست راست را با انگشت ابهام حلقه نموده و انگشت کوچک را با انگشت کنارش برکف دست چسبانده و فوراً بعد از (أَشْهَدُ أَنَّ) باگفتن لفظ (لا) انگشت شهادت را بلند می کنید. اما آن را این طرف یا آن طرف نچرخانید و بر لفظ (إِلَّا) فوراً پائین انداخته همه انگشتان را راست نمائید، اکنون اگر بیشتر از دو

رکعت خواند نیست پس الله اکبر گفته بلند شوید، اگر نماز فرض را می خوانید در قیام رکعت سوم و چهارم بسم الله الرحمن الرحيم و الحمد شریف را بخوانید و ضم کردن سورة دیگر لازم نیست. افعال دیگر را بهمین ترتیب انجام دهید و اگر سنت و نفل بود پس بعد از سورة فاتحه سوره ای و یا سه آیه دیگر با آن ضم کنید، بلی اگر پشت سر امام نماز می خوانید پس در قیام هیچ رکعتی قرائت خوانده نمی شود، بلکه خاموش می ایستید، بعد از تکمیل چهار رکعت در قعدة اخیره بعد از تشهد درود ابراهیمی را بخوانید:

ای الله درود بفرست بر (سردار ما) محمد و بر آل محمد چنانچه درود فرستادی بر حضرت ابراهیم و بر آل ابراهیم، بی شک تو ستائیش شده و بزرگی. بار خدایا برکت نازل فرما بر سردار ما محمد و بر آل محمد چنانچه برکت نازل فرمودی بر ابراهیم و آل ابراهیم بی شک تو قابل ستائیش و بزرگی.	اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.
--	--

بعد یکی از دعائی ماثوره بخوانید مثلاً این دعا را بخوانید:

ای خدایا ای رب ما مارا در دنیا بهتری عطا فرما و در آخرت بهتری عطا فرما و نجات ده مارا از آتش جهنم.	اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
--	--

بعد از اختتام نماز اوّل بطرف شانه راست رو کرده السّلامُ عَلَیْكُمْ
وَرَحْمَةُ اللهِ می گوئید، و بهمین ترتیب بسمت چپ، اکنون نماز تمام شد^(۱).

در نماز خواهران اسلامی چند فرق وجود دارد

خواهران اسلامی هنگام تکبیر تحریمه دستها را تا شانه بلند نمایند و از
چادر بیرون نکنند^(۲)، در قیام کف دست چپ را بر سینه گذاشته بر روی آن
کف دست راست را بگذارند، در رکوع کمی خم شوند یعنی این قدر که دست
بر زانو بگذارند، فشار ندهند و زانوها را نگیرند وانگشتان را چسپانده و پاها
را بر زمین پخش کرده و مثل مردان راست نگذارند^(۳)، در هنگام سجده
دستها را جمع کنند یعنی بازوها به پهلو، شکم به ران و ران به ساق ها و
ساقها بزمین چسپیده باشد^(۴)، و هر دو پا را به عقب بکشانند و در قعده هر
دو پا را بطرف راست بیرون آورده و بر سرین چپ نشسته دست راست را
در وسط ران راست و دست چپ را در وسط ران چپ بگذارند، دیگر اعمال
مثل مردان انجام می شود^(۵).

هر دو متوجه باشید (خواهران و برادران)

در این دستورات داده شده نماز برادران و خواهران اسلامی بعضی
افعال فرض می باشند که بدون انجام دادن آن نماز هرگز اداء نخواهد شد،

(۱) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۲۷۸. غنیة المتملّی، ص ۲۶۱.

(۲) الهدایه معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۲۴۶

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۷۴.

(۴) الهدایه معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۲۶۷

(۵) مرجع سابق، ص ۲۷۲.

بعضی واجب که عمداً ترک دادن آن گناه و توبه کردن و اعاده نماز واجب است و اگر سهواً ترک داده شود سجده سهو واجب می شود، بعضی سنت مؤکده اند که ترک دادن آنها عادتاً گناه است و بعضی مستحب می باشد که انجام دادنش ثواب و ترک دادن اش گناه نیست^(۱).

بنسبت ۴ حروف “یا الله” شش شرائط نماز

(۱) طهارت: لباس و بدن نمازی و جائی که نماز می خواند پاک بودن آن از هر نوع نجاست ضروریست^(۲).

(۲) سترورت:

(۱) برای مرد از زیر ناف تا زانوها تمام حصه های بدن باید مستور گردد، مگر زن را باستثنای این پنج عضو: صورت، هر دو کف دست و کف هر دو پا) پوشیدن همه بدن لازم است البته اگر دو دست تا بندها و هر دو پا تا شتالنگ مکمل ظاهر گردند، بنا بر قول یک مفتی به نماز درست است^(۳).

(۲) اگر چنان لباس نازک پوشیده که به سبب آن، آن حصه از جسم که پوشیدن آن در نماز فرض است ظاهر گردد یا رنگ پوست ظاهر شود نماز درست نیست^(۴).

(۱) بهار شریعت، حصه ۳، ص ۶۶.

(۲) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۲۰۷.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۹۳.

(۴) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۵۸.

(۳) امروز پوشیدن لباس نازک رواج گشته است، از چنین پارچه های نازک شلوار پوشیدن که از آن ران یا حصه دیگری از ستر ظاهر گردد علاوه از نماز پوشیدن آن حرام است^(۱).

(۴) پوشیدن لباس ضخیم گرچه بدن از آن ظاهر نمی شود مگر چنان به بدن چسبیده که حالت اصلی اعضاء مشخص میگردد، با چنین لباسی اگرچه نماز اداء می شود لیکن بطرف اعضاء معلوم شده نگاه کردن دیگران جائز نمی باشد^(۲)، لهذا پوشیدن این گونه لباس در محضر دیگران ممنوع و زنان را به درجه اولی ممانعت است^(۳).

(۵) بعضی خانم ها در نماز چادرهای نازک بسر کرده که از آن سیاهی موها بنظر می آید یا چنان لباسی می پوشند که رنگ اعضاء بدن ظاهر است در چنین لباسی هم نماز نمی شود.

(۲) استقبال قبله: در نماز رو بطرف قبله یعنی کعبه الله کردن.

(۱) شخص نماز گذار بلاعذر قصداً سینه خود را از قبله بطرف دیگری گردانید، اگرچه فوراً بطرف قبله برگشت نماز فاسد گردید و اگر بلا قصد گردانیده و قبل از وقفة به اندازه سه بار سبحان الله گفتن دوباره قبله رخ گردید پس نماز اش فاسد نشد^(۴).

(۲) بهار شریعت، حصه ۳، ص ۴۲.

(۲) ردالمحتار، ج ۲، ص ۱۰۳.

(۴) بهار شریعت، حصه ۳، ص ۴۲.

(۴) البحر الرائق، ج ۱، ص ۴۹۸.

(۲) اگر تنها رو از قبله گشت، واجب است که فوراً برگردد و نماز فاسد نمی شود مگر بلاعذر چنین کردن مکروه تحریمی است^(۱).

(۳) اگر در جای قرار دارید که برای شناخت قبله وسیله ای وجود ندارد و نه چنان شخص مسلمانی وجود دارد که بوسیله او معلوم گردد درین موقع از تفکر کار گرفته بهر طرفی که میل دل بیشتر بود بهمان سمت رو کرده در حق شما همان قبله است^(۲).

(۴) فکر کرده نماز خوانده شده بعد معلوم گردید که رو بقبله نماز نخوانده اید نماز اداء گردیده اعاده آن لازم نیست^(۳).

(۵) شخصی در مورد قبله توجه و فکر کرده در نماز ایستاده بود دیگری او را نگاه می کرد در نظر این نماز اش رو بطرف قبله اداء نمیشد پس برای این هم حکم تجسس و تفکر می باشد^(۴).

(۶) وقت: یعنی نمازیکه می خوانید وقت آن ضروری است، مثلاً نماز عصر امروز را می خوانید پس ضروری است که وقت عصر شده باشد، اگر قبل از شروع وقت عصر خواندید، نماز اداء نگردید^(۵).

(۱) غنیة المتملی، ص ۲۲۲

(۲) الهدایة معه فتح القدیر، ج ۱ ص ۲۳۶

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۴۶.

(۴) ردالمحتار، ج ۲، ص ۱۴۳.

(۵) غنیة المتملی، ص ۲۲۴.

- (۱) عموماً در مساجد نقشه نظام اوقات نصب می باشد، در صورتی که توسط وقت شناس مستند باتصدیق علمای اهل سنت مرتب شده برای معلوم کردن اوقات نماز در آن سهولت فراهم گردیده است.
- (۲) برای خواهران اسلامی اداء کردن نماز فجر در اوّل وقت مستحب و در دیگر نمازها بهتر این است که منتظر جماعت مردان بوده وقتی که جماعت شد بعد نماز بخواند^(۱).

سه وقت مکروه

- (۱) از وقت طلوع آفتاب تا ۲۰ دقیقه بعد از آن.
- (۲) ۲۰ دقیقه قبل از غروب آفتاب.
- (۳) از نصف النهار یعنی ضحوة کبری شروع تا زوال آفتاب.
- درین سه وقت هیچ نمازی جائز نیست، نه فرض نه واجب، نه نفل نه قضاء، بلی اگر نماز عصر همین روز را نخوانده بود و وقت مکروه شروع گردید پس بخواند، البته تأخیر کردن حرام است^(۲). اگر در زمان نماز وقت مکروه داخل شد پس چه باید کرد؟ کم از کم ۲۰ دقیقه قبل از غروب آفتاب سلام گرداندن نماز عصر بهتر است چنانچه امام احمد رضا خان رحمۃ الله تعالی علیه می فرمایند: در نماز عصر بیشتر تأخیر کردن افضل است بشرط اینکه قبل از رسیدن اوقات مکروه خوانده شود^(۳)، پس اگر احتیاط کرد و

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 30.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۰. بهار شریعت، حصه ۳، ص ۲۳.

(۳) فتاوی رضویه شریف جدید، ج ۵، ص ۱۵۶.

نماز را طولانی کرد که وقت کراهت در وسط نماز آمد بازهم برآن اعتراض نیست^(۱).

(۵) نیت: نیت نام ارادة متین دل است^(۲).

(۱) نیت کردن به زبان حتمی نیست البته در دل نیت حاضر شده به زبان گفتن بهتر است^(۳)، گفتن در عربی هم حتمی نبوده چه بلکه به زبان فارسی و زبانهای دیگر هم گفته می توانید بگویید^(۴).

(۲) در نیت گفتن با زبان مورد اعتبار نیست یعنی اگر در دل مثلاً نیت نماز ظهر بود و از زبان لفظ عصر برآمد بازهم نماز ظهر اداء می شود^(۵).

(۳) کمترین درجه نیت این است که اگر در آن وقت کسی پرسید که نماز چه وقت را خواندید؟ فوراً گفته فلان وقت (ظهر، عصر وغیره) اگر بخاطر ندارید و بعد از اندکی فکر کردن جواب دهید پس نماز اداء نگردیده^(۶).

(۴) در نماز فرض نیت فرض هم ضروری است مثلاً در دل این نیت باشد که نماز فرض ظهر امروز را می خوانم^(۷).

(۵) در نماز نفل، سنت و تراویح اصح این است که مطلق نیت نماز باشد کافی است، مگر برای احتیاط در نماز تراویح نیت تراویح یا سنت وقت

(۱) فتاوی رضویه شریف جدید، ج ۵، ص ۱۳۹

(۲) حاشیة الطحطاوی، ص ۲۱۵.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۶۵.

(۴) ملخص از درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۱۳.

(۵) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۱۲.

(۶) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۶۵.

(۷) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۱۶.

مذکوره کرده شود و در باقی سنت ها سنت یا نیت متابعت رسول الله صلی الله تعالی علیه وآله وسلم کرده شود، چرا که بعضی مشائخ رحمهم الله در آن مطلق نیت نماز را نا کافی قرار داده اند^(۱).

(۶) در نماز نفل مطلقاً نیت نماز کافی است اگرچه نفل در نیت نباشد^(۲).

(۷) این نیت که روی من بطرف قبله شریف است شرط نیست^(۳).

(۸) در اقتداء مقتدی این نیت هم جائز است که بگوید: آن نمازی که بر امام است برای من هم همان است^(۴).

(۹) نیت نماز جنازه این است “نماز برای خدا و دعا برای این میت”^(۵).

(۱۰) در واجب نیت واجب ضروری است و آنرا معین هم باید کرد، مثلاً عید الفطر، عید الاضحی، نذر نماز بعد طواف (واجب الطواف) یا آن نماز نفلی که آنرا قصداً فاسد کرده باشد، پس قضائی آن هم واجب می گردد.

(۱۱) سجده شکر اگرچه نفل است مگر در آن هم نیت ضروری است، مثلاً در دل این نیت باشد که من سجده شکر انجام می دهم^(۶).

(۱۲) در سجده سهو هم نزد صاحب نهر الفایق یک نیت ضروری است یعنی در آن وقت در دل این نیت باشد که من سجده سهو انجام می دهم.

(۱) منیة المصلی معه غنیة المتملی، ص ۲۴۵.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۶۶.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۶۶.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۲۶.

(۵) حاشیة الطحطاوی، ص ۲۲۲.

(۶) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۲۰.

(۶) تکبیر تحریمه: یعنی نماز را با گفتن "الله اکبر" شروع کردن ضروری است^(۱).

به نسبت هفت حروف "بسم الله"

هفت فرایض نماز

(۱) تکبیر تحریمه (۲) قیام (۳) قراءت (۴) رکوع (۵) سجود

(۶) قعدة اخیره (۷) خروج بصله.

(۱) تکبیر تحریمه: در حقیقت تکبیر تحریمه (تکبیر اولی) از شرایط نماز است مگر با افعال نماز کاملاً نزدیک بوده؛ لهذا از فرایض نماز بشمار رفته است^(۲).

(۱) اگر مقتدی لفظ "الله" را در تکبیر تحریمه با امام گفت مگر "اکبر" را قبل از امام تمام کرد پس نمازش اداء نخواهد شد^(۳).

(۲) اگر به امام در رکوع ملحق شده و تکبیر تحریمه گفته برکوع رفت یعنی تکبیر وقتی انجام شد که دست پائین شده تا زانوهای برسد نماز اداء نمی شود^(۴). در چنین موقعی مطابق قاعده اول ایستاده تکبیر تحریمه گفته شود، بعد از آن الله اکبر گفته برکوع برود، با امام اگر اندکی در رکوع شرکت گردید پس رکعت دریافت شد، اگر قبل از رکوع شما امام رکوع را تمام کرد پس رکعت از شما فوت گردید.

(۷) عالمگیری، ج ۱، ص ۶۸.

(۲) غنیة المتملی، ص ۲۵۳.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۶۸.

(۴) خلاصة الفتاوی، ج ۱، ص ۸۳.

(۳) اگر شخصی قادر به تلفظ تکبیر نبود مثلاً لال بود یا بعلت دیگری زبانش بند شده بود، بر او تلفظ لازم نیست بلکه ارادة دل کافی است^(۱).

(۴) لفظ الله را آله یا اکبر را آکبر و یا اکبار گفت نماز اداء نمی شود، بلکه اگر معنی فاسدة آن را فهمیده و عمداً بگوید پس کافر است^(۲). در صورت زیاد بودن تعداد نمازی ها امروز اکثریت مکبرینی که بخاطر رساندن آواز در صف های آخر تکبیر می گویند، بسبب کم علمی "اکبر" را "اکبار" می گویند، بدین ترتیب نماز خودش هم فاسد و آنتهایکه با صدای تکبیر گفتن این شخص ارکان نماز را اداء می کنند نمازهایشان نیز فاسد است لهذا بدون آموزش کسی مکبر شده نمی تواند.

(۵) رکوع رکعت اوّل گرفته شده پس فضیلت تکبیر اولی را دریافت^(۳).

(۲) قیام:

(۱) اندازه کم قیام این است که دستها دراز شده به زانوها نرسند و قیام مکمل این است که راست بایستند.

(۲) قیام تازمانی می باشد که قرائت است، به اندازه قرائت فرض قیام هم فرض، بقدر واجب واجب، و بقدر سنت سنت.

(۳) در فرض، وتر، عیدین و سنت فجر قیام فرض است، اگر کسی بدون عذر شرعی این نمازها را نشسته اداء نماید نماز نخواهد شد^(۴).

(۱) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۱۰۹.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۷۷.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۶۹.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۶۳.

(۴) از ایستادن در قیام اندکی اذیت شدن عذر نیست، بلکه قیام وقتی ساقط می شود که در ایستاده نتواند یا سجده کرده نتواند یا در ایستادن یا سجده کردن زخم جاری می شود یا در ایستادن قطره می آید، یا یک چهارم^{۱/۴} ستر باز می شود، یا از خواندن قراءت مجبور محض می گردد، یا ایستاده می تواند مگر مریضی اش بیشتر می شود یا بهبودی اش طویل می گردد و یا اذیت را برداشت کرده نمی تواند، پس نشسته بخواند^(۱).

(۵) اگر به توانائی خود ایستاده نمی توانست مگر با تکیه دادن به عصا یا دیوار و غیره و یا به کمک کسی دیگر ایستادن ممکن است، پس بر آن فرض است که نماز را ایستاده بخواند.

(۶) اگر این قدر ایستادن بر آن ممکن است که تکبیر تحریمه را گفته می تواند، پس فرض است که ایستاده الله اکبر بگوید و اکنون اگر ایستادن بر آن ممکن نیست پس بنشینند.

هشدار! بعضی اشخاص به اندک زحمتی یا بعلة زخمی نمازهای فرض را نشسته می خوانند، آنها باید بدین حکم شرعی فکر کنند، به هر مقدار نمازهایی را که باوجود توانائی قیام نشسته اداء کرده اند، اعاده آنها فرض است^(۲)، همچنین اگر به توانائی خود ایستاده نمی توانست مگر با تکیه دادن به عصا یا دیوار و غیره و یا به کمک کسی دیگر ایستادن ممکن بود، اما نشسته می خواند پس نمازهای او هم اداء نگردیده، اعاده شان فرض

(۱) غنیة المتملّی، ص ۲۵۸.

(۲) غنیة المتملّی، ص ۲۵۹.

است^(۱)، بر زنان نیز همین حکم است، اینها هم بدون اجازه شرعی نمازها را نشسته نمی توانند بخوانند.

(۷) در بعضی مساجد صندلی هایی را گذاشته اند که بعضی پیر مردان بر آن نشسته نماز فرض را می خوانند، در حالی که تا مسجد آمده می توانند، بعد از نماز ایستاده با یک دیگر صحبت های دنیوی می کنند، چنین اشخاص اگر بدون اجازه شرعی نمازها را نشسته می خوانند پس نمازهای شان درست نیست.

(۸) درحالی که قدرت نماز خواندن را بطور ایستاده دارند بازهم نشسته نفل خوانده می توانند اما ایستاده خواندن افضل است.

از حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه مروی است که رحمت عالم، نورمجسم، شاه بنی آدم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: ثواب نماز در حالت نشستن برابر با نصف نمازی است که ایستاده خوانده می شود^(۲).

البته بعَلّت عذر شرعی در ثواب نشسته خواندن کمی نخواهد بود، امروز نشسته نفل خواندن عموماً رواج گردیده ظاهراً چنین بنظر می رسد که شاید نشسته خواندن را افضل می دانند اما این خیال اشتباه است و دو رکعتی که بعد از وتر می خوانند حکمش نیز همین است که ایستاده خواندن افضل است^(۳).

(۱) ملخص از بهار شریعت، حصه ۳، ص ۶۴.

(۲) صحیح مسلم، کتاب صلاة المسافرين وقصرها، باب جواز النفل قائماً وقاعداً إلخ، ص 370، شماره حدیث 120-735.

(۳) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۷.

(۲) قرائت

(۱) قرائت این است که تمام حروف با مخارج درست اداء گردند یعنی هر حرف از حرف دیگر بطور صحیح فرق گردد^(۱).

(۲) در آهسته خواندن نیز این قدر ضروری است که خودش بشنود^(۲).

(۳) اگر حروف را صحیح اداء نموده مگر چنان آهسته که خودش هم نشنیده و هیچ ممانعت یا سر و صدائی و ثقل سماعت کم شنوائی هم وجود نداشته پس نماز اداء نگردید^(۳).

(۴) اگرچه شنیدن خود نماز گذار ضروری است اما اینهم باید رعایت گردد که در نمازهای سرّی صدای قرائت بدیگران نرسد، بهمین ترتیب در تسبیحات و غیره نیز باید احتیاط کرد.

(۵) علاوه از نماز نیز در جاهائی که گفتن یا خواندن چیزهای معین گردیده صدا باید طوری باشد که خود فاعل بتواند بشنود مثلاً طلاق دادن، آزاد کردن یا برای ذبح کردن حیوانی نام بردن الله عزوجل این قدر آواز ضروری است که خودش بتواند بشنود^(۴). در خواندن درود شریف یا دیگر اوراد نیز آواز کم از کم طوری باشد که خود بشنود بازهم خواندن گفته می شود.

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۶۹.

(۲) غنیة المتملّی، ص ۲۷۱.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۶۹.

(۴) همان مرجع

(۶) مطلقاً خواندن یک آیه در دو رکعت فرض و در هر رکعت وتر سنن و نوافل بر امام و منفرد فرض هست^(۱).

(۷) مقتدی را در نماز قرائت جائز نیست، نه سورة فاتحه، نه آیه، نه در نماز سرّی و نه در جهری، قرائت امام مقتدی را هم کافی است^(۲).

(۸) در هیچ رکعتی از فرض قرائت نشد یا فقط در یک رکعت قرائت گردید نماز فاسد شده است^(۳).

(۹) در فرضها آهسته آهسته قرائت گردد و در تراویح بطور متوسط و در نوافل شب زود خواندن جائز است مگر چنان خوانده شود که بتواند بفهمد یعنی کم از کم درجه تلفّظ مدّ را که قاریان در میان گذاشته اند اداء باید کرد یرنه حرامست زیرا که در قرآن خواندن حکم ترتیل است^(۴)، امروز اکثر حفاظ طوری قرآن می خوانند که تلفّظ کردن مدّ حرف بزرگی است حتی که بجز یعملون و تعملون دیگر هیچ لفظی فهمیده نمی شود، نه تصحیح حروف می شود، نه الفاظ بلکه در سریع خواندن لفظ روی لفظ خورده می شود و براین تفاخر می شود که فلان حافظ خیلی زود می خواند حالانکه این طور قرآن خواندن سخت حرام است^(۵).

(۱) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ۲۲۶.

(۲) همان مرجع، ص ۲۲۷.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۶۹.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۱، ص ۳۶۳.

(۵) بهار شریعت، حصه ۳، ص ۸۶، ۸۷.

صحیح اداء کردن حروف ضروری است

اکثر اشخاص در خواندن بین (ط، ت، س، ص، ث، ء، ع، هـ، ح، ض، ذ، ظ) هیچ فرقی نمی گذارند بخاطر باید داشت که! اگر در تهجّی جا بجائی حروف معنی تغییر کرد، پس نماز اداء نگردید^(۱)، مثلاً کسی در "سبحان ربّی العظیم" عظیم را عزیم (بجائی ظ، ز) خواند نماز فاسد می شود؛ لهذا کسی که عظیم را صحیح تلفظ کرده نمی تواند سبحان ربّی الکریم بخواند^(۲).

توجه توجه توجه !

کسیکه حروف را درست اداء کرده نمی تواند برایش اندکی تمرین کردن کافی نبود بلکه لازم است که شب و روز برای آموختن سعی ورزد و اگر به امامت کسی که درست خوانده می تواند نماز را می تواند بخواند پس فرض است که پشت سر آن بخواند، ورنه آیه هایی را که می تواند صحیح تلفظ نماید بخواند و اگر این هر دو صورت ناممکن بود پس در ایام کوشش نمازش اداء می شود، امروز اکثریت بهمین مرض مبتلا اند که نه قرآن را درست می توانند بخوانند و نه در آموزش سعی می کنند، بخاطر باید داشت که این گونه نمازها برباد هوا رفته اند^(۳)، کسی که شب و روز کوشش کرده مگر در آموزش موفق نشده چنانچه بعضی ها در اداء درست حروف توانائی

(۱) بهارشریعت، حصه ۳، ص ۱۰۸.

(۲) قانون شریعت، حصه اول، ص ۱۱۹.

(۳) ملخص از بهارشریعت، حصه ۳، ص ۱۱۶.

ندارند بازهم برایشان همیشه کوشش کردن لازم است، چون در زمان کوشش معذور اند نماز خود شان اداء می شود مگر امامت کسانی را که صحیح می خوانند هرگز کرده نمی توانند، بلی کسی را که مثل خودش حروف را غلط می خواند پس شخصی که در کوشش آموختن صحیح می باشد می تواند او را امامت کند، و اگر کوشش هم نمی کند پس درحالی که نماز خودش درست نیست دیگری را چگونه امامت خواهد کرد و نماز مقتدی چگونه خواهد بود^(۱).

مدرسة المدینه

برادران عزیز اسلامی! اهمیت قرائت را خوب دیدید و شنیدید واقعاً مسلمانی که قرآن خواندن را درست نمی آموزد بد بخت است، الحمدلله مدارس بی شمار جنبش غیر سیاسی جهانی تبلیغ قرآن و سنت دعوت اسلامی بنام مدرسة المدینه برپا گردیده اند که در آن دختران و پسران مدنی قرآن پاک حفظ و ناظره رایگان تعلیم داده می شوند. همچنان بزرگ سالان و جوانان را عموماً بعد از نماز عشاء درس اداء صحیح حروف و تربیت سنت ها تعلیم داده می شود، کاش تعلیم در هر منزل استقبال و عملی گردد، کاش! هر آن برادر اسلامی ای که خواندن قرآن را خوب می داند، برادر دیگر اسلامی را آموزش دهد. خواهران اسلامی نیز همین عمل را انجام دهند یعنی خواهروانی که قرآن درست خوانده نمی توانند از خواهروان دیگر که

(۱) ماخوذ از فتاوی رضویه، ج ۶، ص ۲۵۴.

خوب می دانند بیاموزند إن شاء الله عزوجل هر طرف بهار تعلیم قرآن خواهد آمد و معلّمین و متعلّمین قرآن را انبار ثواب نصیب خواهد شد.

یہی آرزو ہے تعلیم قرآن عام ہو جائے تلاوت شوق سے کرنا ہمارا کام ہو جائے

معنی شعر: ہمیں آرزو است کہ تعلیم قرآن عمومیت داشته باشد و

تلاوت باشوق کار ما گردد.

(۴) رکوع: طوری کہ کمر خم گردد کہ دستها بزانو برسند این کمترین

درجۃ رکوع است^(۱) و رکوع مکمل این است کہ پشت صاف گردد^(۲)،

ارشاد گرامی قدر سیّد الحرمین صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم است کہ!

خداوند عزوجل بر چنان نماز بندہ کہ در آن میان رکوع و سجود کمر

راست نگردد نظر نمی فرمایند^(۳).

(۵) سجده:

(۱) تاجدار دو جہان صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم فرمودند: بر من حکم شد

کہ بر ہفت استخوان سجده را انجام دہم، صورت (استخوان پیشانی)، ہر

دو دست، ہر دو زانو، پنجۃ ہر دو پا، و نیز این حکم گردید کہ لباس و

موہا را در ہم نہ پیچم^(۴).

(۲) در ہر رکعت دو بار سجده فرض است^(۵).

(۱) درمختار معہ رد المحتار، ج ۲، ص ۱۶۶.

(۲) حاشیۃ الطحطاوی، ص ۲۲۹.

(۳) مسند إمام أحمد، مسند أبي هريرة، ج ۳، ص ۶۱۷، شماره حدیث (۱۰۸۰۳).

(۴) صحیح مسلم، کتاب الصلاة، باب أعضاء السجود إلخ، ص ۷۵۵، شماره حدیث ۲۳۰- (۴۹۰).

(۵) درمختار معہ رد المحتار، ج ۲، ص ۱۶۸.

(۳) در سجده پیشانی را بزمین چسپاندن ضروری است معنی چسپاندن زمین این است که سختی زمین احساس گردد، اگر کسی سجده کرد که پیشانی جام نشد پس سجده انجام نگردید^(۱).

(۴) بر چیز نرمی مثلاً علف که در باغها می روید، قالی و غیره کسی سجده کرد اگر پیشانی جام شد یعنی آن قدر فشار داده شد که الآن بیشتر فشار داده نشد پس سجده خواهد شد ورنه نمی شود^(۲).

(۵) امروز در مساجد فرش قالین رائج گردیده (بلکه در بعضی جاها زیر قالین چیزهای ابری هم فرش می کنند) بر چنین فرش ها در وقت سجده کردن توجه خاص باید کرد که پیشانی بصورت درست جام گردد ورنه نماز درست نخواهد بود و اگر استخوان بینی فشار داده نشود پس نماز مکروه تحریمی و واجب الاعداده است.

(۶) بردشک های فتر دار پیشانی خوب جام نمی گردد؛ لهذا نماز نمی شود^(۳).

زیان های موکت

بر موکت یکی این که در سجده دشواری بوجود می آید و در معنی درست اینکه نظافت آن خوب صورت نمی گیرد، غبار و غیره بر آن جمع گردیده میکروبها جای می گیرند، در سجده بذریعه تنفس میکروبها گرد و غیره داخل بدن می شوند، موهای روی فرش و موکت در شش ها رفته می

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۰.

(۲) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۱۱۷.

(۳) ملخص از بهار شریعت، حصه ۳، ص ۷۱

چسپند که از اثر آن سرطان بوجود می آید، بسا اوقات بچه ها برفرش استفراغ یا ادرار نموده، گربه ها کثیف می کنند، موشها و چلپاسه (مارمولک) ها کثیف می کنند در صورت نجس شدن موکت یا فرش عموماً برای پاک کردن آن کسی خود را بزحمت هم نمی اندازد تا تمیز گردد، کاش! رواج فرش کردن موکت، قالین و غیره از بین برود.

طریقه پاک کردن موکت ناپاک

قسمت ناپاک یک بار شسته آویزان گردد تا زمانی که قطره های آن چکیده و تمام شود، دو باره شسته و آویزان گردد حتی که قطره ها تمام گردد، بعد بار سوم بهمین ترتیب شسته و آویزان شده تا قطره هایش تمام گردد بعد پاک می شود حصیر، کفش و آن ظرف گلی ای که در آن آب جذب می شود نیز بهمین ترتیب تمیز می گردند، اگر موکت یا لباس و غیره در آب جاری مثلاً (دریا، نهر یا زیر شیر آب) این قدر دیر گذاشته شود تا بگمان بیشتر اطمینان بوجود آید که آب نجاست را از بین برده است بالاخره پاک خواهد شد، اگر بر فرش یا موکت بچه ای ادرار کرد پس با اندک پاشیدن آب تمیز نمی شود، بخاطر باید داشت که! ادرار پسر یا دختر یک روزه هم نجس می باشد (برای تفصیل معلومات تفصیلی قسمت دوم بهار شریعت را مطالعه فرمائید).

(۶) قعدهٔ اخیر: یعنی بعد از تکمیل کردن رکعت های نماز این قدر دیر نشستن که تشهد کاملاً یعنی التحیات تا رسوله خوانده شود فرض

است^(۱)، در فرض چهار رکعتی اگر بعد از رکعت چهارم قعده نکرد و رکعت پنجم را شروع نمود، پس تا وقتی که سجده رکعت پنجم را نکرده بنشیند و اگر سجده پنجم را انجام داد یا در فجر در رکعت دوم قعده را ترک داده سجده رکعت سوم را کرد یا در مغرب بعد از رکعت سوم قعده نکرد و سجده رکعت چهارم را انجام داد درین همه صورتهای فرض باطل گردیده باستثنای مغرب در نمازی های دیگر یک رکعت بیشتر ضم کند^(۲).

(۷) خروج بصنعه: یعنی بعد از قعده اخیره سلام یا گفتگو و دیگر فعلی را قصداً انجام دادن که بوسیله آن از نماز خارج گردد، اما باستثنای سلام هر فعل دیگری را در برگرفت پس نماز واجب الاعداده می شود و اگر بلا قصد بهمین ترتیب هر فعل دیگری را انجام داد نماز باطل گردید^(۳).

بنسبت ۲۰ حروف

“در قیامت قبل از همه سوال از نماز می شود”

تقریباً ۲۰ واجبات نماز

(۱) در تکبیر تحریمه لفظ " الله اکبر " گفتن.

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۰.

(۲) غنیة المتملی، ص ۲۸۴

(۳) غنیة المتملی، ص ۲۸۶

(۲) باستثنای رکعت سوم و چهارم فرضها در همه رکعت نمازهای دیگر سورة فاتحه با سورة دیگر یا یک آیه بزرگ از قرآن که برابر با سه آیه کوچک باشد یا سه آیه کوچک خوانده می شود.

(۳) سورة فاتحه اوّل خوانده شود.

(۴) بین الحمد شریف و سوره ای بعد باستثنای آمین و بسم الله الرحمن الرحیم چیز دیگری خوانده نشود.

(۵) رکوع کردن فوراً بعد از قرائت.

(۶) بعد از یک سجده بالترتیب سجده دوم را انجام دادن.

(۷) تعدیل ارکان یعنی در رکوع، سجود، قومه و جلسه نشستن کم از کم بمقدار یکبار سبحان الله گفتن و توقف کردن.

(۸) قومه یعنی بعد از رکوع راست ایستادن. (بعضی کمر را راست نمی کنند که درینصورت واجب آنها ترک داده می شود).

(۹) جلسه یعنی درمیان دو سجده راست نشستن (بعضی ها بعلت عجله کردن قبل از راست نشستن در سجده دوم می روند بدین ترتیب واجب آن ترک داده می شود، اگرچه تعجیل زیاده نماید بازهم راست نشستن لازم است ورنه نماز مکروه تحریمی واجب الاعاده می باشد).

(۱۰) قعدة اولی واجب است اگرچه نفل باشد (دراصل هر قعدة دو رکعت نفل قعدة آخره است؛ لهذا فرض می باشد، اگر قعدة آخره را نکرده و سهواً بلند شد پس تاوقتی که آن رکعت را انجام نداده برگردد سجده سهو نماید^(۱)، اگر رکعت سوم نفل را سجده کرد پس چهار رکعت تکمیل

(۱) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۵۲.

کرده سجده سهو کند سجده سهو از این سبب واجب شد که اگرچه در نفل بعد از هر دو رکعت قعده فرض است مگر بعد از سجده کردن رکعت سوم یا پنجم قعده اولی بجای فرض واجب گشت^(۱).

(۱۱) در فرض و سنت مؤکده بعد از تشهد چیزی اضافه نکردن.

(۱۲) در هر دو قعده ها تشهد را مکمل خواندن، اگر یک لفظی هم خوانده نشد پس واجب ترک داده شده سجده سهو واجب می گردد.

(۱۳) در قعده اولی فرض، وتر و سنت مؤکده بعد از تشهد در حال فراموشی اللهم صلّ علی محمد یا اللهم صلّ علی سیدنا گفت پس سجده سهو واجب گردید و اگر قصداً گفت پس اعاده نماز واجب است^(۲).

(۱۴) وقت سلام دادن در هر دو طرف لفظ "السلام" هر دو بار واجب است، لفظ "علیکم" واجب نه بلکه سنت است.

(۱۵) در وتر تکبیر قنوت گفتن.

(۱۶) خواندن دعاء قنوت.

(۱۷) شش تکبیر عیدین.

(۱۸) تکبیر رکوع رکعت دوم در عیدین و بودن لفظ الله اکبر برای این تکبیر.

(۱۹) در نمازهای جهری مثلاً رکعت اوّل و دوم مغرب و عشاء و فجر،

جمعه، عیدین تراویح و هر رکعت وتر در رمضان قرائت جهری امام

(یعنی این قدر آواز بلند که کم از کم سه نفر شنیده بتواند).

(۲۰) در نماز غیر جهری مثلاً (ظهر و عصر) آهسته قرائت کردن.

(۱) ملخصاً طحاوی، ص ۴۶۶.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۲۶۹.

- (۲۱) هر فرض و واجب را بجایش انجام دادن.
- (۲۲) در هر رکعت یکبار رکوع کردن.
- (۲۳) در هر رکعت دو بار سجده کردن.
- (۲۴) قبل از رکعت دوم قعده کردن.
- (۲۵) در رکعت سوم نماز چهار رکعتی قعده نکردن.
- (۲۶) بعد از خواندن آیه سجده سجده تلاوت کردن
- (۲۷) سجده سهو وقتی که واجب گردید پس سجده سهو کردن.
- (۲۸) درمیان در فرض یا دو واجب یا فرض و واجب به مقدار سه تسبیح (یعنی سه بار سبحان الله گفتن) نبودن وقفه.
- (۲۹) خاموش بودن مقتدی در وقت قرائت امام خواه به آواز بلند باشد یا آهسته.
- (۳۰) باستثنای قرائت در تمام واجبات امام را پیروی کردن^(۱).

تقریباً ۹۶ سنت نماز

سنت های تکبیر تحریمه

- (۱) برای تکبیر تحریمه دستها را بالا بردن.
- (۲) انگشتان دست را به حالت معمولی گذاشتن یعنی نه کاملاً بهم چسپاندن نه بین شان گشادگی ایجاد کردن.
- (۳) کف دستها و شکم انگشتان رو به قبله بودن.
- (۴) وقت تکبیر پائین نکردن سر.

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۸۱، عالمگیری، ج ۱، ص ۷۱.

(۵) قبل از شروع کردن تکبیر هر دو دست را تا گوش ها بلند کردن.

(۶) تکبیر قنوت.

(۷) در تکبیرات عیدین هم همین سنت هاینده^(۱).

(۸) امام را به آواز بلند الله اکبر گفتن.

(۹) سمع الله لمن حمده گفتن.

(۱۰) سلام گفتن.

(۱۱) بعد از تکبیر فوراً دست بستن سنت است (بعضی ها بعد از تکبیر اولی

دستها را آویزان کرده بعد از عقب بردن آرنج ها دست هارا می بندند که

این فعل آنها خلاف سنت است^(۲).

سنت های قیام

(۱۲) مرد زیر ناف کف دست راست را بر بند دست چپ انگشت کوچک و

ابهام را بدور بند حلقه کرده و انگشتان دیگر را بر پشت بند قرار دهد^(۳).

(۱۳) اوّل ثناء خواندن.

(۱۴) بعد تعوذ (یعنی خواندن اعوذ بالله من الشیطن الرجیم).

(۱۵) تسمیه خواندن (یعنی خواندن بسم الله الرحمن الرحیم).

(۱۶) آن هر سه را فوراً یکی را بعد دیگر گفتن.

(۱۷) آن همه را آهسته خواندن^(۴).

(۱۸) آمین گفتن.

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۲۰۷.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۲۲۹.

(۳) غنیة المتملّی، ص ۲۹۴.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۲۱۰.

(۱۹) آن را هم آهسته گفتن.

(۲۰) بعد از تکبیر اولی فوراً ثناء خواندن همچنین در نماز تعوذ و تسمیه تابع قرائت آن و بر مقتدی قراءت نیست؛ لهذا تعوذ و تسمیه نیز بر مقتدی سنت نمی باشد، بلی مقتدی ای که رکعتی از آن فوت گردیده در وقت اداء کردن فوت شده اش آن هر دو را بخواند^(۱).

(۲۱) تعوذ تنها در رکعت اول است.

(۲۲) تسمیه در اول هر رکعت سنت است^(۲).

سنت های رکوع

(۲۳) برای رکوع الله اکبر گفتن^(۳).

(۲۴) در رکوع سه بار سبحان ربی العظیم گفتن.

(۲۵) مرد را گرفتن زانوهای بادیست.

(۲۶) وانگشتان را خوب باز گذاشتن.

(۲۷) در رکوع پاها را راست گذاشتن (بعضی ها مثل کمان پا پا را کج می کنند که این مکروه است^(۴)).

(۲۸) در رکوع کمر خوب هموار گردد حتی که اگر یک لیوان آب گذاشته شود بتواند قرار بگیرد^(۵).

(۱) الهدایه مع فتح القدیر، ج ۱، ص ۲۵۳.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۴.

(۳) الهدایه مع فتح القدیر، ج ۱، ص ۲۵۸.

(۴) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۴.

(۵) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۲۶۶.

(۲۹) در رکوع سر پائین یا بالا نباشد با کمر برابر باشد تاجدار مدینه
 صلی الله تعالی علیه وآله وسلم می فرمایند: کسی که در رکوع و سجود
 کمر را راست نمی کند نماز نادرست می باشد^(۱)، باز هم آن حضرت
 صلی الله تعالی علیه وآله وسلم می فرمایند: رکوع و سجود را تکمیل کنید
 که بخدا قسم من شما را از پشت سرم می بینم^(۲).

(۳۰) بهتر این است که الله اکبر گفته برکوع بروید یعنی هنگامی که برای
 رکوع ختم شدن شروع می کنید، و با اتمام آن تمام کنید برای تکمیل
 این مسافت لام الله را کشیده و باء اکبر را باهمه حروف دیگرش زود
 اداء نمائید، اگر الله یا اکبر یا اکبار گفتید نماز فاسد می شود^(۳).

سنت های قومه

(۳۱) وقتی که از رکوع سر بلند کردید دستها را آویزان کنید.

(۳۲) موقع بلند شدن از رکوع امام را (سمع الله لمن حمده) گفتن.

(۳۳) ومقتدی را گفتن: اللهم ربنا لك الحمد.

(۳۴) بر منفرد گفتن هر دو سنت است، باگفتن ربنا لك الحمد هم سنت اداء

می گردد، بعد از ربنا حرف "و" گفتن بهتر است "اللهم" را گفتن از آن

(۱) السنن الكبرى للبيهقي، كتاب الصلاة، باب طمأنينة في الركوع، ۱۲۶/۲، الحديث (2570).

(۲) صحيح مسلم، كتاب الصلاة، باب الأمر بتحسين الصلاة، ص 227، الحديث 111-425.

(۳) بهار شریعت 72/3، عالمگیری، ۶۹/۱، در مختار معه رد المحتار 232/1.

هم بهتر و گفتن هر دو خیلی بهتر است یعنی اللهم ربنا ولك الحمد گفته شود^(۱).

(۳۵) با سمع الله لمن حمده گفتن از رکوع بلند گردد وقتی که راست ایستاده شد بگوید اللهم ربنا ولك الحمد^(۲).

سنت های سجود

(۳۶) برای رفتن به سجده الله اکبر و.

(۳۷) برای بلند شدن از سجده الله اکبر گفته شود.

(۳۸) در سجده سه بار سبحان ربی الأعلى گفتن.

(۳۹) در سجده کف دستها را بر زمین گذاشتن.

(۴۰) انگشتان دستها بهم چسپیده رو قبله به گذاشتن.

(۴۱) هنگام رفتن به سجده اول گذاشتن زانوها بر زمین،

(۴۲) بعد گذاشتن هر دو دست،

(۴۳) و بعد بینی،

(۴۴) و بعد گذاشتن پیشانی،

(۴۵) وقتی که از سجده بلند می شوید برعکس آن عمل شود، یعنی

(۴۶) اول پیشانی،

(۴۷) بعد بینی،

(۴۸) بعد دستها،

(۱) غنیة المتملی، ص ۳۱۰.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۴.

(۴۹) بلند کردن زانوها،

(۵۰) بر مرد در سجده سنت این است که بازو از پهلوها جدا باشند،

(۵۱) رانها از شکم جدا باشند.

(۵۲) ساق دستها (یعنی حصه پائین آرنج تا بند دست) بر زمین گذاشته

نشوند، بلی اگر در صف بودید بازوها به پهلوها چسبیده باشند.

(۵۳) در سجده هر ده انگشت پاها قبله رخ بوده شکم آنها بر زمین باشد^(۱).

سنت های جلسه

(۵۴) نشستن بین دو سجده جلسه گفته می شود.

(۵۵) در جلسه قدم راست ایستاده و قدم چپ را خوابانده بر آن نشستن.

(۵۶) انگشتان پای راست قبله رخ باشند.

(۵۷) گذاشتن هر دو دست بر رانها^(۲).

سنت های بلند شدن برای رکعت دوم

(۵۸) وقتی که هر دو سجده انجام شد پنجه های پا راست بوده.

(۵۹) بر زانوهای دست گذاشته بلند شدن سنت است بلی! اگر ناتوان بود یا

تکلیف در پا یا عذر دیگر داشته موقع بلند شدن دست بر زمین گذاشتن

را مانعی نیست^(۳).

سنت های قعده

(۶۰) مرد سجده های رکعت دوم را انجام داده پای چپ را بخواباند.

(۶۱) هر دو سرین را بر آن گذاشته نشستن.

(۱) ماخوذ از الهدایه معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۲۶۱ تا ۲۶۷، و رد المحتار ج ۲، ص ۲۵۷.

(۲) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۱۱۱.

(۳) ردالمحتار، ج ۲، ص ۲۶۲.

(۶۲) قدم پای راست مستقیم گذاشتن.

(۶۳) انگشتان پای راست را قبله رخ کردن.

(۶۴) دست راست را بر ران راست،

(۶۵) دست چپ را بر ران چپ گذاشتن.

(۶۶) انگشتان را بحالت عادی آن گذاشتن یعنی نه خیلی باز و نه باهم چسپانده باشند.

(۶۷) سر انگشتان نزدیک زانوها بودن طوری که با آن زانوها گرفته نشوند^(۱).

(۶۸) در التحيات با انگشت شهادت اشاره بدین ترتیب که انگشت کوچک و انگشتان کنارش بشکل یک مشت بسته و انگشت ابهام را با انگشت وسط حلقه کرده بعد بر “لا” انگشت شهادت را بلند کند.

(۶۹) در قعدة دوم هم بهمین ترتیب بنشیند که قبلاً نشسته بود و تشهد هم بخواند.

(۷۰) بعد از تشهد درود شریف بخواند، خواندن درود ابراهیمی افضل است^(۲).

(۷۱) در قعدة اولی نفل و سنت غیر مؤکده هم بعد از تشهد خواندن درود شریف سنت است.

(۷۲) بعد از درود شریف خواندن دعاهاى مسنونه^(۳).

سنت های سلام دادن

(۷۳) با این الفاظ دوبار سلام دادن: السلام عليكم ورحمة الله

(۱) الهدایه معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۷۵.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۲۶۶ و الهدایه معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۲۷۴.

(۳) بهار شریعت، ۸۵/۳، ردالمحتار، ۲۸۲/۲، غنیة المتملی، ص ۳۲۲.

(۷۴) اوّل بسمت راست،

(۷۵) بعد سمت چپ رو گرداندن.

(۷۶) بر امام هر دو طرف به آواز بلند گفتن سلام سنت است مگر دومی را کمی پایین تر بگوید^(۱).

(۷۷) در سلام بار اوّل با گفتن “سلام” امام از نماز خارج شد، اگرچه علیکم نگفته بود، درین موقع اگر کسی شریک جماعت شد اقتداء صحیح نیست، بلی! اگر بعد از سلام امام سجده سهو کرد بشرط این که سجده سهو بر آن لازم شده باشد پس اقتداء درست گردید^(۲).

(۷۸) امام در سلام سمت راست آن مقتدی های را که در سمت راست او می باشند مورد خطاب قرار دهد و در سمت چپ مقتدی های سمت چپ را، مگر نیت زنان را نکند اگرچه شریک جماعت باشند، همچنین در هر دو سلام کراماً کاتبین و ملائکه هایی را که خداوند برای حفاظت او مؤظّف گردانیده مورد خطاب قرار دهد و در نیت تعداد را معین نکند.

(۷۹) مقتدی هم در سلام هر دو طرف برادران سمت راست و چپ و ملائکه را و نیز اگر سمت راست امام بود در سلام چپ امام را در نظر گرفته و اگر سمت چپ بود در سلام راست امام را در نظر داشته و اگر پشت سر امام قرار داشت در هر دو سلام امام را مورد خطاب قرار دهد و منفرد تنها نیت همان فرشته ها را داشته باشد.

(۸۰) مقتدی در تمام انتقالات (یعنی رکوع، سجود وغیره) با امام همراه باشد.

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۲۸۳.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۶.

سنت های بعد از سلام دادن

(۸۱) بعد از سلام بر امام سنت است که رو بطرف راست یا چپ کرده البته بطرف راست افضل است و همچنان رو بطرف مقتدیها نیز کرده می تواند در صورتی که تا صف آخر کسی رو برویش در حال نماز خواندن نباشد^(۱).

(۸۲) منفرد بدون رو گرداندن اگر در همان جایش دعا بخواند جائز است^(۲).

سنت های سنت بعدیه

فرضهائی که بعد از آن سنت می باشد بعد از آن فرض یعنی بین فرض و سنت صحبت و کلام کردن خوب نیست، اگرچه سنت اداء می شوند مگر ثواب کم می شود و تاخیر هم در سنت ها مکروه است؛ لهذا بعد از ادای فرض اوراد طویل خواندن اجازه نیست^(۳).

(۸۴) (بعد از فرضها) قبل از سنتها بر دعای مختصر قناعت باید کرد ورنه ثواب سنتها کم می شود^(۴).

(۱) رد المحتار، ج ۱، ص ۳۵۲ تا ۳۵۶.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۷.

(۳) غنیة المتملّی، ص ۳۳۱، ردالمحتار، ج ۲، ص ۳۰۰.

(۴) بهار شریعت، حصه ۳، ص ۸۱.

(۸۵) در مورد صحبت کردن بین فرض و سنت ها اصحّ یعنی (درست ترین) این است که سنت باطل نمی گردد، البته ثواب کم خواهد شد، این حکم هر آن کاری را است که منافی تحریمه است^(۱).

(۸۶) سنتها را در همان جای اولی نخوانده بلکه از جای خود سمت راست یا چپ و یا عقب یا جلو کمی جا را عوض کرده بخوانید^(۲)، اگر سنت ها را در خانه بخوانید فاصله ای که بین فرض و سنت قرار می گیرد مانعی ندارد، برای عوض کردن جای یا رفتن بخانه از جلوی نماز گذاران رد شدن و یا رو بطرف آنها کردن گناه است؛ لهذا اگر بیرون رفتن و تغیر جای ممکن نبود پس همانجا سنتها را بخوانید.

یک مسئله مهم سنتها

برادران اسلامی ای که سنت قبلی یا سنت بعدی را خوانده شروع به رفت و آمد و یا گفتگو می کنند باید از این فتوای مبارکه اعلی حضرت درس حاصل کنند، چنانچه در جواب یک استفتاء ارشاد است: در سنت قبله اول وقت اولی است بشرطی که بین فرض و سنت کلام و یا فعلی که منافی نماز باشد انجام داده نشود و در سنت بعدیه اتصال با فرضها مستحب است، مگر اینکه از مسجد به منزل بیاید و بخواند در فصل (فاصله) مانعی

(۱) تنویر الابصار معه ردالمحتار، ج ۲، ص ۵۵۸.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۷.

نیست لیکن با افعال دیگر فصل نباید کرد که این فصل ثواب سنت قبلیه و بعدیه هر دو را ساقط و از طریقه مسنونه خارج می گرداند^(۱).
با بیان ۸۶ سنت قبلی ضمناً برای خواهران اسلامی هم سنتهای هست

به نسبت ده حروف “عائشه صدیقه”

ده سنت برای خواهران اسلامی

- (۱) برای خواهران اسلامی در تکبیر تحریمه و تکبیر قنوت سنت اینست که دستها را تا شانه بلند کند^(۲).
- (۲) در قیام زن و خُنثی^۱ کف دست چپ را بر سینه زیر پستان گذاشته بر پشت آن کف دست راست را بگذارد^(۳).
- (۳) بر خواهران اسلامی در رکوع بر زانوها دست گذاشتن و انگشتان را باز نکردن سنت است^(۴).
- (۴) در رکوع کمی خم شود یعنی به قدری که دست تا زانوها برسد، کمر را راست نکند و بر زانو فشار ندهد، فقط دست بر زانو گذاشته و انگشت ها را باهم چسپانده و پا ها را مایل بگذارد، مثل مردان پاها را راست نکند^(۵).

(۱) فتاوی رضویه شریف جدید، ج ۵، ص ۱۳۹.

(۲) الهدایه معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۲۳۶.

(۳) غنیة المتملّی، ص ۲۹۴.

(۴) الهدایه معه فتح القدیر، ج ۱، ص ۲۵۸.

(۵) عالمگیری، ج ۱، ص ۷۴.

(۵) دست ها را به پهلو چسبانده سجده کند.

(۶) شکم را با رانها،

(۷) و رانها را به استخوان پاها،

(۸) و استخوان پاها را بر زمین بچسباند.

(۹) بعد از اتمام سجده های رکعت دوم هر دو پا را به طرف راست بیرون کشیده،

(۱۰) و بر سرین چپ بنشیند^(۱).

۱۴ مستحبات نماز

(۱) الفاظ نیت را به زبان گفتن^(۲)، وقتی که در دل هم نیت حاضر باشد ورنه نماز هرگز نخواهد شد.

(۲) در قیام بین پنجه های هر دو پا چهار انگشت فاصله بودن^(۳).

(۳) در حالت قیام جای سجده را نگاه کردن.

(۴) در رکوع پشت هر دو پا را نگاه کردن.

(۵) در سجده به طرف بینی نگاه کردن،

(۶) در قعده درمیان زانوها،

(۷) در سلام اول بطرف شانه راست،

(۸) و در سلام دوم بطرف شانه چپ نگاه کردن^(۱).

(۱) الهدایه معه فتح القدیر، ج ۱، ص 75.

(۲) تنویر الابصار معه ردالمحتار، ج ۲، ص 113.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص 73

(۹) منفرد را در رکوع و سجود بیش از سه بار یعنی عدد فرد باشد مثلاً پنج، هفت، نه بار تسبیح گفتن^(۲).

(۱۰) در حلیه و غیره از حضرت عبدالله ابن مبارک رحمه الله تعالى علیه و بزرگان دیگر روایت است که امام را پنج بار گفتن تسبیحات مستحب است.
(۱۱) اگر کسی را سرفه آمد برایش مستحب است که اگر ممکن بود سرفه نکند^(۳).

(۱۲) اگر خمیازه آمد دهان را ببندد و اگر مانع نگردید پس لب را زیر دندان فشار دهد، اگر این طور هم بند نشد پس در قیام پشت دست راست را و در غیر قیام پشت دست چپ را بر دهان بگذارد، بهترین طریقه بند کردن خمیازه این است که در دل این فکر را کرده که تاجدار مدینه صلی الله تعالى علیه وآله وسلم و دیگر انبیاء علیهم الصلوة والسلام را خمیازه هرگز نمی آمد ان شاء الله فوراً از بین می رود^(۴).

(۱۳) وقتی که مکبر حی علی الفلاح می گوید امام و مقتدی همه ایستاده شوند^(۵).

(۱۴) سجده بر زمین بلا حائل انجام شدن^(۶).

(۱) تنویر الابصار معه ردالمحتار، ج ۲، ص ۲۱۴

(۲) ردالمحتار، ج ۲، ص ۲۴۶.

(۳) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۲۷۷.

(۴) ملخصاً درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص، ۲۱۵.

(۵) عالمگیری، ج ۱، ص ۵۷.

(۶) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۳۷۱.

عملِ عمر بن عبدالعزیز

حجة الاسلام حضرت امام محمد غزالی حکایت می فرمایند: حضرت عمر بن عبدالعزیز رضي الله تعالى عنه همیشه بر زمین سجده می کردند یعنی در جای سجده مصلی و غیره پهن نمی کرد^(۱).

فضیلت پیشانی گرد آلود

از حضرت واثله بن اسقع رضي الله تعالى عنه روایت است که حضور اکرم صلی الله تعالى علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: هیچ شخصی از شما تا وقتی که نماز را تمام نکرده خاک پیشانی اش را تمیز نکند؛ زیرا که تا وقتی که برپیشانی او خاک سجده نماز موجوده است فرشته ها برایش دعای مغفرت می کنند^(۲).

برادران عزیز اسلامی! موقع نماز تمیز کردن خاکها از پیشانی خوب نیست و معاذالله بطور تکبر تمیز کردن پیشانی گناهست، اگر بعد از نماز معاذالله خاکها را بخاطر اینکه مردم ببینند بر پیشانی بگذارید تا بگویند این شخص نماز گذار است این ریا کاری و مستحق جهنم خواهد بود، اگر کسی

(۱) احياء العلوم، کتاب أسرار الصلاة ومهماقها، ج ۱، ص 204.

(۲) مجمع الزوائد، کتاب الصلاة، باب السجود، ج ۲، ص 310، شماره حدیث (2761).

را خوفِ ریا کاری باشد پس لازمست که بعد از نماز خاک پیشانی را تمیز کند.

۲۹ شرط شکننده های نماز

(۱) صحبت کردن^(۱).

(۲) کسی را سلام دادن.

(۳) جواب سلام را دادن^(۲).

(۴) جواب عطسه را دادن، اگر نماز گذار خودش عطسه زد پس خاموش باشد، اگر الحمدلله گفت باز اشکالی ندارد و اگر در آنوقت نگفت پس بعد از فراغت بگوید.

(۵) خوش خبری شنیده جواباً الحمد لله گفتن.

(۶) خبر بدی و یا خبرِ موت کسی را شنیده إنا لله و إنا إليه راجعون گفتن.

(۷) جواب اذان دادن^(۳).

(۸) نام الله را شنیده جواباً جلّ جلاله گفتن^(۴).

(۹) اسم گرامی سید الانبیاء صلی الله تعالی علیه وآله وسلم را شنیده جواباً درود شریف خواندن مثلاً صلی الله تعالی علیه وآله وسلم گفتن^(۵).

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۴۵.

(۲) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۳۲۲.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۰.

(۴) غنیة المتملّی، ص ۴۲۰.

(۵) عالمگیری، ج ۱، ص ۹۹.

(اگر صلی الله تعالی علیه وآله وسلم یا جل و جلاله به نیت جواب نگفت پس نماز فاسد نمی شود)

در نماز گریه کردن

(۱۰) بعلّتِ یا درد یا مصیبتی این الفاظ گفته شد “آه، اوه، اف” یا در گریه کردن از آواز یک حرف مشخص شود نماز فاسد می شود^(۱)، و اگر در گریه تنها اشک برآمد، آواز و حروف بر نیامد پس مشکلی نیست، اگر در نماز از خواندن آواز امام گریه کرد و بر زبان “آری” جاری شد، بازهم اشکالی ندارد که این از سبب خشوع هست و اگر از سبب خوش الحانی امام این الفاظ را گفت پس نماز فاسد گردید^(۲).

سرفه کردن در نماز

(۱۱) از زبان مریض بی اختیار آه، اوه برآمد نماز نشکست همچنان عطسه، سرفه آروغ، خمیازه و غیره حروفی که مجبوراً برآید معاف اند^(۳).

(۱۲) در فوت کردن اگر آواز ظاهر شد پس مثل نفس بوده نماز فاسد نمی گردد، مگر قصداً فوت کردن مکروه است و اگر دو حروف ظاهر گردید مثل اف، تف پس نماز فاسد گردید^(۴).

(۱۳) در گلو صاف کردن اگر دو حروف ظاهر شد مثل آخ پس مفسد است، بلی! اگر عذر یا مقصد صحیحی بود مثلاً تقاضای طبیعت بود یا برای

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۱.

(۲) در مختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۵۶.

(۳) در مختار، ج ۱، ص ۴۱۶.

(۴) غنیة المتملّی، ص ۴۲۷.

صاف کردن آواز خود یا مقصد فتح دادن امام بود یا کسی از جلو رد می شد او را متوجه کردن بود بنا براین اساس در سرفه کردن هیچ ایرادی نیست^(۱).

در جریان نماز خواندن چیز یکه بنظر رسید

(۱۴) بر کاغذی یا مصحف شریف یا در محراب و غیره نوشته ای را دیده قرآن شریف خواند (بلی اگر از حفظ می خواند و مصحف یا محراب و بر چیز دیگر تنها نگاه کردن است پس ایرادی نیست، اگر بر کاغذی و غیره آیات نوشته است آن را دید و فهمید مگر نخواند در آن هم ایرادی نیست^(۲)).

(۱۵) کتاب یا مضمونی اسلامی در دوران نماز عمداً نگاه کردن و ارادتاً درک کردن مکروه است^(۳)، اگر مضمون دنیوی بود پس بیشتر کراهیت دارد، لهذا در نماز کتابهای نزدیک خود را یا پاکت تحریری، موبایل یا ساعت و غیره را طوری بگذارید که بر نوشته های شان نظر نیفتد یا بر آنها پارچه ای انداخته تا مستور گردند و نیز در دوران نماز اعلامیه و نوشته های دیگری که بر ستونها نصب باشند از نگاه کردن آنها هم پرهیزید.

(۱) در مختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۵۵.

(۲) ردالمحتار، ج ۲، ص ۴۶۴.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۱.

تعریف عمل کثیر

(۱۶) عمل کثیر نماز را فاسد می کند اگر از اعمال نماز نباشد و نه هم برای اصلاح نماز انجام شده باشد، چنانچه کننده این عمل از دور دیده شد و طوری بنظر رسیده که این در نماز نیست، بلکه اگر گمان هم غالب بر این بود که در نماز نیست باز هم عمل کثیر است و اگر بیننده را از دور شک است که در نماز است یا خیر؟ پس عمل قلیل است و نماز فاسد نمی شود^(۱).

پوشیدن لباس در دوران نماز

(۱۷) در دوران نماز پیراهن یا شلوار پوشیدن یا لنگ را بستن.
(۱۸) در نماز ستر باز شدن و رکنی را درین حالت انجام دادن یا مقدار سه بار سبحان الله گفتن وقفه بگذرد^(۲).

در نماز چیزی را فرو بردن

(۱۹) چیز خوردنی یا نوشیدنی معمولی را مثلاً کُنجدی را بدون جویدن فرو بُرد یا قطره ای در دهن افتاد و فرو رفت^(۳).
(۲۰) قبل از شروع نماز چیزی در دندانها موجود بوده آن را فرو برد اگر اندازه یک نخود یا بیشتر از آن بود پس نماز فاسد و اگر کمتر از نخود بود مکروه است^(۴).

(۱) در مختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 464.

(۲) در مختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 467.

(۳) غنیة المتملّی، ص 418.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص 341.

(۲۱) قبل از نماز چیز شیرینی را خورده بود اکنون اجزای آن در دهان باقی نمانده مگر در لعاب دهان از اثر آن چیزی باقی است از فرو بردن آن نماز فاسد نمی شود.

(۲۲) در دهان شکر و غیره بود که آب شد و در حلق رسیده نماز فاسد شد^(۱).

(۲۳) از دندانها خون ظاهر شد، اگر تف غالب است پس از فرو بردن نماز فاسد نمی شود ورنه فاسد است^(۲)، (علامت غلبه این است که اگر در حلق مزه محسوس گردید نماز فاسد شده در شکستن نماز اعتبار مزه است و در شکستن وضو اعتبار رنگ؛ لهذا وضو وقتی می شکند که رنگ تف قرمز گردد و اگر تف زرد بود پس وضوء باقی است)

در دوران نماز انحراف از قبله

(۲۴) بلا عذر سینه را از سمت کعبه ۴۵ درجه یا بیشتر از آن گرداندن نماز فاسد می شود اگر از عذری بود پس فاسد نمی گردد مثلاً حدث (یعنی شکستن وضو) شد و رو گردانده بود که گمان اشتباه ظاهر شد پس اگر از مسجد بیرون نشده بود پس فاسد نمی شود^(۳).

کشتن مار در نماز

(۱) خلاصة الفتاوي، ج ۱، ص 127.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص 102.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 468.

(۲۵) از کشتن مار و عقرب نماز نمی شکند تا که سه قدم رفته نشود و حاجت سه ضرب نباشد ورنه فاسد می گردد^(۱)، کشتن مار و عقرب وقتی مباح است که از جلو بگذرد و خوف ایذا باشد، اگر اندیشه ضرر رساندن نباشد پس کشتن مکروه است.

(۲۶) سه مو را پی در پی از جا در آوردن یا سه شپش را کشتی یا یک شپش را در سه ضرب کشتن نماز را فاسد می کند و اگر پی در پی نباشد نماز فاسد نمی شود اما مکروه است^(۲).

خاریدن در نماز

(۲۷) در یک رکن از سه بار خاریدن نماز فاسد میشود یعنی چنان که خارید و دست برداشت دوباره خارید و دست برداشت این دوبار شد اکنون اگر همینطور بار سوم هم خارید پس نماز فاسد می شود، اگر یکبار دست را گذاشت و چند بار حرکت داد پس این یکبار خاریدن گفته می شود^(۳).

اشباهات در گفتن الله اکبر

(۲۸) در تکبیرات انتقالات الف الله اکبر را طولانی کرد یعنی الله اکبر یا آکبر گفت یا بعد از “ب” اضافه کرد یعنی “اکبار” گفت پس نماز فاسد گردید و اگر در تکبیر تحریمه چنین کرد پس نماز هرگز شروع نگردیده

(۱) غنیة المتملّی، ص 423.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص 103.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص 104، غنیة المتملّی، ص 423.

است^(۱)، اکثر مکبرین (یعنی در جماعت بر تکبیرات امام با آواز بلند تکبیرات را رساندن) این اشتباه را بیشتر انجام می‌دهند و ایشان نماز خود را و نماز دیگران را غارت می‌کنند؛ لهذا کسی که این احکام را خوب نمی‌داند او را نباید مکبر قرار داد.

(۲۹) در قرائت یا اذکار نماز چنان اشتباهی که از آن معنی فاسد شود نماز فاسد می‌شود^(۲).

۴۲ مکروهات تحریمه نماز

(۱) باریش، بدن، لباس بازی کردن^(۳).

(۲) لباس را جمع کردن یا پهن کردن طوری که امروز بعضی ها وقت رفتن به سجده شلوار را از جلو یا عقب بلند می‌کنند^(۴)، اگر لباس بر بدن بچسپد پس بایکدست باز کردنش مانعی ندارد.

چادر را برشانها آویزان کردن

(۳) سدّل یعنی آویزان کردن لباس مثلاً بر سر یا شانه چادر یا شال را طوری انداختن که هر دو کنارش آویزان باشد، بلی اگر یک سر شال را

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۱۷۷

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۷۳

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۴.

(۴) غنیة المتملی، ص ۳۳۷.

بر شانه دیگر انداخته و یک سر دیگرش در جلو آویزان باشد پس ایرادی ندارد^(۱).

(۴) امروز بعضی اشخاص بر یک شانه طوری شال می گذارند که یک سر آن بر شکم آویزان است و دیگرش بر پشت آویزان است این طور نماز خواندن مکروه تحریمی است^(۲).

(۵) از دو آستین اگر یکی هم از نصف بند دست بالاتر باشد پس نماز مکروه تحریمی است^(۳).

شدت حاجت طبیعی

(۶) شدت ادرار، غائط یا باد اگر قبل از شروع نماز بود پس در صورت وسعت وقت شروع کردن نماز گناه است، بلی! اگر وقت چنان تنگ است که بعد از رفع حاجت و وضو کردن نماز قضاء می شود، پس نماز را بخواند و اگر این حالت در اثنای نماز بوجود آمد بناءً اگر در وقت گنجایش بود شکستن نماز واجب است، اگر درین حالت بخواند گنهگار می شود^(۴).

برداشتن سنگها در نماز

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۸۸.

(۲) بهار شریعت، حصه ۳، ص ۱۶۵.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۸۸ تا ۴۹۰.

(۴) ردالمحتار، ج ۲، ص ۴۹۲.

(۷) در اثنای نماز برداشتن سنگها مکروه تحریمی است^(۱).

حضرت جابر رضی الله تعالی عنه می فرمایند: من در مورد لمس کردن سنگها در اثنای نماز از بارگاه رسالت سوال کردم، ارشاد گردید: یکبار و اگر ازین نجات یافتید پس از یکصد شتر سیاه چشم بهتر است^(۲).

بلی! اگر مطابق سنت سجده اداء شده نمی توانست پس یکبار اجازه برداشتن است و اگر بدون برداشتن واجب اداء نمی شد پس برداشتن واجب است اگرچه بیش از یکبار حاجت گردد.

انگشتان را بصدا در آوردن

(۸) در نماز انگشتان را بصدا در آوردن^(۳).

خاتم المحققین حضرت علامه ابن عابدین شامی رحمه الله تعالی علیه فرموده اند: روایت ابن ماجه است که تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: در نماز انگشتان خود را به صدا در نیاورید^(۴) بحواله مجتبی حکایت گردیده سلطان دوجهان، شهنشاه کون و مکان، رحمت عالمیان صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در موقع انتظار نماز از به صدا در آوردن انگشتان منع فرمودند: مزید در یک روایت است که در موقع رفتن برای نماز از صدا در آوردن انگشتان منع فرمودند از این احادیث مبارکه این سه حکم ثابت گردید:

(۱) غنیة المتملّی، ص 338

(۲) صحیح ابن خزيمة، الأفعال المباح فی الصلاة، باب الرخصة فی مسح الحصى، 52/۲، الحدیث (897).

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 493.

(۴) سنن ابن ماجه، کتاب الصلاة، باب ما یکره فی الصلاة، 514/1، شماره حدیث (965).

(الف) در اثنای نماز و توابع آن مثلاً در حال رفتن برای نماز در انتظار نماز بودن انگشتان را به صدا در آوردن مکروه تحریمی است.

(ب) بیرون از نماز (یعنی در توابع نماز هم نباشد) بدون حاجت به صدا درآوردن انگشتان مکروه تنزیهی است.

(ج) بیرون از نماز به سبب حاجتی مثلاً برای آرام بخشیدن انگشتان انگشتان را به صدا در آوردن مباح (یعنی بلاکراهت جائز) است^(۱).

(۹) انگشتان را درهم پیچاندن (یعنی انگشتان یکدست را در انگشتان دست دیگر داخل کردن)^(۲)، تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: کسی که به ارادة رفتن به مسجد بیرون شد پس انگشتان یکدست را در انگشتان دست دیگر داخل نکند بی شک این هم در حکم نماز است^(۳)، وقت رفتن برای نماز و در انتظار نماز بودن هم در این هر دو مکروه تحریمی است^(۴).

دست بکمر گذاشتن

(۱۰) بدون نماز هم (بلاعذر) بر کمر (یعنی در وسط هر دو پهلوی نباید دست گذاشت)^(۵)، محبوب خدا عزوجل و صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد می فرمایند: دست بر کمر گذاشتن راحت کردن جهنمیان است^(۶)، یعنی این

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 409.

(۲) غنیة المتملی، ص 338.

(۳) مسند امام احمد بن حنبل، مسند الکوفین، حدیث کعب بن عجرة، 320/۶، الحدیث (18126).

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص 346.

(۵) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 494.

(۶) السنن الکبری للبیهقی، کتاب الصلاة، باب کراهیة التخصر فی الصلاة، 408/۲، الحدیث (3566).

فعل یهودیان است که آنها جهنمی اند ورنه برای جهنمی ها در جهنم چه راحتی است!^(۱).

به طرف آسمان نگاه کردن

(۱۱) به طرف آسمان نگاه کردن^(۲). محبوب خدا صلی الله تعالی علیه وآله وسلم می فرمایند: چه خواهد بود حال آن کسانی که در نماز چشمان شان را بطرف آسمان بلند می کنند ازین عمل پیرهیزند یا چشمان شان از بین برده خواهد شد^(۳).

(۱۲) روی بهر طرف کرده نگاه کردن، چه همه روی را گشتاند یا اندکی صورت را گرداند یا بدون گرداندن روی تنها چشم ها را هر طرف کرده بلا ضرورت نگاه کردن مکروه تنزیهی است و اگر بنا بر ضرورتی باشد ایرادی ندارد^(۴)، تاجدار مدینه قرار قلب و سینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم و سلم می فرمایند: آن بنده ای که در نماز بوده و تازمانی که اینطرف و آنطرف نگاه نمی کند رحمت های خداوند خاص بسوی او متوجه می گردند، وقتی که آن بنده روی گرداند رحمت خداوند هم از او بر می گردد^(۵) 0

(۱) حاشیه بهار شریعت، حصه ۳، ص ۱۱۵.

(۲) البحر الرائق، ج ۲، ص ۳۸.

(۳) صحیح بخاری، کتاب الأذان، باب رفع البصر إلى السماء في الصلاة، 265/1، الحديث (750).

(۴) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۶.

(۵) سنن أبي داود، کتاب الصلاة، باب الالتفات في الصلاة، ج ۱، ص ۳۴۴، الحديث (909).

(۱۳) مرد را به زمین گذاشتن ساق دست^(۱).

بسوی نمازی نگاه کردن

(۱۴) رو بروی کسی نماز خواندن، شخص دیگر نیز روی بطرف نمازی کردن ناجائز و گناه است اگر روی کسی قبلاً به همین طرف بوده و اکنون کسی رو بروی او نماز را شروع نماید پس شروع کننده نماز گنهگار بوده و بر همان نمازی کراحت می باشد، ورنه بر نگاه کننده گناه و کراحت است^(۲)، کسانی که بعد از سلام دادن جماعت روی بطرف کسی که پشت سر آن نماز می خواند کرده او را نگاه می کند یا بغرض بیرون رفتن رو بروی آن ایستاده که به مجرد سلام گردانیدن او رد بشوم یا رو بروی نمازی نشسته یا ایستاده اعلان می کند، درس می دهد، بیان می کند این گونه اشخاص باید توبه کنند.

(۱۵) در نماز بینی و دهن را بستن^(۳).

(۱۶) بلاضرورت بلغم را بیرون آوردن^(۴)

(۱۷) قصداً خمیازه کردن^(۵) (اگر خود بخود آمد ایرادی ندارد، مگر کنترل کردن مستحب است) محبوب خدا صلی الله تعالی علیه وآله وسلم می

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۹۶.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۹۶.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۶.

(۴) غنیة المتملی، ص ۳۳۹.

(۵) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۳۵۴.

فرمایند: وقتی که کسی را در نماز خمیازه آمد تا جائیکه امکان دارد جلو گیری وضبط نماید چرا که شیطان در دهن داخل می شود^(۱).
 (۱۸) قرآن را برعکس خواندن مثلاً در رکعت اول سورة تبت را خوانده و در رکعت دوم اذا جاء را بخواند.
 (۱۹) واجبی را ترک کردن^(۲) مثلاً در قومه و جلسه قبل از راست کردن کمر برکوع یا سجدة دوم رفتن^(۳)، درین گناه تعداد خاص مسلمانان ملوث بنظر می آیند بخاطر باید داشت! آنچه نمازهایی که بدین ترتیب خوانده شده اند اعاده همه واجب است.

(۲۰) علاوه از قیام در موقع دیگری قرآن مجید را خواندن^(۴).

(۲۱) به مجرد رفتن برکوع قرائت را تمام کردن.

(۲۲) مقتدی قبل از امام برکوع و سجود رفتن یا سر را قبل از امام بلند کردن^(۵).

حضرت سیدنا امام مالک از سیدنا ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت می کند که تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: کسی که قبل از امام سر را بلند کرده و پائین کرده موی پیشانی او در دست شیطان است^(۶)، از حضرت سیدنا ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایت است:

(۱) صحیح مسلم، کتاب الزهد والرقائق، باب تشمیت العاطس، ص 1597، الحدیث (59-2995).

(۲) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص 345.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص 107.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص 351.

(۵) ردالمحتار، ج ۲، ص 513.

(۶) مؤطا امام مالک، کتاب الصلاة، باب ما یفعل من رفع رأسه قبل الإمام، 102/۱، الحدیث (212).

محبوب خدا صَلَّی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلَّم می فرمایند: شخصی که قبل از امام سر را بلند می کند از این نمی ترسد که خداوند سرش را چون سرِ خر گرداند^(۱).

صورت همچون خر

حضرت سیدنا امام نووی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ برای آموختن حدیث نزدیک شخص خیلی مشهوری به دمشق رفت آن شخص بر صورتش پرده انداخته تدریس می کرد، مدتها نزد او کم و بیش احادیث آموخت مگر صورت استادش را ندید بعد از گذشت مدت مدیدی آن محدث دید که امام نووی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ را خیلی خواهش علم حدیث است پس یک روز پرده را از صورتش برداشت، امام نووی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ دید که این چیست! صورت همچون خر! آن محدث فرمود: ای صاحبزاده! در اثنای جماعت از سبقت کردن امام بترس که وقتی که این حدیث بدستم رسید من آن را باعث عدم صحت بعضی راویان دور از قیاس دانستم؛ بنا برین من قصداً بر امام سبقت جست، پس صورتم چنین گردید که شما ملاحظه می فرمائید^(۲).

(۲۳) باوجود داشتن لباس دیگر تنها باشلوار یا لنگ نماز خواندن.

(۱) صحیح مسلم، کتاب الصلاة، باب تحریم سبق الإمام برکوع.. الخ، ص 228، الحدیث (114-427).

(۲) بهار شریعت، حصه ۳، ص 95.

- (۲۴) بخاطر آمدن دوستی طویل کردن نماز توسط امام، اگر بخاطر اعانت در نماز آن شخص به قدر یک یا دو تسبیح طول داد مانعی نیست^(۱).
- (۲۵) بر زمین مغضوبه یعنی (زمین که بزور غصب شده باشد) یا،
- (۲۶) بر زمین قابل زرع دیگری که در آن کشاورزی موجود است یا،
- (۲۷) بر زمین شخم شده کشاورزی^(۲)،
- (۲۸) نماز خواندن رو بروی قبر درحالی که نماز گذار و قبر ستره ای موجود نباشد^(۳).
- (۲۹) در عبادت خانه های کفار نماز خواندن بلکه رفتن هم در آنجا ممنوع است^(۴).
- (۳۰) لباس بر عکس پوشیده یا بر سر کرده نماز خواندن.
- (۳۱) یقّة پیراهن باز بودن طوری که سینه دیده شود مکروه تحریمی است، بلی اگر در زیر آن لباس دیگری است که بواسطه آن سینه ظاهر نباشد پس مکروه تنزیهی است.

نماز و تصاویر

- (۳۲) لباسی که بر آن عکس (تصویر) جاندار باشد پوشیده نماز خواندن مکروه تحریمی است^(۵).

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۷.

(۲) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۲۵۸، درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۵۲.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۷.

(۴) ردالمحتار، ج ۲، ص ۵۳.

(۵) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۵۰۲.

(۳۳) بر سر نماز گذار یا جای سجده یا جلو یا سمت راست یا چپ تصویر جاندار آویزان بودن مکروه تحریمی است و در عقب نماز گذار هم مکروه است مگر از حالت های بالا کمتر اگر تصویر بر فرش است و بر آن سجده نمی شود پس کراهت نیست و اگر تصویر غیر جاندار باشد مثل دریا، کوه و غیره پس در آن ایرادی نیست، اگر تصویر بقدری کوچک باشد که بر زمین گذاشته بلند کرده نگاه کردید طوری که تفصیل اعضاء شخص نگردید (مثل تصویرهای منظر طواف کعبه خیلی کوچک می باشد این تصاویر) باعث کراهت نمی باشند^(۱)، بلی اگر در تصویر طواف کعبه یک چهره هم واضح گردید پس ممانعت وجود خواهد داشت باستثنای صورت اعضای دیگر مثلاً دست، پا، کمر، حصه عقب سر، یا چنین صورتی که چشم ها، بینی، لبها و اعضای دیگر همه خاک شده باشند در این گونه تصاویر اشکالی نخواهد بود.

به نسبت ۲۲ حروف

"یارب سعادت خواندن نماز پسند خودت عطا کن"

(۲۲) سی و دو مکروهات تنزیه نماز

(۱) باوجود میسر بودن لباس دیگر در لباس کار نماز خواندن^(۲)، در دهان چیزی را داشتن، اگر به سبب آن قرائت هم شده نمی تواند یا چنان الفاظی از دهن بر آید که در قرآن پاک نباشد پس نماز فاسد می شود^(۱).

(۱) غنیة المتملّی، ص 348، درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 503.

(۲) غنیة المتملّی، ص 337.

(۲) از تنبلی سر برهنه نماز خواندن^(۲)، اگر در نماز کلاه یا عمامه افتاد پس برداشتن افضل است^(۳) طوری که حاجت عمل کثیر نباشد ورنه نماز فاسد می گردد، بار بار می افتد پس بگذار واگر برداشتن بخاطر خشوع و خضوع بود پس برداشتن افضل است، اگر کسی سر برهنه در حال نماز خواندن بود یا کلاهش افتاده بود پس شخص دیگری کلاهش را بر سرش ننهد.

(۳) در رکوع یا سجود بلا ضرورت کمتر از سه بار تسبیح گفتن (اگر وقت تنگ بود یا ترس از رفتن قطار بود پس مانعی نیست، اگر مقتدی سه بار تسبیح را گفته نتوانست که امام سرش را بلند کرد پس امام را همراهی کند)

(۴) در نماز خاک یا کاهی (علفی) را از پیشانی صاف کردن، بلی اگر از بابت آن توجه از نماز منحرف شود پس در صاف کردن آن مانعی نیست^(۴).

(۵) در سجده وغیره انگشتان را از قبله گرداندن^(۵).

(۶) چسپاندن ران با شکم مرد در سجده^(۶).

(۷) در نماز باشارة دست یا سر جواب سلام را دادن^(۷)، با زبان جواب دادن مفسد نماز است.

(۱) درمختار، رد المحتار.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۶.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۹۱.

(۴) (۲۲۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۶.

(۵) فتاوی قاضی خان معه عالمگیری، ج ۱، ص ۱۱۹.

(۶) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۹.

(۷) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۴۹۷.

- (۸) در نماز بلا عذر چهار زانو نشستن.
- (۹) سستی یا کسالت بدن را دور کردن.
- (۱۰) ارادتاً سرفه کردن یا صاف کردن گلو^(۱)، اگر تقاضای طبیعت باشد مانعی نیست.
- (۱۱) موقع سجده رفتن بلا عذر قبل از زانوها دستها را بر زمین گذاشتن.
- (۱۲) وقت بلند شدن بلا عذر قبل از دست زانو را از زمین برداشتن.
- (۱۳) در رکوع سر را از کمر پائین یا بالا کردن^(۲).
- (۱۴) در نماز ثنا، تعوذ، تسمیه و آمین را بلند گفتن.
- (۱۵) بدون عذر بر دیوار و غیره تکیه دادن.
- (۱۶) در رکوع بر زانوها،
- (۱۷) و در سجود بر زمین دست نگذاشتن.
- (۱۸) برآست و چپ تکان دادن (تراوُح یعنی گاهی بر پای راست و گاهی بر پای چپ فشار دادن سنت است) و هنگام رفتن به سجده به سمت راست فشار دادن و هنگام بلند شدن بسمت چپ فشار دادن مستحب است^(۳).
- (۱۹) در نماز چشم ها را بستن، بلی اگر خشوع آمد پس چشم ها را بستن افضل است^(۴).

(۱) غنیة المتملّی، ص 340.

(۲) عالمگیری، ص 107، غنیة المتملّی، ص 335 تا ص 338.

(۳) عالمگیری، ص 101

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 499.

(۲۰) رو بروی آتش روشن نماز خواندن، اگر شمع یا چراغ رو برو بود مانعی نیست^(۱).

(۲۱) رو برو چیزی نماز خواندن که از آن تشویش آید مثلاً زینت و لهُو و لعب و غیره^(۲).

(۲۲) برای نماز دویدن.

(۲۳) راه عام،

(۲۴) جای ریختن آشغال،

(۲۵) مذبح یعنی جائی که حیوانات ذبح می شود،

(۲۶) اصطبل یعنی جای بستن اسبها،

(۲۷) غسل خانه،

(۲۸) مویشی خانه خصوصاً جائی که شتر بسته می شود،

(۲۹) بر سقف استنجاخانه،

(۳۰) در صحرا بلا ستره چنانچه از پیش روی امکان عبور و مرور مردم باشد در آنجا نماز خواندن^(۳).

(۳۱) بلا عذر بادرست مگس و پشه را پرواز دادن^(۴)،

(اگر در نماز شپش یا پشه ایذا می رسانند گرفتن و در کشتن آن مانعی نیست در صورتی که از عمل کثیر نباشد)^(۵).

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۸.

(۲) رد المحتار، ج ۱، ص ۴۳۹.

(۳) غنیة المتملّی، ص ۳۳۹.

(۴) فتاوی قاضی خان معه عالمگیری، ج ۱، ص ۱۱۸.

(۵) بهارشریعت.

(۳۲) هر آن عمل قلیل که برای نمازی مفید باشد جائز و اگر مفید نباشد مکروه است^(۱).

بأنیم آستین نماز خواندن چگونه؟

پیراهن یا کرتا نیم آستین پوشیده نماز خواندن مکروه تنزیهی است در صورتی که نزد او لباس دیگر موجود باشد، حضرت صدر الشریعه مفتی امجد علی اعظمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ می فرمایند: نزد کسی که لباس موجود باشد و فقط آستین کوتاه یا زیر پوش پوشیده نماز می خواند پس کراحت تنزیهی است و اگر لباس موجود نباشد پس کراحت هم نیست^(۲)، مفتی بزرگ پاکستان حضرت مفتی وقار الدین قادری رضوی علیہ رحمۃ القوی می فرمایند: کرتای آستین کوتاه، پیراهن آستین کوتاه یا بلیز در لباس کاروبار داخل اند، (که لباس کار را پوشیده انسان خدمت دوستان عزتمند می رود شرمنده می شود) بنا براین کسی که لباس آستین کوتاه پوشیده نزد دیگران رفتن را مناسب نمی داند نماز ایشان مکروه تنزیهی است و کسانی که چنین لباس پوشیده نزد دیگران رفته احساس کمتری نمی کند نماز شان مکروه نیست^(۳).

بعد از ظهر چهار رکعت خواندن مستحب است که در حدیث شریف فرمودند: کسی که قبل از ظهر بر چهار و بعد از آن بر چهار محافظت کرد الله

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۹.

(۲) فتاوی امجدیه، حصه ۱، ص ۱۹۳.

(۳) وقار الفتاوی، ج ۲، ص ۲۴۶.

تعالی بر آن آتش را حرام می فرماید^(۱)، علامه سید طحطاوی علیه رحمة القوي می فرمایند: که هرگز در آتش داخل نمی شود، او گناهانش پاک می شوند، و بر آن همه مطالبات حق تلفی بندگان را آنچه حقوق است خداوند همه طلبگاران او را راضی می گرداند یا او را توفیق کارهای می دهد که بخاطر آن سزا داده نمی شود، علامه شامی رحمه الله تعالی علیه می فرمایند: که برای او این بشارت است که خاتمه اش بر سعادت می شود و بدوزخ نمی رود^(۲). برادران عزیز اسلامی! در جائی که ده رکعت نماز ظهر را می خوانید در همانجا بعداً دو رکعت مزید نفل خوانده بنسبت ۱۲ ربیع الاول در خواندن ۱۲ رکعت وقتی زیادی را هم در بر نخواهد داشت؛ لهذا با استقامت کامل نیت ادای دو رکعت نفل را هم در نظر بگیرید.

بیان امامت

برای امامت مرد غیر معذور شش شرط است.

- (۱) مسلمان صحیح العقیده بودن (۲) بالغ بودن (۳) عاقل بودن (۴) مرد بودن (۵) قرائت درست خواندن (۶) معذور نبودن^(۳).

به نسبت ۱۲ حروف "یا امام الانبیا" سیزده شرایط اقتداء.

(۱) نیت

(۱) سنن نسائی، کتاب قیام اللیل وتطوع النهار، باب من یقضی ... ، ص 2208، الحدیث (1817).

(۲) شامی، ج ۲، ص 452.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 284.

(۲) اقتداء، و به این نیت که اقتداء با تکبیر تحریمه همراه بودن یا قبل از تکبیر تحریمه بودن به شرطی که در صورت قبل بودنش از تحریمه کار دیگری جدا کننده نیت و تحریمه نباشد.

(۳) امام و مقتدی هر دو را در یک مکان حاضر بودن.

(۴) نماز هر دو یکی باشد یا نماز امام نماز مقتدی را در ضمن خود داشته باشد.

(۵) مذهب نماز امام با مذهب مقتدی درست بودن.

(۶) و امام و مقتدی هر دو را صحیح دانستن همان مذهب،

(۷) با ممکن بودن شرایط برابر با زن نبودن.

(۸) مقتدی را مقدم یعنی پیش از امام نبودن.

(۹) امام را علم از انتقالات بودن.

(۱۰) مقیم یا مسافر بودن امام معلوم باشد.

(۱۱) در انجام دادن ارکان باهم شریک بودن.

(۱۲) در اداء ارکان مقتدی مثل امام باشد یا کمتر از آن.

(۱۳) همچنین مقتدی در شرایط از امام بیشتر نباشد^(۱).

بعد از اقامت امام اعلان فرماید

قدمها، گردنها و شانه های تان را برابر کرده صف را راست فرمائید، در بین دو نفر فاصله گذاشتن گناه است، چسپاندن شانه ها واجب، راست کردن صف واجب و تا زمانی که صف اوّل تا آخر تکمیل نشده عمداً در عقب

(۱) ردالمحتار، ج ۲، ص ۲۸۴ تا ۲۸۵.

شروع کردن نماز ترک واجب، حرام و گناه است، بچه های کمتر از پانزده سال را در صف ها قرار ندهید، آنها را در سمت آخر هم نفرستید، صف بچه های کوچک نابالغ از همه آخر تر است.

(برای معلومات تفصیلی به فتاوی رضویه ج ۷ ص ۲۱۹ تا ۲۲۵ مراجعه فرمائید)

بیان جماعت

بر عاقل، بالغ آزاد و توانا جماعت اولی مسجد واجب است، بلاعذر یکبارهم تارک جماعت گنهگار و مستحق سزا خواهد بود و اگر اکثر اوقات ترک دهد پس فاسق، مردود الشهادة (یعنی گواهی اش قابل قبول نیست) و او را سزای شدید داده می شود، اگر همسایه ها سکوت را اختیار کردند پس آنها هم گنهگار می شوند^(۱)، بعضی فقهای کرام رحمهم الله تعالی می فرمایند: شخصی که آذان را شنیده در خانه انتظار اقامت را می کند پس او گنهگار می شود و گواهی او قبول نمی شود^(۲).

به نسبت بیست حروف "یا رسول الله مدینه طلب کن"

بیست عذر ترک جماعت

(۱) مریض چنانچه رفتن او تا مسجد مشکل باشد،

(۲) معذور کلی

(۳) کسی که پاهایش قطع شده باشند،

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۲۸۷.

(۲) البحر الرائق، ج ۱، ص ۴۵۱ تا ۶۰۴.

- (۴) کسی که به مرض فلج گرفتار است،
- (۵) شیخ فانی که از رفتن به مسجد عاجز باشد،
- (۶) نابینا اگرچه برای رساندنش تا مسجد کسی موجود باشد،
- (۷) باران شدید،
- (۸) گِل زیاد که مانع گردد،
- (۹) سرمای شدید،
- (۱۰) خیلی تاریکی،
- (۱۱) طوفان شدید،
- (۱۲) ترس ضایع شدن مال یا چیز خوراکی،
- (۱۳) طلبگار موجود است و او تنگدست است،
- (۱۴) خوف از ظالم،
- (۱۵) شدت غائط،
- (۱۶) شدت ادرار،
- (۱۷) شدت ریح در شکم،
- (۱۹) ترس رفتن قافله،
- (۲۰) تیمارداری از مریضی که از رفتن به جماعت او را تکلیف و ترس است، اینها همه برای ترک جماعت عذر اند^(۱).

خوف از خاتمه بر کفر

برای رفتن بدعوت افطاری، دعوت ها، برای نعت خوانی و نیاز جماعت اولی مسجد را در نمازهای فرض ترک دادن هرگز اجازت نیست، تا جائی که مردم در محوطه خانه یا هال یا آپارتمان و غیره جماعت تراویح برپا

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۲۹۲ تا ۲۹۳.

نموده اند و در قریب آن مسجد موجود است پس بر آنها واجب است که اوّل نماز فرض را به همراه جماعت اولی در مسجد بخوانند. کسانی که بلا عذر شرعی باوجود قدرت نماز فرض را در مسجد باجماعت اولی اداء نمی کنند آنها را ترساندن لازم است که تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرموده اند: اگر کسی دوست دارد که فردا مسلمان بوده خدای عزوجل را ملاقات کند پس در جائی که اذان می شود بر نمازهای پنجگانه باجماعت در همانجا پایبند باشد چرا که خدای عزوجل بر نبی شما سنن هدی را مشروع گردانید و این نمازهای باجماعت هم از سنن هدی می باشد و اگر شما سنت نبی خود را ترک می دهید پس گمراه خواهید شد^(۱). از این حدیث شریف اشاره بر آن است که خاتمه شرکت کنندگان همیشگی جماعت اولی بالخیر خواهد بود و کسی که بلاعذر شرعی جماعت اولی مسجد را ترک میدهد معاذ الله بر آن ترس خاتمه بر کفر است، آنهاییکه از تنبلی کاملاً جماعت را حاصل نمی کنند باید توجه فرمایند که حضرت امام اهل سنت مولانا شاه احمد رضا خان رحمۃ الله تعالی علیه می فرمایند: در بحر الرائق و قنیه است که: اگر اذان را شنیده برای دخول به مسجد در انتظار اقامت می باشد پس گنہگار خواهد شد^(۲)، در همان صفحه فتاوی رضویه است شخصی که اذان را شنیده در خانه انتظار اقامت می کند شهادت آن شخص قبول نیست^(۳).

(۱) صحیح مسلم، کتاب المساجد ومواضع الصلاة، باب صلاة الجماعة من سنن الهدی، ص 328، شماره حدیث (257-654).

(۲) فتاوی رضویه، ج ۷، ص 102، البحر الرائق، ج ۱، ص 604.

(۳) البحر الرائق، ج ۱، ص 451.

برادران عزیز اسلامی! کسی که تا وقت شروع اقامت به مسجد نمی آید نزد فقهای کرام رحمهم الله گنهگار و مردود الشهادت است، پس کسی که بلاعذر در خانه جماعت برپا کند یا بدون جماعت نماز بخواند یا معاذالله اصلاً نماز نمی خواند حالش چگونه خواهد بود! یارب مصطفی! ما را در خواندن نماز باجماعت اولی در صف اوّل با تکبیر تحریمه در مسجد همیشه سعادت نصیب فرما.

به نسبت ۹ حروف "یا رسول پاک" ۹ گل مدنی نماز وتر

- (۱) نماز وتر واجب است^(۱).
- (۲) اگر این ترک داده شود قضاء آن لازم است^(۲).
- (۳) وقت وتر بعد از فرض عشاء تا صبح صادق است^(۳).
- (۴) کسی که قادر بر بیدار شدن پس از خواب باشد برایش افضل است که در قسمت آخر شب بلند شده اوّل تهجد بخواند بعد وتر را بخواند^(۴).
- (۵) وتر سه رکعت است^(۵).

(۱) البحر الرائق، ج ۲، ص ۶۶.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۵۳۲.

(۳) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۱۷۸.

(۴) غنیة المتملّی، ص ۴۰۳.

(۵) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۳۷۵.

(۶) در وتر قعدة اولی واجب است تنها تشهد خوانده بلند شود.

(۷) بعد از قرائت رکعت سوم گفتن تکبیر قنوت واجب است^(۱).

(۸) چنانچه تکبیر تحریمه گفته می شود بهمین ترتیب اوّل دست تا گوشها بلند شده بعد الله اکبر گفته شود^(۲).

(۹) بعد دستها را بسته دعای قنوت خوانده شود.

دعا قنوت

خدایا از تو کمک می خواهیم و از تو بخشش می خواهیم و بر تو ایمان می آوریم و بر تو توکل می کنیم و تعریف خیلی خوب ترا می کنیم و شکر ترا می کنیم و ناشکری ترا نمی کنیم و جدائی می کنیم و ترک می دهیم آن شخصی را که نافرمانی ترا می کند. خدایا ما خاص ترا عبادت می کنیم و خاص برای تو نماز می خوانیم و سجده می کنیم و بسوی تو می دویم و برای خدمت حاضریم و امیدوار رحمت تو هستیم و از عذاب تو می ترسیم بی شک عذاب تو کافران را در بر می گیرد.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ
وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ
وَنُشْنِيْ عَلَيْكَ الْخَيْرَ وَنَشْكُرُكَ
وَلَا نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ
يَفْجُرُكَ. اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ
وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ
نَسْعَى وَنَحْفَدُ وَنَرْجُو
رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ إِنَّ
عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ

(10) بعد از دعای قنوت خواندن درود شریف بهتر است^(۱).

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 533.

(۲) حاشیة الطحطاوی، ص 376.

(11) کسی که دعای قنوت را خوانده نمی تواند پس این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا عَطَا فَرَمَا وَ فِي آخِرَتِ هَم نَعْمَتِ عَطَا
حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً فَرَمَا وَ مَارَا از عَذَابِ دُوزخِ نجاتِ عَطَا فَرَمَا
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

یا اینرا بخواند: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي یعنی خدایا مغفرتم کن^(۲)

(11) اگر خواندن دعای قنوت را فراموش کرد و برکوع رفت پس بر نگرده بلکه سجده سهو کند^(۳).

(12) وتر را با جماعت می خواند (چنانکه رمضان المبارک می خوانند) و مقتدی قنوت را تمام نکرده بود که امام به رکوع رفت پس مقتدی هم به رکوع برود^(۴).

بیان سجده سهو

(۱) اگر از واجبات داخل نمازیکی در اثر فراموشی ترک گردد یا واجبات و فرایض داخل نماز از فراموشی تاخیر گردد پس سجده سهو واجب است^(۵).

(۱) غنیة المتملّی، ص 402.

(۲) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص 385.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص 110.

(۴) عالمگیری، ج ۱، ص 110، تبیین الحقائق، ج ۱، ص 171.

(۵) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 655.

(۲) اگر باوجود واجب شدن سجده سهو انجام نشد پس اعاده نماز واجب است.

(۳) قصداً واجب را ترک داد پس سجده سهو کافی نیست بلکه دوباره اعاده نماز واجب است.

(۴) اگر چنان واجبی ترک داده شد که از واجبات نماز نبوده بلکه وجوبش از امر خارج بود پس سجده سهو واجب نیست مثلاً خلاف ترتیب قرآن خواندن ترک واجب (وگناه است) مگر تعلق آن با واجبات نماز نیست بلکه از واجبات تلاوت است لهذا سجده سهو نیست (البته از آن توبه کند)^(۱).

(۵) از ترک دادن فرض نماز فاسد می گردد تلافی آن با سجده سهو شده نمی تواند لهذا دوباره خوانده شود.

(۶) از ترک دادن سنت ها یا مستحبات مثلاً ثناء، تعوذ، تسمیه، آمین، تکبیرات انتقالات و تسبیحات سجده سهو واجب نمی شود، نماز اداء شد^(۲)، مگر دوباره خواندن آن مستحب است، اگرچه سهواً و یا قصداً ترک داده شده بود.

(۷) در نماز اگرچه ده واجب هم ترک شده بود همین دو سجده برای همه کافی است^(۳).

(۱) همان مرجع.

(۲) فتح القدیر، ج ۱، ص ۴۳۸.

(۳) ردالمحتار، ج ۲، ص ۶۵۵.

(۸) تعدیل ارکان (مثلاً بعد از رکوع راست ایستادن یا درمیان دو سجده به مقدار یکبار سبحان الله گفتن راست نشستن) فراموش شده سجده سهو واجب است.

(۹) قنوت یا تکبیر قنوت فراموش شد سجده سهو واجب است^(۱).

(۱۰) قرائت و غیره در هر موقعی به مقدار سه بار سبحان الله گفتن در فکر بودن وقفه شد سجده سهو واجب گردید^(۲).

(۱۱) بعد از سجده سهو هم خواندن التحیات واجب است، التحیات خوانده سلام داده شود و بهتر این است که در هر دو قعدها (یعنی قبل از سجده سهو و بعد از آن) درود شریف هم خوانده شود^(۳).

(۱۲) از امام سهو گردید و سجده سهو کرد بر مقتدی هم سجده واجب است^(۴).

(۱۳) اگر از مقتدی بحالت اقتداء سهو گردید پس سجده سهو واجب نبوده و اعاده نماز هم لازم نیست^(۵).

مسئله خیلی مهم

اکثر برادران اسلامی بنا بر عدم معلومات نماز خود را ضایع می کردند
لهذا این مسئله را باتوجه بخوانند:

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۲۷.

(۲) ردالمحتار، ج ۲، ص ۶۵۵.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۲۵.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۶۵۸.

(۵) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۲۸.

(۱۴) مسبوق (یعنی بعد از فوت شدن یک یا چند رکعت در نماز شامل گردیده) را با امام سلام دادن جائز نیست، اگر قصداً سلام می دهد پس نماز فاسد می گردد و اگر فراموش کرده با امام بلاوقفه فوراً سلام داد پس مانعی نخواهد بود لیکن این خیلی کم واقع می شود و اگر فراموش کرده اندکی هم بعد از امام سلام داد پس بلند شود نمازش را تکمیل کرده سجده سهو کند^(۱).

(۱۵) مسبوق با امام سجده سهو کند اگرچه قبل از آن امام سهو شده بود و اگر با امام سجده سهو نکرد و بر خواندن بقیه اش ایستاده شد پس در آخر سجده سهو کند و اگر همین مسبوق در بقیه نمازش هم سهو گردید پس در آخر همین سجده سهو امام هم کافی است^(۲).

(۱۶) در قعده اولی بعد از تشهّد این قدر خواهد “اللهم صلّ علی محمد” پس سجده سهو واجب است علّت آن این نیست که درود شریف خواند بلکه علتش این است که در قیام رکعت سوم تاخیر گردید، لهذا اگر بهمین مقدار خاموش باشد بازهم سجده سهو واجب است.

حکایت

حضرت سیدنا امام اعظم ابو حنیفه رضی الله تعالی عنه را در خواب دیدار باسعادت تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم نصیب گردید، حضور پر نور صلی الله تعالی علیه وآله وسلم استفسار فرمودند: بر خواننده درود قعده اوّل تو چرا سجده را واجب کردی؟ عرض کردند: بخاطر این که آن

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۶۵۹.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۲۸.

شخص درود شریف را از غفلت خواند، تاجدار دو عالم، نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم این جواب را پسند فرمودند^(۱).

(۱۷) در هر قعه اگر اندکی از تشهد خوانده نشد پس سجده سهو واجب است چه نفل باشد یا فرض^(۲).

طریقه سجده سهو

التحیّات را خوانده بلکه افضل این است که درود شریف هم خوانده شود بسمت راست سلام داده دو سجده شود بعد تشهد درود شریف و دعا خوانده سلام داده شود^(۳).

سجده سهو فراموش گردد پس چه باید کرد؟

سجده سهو کردنی بود مگر فراموش کرده سلام داد پس تا زمانی که از مسجد بیرون نشده سجده کند، اگر بیرون از مسجد بود پس تا وقتی که از صفها متجاوز نشده و یا اگر بطرف جلو برود از جای سجده اش تجاوز نکرده باشد سجده نماید چیزی که مانع بنا است مثلاً کلام و غیره منافی نماز اگر بعد از سلام این عمل را انجام داد پس سجده سهو شده نمی تواند^(۴).

سجده تلاوت

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۶۵۷.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۲۷.

(۳) فتاوی قاضی خان معه عالمگیری، ج ۱، ص ۱۲۱.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۵۵۶.

محبوب رب العالمین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند:
وقتی که انسان آیت سجده خوانده بعد سجده می کند شیطان دور رفته و
گریه کنان می گوید: های برباد و تباه شدم! ابن آدم را حکم سجده شد او
سجده کرد برایش بهشت است و بر من حکم گردید من انکار کردم برای من
دوزخ است^(۱).

إن شاء الله هر مراد می رسد

برای هر مقصد در یک مجلس تمام ۱۴ آیات تلاوت را خوانده سجده
کند، الله عزوجل مقصدش را مکمل می فرماید خواه هر آیه را خوانده سجده
نماید یا همه را خوانده در آخر چهار ده سجده نماید^(۲).

بنسبت هشت حروف "قرآن مجید"

هشت گل مدنی سجده تلاوت

(۱) از خواندن یا شنیدن آیت سجده، سجده واجب می گردد، در خواندن
شرط این است که صدا این قدر باشد که اگر عذری نبود پس خود
بشنود. برای سامع این ضروری نیست که بالقصد شنیده باشد از شنیدن
بلاقصدهم سجده واجب می شود.

(۲) در هر زبانی ترجمه آیت سجده بر خواننده و شنونده سجده واجب
گردید، شنونده این را دانسته باشد یا نباشد که این ترجمه آیت سجده

(۱) صحیح مسلم، کتاب الإیمان، باب اطلاق اسم الکفر...، ص 56، شماره حدیث (81-133).

(۲) غنیة، درمختار و غیرهما.

است البته این ضروری است که اگر او را معلوم نبود پس گفته شود که این ترجمه آیت سجده بود و اگر خود آیه خوانده شده بود پس لازم نیست که شنونده را از بودن آیت سجده گفته شود^(۱).

(۳) برای واجب شدن سجده خواندن تمام آیت ضروری است لیکن نزد بعضی علمای متأخرین آن لفظی که در آن ماده سجده دیده می شود با آن هر لفظی قبلی یا بعد از آن را با آن همراه خوانده شد پس سجده تلاوت واجب می شود، لهذا احتیاط این است که در هر دو صورت سجده تلاوت کرده شود^(۲).

(۴) آیت سجده بیرون نماز خوانده شد پس فوراً سجده کردن واجب نیست، البته اگر وضوء بود پس تاخیر مکروه تنزیهی است^(۳).

(۵) در نماز فوراً سجده تلاوت کردن واجب است، اگر تاخیر کرد یعنی بیشتر از سه آیه خواند پس گنهار می شود و تا وقتی که در نماز هست یا بعد از سلام دادن فعلی را که منافی نماز باشد انجام نداده پس سجده تلاوت کرده سجده سهو بجا آورد^(۴).

خبردار ! هشدار !

(۶) در رمضان المبارک در تراویح یا شبینه اگرچه شریک نبودید تنها و جدا نماز خود را می خوانید از شنیدن آیت سجده بر شما هم سجده تلاوت

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳۳.

(۲) ملخصاً فتاوی رضویه، ج ۸، ص ۲۲۳ ۲۳۳.

(۳) تنویر الأبصار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۵۸۳.

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص ۵۸۴.

واجب می شود، از کافر یا نابالغی آیت سجده شنیده شد بازهم سجده تلاوت واجب گردید بعد از بلوغ هر قدر آیات سجده شنیده و تا حال سجده نکرده اید آنها را به اعتبار غلبه ظنّ حساب کرده بهمان اندازه باوضو سجده تلاوت کرده شود.

طریقه سجده تلاوت

(۷) ایستاده شده الله اکبر گفته بسجده بروید و کم از کم سه بار سبحان ربی الأعلى گفته بعد الله اکبر گفته ایستاده شوید قبل از سجده و بعد از آن هر دو بار الله اکبر گفتن سنت است و ایستاده شده بسجده رفتن و بعد از سجده ایستادن این هر دو قیام مستحب اند^(۱).

(۸) برای سجده تلاوت وقت الله اکبر گفتن به دست بالا برده می شود نه در آن تشهد است و نه سلام^(۲).

بیان سجده شکر

فرزند به دنیا آمد یا مال بدست آمد یا چیز گمشده پیدا شد یا مریض شفا یافت یا مسافر دوباره آمد الغرض با حاصل کردن هر نعمتی سجده شکر کردن مستحب است^(۳)، طریقه آن مثل سجده تلاوت است، همچنان وقتی که نعمتی بدست آمد یا خوشخبری رسید پس سجده شکر کردن کار ثوابی خواهد بود مثلاً ویژه زیارت مدینه منوره نصیب گردید، در اثر کوشش انفرادی بر کسی موفقیت حاصل شد و او برای سفر کردن در قافله های

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳۵.

(۲) تنویر الأبصار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۵۸۰.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳۶.

مدنی دعوت اسلامی جهت آموختن سنت ها آماده شد، زیارت یک عالم باعمل سنی نصیب گردید، خواب مبارکی بنظر آمد طالب علم دین در امتحان کامیاب شد، آفت نابود شد، یکی از دشمنان اسلام مرد.

از جلو نماز گذار رد شدن گناه بزرگی است

(۱) تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: اگر کسی می دانست که از جلوی شخص نماز گذار رد شدن چگونه است پس صد سال ایستادن را از رفتن آن یک قدم بهتر می دانست^(۱).

(۲) حضرت امام مالک رضی الله تعالی عنه می فرمایند که: ارشاد حضرت کعب الاحبار رضی الله تعالی عنه است رد شونده از جلوی نماز گذار اگر می دانست که بر این چه گناه است پس فرورفتن در زمین را از رد شدن بهتر می دانست^(۲)، ردّ شونده از جلوی نماز گذار بی شک گنهگار است مگر در نماز نمازی هیچ فرقی بوجود نمی آید^(۳).

بنسبت پانزده حروف "یا رسول خدا نظر کرم"

پانزده احکام در مورد رد شدن از جلوی نمازی

(۱) در میدان و مسجد بزرگ از قدم نمازی تا موضع سجود آن رد شدن ناجائز است مراد از موضع سجود این است که در حالت قیام بجای سجده نگاه کند تا فاصله ای که نظر می افتد آن موضع سجود است در

(۱) سنن ابن ماجه، کتاب اقامة الصلاة، باب المرور بین یدی المصلی، 506/۱، الحدیث (946).

(۲) مؤطا امام مالک، کتاب قصر الصلاة فی السفر، باب التشدید فی أن یمر احد بین یدی المصلی، ج ۱، ص ۱۵۴، شماره حدیث (371).

(۳) ملخص از فتاوی رضویه، ج ۷، ص 254.

بین این فاصله رد شدن جائز نیست^(۱)، تقریباً فاصله موضع سجود از قدمگاه نماز تا سه متر است^(۲)؛ لهذا در میدان از جای قدم نمازی به اندازه سه متر بعد رد شدن مانعی ندارد.

(۲) در خانه و مسجد کوچک در جلوی نماز اگر ستره نباشد پس از قدم نمازی تا دیوار قبله از هر جای گذاشتن جائز نیست،

(۳) در جلوی نمازی اگر ستره موجود باشد پس بعد از آن ستره رد شدن مانعی ندارد^(۳).

(۴) ستره تقریباً نیم گز بلند و به اندازه یک انگشت ضخامت داشته باشد^(۴).

(۵) ستره امام مقتدی راهم کافی است یعنی در جلوی امام ستره بود پس اگر کسی از جلوی مقتدی رد شود گنهگار نمی شود^(۵).

(۶) درخت درمیان انسان و حیوان و غیره ستره شده می تواند^(۶).

(۷) انسان در حالتی که پشت او بطرف نمازی قرار گیرد ستره شده می

تواند^(۷)، اگر رو بروی نمازی کسی روی خود را گرداند پس اکنون

کراحت بر نمازی نبوده، برآن نظر کننده است؛ لهذا بعد از سلام دادن امام

در نگاه کردن بطرف عقب احتیاط ضروری است که برابر پشت سرتان

(۱) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۱۶۰.

(۲) قانون شریعت، حصه اول، ص ۱۳۱.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۴.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص ۳۶۵.

(۵) رد المحتار، ج ۲، ص ۴۸۴.

(۶) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۴.

(۷) حاشیة الطحطاوی، ص ۲۶۵، ردالمحتار، ج ۲، ص ۴۹۶.

اگر کسی مصروف خواندن بقیه نمازش می باشد و شما بطرف او روی گردانده نگاه کنید پس گنهگار می شوید.

(۸) شخصی از جلوی نمازی می خواهد رد شود و در پهلوی آن شخص دیگری او را ستره قرار داده برابر با او رد می شود پس شخص اوّل گنهگار می گردد و همین شخص اوّل برای شخص دوم ستره هم قرار گرفت^(۱).

(۹) در نماز جماعت باوجود جای در صف اوّل کسی در عقب نماز را شروع کرد پس شخص بعد از آن از شانه هایش رد شده می تواند زیرا که آن شخص خودش حرمت خود را پایمال کرد.

(۱۰) اگر کسی بر چنان مکان مرتفع نماز می خواند که اعضاء رد شونده از جلوی نماز خوب دیده نشوند پس او گنهگار نمی گردد.

(۱۱) دو نفر می خواهند از جلوی نمازی رد شوند طریقه اش این است که یکی از آنها پشت بطرف نمازی کرده رو برویش ایستاده شود اکنون او ستره قرار گرفته دومی رد شود بعد دومی در پشت سر شخص اوّل پشت خود را رو بروی نمازی قرار داده ایستاده شود اکنون اوّلی رد شود بعد آن دومی از جائی که آمده بوده بهمان طرف عقب برود^(۲).

(۱۲) اگر کسی می خواهد از پیش روی نمازی رد شود پس نمازی را اجازه ممانعت او است خواه سبحان الله گوید یا بصدای بلند قرائت کند یا با اشاره دست یا سر یا چشم ممانعت کند بیش از این اجازه نیست مثلاً

(۱) ردالمحتار، ج ۲، ص ۴۸۳.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۰۴.

با لباس او را زدن و غیره، بلکه اگر عمل کثیر گردید پس نمازهم فاسد می شود^(۱).

(۱۳) تسبیح و اشاره هر دو را جمع کردن مکروه است.

(۱۴) اگر از پیش روی زن رد شود پس زن با تصفیق منع کند یعنی انگشتان دست راست را بر پشت دست چپ بزند. اگر مرد تصفیق کرد و زن تسبیح گوید پس نماز فاسد نشده مگر خلاف سنت است^(۲).

(۱۵) طواف کننده را در دوران طواف از جلوی نمازی رد شدن جائز است^(۳).

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 483. مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوی، ص 467.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 486.

(۳) ردالمحتار، ج ۲، ص 482.

کوشش انفرادی صاحب مزار

برادران عزیز اسلامی! الحمدلله در ماحول مدنی دعوت اسلامی بی نهایت ادب بزرگان می شود، بلکه حقیقت این است که از عنایت الله ربّ العزت دعوت اسلامی بدولت فیضان اولیاء هم پاینده است چنانچه یک واقعه ایمان افروز برادر اسلامی را که در مورد کوشش انفرادی یک صاحب مزار ولی الله برای رفتن در قافله مدنی فرموده اند بیان کرده خدمت برادران تقدیم می کنم:

الحمدلله عزوجل یک قافله مدنی عاشقان رسول از چکوال پنجاب پاکستان به مظفر آباد و روستاهای اطراف آن بهار سنت ها را بهمراه داشته در مقام انوار شریف وارد گردید از آنجا چهار برادر اسلامی دست بهم رسانده برای سه روز در قافله مدنی بهمراهی عاشقان رسول در سفر شریک شدند از آن چهار نفر یکی فرزند خانواده صاحب مزار انوار شریف هم بود قافله مدنی با جوش و خروش دعوت نیکی به "گرهی دوپته" رسید، وقتی که سه روز آن چهار نفر انوار شریف مکمل گردید آن نفری که از خانواده صاحب مزار بود از رفتن به خانه انکار کرد و گفت: امشب من حضرت مرشدم را در خواب دیدم که می فرمود: فرزندم! از رفتن بخانه بیرهزید و بابرادران قافله مدنی مزید سفرت را ادامه بدهید، این واقعه کوشش انفرادی صاحب مزار رحمه الله تعالی علیه را شنیده موج خوشی قافله مدنی چنان سرعت گرفت که آنها را بیش از پیش باحوصله و نیرومند گردانید و هر چهار برادر اسلامی ای که از انوار شریف آمده بودند دست بهم داده در قافله مدنی بیش از پیش را هی سفر گردیدند.

مادر از بستر بیماری بلند شده ایستاده شد

خلاصه بیان یک برادر اسلامی باب المدینه کراچی است:

مادر عزیزم به سبب مریضی شدید از بلند شدن روی تخت معذور بود و دکترها هم جواب داده بودند، من شنیده بودم که از سفر کردن با عاشقان رسول صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در قافله های مدنی تربیت سنت های دعوت اسلامی دعاها قبول می شوند و بیماریها از بین میروند چنانچه من هم با دل بستگی به تربیت گاه قائم شده مرکز نور افروز فیضان مدینه دعوت اسلامی حاضر شده برای سه روز در قافله مدنی اراده سفر کردم، برادران اسلامی بانهایت شفقت دست بهم داده بمعیت (بهمراهی) عاشقان رسول صلی الله تعالی علیه وآله وسلم قافله مدنی ما در یک روستای قریب صحرای مدینه باب الاسلام سند رسید، در اثنای سفر در خدمت عاشقان رسول صلی الله تعالی علیه وآله وسلم من درخواست دعا کردم و حالت تشویشناک مادر عزیزم را بیان نمودم، ایشان برای صحت یابی مادر عزیزم دعا می کردند و مرا تسلی می دادند، امیر قافله بابسیار نرمی کوشش انفرادی کرده بنده را مزید برای ۳۰ روز سفر در قافله مدنی آماده ساخت من هم اراده کردم، درین اثناء برای صحت یابی مادر جانم خوب باگریه و زاری دعا می کردم، درهمین قافله مدنی سه روزه، در شب سوم یک بزرگ را باچهره نورانی اش در خواب زیارت کردم، ایشان فرمودند: فکر مادر عزیزت را مکن این شاء الله عزوجل او صحت یاب می گردد از سی روز قافله مدنی فارغ شدم بخانه آمدم در را زدم موقعیکه دروازه باز شد من در حیرت ایستاده خشک ماندم چرا که آن مادر عزیز بیمارم را دیدم که از تخت خواب بلند شده نمی توانست اکنون در را برایم باز کرده بود، از فرط مسرت قدمهای مادر را بوسیدم و خوابی را که در قافله مدنی دیده بودم تعریف کردم، بعد از مادر اجازه خواستم و برای مدت ۳۰ روز دیگر به همراهی عاشقان رسول صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در قافله مدنی عازم سفر شدم.

الحمد لله ربّ العالمين والصلاة والسلام على سيّد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نماز مسافر (حنفی)

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید، امکان بیشتر بر این است که
بسیاری از اشتباهات شما در نظر خواهد آمد.

فضیلت درود شریف

فضایل درود شریف: فرمان سلطان دوجهان، سرور ذیشان، محبوب رحمن
صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که در روز پنجشنبه الله عزوجل فرشته های را
می فرستد که در دست ایشان کاغذ نقره و قلم طلا می باشد می نویسند که روز
پنجشنبه و شب جمعه چه کسانی بر من درود می خوانند ^(۱).

صلّوا علی الحبيب ! صلی الله تعالی علی محمد

خدای عز وجل در آیه (۱۰۱) سورة نساء ارشاد میفرماید:

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ
خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ
الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا.

و وقتی که در زمین سفر کنید بر شما
گناهی نیست که بعضی نمازها را قصر
بخوانید، اگر بر شما اندیشه باشد که
کافران شما را ایداء میدهند بی شک آنها
دشمن ثابت شده شما اند.

صدر الافاضل حضرت علامه مولانا سیّد محمد نعیم الدین مرادآبادی می
فرمایند: خوف کفار برای قصر نماز شرط نیست. حضرت سیدنا یعلی بن امیه
رضی الله تعالی عنه خدمت حضرت سیدنا فاروق اعظم رضی الله تعالی عنه عرض

(۱) کنز العمال، کتاب الأذکار، الباب السادس، ج ۱، ص ۲۵۰، شماره حدیث (۲۱۷۴).

کردند که: ما در امن می باشیم پس چرا نماز را قصر می خوانیم؟ حضرت فاروق اعظم رضی الله تعالی عنه فرمودند که این برای ما هم یک مسئله ای عجیب بود؛ لهذا از تاجدار مدینه، راحت قلب وسینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم دریافت شد. آنحضرت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند که این برای شما از طرف الله عزوجل صدقه است، شما این صدقه را قبول کنید^(۱).

ام المؤمنین حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها روایت می فرمایند که نماز دو رکعت فرض شد، وقتی که تاجدار دو عالم به مدینه هجرت نمودند، چهار رکعت فرض گردید و نماز در سفر همان دو رکعت قبلی گذاشته شد^(۲).

از حضرت عبد الله ابن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت است که حبیب خدا صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در سفر نماز دو رکعت خواندند، اگر بظاهر دو رکعت کم گردیده اما در حقیقت ثواب برابر با چهار رکعت کامل می باشد^(۳).

مسافت سفر شرعی

شرعاً مسافر شخصی است که به اراده فاصله 57/5 میل تقریباً (92 کیلومتر) از مقام اقامت خویش مثلاً شهر یا روستای مربوطه بیرون بشود^(۴).

چه وقت مسافر گفته می شود؟

به محض نیت سفر مسافر نمی شود بلکه وقتی مسافر می شود که از آبادی مربوطه بیرون گردد، اگر در شهر سکونت داشته باشد لازم است که از آبادی ایکه به شهر متصل است بیرون گردد^(۵).

(۱) صحیح مسلم، کتاب صلاة المسافرين، باب صلاة المسافرين، ص 347، الحديث (4- 686).

(۲) صحیح بخاری، کتاب مناقب الأنصار، باب إقامة المهاجرين، 604/2، شماره حدیث (۳۹۳۵).

(۳) سنن ابن ماجه، کتاب إقامة الصلاة، باب ما جاء في الوتر في السفر، ۵6/۲، الحديث (۱۱۹۴).

(۴) ملخصا فتاوی رضویه، ج ۸، ص ۲۷۰.

(۵) درمختار، ردالمحتار، ج ۲، ص ۵۹۹.

مطلب خاتمه آبادی

مراد از بیرون رفتن آبادی این است که از آنجائی که حرکت می کند آبادی ختم گردد اگرچه برابر آن فاصله از طرف دیگر آبادی باقی است و خاتمه نشده باشد^(۱).

تعریف فنای شهری

فناى شهر روستا هاى که متصل اند، برای شهر نشین ها از آن روستاها بیرون شدن شرط نیست مثلاً باغی متصل به شهر است اگر مسافر نگهبان همان باغ و در آن ساکن هم باشد، از آن باغ بیرون رفتن شرط نیست^(۲)، فناى شهر آن جاهائى است که برای کارهای همان شهر باشد، مثل قبرستان، میدان بازی، میدان اسب دوانی و مسابقه و جائی که در آن زباله ها را میریزند، اگر این جاها به شهر متصل اند پس بیرون شدن از آنها ضروری است و اگر از شهر فاصله داشته باشد ضروری نیست^(۳).

شرط مسافر شدن

برای سفر این شرط هم است که جائی که از آن حرکت کرد سه روز راه رفتن یعنی تقریباً اراده مسافت 92 کیلومتر باشد و اگر راه دو روز یعنی کمتر از (92 کیلو متر) را اراده کرده باشد اگر آنجا رسید و باز هم اراده کمتر از سه روز را کرده باشد که از فاصله 92 کیلومتر کمتر است و بهمین ترتیب اگر همه دنیا را

(۱) غنیة المستملی، ص ۵۳۶.

(۲) ردالمحتار، ج ۲، ص ۵۹۹.

(۳) ردالمحتار، ج ۲، ص 600.

سفر کند بازهم مسافر نیست^(۱)، این هم شرط است که اراده سفر سه روز متصل را داشته باشد، اگر اراده کند که فاصله دو روز راه برود و در آنجا کاری انجام دهد و مدتی بماند بعد یک روز دیگر را بپیماید، در این صورت اراده راه سه روز متصل نشد پس مسافر نمی باشد^(۲).

اقسام وطن

وطن دو قسم است:

(۱) وطن اصلی یعنی جائی که تولّد شده باشد یا خانواده اش در آن جا زندگی می کند یا در آنجا سکونت کرده و اراده اش این است که جای دیگر نمی رود.

(۲) وطن اقامت یعنی جائی که مسافر در آن اراده اقامت 15 روز و یا بیشتر از آن را داشته باشد^(۳).

صورت های باطل شدن وطن اقامت

وطن اقامت جدید اقامت وطن اوّل را باطل می کند یعنی به اراده پانزده روز در یک جا گذراند بعد در جای دیگر به اندازه همین پانزده روز ماند، اکنون جای اوّل وطن اقامت نمی باشد، اگر در بین این دو مسافت سفر باشد یا نباشد. وطن اقامت از وطن اصلی و سفر باطل می گردد^(۴).

(۱) در مختار، ج ۲، ص 209.

(۲) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۷۷.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۴۵.

(۴) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۴۵.

سفرِ دو راه

برای رفتن یک جا دو راه قرار دارد از یکی مسافت سفر است و از دیگری نیست، پس از همان راهی که مسافر می رود قابل اعتبار است، اگر از راه نزدیک رفت مسافر نیست و از دور اگر رفت مسافر است اگرچه در اختیار کردن این راه هیچ مطلبی از آن درست نباشد^(۱).

مسافر تا چه وقت مسافر است

مسافر تا وقتی که به مسکن اصلی اش نرسد مسافر است یا در آنجائی که رفته کاملاً اقامت 15 روز را نیت کرده باشد یا آنوقتی که کاملاً سه روز راه یعنی 92 کیلومتر رفته است اگر قبل از رسیدن فاصله سه منزل یعنی 92 کیلومتر اراده برگشتی را بکند در این صورت مسافر نشد اگرچه در جنگل هم باشد^(۲).

اگر سفر ناجائز بود؟

سفر اگر بخاطر کار جائز باشد و یا ناجائز در هر دو صورت احکام مسافر جاری است^(۳).

سفر مالک و نوکر باهم

نوکر قرار دادی ماهانه و یا سالانه اگر با مالک خود سفر کند تابع مالک است، پسر فرمانبردار تابع پدر و شاگردی که غذایش از طرف استاد میرسد تابع استاد است، پس نیت متبوع یعنی کسی که از امرش متابعت باید کرد معتبر است،

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳۸، درمختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۰۳.

(۲) درمختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۶۰۴.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳۹.

تابع باید از متبوع پی‌رسد آنچه او جواب دهد مطابق آن عمل نماید، اگر متبوع جوابی نه داد، تابع نگاه کند که او مقیم است یا مسافر، اگر مقیم باشد خود را هم مقیم حساب کند و اگر مسافر باشد خود را هم مسافر حساب کند، و این هم معلوم نباشد پس سه روز راه یعنی بعد از 92 کیلومتر سفر طی کردن قصر کند، قبل از آن تکمیل بخواند، و اگر سوال کرده نتوانست حکم همان است که سوال کرده و جواب نیافته است^(۱).

اگر کار انجام گردید پس می‌روم!

مسافر برای انجام دادن کاری یا در انتظار احباب دو یا چهار یا سیزده چهارده روز اقامت کرد، یا اراده این است که کار انجام شد برمی‌گردد در هر دو صورت اگر امروز و فردا میکند، در این صورت سالها بگذرد باز هم مسافر است، نماز را قصر بخواند^(۲).

مسئله سفر زن

زن را جائز نیست که با غیر مَحْرَم یا بچه نابالغ و یا نیم عقل فاصله 92 کیلومتر سه روز و یا یک روز راه سفر کند، در همراهی مَحْرَم بالغ یا شوهر ضروری است^(۳)، زن با پسر مراهق یعنی قریب البلوغ که مَحْرَم قابل اطمینان باشد سفر کرده میتواند^(۴)، برای مَحْرَم لازم است که فاسق، بیبک و غیر مامون نباشد و مراهق در حکم بالغ است^(۵).

(۱) ملخصاً رد المحتار، ج ۲، ص ۶۱۶، ۶۱۷.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳۹.

(۳) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۴۲.

(۴) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۲۱۹.

(۵) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۸۴.

منزل والدین زن و خانواده شوهر

زنی که عروسی کرد و در خانه شوهر زندگی اختیار کرد منزل والدین برایش وطن اصلی نمی باشد، اگر منزل خانواده شوهر که باهم زندگی می کنند به اندازه سه منزل (92 کیلومتر) فاصله داشته باشد و از آنجا زن بخانه والدین سفر کرد و پانزده روز نیت نکرد نماز را قصر بخواند و اگر در خانه مادر و پدر زندگی دارد و شوهر بطور مهمانی او را برده باشد، هنگامی که به خانه پدر و مادر رسید سفر خاتمه یافته نماز را مکمل بخواند^(۱).

مسئله کسانی که در ممالک عربی باويزا

زندگی می کنند

در زندگی امروزه مردم برای کاروبار خویش با خانواده از کشور خود در خارج می روند که در نزد آنها یک ویزای مخصوص می باشد (مثلاً در امارات عرب ویزای رهائشی سه ساله می رسد) این یک ویزای مخصوص موقت است که بعد از هر سه سال یک مبلغ پول باید پرداخت شود، چونکه ویزا برای مدت محدود می باشد؛ لهذا اگرچه بچه ها و خانواده همراه باشد زندگی در امارات بطور مستقل بیهوده خواهد بود، و اگر بدین ترتیب تا صد سال هم امارات وطن اصلی اش شده نمی تواند، بناءً هر وقتی که از سفر بر گردد و قیام خواهد کرد باید نیت اقامت بکند، مثلاً در دبی زندگی می کند و برای تربیت سنت ها با مدنی قافله همراه عاشقان رسول صلی الله تعالی علیه وسلم تقریباً (150) کیلومتر دور از دبی یعنی در دار الخلافه ابوظبی سفر اختیار کرد، اکنون اگر

(۱) همان مرجع.

دوباره به دبی بر گردد باید نیت اقامت 15 روز را داشته باشد ورنه احکام مسافر را انجام دهد، بلی اگر ظاهر حال یعنی (طی شده) این است که اکنون 15 روز یا بیشتر از آن در دبی می گذراند درین حال مقیم است.

اگر طرح کاروبار آن این گونه است که مکمل پانزده ۱۵ شب و روز نمی تواند در دبی بماند، وقتاً فوقتاً سفر شرعی می کند، در این صورت اگر سالها نزد بچه هایش رفت و آمد بکند مسافر می باشد و نماز را باید قصر بخواند، ای کسانی که برای تجارت و توزیع اموال از یک شهر به شهر دیگر فاصله های دور را طی می کنید و آقایان راننده های محترم باید این احکام را در ذهن داشته باشید.

مسئله ضروری برای زائر مدینه

کسی که نیت اقامت کرد در حالی که می داند پانزده روز اقامت کرده نمی تواند، پس نیت درست نیست، مثلاً برای ادای حج رفته و باوجود شروع شدن ماه ذی حجة الحرام ارادة اقامت پانزده روز را در مکه المکرمه کرد، این اراده بیهوده است؛ زیرا وقتی که ارادة حج کرده، می داند که پانزده روز برایش وقت میسر نخواهد شد، که ۸ ذی حجة الحرام رفتن به منی و در روز نهم رفتن به عرفات ضروری است، پس پانزده روز مسلسل چگونه در مکه معظمه اقامت خواهد کرد! اگر از منی شریف برگشته بعد نیت کند درست است^(۱)، در صورتی که پانزده روز یا بیشتر از آن در مکه معظمه اقامت کرده می تواند، اگر ظناً غالب این باشد که در دوران پانزده روز عازم مدینه منوره یا وطن اصلی می شود بناءً اکنون مسافر می باشد.

(۱) در مختار، ج ۲، ص ۷۲۹، عالمگیری، ج ۱، ص ۱۴۰.

با ویزای عمره برای ادای حج چگونه توقف خواهد کرد؟

کسی که بری ادای حجّ با ویزای عمره بطور غیر قانونی توقّف کند یا در کشوری دیگر جهان بعد از مدت ویزای قانونی بماند به هر نیت و اراده ای که باشد با اتمام ویزا مسافر می شود و اقامت بیهوده می باشد؛ زیرا اکنون در اختیار خودش نبوده و تابع انتظامیه همان کشور خواهد بود، بناءً اگر سالها هم بگذرانند نماز مسافر باید بخواند،

در دنیا قانونی که خلاف شریعت نباشد و باخلاف ورزی آن اندیشه تذلیل، رشوت، دروغ و آفات دیگر باشد برای مسلمان اطاعت از آن واجب است^(۱)؛
لذا بدون ویزا در کشور دیگر ماندن یا برای ادای حجّ مخفی شدن جایز نیست برای ادای حجّ بطور غیر قانونی رفتن و آن را کرم الله و رسولش دانستن بی باکی و گناه است.

قصر واجب است

بر مسافر واجب است که نماز را قصر بخواند یعنی چهار رکعت را دو رکعت بخواند در حق وی همان نماز کامل حساب می شود، و اگر قصداً چهار رکعت بخواند و در دو رکعت قعده کرد فرض ادا می شود و آن دو رکعت بعدی نفل بوده مگر گنهگار و حقدار عذاب نار میشود؛ زیرا که واجب را ترک داده؛ لهذا توبه باید کرد، اگر بعد از دو رکعت قعده نخواند پس فرض انجام نگرفته و آن نماز کاملاً نفل می باشد.

(۱) ملخصاً فتاوی رضویه، ج ۱۷، ص ۳۷۰.

بلی اگر قبل از سجده رکعت سوم نیت اقامت کرد پس فرض باطل نیست مگر قیام و رکوع رکعت سوم را باید اعاده شود و اگر در سجده رکعت سوم نیت کرد، در این حال فرض ادا نشد، اگر در هر دو رکعت اول یا در یکی از آن دو رکعت قرائت نکرد نماز فاسد می باشد^(۱).

در عوض قصر نیت چهار رکعت کرده شود چگونه است؟

مسافر بجای دو رکعت فرض نیت چهار رکعت کرد بعد از آن در دو رکعت یادش آمد و بهمان دو رکعت سلام داد، نماز درست است، بر همین ترتیب مقیم بجای چهار رکعت نیت دو رکعت بسته و بعد از ادای چهار رکعت سلام داد نماز او هم درست است.

فقههای کرام رحمهم الله تعالی میفرمایند: در نیت نماز تعیین رکعات نماز شرط نیست؛ زیرا که این ضمناً معلوم است، در هنگام سهو شدن گفتن تعداد رکعات به زبان زیانی به نماز نخواهد رساند^(۲).

امام مسافر و مقتدی مقیم

برای درست بودن اقتدا یک شرط این است که مسافر بودنِ امام در شروع نماز و یا بعد از آن معلوم باشد، امام را باید که در وقت شروع نماز مسافر بودنش را اعلان نماید، اگر در شروع نماز اعلان نکرده است باید بعد از ادای نماز اعلان نماید که برادران مقیم اسلامی نمازهای خود را تکمیل نمائید^(۳)، و

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۳۹.

(۲) درمختار مع رد المحتار، ج ۲، ص ۹۷، ۹۸.

(۳) درمختار، ج ۲، ص ۶۱۱، ۶۱۲.

اگر در شروع نماز اعلان شده باشد بازهم بعد از ادای نماز بگوید تا آنهایی که در آن وقت حاضر نبوده اند برای شان معلوم شود، اگر مسافر بودن امام ظاهر بود، بازهم اعلان بعد از نماز مستحب است^(۱).

مقتدی مقیم و دو رکعت بعدی

در نماز قصر بعد از سلام امام مسافر مقتدی مقیم وقتی که نماز باقی مانده اش را می خواند در رکعات سوم و چهارم فرض بجای خواندن سوره فاتحه بهمان اندازه ساکت ایستاده شود^(۲).

آیا سنت ها برای مسافر معاف اند ؟

در سنت ها قصر نیست بلکه مکمل خوانده می شوند و در حالت اضطراری خواندن سنت ها معاف و در غیر آن خوانده می شوند.

به نسبت چهار حروف "نماز" در قطاریکه در حالت رفتن است ۴ گل مدنی خواندن نفل

(۱) بیرون از شهر یعنی (مراد از آنجای است که بر مسافر نماز قصر واجب می شود) در سواری (مثلاً ماشین سواری، اتوبوس، قطار و غیره) نماز نفل خوانده می شود و در آن صورت استقبال قبله شرط نیست، بلکه سواری یا قطار به همان سمتی که می رود رو به همان طرف باشد و اگر آن طرف رو نباشد نماز جائز نیست و در وقت شروع کردن رو بطرف قبله هم شرط نیست بلکه هر طرفی که سواری یا قطار می رود به همان طرف رو باشد،

(۱) درمختار، ج ۲، ص ۷۳۵.

(۲) ملخصاً از بهار شریعت، حصه ۴، ص ۸۲.

ركوع و سجود با اشاره کرده شود و ضروری است كه اشاره سجده نسبت به ركوع پست تر باشد یعنی هر اندازه كه در ركوع سر پائین شد برای سجده از آن بیشتر پائین گردد^(۱)، در قطار و یا سواری ای كه جای باشد در آن قبله رخ حسب قاعدة شرعیه نوافل خوانده می شوند.

(۲) کسی كه در روستا زندگی دارد وقتی كه از روستا بیرون گردید در بین سواری یا قطار نفل خوانده می تواند^(۲).

(۳) در بیرون شهر بین سواری و یا قطار نماز را شروع کرده بود در حال خواندن داخل شهر گردید تا زمانی كه بخانه نرسیده نماز را می تواند تكمیل نماید^(۳).

(۴) در قطار روان بلا عذر شرعی فرض وسنت فجر و تمام واجبات مثل وتر و آن نفلی كه آنرا قبلاً شكسته بود و سجده تلاوت در حالیکه آیت سجده در زمین تلاوت شده بود، اداء شده نمی تواند و اگر باعذر شرعی باشد در تمام آنها شرط این است كه اگر ممكن باشد رو بطرف قبله ایستاده بخواند و گر نه در هر حالتی كه امکان باشد درست است^(۴).

مسافر برای ركعت سوم ایستاده شد چه باید كرد؟

اگر مسافر در نماز قصر ركعت سوم را شروع بكند در آن دو حالت است:

(۱) بقدر تشهد قعدة اخیره کرده بود، پس تا وقتی كه سجدة ركعت سوم را نكرده باشد بنشینند و سجدة سهو کرده سلام بدهد و اگر نه نشینند و ایستاده سلام

(۱) درمختار معه رد المحتار، ج ۲، ص 487.

(۲) ردالمختار، ج ۲، ص ۴۸6.

(۳) درمختار، ج ۲، ص ۴۸۸.

(۴) درمختار، ج ۲، ص 488.

بدهد، نماز می شود اما سنت ترک گردیده، اگر سجده رکعت سوم را کرده باشد پس یک رکعت دیگر هم بخواند و سجده سهو انجام دهد نماز اداء می شود و دو رکعت آخری نفل حساب میگردند.

(۲) بدون قعدة اخيره ايستاده شده بود، تا سجده رکعت سوم را انجام نداده دوباره بنشیند و سجده سهو کرده سلام بدهد، اگر سجده رکعت سوم را انجام داد پس فرض باطل گردید. اکنون یک رکعت دیگر خوانده سجده سهو کند و نماز را مکمل نماید، هر چهار رکعت نفل بشمار می رود، اکنون خواندن دو رکعت فرض به عهده او باقی است^(۱).

نماز های قضاء در سفر

نمازهای قضاء شده در حالت اقامت، در سفر تکمیل خوانده می شوند، و نمازهای قضاء شده هنگام سفر، بعد از مقیم شدن نیز قصر خوانده می شوند.

(۱) ماخوذ از درمختار معه ردالمحتار، ج ۲، ص ۵۵۰.

عذاب فراموشی در حفظ

یقیناً حفظ قرآن کریم ثواب بزرگی است، اما بخاطر باید داشت که حفظ کردن آسان است لیکن در همه عمر آن را یاد داشتن مشکل خواهد بود، حفاظ و حافظات را لازم است که روزانه کم از کم باید یک پاره را تلاوت کنند حفاظی که چند روز قبل از رسیدن رمضان فقط برای شنواندن مصلی منزل را تکرار می کنند و بعد از آن در تمام سال به سبب غفلت چندین آیات را فراموش می کنند، بار بار بخوانند و از خدا بترسند، اگر یک آیتی را فراموش کرده اند بازهم بخوانند و از گناه فراموشی صدقاً توبه نمایند.

(۱) کسی که (بعد از حفظ آیات) قرآن را فراموش کند بروز قیامت بطور کور(نابینا) حشر می گردد^(۱).

فرمان مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم

(۲) ثواب های امت من در حضورم تقدیم شدند تا جائی که ذره خسی را از مسجد بیرون نماید، بر من معلوم شده است و گناه های امت من بر من تقدیم گردیده، من بزرگتر از آن گناهی که انسان یک سوره و یا یک آیه ای از قرآن را یاد داشته و آنرا فراموش کرده باشد ندیده ام^(۲).

(۳) شخصی که قرآن را خواند بعد آن را فراموش کرد در قیامت خدا (عزوجل) را در شکل جذامی ملاقات خواهد کرد^(۳).

(۱) ماخذ، پ ۱۶، طه ۱۲۵، ۱۲۶.

(۲) جامع ترمذی، کتاب فضائل القرآن، باب (۱۹)، ج ۴ ص ۴۲۰، شماره حدیث (۲۹۲۵).

(۳) سنن أبي داود، کتاب الوتر، باب التشديد فيمن حفظ القرآن ثم نسيه، ۱۰۷/۲، حدیث (۱۴۷۴).

(۴) در روز قیامت اتم را جزای آن گناه مکمل داده می شود که سوره ای را یاد داشته بود بعد آن را فراموش کرده است^(۱).

(۵) (اعلی حضرت، امام اهل سنت امام احمد رضا خان علیه الرحمہ می فرماید: از آن نادان تر کیست؟ که خداوند او را چنان همت بخشید که این قرآن بزرگ را حفظ نمود، اگر قدر حفظ این قرآن پاک را می دانست و ثواب و در جائی که بر آن وعده داده شده از آن واقف می بود آن را از جان و دل عزیز تر می دانست. باز هم فرموده است: تا جائی که می توانید در تعلیم آن و حفظ آن کوشش کنید تا آن ثوابی را که بر آن وعده داده شده حاصل نمائید و در روز قیامت از حالت کور و جذام حشر شدن نجات یابید^(۲)).

(۱) کنز العمال، کتاب الأذکار، فروع في محظورات التلاوة، ج 1، ص 306، شماره حدیث (2843).

(۲) فتاوی رضویه، ج ۲۳، ص ۶۴۵.

الحمد لله ربّ العالمين والصلاة والسلام على سيّد المرسلين
أمّا بعد فأعوذ بالله من الشّيطان الرّجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طریقه نماز جنازه

لطفاً این رساله را مکمل بخوانید إن شاء الله عز وجل فوائدش را خواهد دید.

فضیلت درود شریف

سردار دو جهان، سلطان نبیان، محبوب رحمن صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم
ارشاد می فرمایند: کسی که یکبار بر من درود می فرستد، الله تعالی برایش یک
قیراط اجر می نویسد، و قیراط برابر با کوه احد می باشد^(۱).
صلّوا علی الحبيب ! صلی الله تعالی علی محمد

برکت شرکت در جنازه اولیاء

شخصی در جنازه حضرت سیدنا سرّی سقطی رحمه الله تعالی علیه شرکت کرد،
در همان شب حضرت سری سقطی رحمه الله تعالی علیه را در خواب زیارت کرد،
پرسید: ما فعل الله بک؟ یعنی الله عزّ و جلّ با شما چه کردند؟ جواب داد: الله
عزّوجلّ من و کسانی را که در جنازه ام شرکت نموده بودند مغفرت فرمود، آن
مرد عرض کرد: من هم در جنازه شما شریک بوده نماز جنازه خوانده بودم، آن
ولی الله یک فهرستی برداشت مگر نام آن شخص در آن دیده نشد، بعد خوب
نگاه کردند در حاشیه نامش را یافتند^(۲).

(۱) مصنف عبد الرزاق، کتاب الطهارة، باب ما یذهب الوضوء من الخطایا، ج ۱، ص 39، شماره حدیث (۱۵۳).

(۲) شرح الصدور، باب فی نبذ من أخبار من رأي الموتي... إلخ، ص 293.

مغفرت مریدان

قاسم بن مُنَبِّه حضرت بشر حافی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ را در خواب دید، پرسید: ما فعل اللہ بک؟ یعنی اللہ عزوجل با شما چگونه معامله کرد؟ جواب داد: اللہ تعالیٰ مرا بخشید و فرمود: ای بشر! ترا و آنہای را کہ در جنازہ ات شرکت کردہ بودند ہم بخشیدم، من عرض کردم کہ! یارب محبت کنندگان مرا ہم مغفرت فرما، بحر رحمت ربّ العزت بہ جوش آمد و فرمود: آنہای را کہ با تو محبت دارند تا قیامت بخشیدم^(۱).

برادران عزیز اسلامی! دوستی با اولیاء اللہ باعث سعادت و ذکر خیر آنہا باعث نزول رحمت، صحبت آنہا باعث برکت در ہر دو جہان، زیارت قبور آنہا درمان امراض معصیت و مریدی آنہا باعث نجات آخرت است.

الحمد للہ مارا با اولیای کرام عقیدت و با ولی کامل حضرت بشر حافی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ محبت است، اللہ تعالیٰ بہ صدقہ آن بزرگان مارا مغفرت فرماید.

کفن دزد

در نماز جنازہ یک زن یک کفن دزد شریک بود، در قبرستان رفته قبر آن زن را شناسائی کرد، در هنگام شب آن دزد قبر را باز نمود، ناگہان از زن صدا بلند شد! سبحان اللہ! یک مرد مغفور کفن یک زن مغفورہ را دزدی می کند بشنو: خدای عزوجل مرا بہمراہ کسانی کہ در جنازہ من شرکت کردہ اند، مغفرت نمودہ حتی شما را ہم مغفرت فرمودہ اند، این سخن را شنید فوراً بر قبر خاک انداخت و از صمیم قلب تائب گردید^(۲).

(۱) شرح الصدور، باب فی نبذ من أخبار من رأى الموتى... إلخ، ص 289.

(2) شرح الصدور باب فی نبذ من أخبار من رأى الموتى... إلخ، ص 208.

مغفرت جنازه دهندگان

برادران عزیز اسلامی! شرکت در جنازه بندگان نیک خدا جلّ جلاله را دیدید! که باعث سعادت‌مندی بود، پس باید در جنازه برادران مسلمان حتی المقدور شرکت نمائید بعضی اوقات شرکت در جنازه نیک مردان خدا باعث مغفرت ما خواهد شد، خدای رحمن وقتی که مغفرت یک مرده می کند ممکن است حاملین جنازه آن را هم مغفرت فرماید، چنانچه از حضرت عبد الله ابن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت است که سلطان مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: مؤمن را بعد از مرگش قبل از همه این جزا داده می شود که تمام شرکای جنازه اش مغفرت گردیده اند^(۱).

اولین تحفه در قبر

فرمان مغفرت نشان حضرت سرور کائنات صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که مؤمن وقتی که در قبر گذاشته می شود اولین تحفه ای که برایش عرض می گردد این است که تمام شرکت کنندگان جنازه اش مغفرت شده اند^(۲).

جنازه یک جنتی

فرمان عافیت نشان حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که زمانی که یک شخص بهشتی وفات می گردد، الله عزوجل را حیاء می فرماید که حاملین جنازه و کسانی را که آنها را همراهی کرده اند و کسانی را که نماز جنازه را اداء کرده اند مغفرت نفرماید^(۳).

(۱) شعب الایمان، باب فی الصلاة علی من مات من أهل القبلة، ج ۷، ص ۷، شماره حدیث (۹۲۵۸).

(۲) کنز العمال، کتاب الموت، الفصل الرابع فی الصلاة علی المیت، ج ۱۵، ص ۲۴۶، شماره حدیث (۴۲۲۵۵).

(۳) فردوس الأخبار، باب الألف، ج ۱، ص ۱۶۸، شماره حدیث (۱۱۱۵).

ثواب همراهی کنندگان جنازه

حضرت سیدنا داؤد علیه الصلوة والسلام دربارگاه خداوندی عرض کردند: یا الله کسی که محض رضای تو جنازه ای را همراهی کرد جزایش چه خواهد بود؟
الله تعالی فرمودند: روزی که آن شخص می میرد فرشتگان جنازه اش را همراهی می کنند و من مغفرت آنها را می کنم^(۱).

ثواب به اندازه کوه احد

حضرت ابو هریره رضی الله تعالی عنه می گوید، سرکار مدینه، قرار قلب وسینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: کسی که (به تقاضای ایمان و نیت حصول ثواب) از خانه اش بیرون رفته و جنازه ای را همراهی نموده و نماز جنازه خوانده و تا هنگام دفن کردن حاضر بوده باشد برایش دو قیراط ثواب می رسد، هر قیراط به اندازه کوه احد می باشد و اگر شخصی فقط نماز جنازه خوانده و در تدفین شرکت نکرده به خانه اش برگشت برایش یک قیراط ثواب می رسد^(۲).

نماز جنازه باعث عبرت است

حضرت سیدنا ابو ذر غفاری رضی الله تعالی عنه ارشاد می فرمایند، حضرت تاجدار دو عالم، نور مجسم، شاه بنی آدم و رسول محتشم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ما را دستور دادند: زیارت قبرها را بکنید تا که بیاد آخرت باشید، و مرده را غسل دهید که دست زدن به جسم مرده نصیحت بزرگی است و نماز جنازه را بخوانید

(۱) شرح الصدور، باب مشي الملائكة في الجنازة، ص 97.

(۲) صحیح مسلم، کتاب الجنائز، باب فضل الصلاة على الجنازة، ص 471، شماره حدیث (945).

تا که این شما را غمگین کند؛ زیرا که انسان غمگین زیر سایه ربّ قرار می گیرد و کار نیکو انجام میدهد^(۱).

فضیلت غسل دادن میت

از حضرت مولائی کائنات، سیدنا علی المرتضی شیر خدا کرم الله وجهه الکریم روایت است که سلطان دوجهان، شهنشاه کون و مکان، رحمت عالمیان صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: کسی که میت را غسل داد، کفن پوشید، خوشبو زد، جنازه اش را برداشت، بر آن نماز خواند و اگر نقص و عیبی را دید و آن را پوشید، از گناهانش چنان پاک گردید مثل این که تازه از مادر تولّد شده باشد^(۲).

جنازه را می بینید بگوئید

شخصی حضرت مالک بن انس رضی الله تعالی عنه را بعد از وفات در خواب دید پرسید: ما فعل الله بك؟ یعنی الله عزوجل با شما چه سلوک فرمودند؟ گفت: به نسبت یک کلمه ای که از سیدنا عثمان غنی (رضی الله تعالی عنه) شنیده بودم که هنگام دیدن جنازه ای می فرمود: سُبْحَانَ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ یعنی پاک است آن ذاتی که زنده است هرگز نمی میرد؛ لهذا من هم هر وقت جنازه ای را می دیدم، همین جمله را می گفتم، به نسبت گفتن همین کلمات خداوند مرا مغفرت فرمود^(۳).

(۱) المستدرک للحاکم، کتاب الجنائز، باب الحزین فی ظل الله، ج ۱، ص ۷۱۱، شماره حدیث (۱۴۳۵).

(۲) سنن ابن ماجه، کتاب الجنائز، باب ماجاء فی غسل المیت، ج ۲، ص ۲۰۱، شماره حدیث (۱۴۶۲).

(۳) ملخصا إحياء العلوم، کتاب ذکر الموت، باب مناجات المشائخ، ج ۵، ص ۲۶۶.

نماز جنازه فرض کفایه است

نماز جنازه فرض کفایه است یعنی کسی که حاضر بود بخواند از ذمه غائب ساقط می گردد، ورنه هر کس مطلع گردید و شرکت نکرد گناهگار می گردد^(۱)، برای آن جماعت شرط نیست^(۲)، یک شخص هم اگر بخواند فرض اداء گردید، انکار کردن فرضیت آن هم کفر است^(۳).

در نماز جنازه دو رکن و سه سنت است

دو رکن نماز جنازه این است:

(۱) چهار بار الله اکبر گفتن (۲) قیام.

سه سنت مؤکده از این قرار است:

(۱) ثناء (۲) درود شریف (۳) دعای میت^(۴).

طریقه نماز جنازه (حنفی)

مقتدی بدین ترتیب نیت کند، نیت کردم که اداء سازم چهار تکبیر نماز جنازه، ثناء می گویم خدای را، درود می گویم بر محمد صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ودعا برای این میت، اقتدا کردم به امام حاضر^(۵)، اکنون امام و مقتدی دست تا گوش ها بالا برده الله اکبر می گویند و دست ها را زیر ناف حسب معمول بسته سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ را تا وَتَعَالَى جَدُّكَ خوانده بعد از آن وَحَلَّ ثَنَاءُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ می

(۱) فتاوی تاتارخانیه، ج ۲، ص ۱۵۳.

(۲) فتاوی عالمگیری ج ۱، ص ۱۶۲.

(۳) فتاوی تاتارخانیه، ج ۲، ص ۱۵۴.

(۴) درمختار معه ردالمحتار، ج ۳، ص ۱۲۴.

(۵) فتاوی تاتارخانیه، ج ۲، ص ۱۵۳.

خوانند و بعد بدون این که دست ها بلند شود تکبیر الله اکبر گفته می شود بعد درود ابراهیمی خوانده می شود، بعد تکبیر سوم الله اکبر گفته بدون این که دست ها بالا بروند، و دعای میت خوانده می شود، امام تکبیرها را به آواز بلند می گوید و مقتدی آهسته می گوید و باقی تمام دعا و اذکار آهسته خوانده می شوند بعد از دعا دست ها باز شده و هر دو طرف سلام داده می شود^(۱).

دعای جنازه مرد و زن بالغ

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا
وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا
وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا
اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ
عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ
مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ.

الهی مغفرت بفرما هر زنده و هر
مردۀ ما را و هر حاضر و هر غائب
مارا و هر کوچک و هر بزرگ مارا
و هر مرد و هر زن مارا، الهی کسی
را که از ما زنده می گذاری پس
زنده گردان او را بر اسلام و هر
کسی را که فوت می گردانی از ما
پس بمیران او را با ایمان.

دعای پسر نابالغ

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا
وَاجْعَلْهُ لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا
وَاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا

الهی این پسر را برای ما سبب
خوشی بگردان و او را برای ما
سبب اجر و ذخیره خوب بگردان،
و او را برای ما سفارش کننده

(۱) حاشیه طحطاوی، ص ۵۸۴.

گردان و شفاعت اورا منظور بفرما.

دعای دختر نابالغ

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا
وَاجْعَلْهَا لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا
وَاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً وَمُشَفَّعَةً
الهی این دختر را برای ما سبب
شادمانی بگردان و اورا برای سبب
اجر و ذخیره آخرت بگردان و او
را برای ما سفارش کننده بگردان و
شفاعتش را قبول بفرما^(۱).

خواندن جنازه باکفشا

بعضی اشخاص با کفش ها برای ادای نماز جنازه ایستاده می شوند که در چنین حالت باید کفش ها و زمین که بر آن ایستاده هر دو پاک باشند، و اگر بر روی کفش ها ایستاده بود باید کفش ها پاک باشند^(۲)، احتیاط بهتر این است که باکفش ها و یا برکفش ها ایستاده نماز نخواند، اگر پارچه ای تمیزی را زیر پا ها بیاندازد اشکالی ندارد.

نماز جنازه غائبانه

حاضر بودن میت در پیش روی لازمی است؛ لهذا نماز جنازه غائبانه هرگز نمی شود^(۳)، مستحب این است که امام مقابل سینه میت بایستد^(۴).

طریقه نماز چند جنازه باهم

(۱) مشکاة المصابیح، ص ۱۴۶، فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۶۴

(۲) حاشیه طحطاوی، ص ۵۸۲.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۲۳.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیه طحطاوی، ص ۵۸۳.

نماز چند جنازه را باهم در یک مکان و زمان مشترک میتوان خواند، در آن اختیاری است که تمام آنها را عقب و جلو طوری که امام مقابل سینه همه قرار گیرد گذاشت و یا قطار طوری که سر یکی نزد پاهای دیگر راست گذاشته شود^(۱).

در جنازه چند صف است؟

بهتر این است که در جنازه سه صف ایستاده شود که در حدیث شریف آمده کسی که جنازه اش با سه صف خوانده شد مغفرت آن می شود^(۲)، اگر تمام هفت نفر باشند یکی امام شود و سه نفر در صف اول، دو نفر در صف دوم و یک نفر در صف سوم قرار گیرد^(۳)، در جنازه صف آخری از تمام صف ها افضل تر است^(۴).

اگر جماعت مکمل در جنازه گرفته نشده چه باید کرد؟

مُسْبُوق (یعنی کسی که بعضی تکبیرها از او فوت شده باشند) میتواند تکبیرهای از دست داده شده را بعد از سلام دادن امام بخواند، اگر اندیشه این بود که اگر دعا را بخواند ممکن قبل از آن میت را بردارند پس خواندن دعا لازم نیست فقط تکبیرها را انجام دهد کافی خواهد بود^(۵)، اگر شخصی بعد از تکبیر چهارم رسید تا وقتی که امام سلام نداده نماز را بگیرد بعد سه بار الله اکبر گفته سلام دهد^(۶).

(۱) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۵۷

(۲) جامع ترمذی، کتاب الجنائز، باب ما یقول فی الصلاة علی المیت، ج ۲، ص ۳۱۴، شماره حدیث (۱۰۲۶)

(۳) غنیة المتملّی، ص ۵۴۱

(۴) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۳۱.

(۵) غنیة المتملّی، ص ۵۳۷

(۶) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۳۶

جنازه دیوانه یا کسی که خود کشی کرده باشد

اگر مادر زادی دیوانه بود یا قبل از بلوغ دیوانه شد و در همان حالت جنون فوت گردید، دعای نابالغ درجنازه اش خوانده می شود^(۱)، کسی که خود کشی کرد نماز جنازه برآن خوانده می شود^(۲).

احکام نو زاد مرده

نو زاد مسلمان زنده بدنیا آمد یعنی هنگام تولّد بیشتر حصّة از بدنش بیرون آمده و زنده بوده بعد مُرد آن را باید غسل و کفن نمود و نماز جنازه برآن خوانده شود، ورنه آنرا غسل داده داخل یک پارچه پیچیده دفن نمائید، برای آن غسل و کفن بطریقه سنت لازم نیست و برآن نماز هم خوانده نمی شود، مقدار اکثر در نوزاد از سر شروع تا سینه است، اگر سر نو زاد بیرون بود و آواز داد اما قبل از معلوم شدن سینه فوت شد نماز برآن خوانده نمی شود، از طرف پاها مقدار اکثر تا کمر می باشد، بچه زنده و یا مرده بدنیا آمد برآن نام باید گذاشت که در روز قیامت زنده می شود^(۳).

ثواب بدوش گرفتن جنازه

(۱) حاشیة الطحطاوی، ص ۵۸۷.

(۲) در مختار، ج ۳، ص ۱۰۸.

(۳) در مختار، رد المحتار ج ۳ ص ۱۵۲.

در حدیث آمده که کسی جنازه را تا چهل قدم بدوش گرفته ببرد چهل گناه کبیره اش بخشیده می شود^(۱)، و نیز در حدیث شریف است که اگر هر چار پایه تابوت را بدوش گرفته باشد، الله عزوجل حتمی مغفرت او را می کند^(۲).

طریقه شانه دادن بر تابوت

جنازه را بر شانه بدوش برداشتن عبادت است، سنت این است که چهار پایه تابوت را یکی بعد دیگری بر شانه گرفت و هر بار ده ده قدم برود^(۳)، سنت کامل این است که اول پایه سمت راست قسمت سر جنازه، بعد سمت راست پاها را، بعد طرف چپ سر را و بعد طرف چپ پاها را گرفته ده ده قدم برود، چهل قدم تکمیل می شود^(۴)، بعضی ها در هنگام تشییع جنازه اعلان می کنند که دو دو قدم بردارید، باید بگویند هر پایه را که بر شانه بر می دارید ده ده قدم ببرید.

طریقه برداشتن جنازه بچه

جنازه بچه کوچک را اگر یکی بردستها بردارد و ببرد اشکالی ندارد و اگر بعد دیگری بردستها بردارد هم جایز است^(۵)، زنان را در جنازه شرکت کردن (بچه باشد یا بزرگ) ناجایز و ممنوع است^(۶).

مسائل برگشتن بعد از جنازه

(۱) الطبرانی فی الاوسط، ج ۴، ص ۲۶۰، شماره حدیث (۵۹۲۰).

(۲) الجوهرة النيرة، ج ۱، ص ۱۳۹.

(۳) تاتارخانیه، ج ۲، ص ۱۵۰.

(۴) مراقی الفلاح معه حاشیة الطحطاوي ص ۶۰۴.

(۵) البحر الرائق ج ۲، ص ۳۳۵.

(۶) درمختار معه ردالمحتار، ج ۳، ص ۱۶۲.

شخصی که همراه با جنازه بود باید بدون نماز خواندن بر آن برنگردد و بعد از نماز جنازه از اولیای میت اجازه گرفته می تواند برگردد و بعد از دفن احتیاجی به اجازه گرفتن نیست^(۱).

آیا شوهر می تواند جنازه زنش را بدوش گیرد؟

شوهر جنازه زنش را بدوش گرفته می تواند، در قبر هم او را گذاشته می تواند، صورتش را هم می تواند نگاه کند، مگر او را غسل و بدنش را لمس کرده نمی تواند^(۲)، زن شوهرش را غسل داده می تواند^(۳).

جنازه کافر

شرکت در جنازه کافر و مرتد را بر خود ثواب دانستن کفر است، امام اهل سنت حضرت احمد رضا خان رحمه الله تعالى علیه می فرماید: اگر بدین عقیده شرکت می کند که جنازه آن کافر لایق شرکت است، آن شخص کافر می شود، و اگر این اعتقاد نباشد حرام است. در حدیث آمده است که اگر جنازه کافری را دیدید کنار بروید که شیطان شعله های آتش را در دست گرفته در پیش پیش آن مرده با مسرت قدم می زند که در مورد این شخص محنت من بیهوده نشده است^(۴).

نکاح باطل شد

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۶۵.

(۲) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۰۵.

(۳) درمختار معه رد المحتار، ج ۳، ص ۱۰۷.

(۴) ملفوظات، حصه چهارم، ص ۳۵۹.

برای طمع دنیوی در نماز جنازه مرتد یا کافری شرکت کردن حرام قطعی است و از نظر دینی نماز جنازه مرتد و یا کافر را ثواب دانسته و در حق آن دعای مغفرت خواستن، خود کافر و نکاح اسلامی باطل می شود، چنین شخص باید تجدید اسلام و تجدید نکاح کند^(۱).

الله تبارک و تعالی در سورة توبه آیت ۸۴ ارشاد می فرماید:

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ	و بر هیچ یکی از میت آنها نماز
مَّتَّ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهٖ	نخوانید و بر قبر آن ایستاده
إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهٖ	نشوید، بی شک ایشان در حالت
وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ	انکار کردن از خدا و رسولش در
	فسق و کفر مردند.

صدر الافاضل حضرت علامه مولانا سیّد محمد نعیم الدین مراد آبادی رحمه الله تعالی علیه تحت این آیت کریمه می فرماید: از آیه کریمه فوق ثابت می شود که نماز جنازه بر کافر در هر صورت جایز نیست و بر قبر کافر برای دفن و زیارت ایستادن شرعاً ممنوع است^(۲).

عیادت کفار را نکنید

(۱) ملخص از فتاوی رضویه، ج ۹، ص ۱۷۳

(۲) خزائن العرفان، ص ۳۲۱

از حضرت جابر بن عبد الله رضی الله تعالی عنهما روایت است که سردار مکه مکرمه، تاجدار مدینه منوره صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند که: اگر کافر مریض شد به عیادتش نروید و اگر مُرد به جنازه اش شرکت نکنید^(۱).

(۱) سنن ابن ماجه، کتاب المقدمه، باب فی القدر، ج ۱، ص ۷۰، شماره حدیث (۹۲).

الحمد لله ربّ العالمين والصلاة والسلام على سيّد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فیضان جمعه

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید و ایمان خود را قوی کنید

فضیلت درود شریف در روز جمعه

فرمان برکت نشانِ محبوبِ رحمن، رحمت عالمیان صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم
است: کسی که روز جمعه دویست بار درود بر من فرستاد گناهان دویست ساله
اش معاف می شود^(۱).

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَی مُحَمَّد

برادران عزیز اسلامی! چقدر سعادتمند هستیم که خدای عزوجل به برکت
حبیب صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم خود ما را با نعمت بزرگ جمعة المبارک سرفراز
فرمودند. افسوس! ما قدر این روز بزرگ را نمی دانیم، روز جمعه را مثل
روزهای دیگر به غفلت می گذرانیم حالانکه جمعه سیّدالایام و روز عید است
در روز جمعه آتش جهنم خاموش می باشد و در شب جمعه دروازه دوزخ باز
نمی شود، روز جمعه در قیامت مثل یک عروس آراسته می گردد، مؤمن سعادت
مندی که در روز جمعه وفات نماید درجه شهید را کسب می نماید و از عذاب
قبر محفوظ می باشد.

حکیم الامت حضرت مفتی احمد یار خان رحمۃ الله تعالی علیه می فرماید: اگر
حج در روز جمعه قرار گیرد برابر با هفتاد حج دیگر ثواب دارد، یک نیکی در

(۱) کُنْزُ الْعَمَالِ، کتاب الأذکار، الباب فی الصلاة علیه وعلى آله علیه الصلاة والسلام، ۱/۲۵۵، شماره حدیث (۲۲۳۶).

روز جمعه هفتاد گنه را از بین می برد^(۱)، (چونکه شرف این روز بسیار زیاد است لهذا) انجام دادن گناه در روز جمعه برابر با هفتاد گناه می باشد^(۲).

فضایل جمعة المبارک چنان زیاد است که بنام این روز میمون و خجسته یک سوره ای در قرآن نازل گردیده چنانچه در آیه ۹، سورة جمعه، الله عزوجل ارشاد می فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ
مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ
وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ
تَعْلَمُونَ [الجمعة : 9]

ای مؤمنین وقتی که در روز جمعه
برای نماز آذان می شود، پس بسوی
ذکر خدا عجله نمائید و خرید و
فروش را بگذارید این برای شما
بہتر است اگر شما بدانید.

آقای ما تاجدار مدینه چه وقت نماز

جمعه را آغاز فرمود

صدر الافاضل حضرت سید نعیم الدین مراد آبادی می فرماید: حضور اکرم صلی الله تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم وقتی که هجرت کردند و بمدینة طیبہ تشریف آوردند در روز دوشنبه ۱۲ ربیع الاول وقت نهار بمقام قبا رسیدند، در آنجا تا روز جمعه اقامت فرمودند، روز جمعه از آنجا عازم مدینة منوره شدند، در بطن وادی بنی سالم ابن عوف وقت نماز جمعه فرارسید، در این جا مردم مسجدی

(۱) ملخصاً از مرآة المناجیح فی شرح مشکاة المصابیح، ج ۲، ص ۳۲۳، ۳۲۵

(۲) مرآة المناجیح، ج ۲، ص ۲۳۶

ساختند، آنحضرت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در همانجا خطبه و نماز جمعه ادا فرمودند^(۱).

اکنون بنام مسجد جمعه مشهور است که زائرین برای حصول برکات آن مسجد را زیارت نموده و در آن نوافل ادا می نمایند، الحمدلله بنده مذنّب سگ مدینه را هم چند بار زیارت آن مسجد شریف نصیب گردیده است.

معنی جمعه

حکیم الامت و مفسّر شهیر مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ الله تعالی علیه می فرماید: چون در این روز تمام مخلوقات بوجود آمدند، یک مجتمع عظیم تشکیل شد، تکمیل خلق در همین روز گردید، همچنین خاک حضرت آدم علیه الصلاة والسلام در همین روز جمع آوری گردید، و نیز در همین روز مردم جمع شده نماز جمعه اداء می کنند؛ لهذا این روز را جمعه نام نهادند، قبل از اسلام عرب این روز را بنام عروبه یاد می کردند^(۲).

تاجدار مدینه جمعاً چند جمعه ادا فرمودند؟

نبی کریم رؤف رحیم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم تقریباً پانصد نماز جمعه ادا فرموده اند، چونکه نماز جمعه بعد از هجرت شروع شد و آنحضرت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم بعد از هجرت مدت ده سال حیات ظاهری داشتند، لهذا در این عرصه نماز جمعه این قدر خواهد شد.

(۱) خزائن العرفان، ص ۶۶۷.

(۲) مرآة المناجیح، ج ۲، ص ۳۴۶.

مهر بردل

محبوب خدا محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد می فرمایند: کسی که بر حسب غفلت سه نماز جمعه را عمداً ترک کرد، خداوند عزوجل بردلش مهر خواهد کرد^(۱)، نماز جمعه فرض عین است که فرضیت آن در هنگام ظهر تأکید گردیده منکر آن کافر است^(۲).

فضیلت عمامه در روز جمعه

ارشاد گرامی حضرت تاجدار مدینه، فیض گنجینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که: بی شک الله تعالی و فرشته هایش در روز جمعه بر عمامه داران درود می فرستند^(۳).

شفا حاصل می شود

ابن حمید بن عبد الرحمن رضی الله تعالی عنهما از پدر بزرگوارش روایت می کند: شخصی که در روز جمعه ناخن هایش را کوتاه می کند خداوند مریضی هایش را شفا می دهد^(۴).

تا ده روز از بلاها محفوظ

حضرت مولانا امجد علی رحمۃ الله تعالی علیه می فرماید: در حدیث شریف است، کسی که در روز جمعه ناخن هایش را کوتاه کند الله عزوجل آن شخص را تا جمعه دیگر از بلاها محفوظ می دارد و درجای دیگر سه روز اضافه می

(۱) المستدرک، کتاب الجمعة، باب التشدید علی التخلّف عن الجمعة، ج ۱، ص ۵۸۹، الحدیث (۱۱۲۰).

(۲) درمختار مع رد المحتار، ج ۳، ص ۳.

(۳) مجمع الزوائد، کتاب الصلاة، باب اللباس للجمعة، ج ۲، ص ۳۹۴، شماره حدیث (۳۰۷۵).

(۴) مصنف ابن أبي شيبة، کتاب الجمعة، باب (۸۱) فی تنقیة الأظفار، ج ۲، ص ۶۵، شماره حدیث (۵).

باشد یعنی تا ده روز^(۱)، و نیز برآن شخص رحمت نازل می شود و گناهش زایل می گردد^(۲)، موهای اضافی را و ناخن را بعد جمعه گرفتن افضل است^(۳).

سبب کمی در رزق

صدر الشریعه، بدر الطریقه حضرت مولانا امجد علی اعظمی رحمه الله تعالی می فرماید: اصلاح ناخن در روز جمعه مستحب است، اما اگر خیلی بزرگ شوند انتظار جمعه نباید کرد؛ زیرا که بزرگ شدن ناخن باعث تنگی رزق می شود^(۴).

فرشته ها اسم سعادتمندان را می نویسند

ارشاد گرامی تاجدار مدینه، قرار قلب وسینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که: در روز جمعه فرشته ها بر هر دروازه مسجد مأمور می شوند تا اسم کسانی را که برای ادای نماز جمعه می آیند بنویسند، (لهذا نامهای آنها با اجر آنها تحریر می شوند)، اشخاصی که اوّل می آیند نام آنها را پیشتر می نویسند، کسانی که اوّلتر از همه می آیند مثل کسانی اند که در راه خدا شتری صدقه کرده اند، اشخاص بعدی مثل آنهایی اند که گاوی در راه خدا صدقه کرده باشند، اشخاص بعدی مثل اینکه گوسفندی در راه خدا صدقه داده اند، اشخاص بعد از آن مثل اینکه مرغی در راه خدا صدقه داده اند و شخص بعد از آن مثل کسی

(۱) تذکرة الموضوعات لابن القیسرانی، شماره ۸۶۵.

(۲) تنزیة الشریعة المرفوعة، کتاب اللباس والزینة والطب، الفصل الأول، ج ۲، ص ۲۶۹.

(۳) درمختار مع رد المحتار، ج ۹، ص ۵۸۱.

(۴) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۹۵.

است که تخم مرغی را صدقه داده است. اما وقتی که امام خطبه را آغاز می کند آن فرشته ها هم اعمالنامه ها را بسته و برای شنیدن خطبه می آیند^(۱).

حضرت مفتی احمد یار خان نعیمی رحمه الله تعالى علیه می فرماید:

بعضی علماء فرموده اند که ملائیکه در روز جمعه بعد از طلوع فجر به استقبال مردم ایستاده می شوند، اما در نزد بعضی علماء بعد از برآمدن آفتاب است مگر حق این است که از هنگام زوال آفتاب می باشد؛ زیرا که جمعه از همان وقت شروع می شود، پس معلوم می شود که فرشته ها نام همه را می دانند، بخاطر باید داشت که اگر اولاً صد نفر مجتمعاً در مسجد داخل شوند، پس آنها همه اول گفته می شوند^(۲).

جوش و خروش جمعه در صدی اول

حضرت امام محمد غزالی رحمه الله تعالى علیه می فرماید: در صدی اول بعد از فجر همه کوچه و خیابان ها پر از مردم دیده می شد که چراغ در دست گرفته برای ادای نماز جمعه می رفتند و مثل این که روز عید باشد احساس شادمانی می کردند حتی که این سلسله به پایان رسید، پس گفته شد آن بدعت قبلی که در اسلام رایج بود، رفتن بطرف مسجد جامع را فراموش کرده اند. افسوس! که امروز مسلمانان از یهودی ها حیاء نمی کنند که آنها در روز های شنبه و یکشنبه صبح زود بطرف عبادت خانه های خود می روند، اما مسلمانان بکارهای دنیوی صبح زود در تک و دو می باشند و عبادت خانه ها را فراموش کرده اند و طلب کنندگان آخرت چرا با آنها مقابله نمی کنند!^(۳)

(۱) صحیح بخاری، کتاب الجمعة، باب فضل الجمعة، ج ۱، ص ۱۲۷. شماره حدیث (۸۸۱).

(۲) مرآة المناجیح، ج ۲، ص ۳۴۵.

(۳) احیاء العلوم، کتاب أسرار الصلاة، باب بیان آداب الجمعة، ج ۱، ص ۲۴۶.

حج مسکینان

از حضرت عبدالله ابن عباس رضی الله تعالی عنهما روایت است که، آقای نامدار محبوب پروردگار صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم ارشاد فرمودند: «الْجُمُعَةُ حَجُّ الْمَسَاكِينِ» و فی روایة «حَجُّ الْفُقَرَاء» یعنی نماز جمعه حج مسکین است و در روایت دیگر نماز جمعه حج درماندگان است^(۱).

برای نماز جمعه زود برآمدن حج است

رسول خدا صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم ارشاد فرمودند: بی شک هر روز جمعه برای شما یک حج و یک عمره خواهد بود؛ لهذا برای نماز جمعه زود بیرون رفتن از خانه و بطرف مسجد شتاب کردن حج است و بعد از نماز جمعه انتظار کشیدن برای نماز عصر عمره است^(۲).

ثواب حج و عمره

حجة الاسلام حضرت امام محمد غزالی رحمه الله تعالی علیه فرموده اند: بعد از نماز جمعه تا خواندن نماز عصر در مسجد نشستن و اگر تا نماز مغرب باشد افضل است، و گفته شده که کسی که بعد از ادای نماز جمعه در مسجد جامع بنشیند و نماز عصر را بخواند برایش ثواب حج و اگر باز هم بنشیند و نماز مغرب را در همان مسجد بخواند برایش ثواب حج و عمره می رسد^(۳)، جائی که نماز جمعه خوانده می شود مسجد جامع باشد.

(۱) کنز العمال، کتاب الصلاة، باب السادس فی صلاة الجمعة، ج ۷، ص ۲۹۰، شماره (۲۱۰۲۷).

(۲) السنن الكبرى للبيهقي، کتاب الجمعة، باب ما روی فی انتظار العصر بعد الجمعة، ج ۳، ص ۳۴۲، شماره (5950).

(۳) احیاء العلوم، کتاب أسرار الصلاة، باب بیان آداب الجمعة، ج ۱، ص ۲۴۹.

سید الایام (سردار همه روزها)

تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: روز جمعه سردار همه روزها ست و در نزد خداوند عزوجل روز جمعه حتی از روز عید الضحی و عید الفطر بزرگتر است، در روز جمعه پنج خصوصیت موجود است:

(۱) حضرت آدم علیه السلام را خداوند درهمین روز پیدا کرد.

(۲) در همین روز آدم علیه السلام را بر زمین فرستاد.

(۳) در همین روز آدم علیه السلام وفات کرد.

(۴) در این روز یک وقت خاص برای قبولیت دعا بندگان معین گردیده که در همان ساعت آنچه بنده از خداوند طلب کند برایش می رسد بشرطی که سوال چیز حرام نباشد.

(۵) درهمین روز قیامت قائم می گردد، هیچ یکی از موجودات مثل فرشته های مقرب، آسمان، زمین، کوه، دریا و باد نخواهد بود که از روز جمعه در هراس نباشد^(۱)، در یک روایت دیگر حضرت پیامبر صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: هیچ جانوری موجود نخواهد بود که در وقت صبح روز جمعه تا طلوع آفتاب از ترس قیامت در گریه و فریاد نباشد به استثنای جن و آدمیزاد^(۲).

دعاء قبول می شود

تاجدار مکه مکرمه و سردار مدینه منوره صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد می فرمایند: در روز جمعه چنان وقت معین برای قبولیت دعاء وجود دارد که اگر

(۱) سنن ابن ماجه، کتاب اقامة الصلاة، باب فی فضل الجمعة ج ۲، ص ۸، شماره (۱۰۸۴).

(۲) مؤطا امام مالک، کتاب الجمعة، باب ما جاء فی ساعة التي فی يوم الجمعة، ج ۱، ص ۱۱۵، شماره (۲۴۶).

هر مسلمانی آن ساعت را دریافت آنچه از خدا بخواهد به او داده می شود و آن ساعت خیلی مختصر می باشد ^(۱).

بین عصر و مغرب را در یابید

فرمان پر سرور، حضور پر نور و شافعِ یوم النشور است که در روز جمعه همان ساعت قبولیت را اگر می خواهید آنرا بعد از عصر تا غروب آفتاب تلاش نمائید ^(۲).

ارشاد صاحب بهار شریعت

حضرت مولانا محمد امجد علی اعظمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ می فرماید:
درباره ساعت قبولیت دعا دو قول قوی موجود است:
(۱) از نشستن برای خطبة امام تا ختم نماز،
(۲) آخرین ساعت اختتام جمعه ^(۳).

ساعت قبولیت دعا کدام است

حکیم الامت حضرت مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ می فرماید:
در هر شب ساعت قبولیت دعای روزانه می آید، مگر در روزها تنها جمعه اختصاص داده شده، گرچه ساعت قبولیت بطور یقینی معلوم نیست، اما غالباً در میان دو خطبة جمعه و یا اندکی قبل از مغرب خواهد بود، تحت یک حدیث

(۱) صحیح مسلم، کتاب الجمعة، باب فی الساعة التي فی يوم الجمعة، ص 424. شماره حدیث (15-852).

(۲) جامع ترمذی، کتاب الجمعة، باب ما جاء فی الساعة التي ترجی فی يوم الجمعة، ۳۰/۲، شماره (۴۸۹).

(۳) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۸۶.

دیگر جناب مفتی می فرماید: در مورد این ساعت چهل قول از فرمایشات علمای بزرگوار وجود دارد که از آن دو مقوله بیشتر تأیید گردیده است.

(۱) درمیان دو خطبه جمعه

(۲) وقت غروب آفتاب

حکایت

حضرت سیدتنا فاطمة الزهراء رضی الله تعالی عنها خودش داخل حجره اش نشسته و خادمه اش فضّه را دستور می داد تا بیرون نگاه کند که چه موقع آفتاب غروب می کند وقتی که خادمه از غروب آفتاب خبر می داد حضرت زهراء دستها را برای دعا کردن بالا می کرد؛ لهذا بهترین وقت دعاء همین ساعت خواهد بود، مثل این دعای قرآنی^(۱):

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.
ترجمة کنزالایمان: ای رب ما، ما را در
دنیا نیکی و در آخرت نیکی عطا فرما
[البقرة : 201]

به نیت دعا درود شریف نیز می توانیم خواند که درود هم یک دعای عظیم الشان است، افضل این است که بین هر دو خطبه بدون دست بلند کردن دعا خواسته شود.

هر جمعه ۱۴.۴۰۰.۰۰۰ جهنمی آزاد می گردند

(۱) ملخصاً از مرآة المناجیح، ج ۲، ص ۳۱۹ تا ۳۲۳۵.

ارشاد گرامی تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که: در شب جمعه که ۲۴ ساعت می باشد در هر ساعت خداوند جلّ جلاله ششصد هزار جهنمی را که جهنم بر آنها واجب گردیده آزاد می کند^(۱).

از عذاب قبر محفوظ

تاجدار کون و مکان صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: کسی که در شب یا روز جمعه می میرد از عذاب قبر نجات می یابد و در روز قیامت بطوری می آید که بر آن مهر شهداء می باشد (یعنی مثل شهداء بر می خیزد)^(۲).

بخشیدن گناهان از جمعه تا جمعه دیگر

از حضرت سلمان فارسی رضی الله تعالی عنه روایت است که، سلطان دوجهان، رحمت عالمیان، شهنشاه کون و مکان ارشاد فرمودند: شخصی که در روز جمعه غسل نموده، و طهارتی که می تواند انجام بدهد، و روغن بمالد، و خوشبوی که در خانه دارد بمالد و برای ادای نماز از خانه بیرون شود و دو شخص را از هم جدا نکرده که در وسط آنها بنشینند، بعد نماز را اداء نماید و در هنگام خطبة امام خاموش بنشینند گناهانش که در بین این جمعه و جمعه گذشته صورت گرفته مغفرت می گردد^(۳).

ثواب عبادت دو یست^{۲۰۰} سال

(۱) مسند ابی یعلی، مسند انس بن مالک، ج ۳، ص ۲۳۵، شماره (۳۴۷۱).

(۲) حلیة الاولیاء، ج ۳، ص ۱۸۱، شماره (3629).

(۳) صحیح بخاری، کتاب الجمعة، باب الدهن للجمعة، ج ۱، ص 306، شماره حدیث (883).

حضرت صدیق اکبر و حضرت عمران بن حصین رضی الله تعالی عنهما روایت می کنند که تاجدار مکه و مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: کسی که در روز جمعه غسل می کند، خطایا و گناهانش بخشیده می شوند و وقتی که به طرف مسجد می رود هر قدمی که بر می دارد بیست^{۲۰} نیکی نوشته می شود^(۱)، و در روایت دیگری آمده که بر هر قدمش اعمال نیک بیست^{۲۰} سال برایش تحریر می گردد و هنگامی که از نماز فارغ می گردد آن را اجر دویست سال می رسد^(۲).

هر جمعه اعمال فرزند به والدین مرحومش

تقدیم می گردد

محبوب پروردگار صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: هر دو شنبه و پنجشنبه اعمال بندگان به حضور الله عزوجل تقدیم می گردند، و اعمال به انبیای کرام و والدین در روز جمعه پیش می گردد، با ملاحظه اعمال نیک خوشحال می شوند، صفائی و تابش چهره های شان زیاد می گردد، پس از خدا بترسید و رفتگان خود را به سبب گناهان رنج ندهید^(۳).

پنج عمل خصوصی جمعه

حضرت سیدنا ابو سعید رضی الله تعالی عنه روایت می کند که تاجدار دوعالم شاه بنی آدم صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد می فرمایند: کسی که پنج چیز را در یک روز انجام دهد خداوند عزوجل او را جنتی می نویسد:

(۱) المعجم الكبير، أبو نصره عن أبي رجاء عن عمران، ج 18، ص 139، شماره (292).

(۲) المعجم الاوسط للطبرانی، من اسمہ جبرون، ج ۲، ص ۳۱۴، شماره (۳۳۹۷).

(۳) نوادر الاصول للترمذی، ص ۲۱۳.

(۱) بیعت مریضی برود،

(۲) به نماز جنازه ای حاضر شود،

(۳) روزه بگیرد،

(۴) نماز جمعه ادا کند،

(۵) غلامی را آزاد نماید^(۱).

بهشت واجب گردید

از حضرت سیدنا ابو امامه رضی الله تعالی عنه روایت است فرمان عالیشان سردار دو جهان صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که: اگر کسی نماز جمعه را خواند، همان روز را روزه داشت، از مریضی عیادت کرد، در جنازه ای شرکت نمود و در نکاح کسی هم شرکت کرد، بهشت برایش واجب گردید^(۲).

روزه را خاص در روز جمعه مدارید

تنها در روز جمعه و یا روز شنبه بطور مختص روزه داشتن مکروه تنزیهی است، اگر در تاریخ معینه جمعه و یا شنبه اتفاق افتد کراهت نیست، مثلاً پانزدهم شعبان، ۲۷ رجب المرجب وغیره، فرمان مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که: جمعه برای شما روز عید است این روز را روزه نگیرید، مگر این که یک روز قبل یا یک روز بعد از آن روزه بگیرید^(۳).

ثواب روزه های ده هزار سال

(۱) الإحسان بترتیب صحیح ابن حبان، باب صلاة الجمعة، ج ۴، ص ۱۹۱، شماره (۲۷۶۰).

(۲) المعجم الکبیر، خالد بن معدان عن أبي أمانة، ج ۸، ص ۹۷، حدیث (۷۴۸۴).

(۳) الترغیب والترہیب، الصوم، باب الترغیب فی صوم الأربعاء..... إلخ، ج ۲، ص ۸۱، شماره حدیث

اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ می فرمایند: مروی است کہ روزۃ جمعہ کہ با آن روز قبل یعنی پنجشنبہ و روز بعد یعنی شنبہ متصل باشد، برابر با ثواب دہ ہزار سال روزہ داشتن است^(۱).

ثواب حاضری بر قبر مادر و پدر در روز جمعہ

فرمانِ خوشگوار سید الابرار صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم است کہ: کسی کہ در روز جمعہ بر قبر پدر و مادر و یا یکی از آنها حاضری دہد، اللہ تعالیٰ گناہش را بخشیدہ و او را در شمارِ فرمان برداران والدین می نویسد^(۲).

فضیلتِ تلاوت کردن یاسین بر قبر والدین

حضور اکرم نور محتشم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ارشاد فرمودند: شخصی کہ در روز جمعہ قبر والدین و یا قبر یکی از آنها را زیارت کردہ و سورۃ یاسین را بر آن تلاوت کند بخشودہ می شود^(۳).

سہ ہزار مغفرت

سید الکونین، سلطان الحرمین، جدّ الحسنین صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ارشاد فرمودند: کسی کہ ہر جمعہ قبر والدین یا یکی از آنها را زیارت کردہ بر آن

(۱) فتاویٰ رضویہ جدید، ج ۱۰، ص ۶۵۳.

(۲) نوادر الاصول للترمذی، الأصل فی تحقیق التہدید علی زوارات القبور، ص ۹۷، شمارۃ حدیث (۱۳۰).

(۳) الکامل فی ضعفاء الرجال، عمرو بن زیاد بن عبد الرحمان بن ثوبان، ج ۶، ص ۲۶۰.

یاسین بخواند، به اندازه تعداد حروف یاسین شریف خداوند مغفرتش را می کند^(۱).

برادران عزیز اسلامی! در روز جمعه شریف بر قبور والدین و یا قبر یکی از آنها حاضر شده سوره یاسین را بخوانید مغفرت خواهید شد.

الحمد لله سوره یاسین شریف پنج^۵ رکوع، هشتاد و سه^{۸۳} آیات، هفتصد و بیست و نه^{۷۲۹} کلمات و سه هزار^{۳۰۰۰} حروف است، اگر این حساب نزد خداوند درست باشد ان شاء الله ثواب مغفرت سه هزار گناه را خواهید یافت.

ارواح جمع می گردند

در شب و روز جمعه کسی که یاسین شریف خواند مغفرت می شود، در روز جمعه ارواح باهم جمع می شوند؛ لهذا در این روز باید زیارت قبور رفت و در این روز جهنم برپا نخواهد شد^(۲). حضرت امام احمد رضا خان رحمه الله تعالى علیه می فرمایند: وقت افضل برای زیارت قبور روز جمعه بعد از نماز صبح می باشد^(۳).

فضیلت سوره کهف

از حضرت سیدنا عبد الله ابن عمر رضی الله تعالی عنهما روایت است که نبی رحمت، شفیع امت، تاجدار رسالت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: شخصی که در روز جمعه سوره کهف را تلاوت کند از قدمهایش تا آسمان نور

(۱) اتحاف السادة المتقين، کاب ذکر الموت، باب زیارة القبور والدعاء للمیت، ج ۱۴، ص ۲۷۲.

(۲) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۰۴.

(۳) فتاوی رضویه، ج ۹، ص ۵۲۳.

بالا می رود که در روز قیامت برایش روشن می گردد و گناهانی بین دو جمعه انجام داده بخشیده می شوند^(۱).

نور بین دو جمعه

از حضرت سیدنا ابو سعید رضی الله تعالی عنه مروی است حضور سراپا نور صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: شخصی که در روز جمعه سورة کهف را بخواند برایش نور روشن می گردد^(۲).

نور تا کعبه

در روایتی آمده که: اگر کسی شب جمعه یعنی شبی که بین روز پنجشنبه و روز جمعه می باشد سورة کهف را بخواند برایش از همان مکانی که تلاوت نموده تا کعبه نور روشن می گردد^(۳).

فضیلت سورة حم الدخان

از حضرت سیدنا ابو امامه رضی الله تعالی عنه مروی است، حضور سراپای نور صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرمودند: شخصی که بروز جمعه یا شب جمعه

(۱) الترغیب والترهیب، کتاب الجمعة، باب الترغیب فی قراءة سورة الکهف، ج ۱، ص ۲۹۸، شماره حدیث (۲).

(۲) الترغیب والترهیب، کتاب الجمعة، باب الترغیب فی قراءة سورة الکهف، ج ۱، ص ۲۹۷، شماره حدیث (۱).

(۳) سنن الدارمی، کتاب فضائل القرآن، باب فی فضل سورة الکهف، ج ۲، ص ۵۴۶، شماره ۳۴۰۷.

سورة حم الدخان را بخواند، خداوند بر ایش در جنت خانه ای می سازد^(۱)،
ویک روایت دیگر است که مغفرت می شود^(۲).

استغفار هفتاد هزار فرشته

ارشاد دلنشین، امام الانصار والمهاجرین، محب الفقراء والمساکین، جناب
رحمة للعالمین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که: شخصی که شب جمعه سورة
حم الدخان را بخواند هفتاد هزار فرشته بر آن استغفار می کنند^(۳).

بخشیدن همه گناهان

از سیدنا انس بن مالک رضی الله تعالی عنه مروی است: ارشاد مغفرت نشان،
رحمت عالمیان، شهنشاه کون و مکان است که: شخصی که در روز جمعه قبل از
نماز فجر سه بار اَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ را بخواند گناهانش
بخشیده می شوند اگرچه از کف امواج دریا هم بیشتر باشند^(۴).

بعد نماز جمعه

خداوند تبارک و تعالی در آیه 10 سورة جمعه پ28 ارشاد می فرماید:

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ
وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.

ترجمة کنزالایمان: پس بعد از آنکه
نماز جمعه خوانده شد در زمین
منتشر شوید و فضل خدا را در
خواست نمائید و خدا را بکثرت یاد
کنید، به امید این که رستگار باشید

(۱) المعجم الكبير للطبرانی، فضال بن جبر عن أبي أمامة، ج ۸، ص 264، حدیث 8026.

(۲) جامع الترمذی، کتاب فضائل القرآن، باب ما جاء فی فضل حم الدخان، ج ۴، ص ۴۰۷، شماره (۲۸۹۸).

(۳) همان مرجع، شماره (۲۸۹۷).

(۴) مجمع الزوائد، کتاب الصلاة، باب ما يقول قبل صلاة الصبح يوم الجمعة، ج ۲، ص ۳۸۰، حدیث 3019.

صدر الافاضل حضرت مولانا نعیم الدین مراد آبادی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ تحت این آیہ در تفسیر خزائن العرفان می فرمایند: اکنون یعنی بعد از نماز جمعه بر شما اجازه است که درکارهای معاش مشغول شوید یا در طلب علم یا عیادتِ مریض و یا شرکت در جنازه، زیارت علماء و با امثال این کارها مشغول شده نیکی های بی شمار حاصل کنید.

شرکت در مجلس علم

بعد از نماز جمعه در مجالس علمی شرکت کردن مستحب است^(۱) چنانچه حضرت سیدنا امام محمد غزالی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ می فرمایند که: حضرت سیدنا انس بن مالک رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمودند که: در این آیہ تنها مراد از خرید و فروخت و کسب دنیا نیست بلکه طلب علم، زیارت برادران اسلامی، عیادت مریض ها، شرکت در جنازه مسلمین و دیگر کار های نیک است^(۲).

برادران عزیز اسلامی! برای ادای نماز جمعه یازده شرط موجود است، اگر یکی از آنها کم باشد فرض نیست، باز هم اگر بخوانید ادا می شود، بلکه برای مرد عاقل و بالغ خواندن جمعه افضل است بر نابالغ فرض نیست پس اگر بخواند نفل می باشد^(۳).

به نسبت 11 حروف "یا غوث الاعظم" یازده شرط فرضیت نماز جمعه

(۱) مقیم بودن در شهر،

(۱) تفسیر مظهری، ج ۹، ص ۴۱۸.

(۲) کیمیائی سعادت، کتاب اصل چهارم در نماز است، باب آداب جمعه، ج ۱، ص ۱۹۱.

(۳) درمختار مع رد المحتار، ج ۳، ص ۲۶ تا ۲۹.

(۲) صحت یعنی بر مریض جمعه فرض نیست، مراد آن است که تا مسجد جمعه رفته نتواند یا اگر برود مریضی اش بیشتر می گردد، شیخ فانی در حکم مریض است.

(۳) آزاد یعنی بر غلام فرض نیست مگر این که آقايش او را بفرستد؛ زیرا که ممانعت او را می تواند بکند.

(۴) مرد بودن،

(۵) بالغ بودن،

(۶) عاقل یعنی هوشیار بودن، این دو شرط تنها بر جمعه نه بلکه بر هر عبادت عقل و بلوغ شرط است،

(۷) بینا بودن،

(۸) قادر بر راه رفتن،

(۹) زندانی نباشد،

(۱۰) خوف حاکم یا دزد و ظالمی دیگر نباشد،

(۱۱) نبودن باران، طوفان یا تگرگ و یا سردی یعنی این قدر نباشد که از آن احساس خوف یا ضرر باشد^(۱).

بر آنهای که نماز فرض بوده و بنا بر عذر شرعی دیگری جمعه فرض نیست نماز ظهر بر آنها فرض است باید بخوانند.

سنت های جمعه

برای نماز جمعه در اول وقت رفتن، مسواک کردن، پوشیدن لباس خوب و سفید، خوشبو زدن و در صف اول نشستن مستحب و غسل کردن سنت است^(۱).

(۱) درمختار مع رد المحتار، ج ۳، ص ۲۶ تا ۲۹.

وقت غسل جمعه

حکیم الامت حضرت مفتی احمد یار خان علیہ رحمۃ الرحمن می فرمایند: بعضی علمای کرام رحمہم اللہ تعالیٰ می فرمایند کہ: غسل جمعه برای نماز مسنون است نہ این کہ روز جمعه، بر آنہائی کہ نماز جمعه فرض نیست غسل برایشان سنت نمی باشد، بعضی علمای کرام رحمہم اللہ تعالیٰ می فرمایند: غسل جمعه قریب نماز جمعه حتی کہ باوضوی آن جمعه خواندہ شود، مگر در حقیقت این است کہ غسل نماز جمعه از طلوع فجر شروع می شود^(۲)، معلوم گردید کہ بر زن، مسافر وغیرہ کسانی کہ جمعه بر آنہا فرض نیست غسل جمعه ہم بر آنہا سنت نیست.

غسل جمعه سنت غیر مؤکدہ است

حضرت علامہ ابن عابدین شامی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ می فرماید: غسل کردن برای نماز جمعه از سنن زوائد است بر ترک آن عتاب نیست^(۳).

فضیلت نزدیک شدن برای استماع خطبہ

از حضرت سیدنا سمرہ بن جندب رضی اللہ تعالیٰ عنہ مروی است کہ حضور اکرم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ارشاد فرمودند: در وقت خطبہ حاضر شوید وبہ امام قریب شوید؛ زیرا کہ انسان همان قدر کہ دور باشد بہ همان اندازہ در جنت عقب می ماند اگرچہ او (مسلمان) حتماً در جنت داخل می شود^(۴).

(۱) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۴۹.

(۲) مراۃ، ج ۲، ص ۳۳۴.

(۳) درمختار مع رد المختار، ج ۱، ص ۳۰۸.

(۴) سنن أبي داود، کتاب الصلاة، باب الدنو من الإمام عند الموعظة، ج ۱، ص ۴۱۰، شماره حدیث (۱۱۰۸).

ثواب جمعه نمی رسد

کسی که در هنگام خطبة جمعه صحبت می کند یعنی (به خطبه گوش فرا نمی دهد مثل خری است که بار بردوش دارد، و اگر در اثنای خطبة امام حتی همراه پهلویش را بگوید: خاموش باش، بر آن هم ثواب جمعه نمی رسد^(۱)).

خاموشانه استماع خطبه فرض است

چیزهائی که در نماز حرام اند مثلاً خوردن، نوشیدن، سلام و جواب سلام و غیره همه اینها در حالت خطبه هم حرام اند تاجائی که دعوت دادن به نیکی نیز حرام است، بلکه خطیب دعوت نیکی داده می تواند، هنگام خواندن خطبه خاموشی و استماع آن بر همه حاضرین فرض است، اگر مردم از امام چنان فاصله داشته باشند که صدای خطبة امام را نمی شنوند بر آنها هم خاموشی واجب است، اگر کسی را دیدند که در لهو و لعب مصروف است آن را با اشاره دست یا سر می توانند منع کنند، با زبان جایز نیست^(۲).

سامعین خطبه درود شریف خوانده نمی توانند

وقتی که نام مبارک تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم را سامعین از امام می شنوند در دل می توانند درود بخوانند، به آواز بلند در وقت خطبه جایز نیست و همچنان در آن موقع باشند نام اصحاب کرام (رضی الله تعالی عنهم) گفتن هم جایز نیست^(۳).

استماع خطبه نکاح واجب است

(۱) مسند امام احمد بن حنبل، مسند عبد الله بن عباس، ج ۱، ص ۴۹۴، شماره حدیث (۲۰۳۳).

(۲) درمختار مع رد المحتار، ج ۳، ص ۳۵، ۳۶.

(۳) درمختار مع رد المحتار، ج ۳، ص ۳۲.

علاوه از خطبه جمعه شنیدن خطبه های دیگر نیز واجب است مثلاً خطبه عیدین و نکاح و غیرهما^(۱).

بعد از آذان اول جمعه کاروبار هم ناجائز است

هنگامی که آذان اول جمعه شنیده شد سعی برای رسیدن به نماز جمعه واجب است، بیع (خرید و فروخت) را ترک دادن نیز واجب است تاجای که در جریان راه هم خرید و فروش ناجایز است، و در مسجد خرید و فروش شدیداً گناه است، اگر چنانچه در حال خوردن غذا بود که آذان جمعه را شنید، اگر گمان براین بود که اگر غذا بخورم جمعه فوت می گردد، پس باید غذا را ترک داده برای نماز جمعه برود، برای جمعه باید با اطمینان کامل رفت^(۲)، امروز وقت دوری کردن از علم دین است چنانچه مردم مثل عبادات دیگر در اثنای شنیدن خطبه که عبادت عظیمی است مرتکب اشتباهات و گناهان دیگر می شوند؛ لهذا التجاء مدنی براین است که برای بدست آوردن ثواب بیشتر خطیب هر جمعه قبل از آذان خطبه قبل از رفتن بر منبر این چیز ها را اعلان نماید.

به نسبت هفت حروف بسم الله هفت گل مدنی خطبه

- (۱) در حدیث شریف است کسی که در روز جمعه برگردن های مردم ردّ می شود، به طرف جهنم پلی ساخت^(۳)، یک معنی آن این است که مردم بر آن سوار شده به جهنم داخل می شوند.
- (۲) رو بروی خطیب نشستن سنت صحابه است^(۱).

(۱) همان مرجع.

(۲) عالمگیری، ج ۱، ص ۱۴۹، درمختار مع رد المحتار، ج ۳، ص ۳۸.

(۳) جامع ترمذی، کتاب الجمعة، باب ماجاء فی کراهیة التخطی یوم الجمعة، ج ۲، ص ۴۸، شماره حدیث (۵۱۳).

(۳) بزرگان دین فرموده اند هنگام ادای خطبه دو زانو نشستن طوری که در خطبه اول دستها بسته و در خطبه دوم دست ها بر دو زانو گذاشته و متوجه خطبه بوده ان شاء الله ثواب دو رکعت خواهد رسید^(۲).

(۴) اعلی حضرت احمد رضا خان رحمه الله تعالى علیه فرموده اند که: در خطبه باشنیدن اسم مبارک حضور اقدس صلی الله تعالى علیه وآله وسلم در دل برآن درود بخوانید که خاموشی فرض است^(۳).

(۵) در درمختار است که در اثنای گفتن خطبه خوردن، نوشیدن، کلام اگرچه سبحان الله گفته شود وجواب سلام دادن و یا حرف نیکی گفتن حرام است^(۴).

(۶) اعلی حضرت رحمه الله تعالى علیه می فرمایند، در هنگام خواندن خطبه راه رفتن حرام است، تاجائی که علمای کرام فرموده اند که اگر در وقت شروع شدن خطبه در مسجد رسیدید در همانجا توقف نمائید و جلوتر نروید که در حال خطبه شنیدن انجام دادن هیچ عملی جایز نیست.

(۷) اعلی حضرت رحمه الله تعالى علیه می فرمایند: در هنگام خطبه به اطراف خود نگاه کردن حرام است^(۵).

مسئله مهم امامت در جمعه

یک امر بسیار مهم و ضروری ای که توجه مردم برآن نیست، این است که نماز جمعه را مثل نمازهای دیگر پنداشته اند، هر کس بخواند جمعه جدید برپا

(۱) ملخص از مشکوة شریف، ص ۱۲۳.

(۲) مرآة شرح مشکوة، ج ۲، ص ۳۳۸.

(۳) فتاوی رضویه، ج ۸، ص ۳۶۵.

(۴) درمختار مع رد المحتار، ج ۳، ص ۳۵.

(۵) فتاوی رضویه، ج ۸، ص ۳۳۴.

می کند و هر کس بخواهد امامت می کند، که این ناجایز هست؛ زیرا که در قائم ساختن جمعه امر حاکم یا نائب آن ضروری است و اگر در جائی که سلطنت اسلامی نباشد، برای جاری ساختن احکام شرعی یک عالم و فقیهی که از همه بزرگتر باشد قائم مقام سلطان اسلام است؛ لهذا او می تواند جمعه را قائم سازد، بدون اجازه او جمعه برقرار شده نمی تواند، و اگر چنین فقیهی نباشد، مردم کسی را که بخواهند امام تعیین کنند باید عالم باشد ورنه از طرف خود نمی توانند کسی را امام سازند و نه چنین شده می تواند که دو، چهار شخص کسی را امام مقرر نمایند، چنین جمعه ای در هیچ جای ثابت نگردیده^(۱).

(۱) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۹۵، مدینه المرشد بریلی.

الحمد لله ربّ العالمين والصلاة والسلام على سيّد المرسلين
أمّا بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم

طريقة نماز عید

این رساله را از اول تا آخر مکمل بخوانید ان شاء الله عزوجل فوائدها را خواهد دید.

فضیلت درود شریف

مالک ومختار، محبوب پروردگار (عزوجل و صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) ارشاد می فرمایند: کسی که بر من روز جمعه وشب جمعه صد^{۱۰۰} بار درود شریف بخواند، الله تعالی یکصد^{۱۰۰} حاجت او را رفع می فرماید، هفتاد^{۷۰} در آخرت و سی^{۳۰} در دنیا^(۱).

صلّوا علی الحبيب ! صلی الله تعالی علی محمد

دل زنده می شود

تاجدار مدینه، قرار قلب وسینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم می فرماید: کسی که شب های عیدین یعنی (عید الفطر وعید الضحی) را برای طلب ثواب قیام کرد یعنی در عبادت گذراند در آن روزیکه دل دیگران می میرد دل آن شخص نمی میرد^(۲).

جنت واجب میگردد

در یک مقام دیگر از معاذ بن جبل رضی الله عنه روایت است، می فرماید: کسی که پنج شب را به عبادت بگذارد، بر آن شخص جنت واجب می گردد، شب های هشتم، نهم ودهم ذوالحجه، شب عید الفطر وشب پانزدهم شعبان المعظم^(۳).

(۱) تفسیر در منشور، ج ۶، ص ۶۵۴.

(۲) سنن ابن ماجه، کتاب الصیام، باب فیمن قام لیلتي العیدین، ج ۲، ص ۳۶۵، رقم (۱۷۸۲).

(۳) الترغیب والترهیب، کتاب العیدین والأضحیة، باب الترغیب فی إحياء لیلتي العیدین، ج ۲، ص ۹۸، شماره حدیث (۲).

سنت های قبل از رفتن به عیدگاه

از حضرت بریده رضی الله تعالی عنه روایت است که حضور انور، شافع محشر، سید بحرور، محبوب ربّ اکبر صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در روز عید الفطر چیزی تناول فرموده و به نماز عید تشریف می بردند و در روز عید الضحی تا از نماز فارغ نمی گردید چیزی نمی خورد^(۱).

در بخاری شریف از سیدنا انس رضی الله تعالی عنه روایت است که حضور صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در روز عید الفطر تا چند عدد خرما تناول نمی فرمود به عیدگاه تشریف نمی بردند، و تعداد خرمای مصرفی طاق بودند^(۲).

سنت های رفتن و برگشتن از نماز عید

از سیدنا ابوهریره رضی الله تعالی عنه روایت است که آقای ما تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم برای نماز عید از یک راهی می رفتند و از راه دیگری بر می گشتند^(۳).

طریقه خواندن نماز عید (حنفی)

نیت نماز عید از این قرار است: نیت کردم که بخوانم دو رکعت نماز عید الفطر یا عید الاضحی با شش تکبیر زوائد آن خاص به رضای خدا، پشت سر امام حاضر بعد دستها را تا گوش بلند کرده تکبیر الله اکبر گفته شود، حسب معمول دست ها زیر ناف بسته ثناء خوانده شود، بعد دست ها تا گوش بلند شده الله اکبر گفته می شود و بعد از ادای تکبیر دستها آویزان یعنی باز می شوند،

(۱) جامع ترمذی، کتاب العیدین، باب ماجاء فی أکل یوم الفطر قبل الخروج، ج ۲، ص ۷۰، شماره حدیث (۵۴۲).

(۲) صحیح بخاری، کتاب العیدین، باب الأکل یوم الفطر قبل الخروج، ج ۱، ص ۳۲۸، شماره حدیث (۹۵۳).

(۳) جامع ترمذی، کتاب العیدین، باب ماجاء فی خروج النبی إلى العید، ج ۲، ص ۶۹، شماره حدیث (۵۴۱).

بازهم تکبیر الله اکبر گفته دستها به گوش ها بالا میروند و باز می مانده، بار سوم نیز تکبیر الله اکبر گفته دست ها به گوش ها بالا می روند و بعد دستها بسته می شوند یعنی تکبیر اول گفته شده دست ها را بسته ثناء خوانده می شود و در تکبیرهای دوم و سوم دست ها باز بوده وباگفتن تکبیر چهارم دست ها بسته می شوند که در این قیام امام قرائت می خواند، (به خاطر باید داشت، آن جای که در قیام بعد از تکبیر چیزی خوانده شود دست ها باید بسته شود، و جای که خوانده نمی شود دست ها آویزان باشد^(۱))، و بعد رکوع و سجده رکعت اول انجام می گیرد، در رکعت دوم امام سورة حمد و آیاتی چند از قرآن را قرائت نموده بعد سه بار تکبیر گفته دست تا گوش ها بلند شده و در تکبیر چهارم بدون این که دست ها بالا بروند الله اکبر گفته به رکوع بروید و مثل روش های دیگر نماز را مکمل نمائید، بعد تشهد خوانده قعده تمام می شود، در میان تکبیرهای سه گانه رکعت اول و دوم به اندازة سبحان الله گفتن خاموش می باشید^(۲).

نماز عید بر چه کسانی واجب است

نماز عیدین واجب است^(۳) مگر نه بر همه بلکه بر کسانی که جمعه واجب است^(۴) در نماز عیدین آذان و اقامت نمی باشد^(۵).

(۱) ماخوذ از درمختار، رد المحتار، ج ۳، ص ۶۶.

(۲) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۵۰.

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۴۹.

(۴) الهدایه معه فتح القدیر، ج ۲، ص ۳۹.

(۵) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۰۶.

خطبه عید سنت است

شرایط خطبه عیدین مطابق خطبه جمعه می باشد، اما فرق این است که خطبه در جمعه شرط و در عیدین سنت است، در جمعه خطبه قبل از نماز و در عیدین بعد از نماز خوانده می شود^(۱).

وقت نماز عیدین

نمازهای هر دو عید بعد از برآمدن آفتاب که به اندازه یک نیزه بلند شود یعنی (بعد از ۲۰ الی ۲۵ دقیقه از طلوع آفتاب) ضحوة کبری یعنی تا نصف النهار شرعی می باشد^(۲)، مگر در نماز عید الفطر تاخیر و نماز عید الضحی تعجیل مستحب است^(۳).

جماعت عید اگر ناقص شد چه خواهد کرد؟

مقتدی در رکعت اول بعد از تکبیرها رسید، در همان وقت تکبیر تحریمه را با سه تکبیر زواید بگوید، اگرچه امام قرائت را شروع کرده است بازهم مقتدی سه تکبیر زواید را بگوید، اگر امام از سه تکبیر بیشتر گفته بود و مقتدی آنها را گفته نتوانست و امام به رکوع رفت، پس باید با امام به رکوع برود و ایستاده تکبیر گفته نمی تواند و در رکوع تکبیرها را بگوید و اگر امام را در رکوع یافت و گمان غالب آن است که تکبیرها را گفته می تواند، پس تکبیرها را ایستاده اداء کرده بعد رکوع کند ورنه الله اکبر گفته به رکوع برود و در رکوع تکبیرها را بگوید، اگر تکبیرها را در رکوع انجام داده نتوانست که امام از رکوع سر بلند

(۱) خلاصة الفتاوى، ج ۱، ص ۲۱۳.

(۲) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۲۲۵، ملتان.

(۳) خلاصة الفتاوى، ج ۱، ص ۲۱۴.

کرد در این حالت باقی ساقط گردید (یعنی تکبیرهای باقیمانده را اکنون نگوید) و اگر امام را بعد از رکوع دریافت اکنون تکبیر نگوید بلکه بعد از سلام دادن امام حینیکه بقیة نماز را می خواند می تواند تکبیرها را بخواند، و در رکوع چنانچه قبلاً تذکر گردید اگر تکبیرها گفته شوند، دست ها بالا برده نشوند، اگر در رکعت دوم امام را دریافت درین موقع تکبیرهای رکعت اول را نگوید بلکه وقتی که برای رکعت اول فوت شده اش بلند شد در آنوقت بگوید اگر تکبیرهای رکعت دوم را با امام دریافت پس خوب، ورنه در آن هم همان تفصیل رکعت اول خواهد بود^(۱).

اگر به جماعت عید نرسید پس چه باید کرد؟

امام نماز عید را تمام کرد و شخصی بعد از آن رسید، اگر شامل نماز شده و یا نشده در هر دو حالت نمازش فاسد می باشد، پس اگر جای دیگری دریافت بخواند ورنه بدون جماعت خوانده نمی تواند، بهتر این است که این شخص چهار رکعت نماز چاشت بخواند^(۲).

احکام خطبه های عید

بعد از نماز دو خطبه بخواند، چیزهایی که در خطبة جمعه سنت اند در این هم سنت می باشند و چیزهایی که در آن مکروه بوده در این هم مکروه اند، اما در اینجا دو فرق موجود است، یکی این که قبل از خطبة اول جمعه نشستن خطیب سنت بود و در این یعنی (خطبة عید) ایستادن سنت است، دوم این که در

(۱) ماخوذ از درمختار، رد المحتار، ج ۳، ص ۵۵، ۵۶، ۵۷.

(۲) در مختار، ج ۳، ص ۵۸، ۵۹.

نماز عید قبل از خطبة اول نه^۹ بار و قبل از خطبة دوم هفت^۷ بار و قبل از پائین آمدن از منبر چهارده^{۱۴} بار الله اکبر گفتن سنت است و در جمعه نیست^(۱).

آداب و سنت های روز عید

در روز عید این امور سنت (یعنی مستحب) است

- (۱) موها را کوتاه کردن مطابق با سنت نبوی و شرع اسلام نه مدل های خارجی غیر اسلام،
- (۲) ناخن ها را گرفتن،
- (۳) غسل کردن،
- (۴) مسواک کردن،
- (۵) لباس خوب پوشیدن یعنی اگر لباس جدید موجود بود بهتر است یا لباس تمیز و شسته باشد،
- (۶) خوشبو استفاده کردن،
- (۷) انگشتر پوشیدن (توجه باید کرد که انگشتر نقره باشد اگر خواستید انگشتر بدست کنید پس توجه باید کرد که فقط کمتر از مثقال یعنی چهار گرم نقره یک انگشتر استفاده نمائید، از یک انگشتر بیشتر نباشد و یک نگینه داشته باشد، بدون نگینه هم نپوشید، وزن نگینه مقید نیست، علاوه از انگشتر نقره مرد دیگر هیچ نوع انگشتر پوشیده نمی تواند)،
- (۸) نماز فجر را در مسجد محله خود خواندن،
- (۹) خوردن چند عدد خرما قبل از نماز عید الفطر مگر طاق باید باشد، اگر خرما موجود نبود چیز شیرین دیگری باید خورد، اگر قبل از نماز چیزی

(۱) در مختار، ج ۳، ص ۵۸، ۵۷، بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۰۹.

نخورید گناهی نیست مگر تا عشاء اگر چیزی خورده نشود مورد عتاب قرار خواهید گرفت،

(10) نماز عید باید در عیدگاه خوانده شود،

(۱۱) پیاده رفتن تا عیدگاه اگر ممکن باشد،

(۱۲) باسواری رفتن هم گناهی نیست اما پیاده رفتن حسب قدرت افضل است،

(13) برای نماز عید از یک راه رفتن و از راه دیگر برگشتن،

(14) قبل از نماز عید الفطر صدقه فطر دادن افضل و إلاً بعد از ادای نماز هم می توان داد،

(15) اظهار خوشحالی کردن،

(16) صدقه بکثرت دادن،

(17) با اطمینان کامل بطرف عیدگاه رفتن،

(18) یکدیگر را مبارکباد گفتن،

(19) بعد از نماز عید مصافحه و معانقه چنانچه بین مسلمانان رایج است انجام

دادن که در آن اظهار مسرت می باشد^(۱)، مگر با اَمْرَدُ خوبصورت معانقه محل فتنه خواهد بود،

(20) هنگام رفتن به نماز عید الفطر در راه آهسته آهسته تکبیر بگوئید و در

هنگام رفتن به نماز عید الضحی در راه به آواز بلند تکبیر بگوئید تکبیر این است:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ ط

(۱) الحديقة النديه، ج ۲، ص ۱۵۰، مسوٰی ج ۲، ص ۲۲۱.

یک مستحب عید قربان

احکام عید قربان مثل احکام فطر می باشد، مگر در بعضی کلمات فرقی است مثلاً در عید قربان مستحب این است که قبل از نماز عید چیزی خورده نشود قربانی داشته باشد یا نباشد، و اگر چیزی بخورد کراهت نیست.

به نسبت هشت^۸ حروفِ الله اکبر ۸ گل مدنی

تکبیر تشریق

(۱) از فجرِ نهم ذوالحجة الحرام تا عصر سیزدهم آن بعد از فرایض نماز پنجگانه که در مسجد باجماعت مستحب اداء می گردد، خواندن تکبیر تشریق یک بار به آواز بلند واجب است و اگر سه بار گفته شود افضل^(۱) خواهد بود.

تکبیر تشریق این است :

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ^(۲).

(۲) گفتن تکبیر تشریق فوراً بعد از سلام واجب است، یعنی تازمانی که چنین عملی انجام نگرفته باشد که نماز را نتوان شروع کرد^(۳)، مثلاً از مسجد بیرون رفت یا قصداً وضو را شکست یا تکبیر را فراموش کرده صحبت کرد پس تکبیر ساقط شده است، و اگر بدون اراده وضو شکست می تواند بخواند^(۴).

(۱) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۲۲۷.

(۲) مصنف ابن ابی شیبة، کتاب صلاة العیدین، باب کیف یکبر يوم عرفة، ج ۲، ص ۷۴، شماره حدیث (۱ ت ۴).

(۳) فتاوی عالمگیری، ج ۱، ص ۱۵۲.

(۴) در مختار، رد المحتار، ج ۳، ص ۷۳.

(۳) تکبیر تشریق بر آن کسی واجب است که در آن شهر مقیم باشد و یا بر مقیمی اقتداء کرده باشد، اقتداء کننده خواه مسافر باشد یا روستائی باشد و اگر بر مقیمی اقتداء نکرده باشد بر آن یعنی (مسافر یا روستائی) واجب نیست.

(۴) اگر مقیم بر امام مسافر اقتداء کند بر مقیم واجب است اگرچه بر آن امام مسافر واجب نیست.

(۵) بعد از نفل، سنت و وتر تکبیر واجب نیست.

(۶) بعد از نماز جمعه واجب است و بعد از نماز عید قربان گفته می شود^(۱).

(۷) بر مسبوق (یعنی کسی که از او یک یا بیشتر رکعت فوت شده است) تکبیر واجب است مگر وقتی که خودش سلام داد بعد بخواند^(۲).

(۸) بر منفرد (یعنی کسی که تنها نماز می خواند) واجب نیست^(۳)، مگر بخواند بهتر است، زیرا که نزد صاحبین واجب است^(۴).

(برای معلومات مفصل فضایل عید و غیره در باب رمضان فیضان سنت، فیضان عید الفطر را مطالعه فرمائید).

ای الله عزوجل! ما را توفیق عنایت فرما تا خوشی های عید السعید را مطابق سنت های محبوبت انجام بدهیم و مارا زیارت حج بیت الله و دیار پاک مدینه و دیدار حقیقی تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم بار بار نصیب بفرما تا مقامات عالیه برای ما همچون عید همیشگی باشد.

آمین بجاه النبی الامین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم

(۱) درمختار، رد المحتار، ج ۳، ص ۷۳.

(۲) تبیین الحقائق، ج ۱، ص ۲۲۷.

(۳) غنیة المتملی، ص ۵۲۶.

(۴) بهار شریعت، حصه ۴، ص ۱۱۱.

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرْبَعُونَ وَصِيَّةً مِنَ الْمَدِينَةِ الْمُنَوَّرَةِ

چهل وصیت از مدینه منوره

الحمد لله على احسانه الآن در مسجد النبوی الشریف علی صاحبہ الصلاة والسلام بعد از نماز فجر نشسته سعادت نوشتن چهل وصیت مدینه منوره را حاصل می کنم، آه صد آه! امروز آخرین صبح حاضری مدینه منوره ام می باشد، خورشید آرزوی عرض سلام بر روضه اطهر محبوب را دارد آه! اگر تا امشب سعادت مدفن در جنت البقیع نصیب نگردید پس جدا شدن از مدینه صورت می گردد، چشم اشکبار است، و دل بی قرار است های!

افسوس چند گھڑیاں طیبہ کی رہ گئی ہیں دل میں جدائی کا غم طوفاں مچا رہا ہے

ترجمہ اشعار اردو : افسوس کہ چند لحظہ ای برای زیارت مدینه طیبہ باقی است، در دل غم طوفان جدائی موج زده می جوشد.

آه! دل در غم فرو رفته است، فکر جانسوز هجر مدینه سراپا تصویر غم را بپا کرده است، چنان تصور می شود که گویا تبسم لبها را کسی ربوده باشد، آه! عنقریب مدینه ترک داده می شود، و دل شکسته می گردد، آه! از مدینه بسوی وطن لمحات برگشت جانگداز می شود، چنانکه طفل شیر خواری را کسی از آغوش مادرش گرفته باشد و او در حال گریه با نهایت حسرت بار بار روی بطرف مادر گردانیده نگاه می کند که شاید مادر یکبار دیگر صدا خواهد زد و باشفقت در آغوش پناه خواهد داد، مرا بر سینه خواهد گرفت و در آغوش مهر مادری در خواب شیرین خواهد داشت، آه! اکنون بادل شکسته چهل وصایا را

عرض می کنم، تمام برادران خواهران اسلامی وابسته به "دعوت اسلامی" و نیز اولاد و دیگر اهل خانه ام هم به این وصایا توجه داشته باشند.

زهی قسمت! من بدکار را در مدینه پرانوار آنهم در سایه گنبد سبز و مینارهای آن، ای کاش! در جلوة آقای نامدار، شنهشاه ابرار، شفیع روز شمار محبوب پروردگار، احمد مختار صلی الله تعالی علیه وآله وسلم شهادت نصیب گردد و در جنت البقیع دو گز زمین میسر گردد، اگر چنین گردد، پس سعادت هر دو جهان خواهد بود آه! ورنه هر کجا مقدر باشد.

مدینه ۱: اگر عالم نزع را یافتید پس هر عمل آن وقت را مطابق سنت انجام دهید، چهره را به طرف قبله و دست و پا را راست نمائید، یاسین شریف را بخوانید و نعت های تحریر شده امام اهل سنت مولانا شاه احمد رضا خان علیه رحمة الرحمن را هم که کلامش مطابق باشریعت، بلکه هر شعر شرح و تفسیر قرآن و حدیث و اقوال بزرگان دین است بخوانید.

مدینه ۲: بعد از قبض روح هم در هر معامله رعایت سنت ها را بنمائید، مثلاً در تجهیز و تکفین تعجیل کردن که برای جمع شدن بیشتر مردم تاخیر کردن مطابق سنت نیست، بر احکام بیان شده قسمت چهارم بهار شریعت عمل کرده شود.

مدینه ۳: اندازه قبر مطابق سنت باشد و لحد ساخته شود که سنت است^(۱).

(۱) قبر را دو قسمت است (۱) صندوق (۲) لحد، طریقه ساختن لحد این است که بعد از حفر کردن قبر برای گذاشتن بطرف قبله در قبر حفر میگردد. لحد سنت است اگر زمین قابل این باشد پس اینگونه می کنیم، و اگر زمین نرم باشد پس در صندوق گذاشتن مانعی نخواهد بود، بخاطر باید داشت که در لحد هم مثل صندوق از بالا تخته و غیره نصب

مدینه ۴ : دیوار داخل قبر خشت خام باشد، از خشت های پخته شده استفاده نشود، اگر در داخل دیوارهای آجر پخته شده لازم باشد پس حصه داخلی را با گِل های رسیده خوب باید ساخت.

مدینه ۵ : اگر ممکن باشد بر تخته داخلی یاسین، سورة ملک و درود تاج دم کرده شود.

مدینه ۶ : کفن مسنون خود سگ مدینه از پول شخصی اش باشد، در صورت حالت فقر از مال حلال سنی ای صحیح العقیده خریداری شود.

مدینه ۷ : غسل باریش، باعمامه و برادر اسلامی پایبند مطابق عین سنت بدهید (اگر سادات کرام وجود گنده را غسل دهند پس سگ مدینه آن را بر خود بی ادبی تصور می کند).

مدینه ۸ : در هنگام غسل حفاظت کامل ستر عورت انجام گردد، اگر از ناف تا زانوها با دو چادر ضخیم پُر رنگ پوشیده شود، غالباً احتمال معلوم شدن ستر از بین می رود، بلی! جاری شدن آب به هر قسمت جسم لازمی است.

مدینه ۹ : کفن اگر با آب زم زم یا آب مدینه و بلکه با هر دو خیس شده باشد پس سعادت است، کاش سیدی بر سر عمامه سبز مزین گرداند.

مدینه ۱۰ : بعد از غسل، قبل از پنهان کردن صورت در کفن اوّل بر پیشانی با انگشت شهادت بسم الله الرحمن الرحیم نوشته شود.

مدینه ۱۱ : بهمین ترتیب بر سینه لاله الا الله محمدرسول الله.

مدینه ۱۲ : بجای دل یارسول الله.

میگردد، چنین هم شده میتواند که اگر گورکن مشوره دهد تاخشت های درب لحد مایل گذاشته شوند، به گفته او عمل نباید کرد که راست گذاشتن خشت ها سنت است.

مدینه ۱۳ : در قسمت درمیانی ناف و سینه و برکفن یا غوث اعظم دستگیر، یا امام ابو حنیفه، یا امام احمد رضا، یا شیخ ضیاء الدین با انگشت شهادت تحریر گردد.

مدینه ۱۴ : همچنان از بالای ناف شروع تا سر بر کفن (باستثنای پشت) مدینه مدینه تحریر گردد، بخاطر باید داشت که مراد از آن نوشته با رنگ نیست بلکه مقصد برکتِ اشاره انگشت شهادت است، زهی نصیب کسی که سیّدی بنویسد.

مدینه ۱۵: اگر میسر بود خاک مدینه خوب بر صورت مالیده شود، اگر ممکن بود بر چشم ها خار مدینه و اگر نبود پس برگ های نخل های مدینه گذاشته شود.

مدینه ۱۶: وقت بردن جنازه هم تمام سنت ها رعایت گردند.

مدینه ۱۷: در تشییع جنازه تمام برادران اسلامی باهم قصیده امام اهل سنت ((کَعبِے کے بدر الدجی تم کروڑوں درود)) یعنی بدرالدجی کعبه بر تو صدها هزار درود، بخوانند علاوه از این نعت ها هم بخوانند مگر فقط و فقط کلام علمای اهل سنت را بخوانند.

مدینه ۱۸ : جنازه را یکی از علمای صحیح العقیده سنی یا یک برادر اسلامی پایبند سنت ها یا اهل آن باشد پس از اولاد بخواند مگر خواهش است که سادات کرام را حق اولیت داده شود.

مدینه ۱۹: خوش نصیبی آن که، سادات کرام بادهستهای پر از رحمت خویش در قبر بگذارند.

مدینه ۲۰: به طرف صورت در دیوار قبر طاق ساخته در آن عهد نامه، نقش نعل شریف، نقشه سبز گنبد، شجره شریف نقش هرکاره و غیره تبرکات که بادست یک برادر اسلامی پایبند سنت تحریر گردیده گذاشته شود.

مدینه ۲۱: اگر در جنت البقیع جای رسید پس خوش قسمتی! ورنه در قرب ولی الله، اگر این هم نشد پس هر جای که برادر اسلامی بخواهد سپرد خاک شود، مگر در زمین غصب شده دفن نشود که حرام است.

مدینه ۲۲: بر قبر اذان داده شود.

مدینه ۲۳: خوش نصیب آن که! سیدی تلقین فرماید^(۱).

(۱) فضیلت تلقین: فرمان عالیشان تاجدار مدینه، قرار قلب وسینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است، وقتی که یک برادر مسلمان فوت می شود و برآن خاک ریخته می شود یکی از شما در سمت سر مدفون ایستاده بگوید: ای فلان بن فلانه، او می شنود اما جواب نمی دهد، بعد هم بگوید: ای فلان بن فلانه، او راست می نشیند، باز هم بگوید: ای فلان بن فلانه او می گوید مرا ارشاد بفرما که الله عزوجل بر تو رحم فرماید، مگر شما از گفتن وی مطلع نمی شوید. بعد بگوید:

اذْكُرْ مَا خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّكَ رَضِيتَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَبِالْقُرْآنِ إِمَامًا

ترجمه: سخنی را یاد کن که بوسیله آن از دنیا خارج شدی، یعنی گواهی ده که جز خدای یگانه معبود دیگری نیست و محمد (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) بنده او و رسول اوست و این که تو بر ربّ بودن الله و دین بودن اسلام و نبی بودن محمد (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) و پیشوا بودن قرآن راضی بودی.

منکر نکیر دست که یک دیگر را گرفته می گویند: برویم، ما نزد او چگونه بنشینیم در حالی که مردم او را دلیل آموخته اند، درین مورد شخصی خدمت آنحضرت، نبی رحمت (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) عرض کرد: اگر اسم مادرش معلوم نبود، فرمودند: به طرف حوا رضی الله تعالی عنها نسبت دهند

(الطبرانی فی الکبیر، من اسمہ میمون بن مهران، شماره حدیث (7979)، ج 9، ص 250)

مدینه ۲۴: اگر ممکن بود اهل محبت من بعد از تدفین من تا ۱۲ روز اگر این نشد پس کم از کم ۱۲ ساعت حتماً بر قبرم حلقه کنند و با ذکر و درود و تلاوت و نعت دلم را شاد نمایند، ان شاء الله عزوجل در جای جدیدی دل قرار خواهد گرفت، در این اثنا هم همیشه نماز باجماعت خوانده شود.

مدینه ۲۵: اگر بر ذمه ام قرض و غیره باشد پس از مال من و اگر نبود پس درخواست است که اولادم اگر زنده بود او یا دیگر برادر اسلامی احساناً از طرف خود ادا فرمایند، الله عزوجل اجر عظیم عطا می فرماید (در اجتماعات مختلف اعلان گردد که اگر کسی را دل آزاری و یا حق تلفی کرده باشم او محمد الیاس قادری را معاف فرمایند، اگر قرض و غیره باشد فوراً به ورثاء رجوع فرمایند یا معاف نمایند).

مدینه ۲۶: مرا با استقامت کامل اگر با ایصال ثواب دعای مغفرت نوازش فرمایند پس احسان عظیم خواهد بود.

مدینه ۲۷: همه و همه بر مسلک اهل سنت مطابق تعلیمات اسلامی امام اهل سنت مولانا شاه احمد رضا خان علیه رحمة الرحمن پایبند باشید.

مدینه ۲۸: از صحبت بد عقیده ها فرسخ ها دور قرار گیرید که صحبت آنها از خاتمه بالخیر محروم می سازد.

مدینه ۲۹: بر محبت و سنت تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم استقامت داشته باشید.

= یاد داشت: بجای فلان بن فلانه نام میّت و نام مادرش برده مثلاً یا محمد الیاس بن امینه، اگر نام مادر میّت معلوم نبود، پس بجای نام مادر نام حوا رضی الله تعالی عنها برده شود، تلقین فقط به عربی خوانده شود، سگ مدینه عفی عنه.

مدینه ۳۰: در نماز پنجگانه روزه، زکات و حج و فرائض، سنن و واجباتِ دیگر هیچگونه کوتاهی نکنید.

مدینه ۳۱: یک وصیت ضروری بامجلس شورای مرکزی دعوت اسلامی وفادار باشید، اطاعت هر رکن آن را و هر حکم نگران مربوطه خود را که مطابق شریعت باشد برخورد لازم دانید از مخالفت کننده شوری یا هر مسؤل دعوت اسلامی بلا اجازت شرعی من بیزارم.

مدینه ۳۲: هر برادر اسلامی در یک هفته کم از کم یکبار برای دعوت نیکی در قافله محله ای شرکت و هر ماه کم از کم ۳ روز و در ۱۲ ماه ۳۰ روز و در زندگی مجموعاً ۱۲ ماه در قافله مدنی سفر کردن را برخورد لازمی بداند، هر برادر و خواهر اسلامی برای استقامت یافتن به اصلاح اعمالش روزانه کارت انعامات مدنی را پر کرده و هر ماه به مسؤلش تحویل دهد.

مدینه ۳۳: پیغام محبت و سنت تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم را در جهان برسانید.

مدینه ۳۴: جدوجهد خود را بر خلاف عقاید و اعمال بد و نیز محبت دنیا، مال حرام و مُد پرستی ها جاری کنید، باحسن اخلاق و لذت مدنی دعوتِ نیکی را باجوش و خروش انجام دهید.

مدینه ۳۵: ناراحتی و قهر را از خود دور برانید ورنه کار دین دشوار خواهد شد.

مدینه ۳۶: تالیفات و نوارهای بیاناتم وراثیم را برای نجات از بدست آوردن دنیا التجاء مدنی ام هست.

مدینه ۳۷: در معامله ترکه من بر حکم شریعت عمل گردد.

مدینه ۳۸: کسی که من را دشنام دهد، بد و بیراه بگوید، زخمی کند یا بهر نحوی سبب دل آزاری گردد من او را برای خدا قبلاً بخشیده ام.

مدینه ۳۹: از آزار دهنده ام هیچ نوع انتقام نگیرید.

مدینه ۴۰: بالفرض اگر کسی مرا شهید کند، حقوقم از طرف خودم بر او معاف می باشد، از ورثاء هم درخواست می شود که حق خود را بر او معاف کنند، اگر به برکت شفاعت تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در محشر اگر کرم خصوصی نصیب گردد ان شاء الله قاتل خود را یعنی نوشاننده جام شهادت خود را هم باخود در بهشت خواهم برد شرطی که خاتمة او هم باایمان باشد. (اگر شهادتم بعمل آید بدین منظور هیچ گونه شرارت و اعتصاب برپا نگیرد، اگر اعتصاب این است که کاروبار مسلمانان به زور تعطیل گردد، بر دکان ها و ماشین های مسلمانان سنگ باران گردد، چنین بنده آزاری و حق تلفی را هیچ مفتی اسلام هم جایز گفته نمی تواند، این گونه اعتصاب حرام و کار جهنمی خواهد بود، از چنین ادامات تعصب آمیز بجز زیان های دین و دنیا چیز دیگری بدست نخواهد آمد، عموماً اعتصاب گران زود خسته خواهند شد و مأموران انتظامی آنها را قابو خواهند نمود.

کاش بخشنده گناهان خدای غفار من عاصی و بدکار را بطفیل محبوب عزیزش حضرت محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم مورد عفو قرار دهند، ای خدایا! تا وقتی که زنده ام در عشق محبوبت محو گردان، ذکر مدینه را بر من جاری گردان، برای دعوت نیکی کوشان باشم شفاعت محبوب نصیب گردد مورد بخشش هم قرار گیرم، در جنت الفردوس همجواری محبوب نصیب گردد،

آه ! کاش ! هر وقت در نظارة محبوب مهو باشم، ای الله! بر حبيب خویش بی شمار درود و سلام عطا فرما تمام امتش را مغفرت فرما.

یا الهی جب رضا خواب گران سراٹھائے دولت بیدار عشق مصطفیٰ کا ساتھ ہو

ترجمه اشعار اردو: خدایا! وقتی که رضا از خواب گران بیدار شود، بادولت بیدار عشق مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم همراه شود،

مدنی وصیت نامه وقت نوشتن این الفاظ تقریباً سیزده و نیم سال قبل در محرم الحرام ۱۴۱۱ هـ ق از مدینه منوره جاری کرده بود، بعد بعضی اوقات ترمیم معمولی می گردید اکنون با ترامیم بیشتر حاضر کرده است.

وصیت باعث مغفرت

تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرموده اند: کسی که مرگش بعد از وصیت وی صورت گیرد او بر سنت عظیم فوت گردیده است و مرگش بر تقوی و شهادت بوده و در حالت مغفرت در گذشته است^(۱).

طریقه تجهیز و تکفین

کفن مسنون مرد

(۱) لفافه

(۲) ازار

(۳) پیراهن.

کفن مسنون زن از مندرجۀ بالا دو چیز بیشتر می باشد

(۴) سینه بند

(۵) چادر (روکش) (مخنث را هم مثل زن ها کفن کرده شود).

(۱) مشکاة المصابیح، کتاب البیوع، باب الوصایا، الفصل الثالث، ج ۲، ص ۱۹۹، الحدیث (۳۰۷۶)

تفصیل کفن

(۱) لفافه یعنی چادر از قد میت به اندازه بزرگ باشد که هر دو طرف بسته شود.
(۲) ازار یعنی تهبند کمی تا قدم یعنی از لفافه قدری کوچک که برای بستن زیاده بوده.

(۳) پیراهن یعنی کفنی از گردن تا زیر زانوها و در جلو و عقب هر دو به طرف برابر باشد در آن چاک و آستین ها نباشد، کفن مرد بر شانه ها و برای ان به طرف سینه پاره شود.

(۴) سینه بند از پستان تا ناف و بهتر این است که تا ران باشد^(۱).

طریقه غسل میت

اگر خوشبو دود کرده می شود تخته غسل پنج یا هفت بار دود داده شود یعنی تخته پائین و بالا شود میت بر تخته طوری دراز کشیده شود چنانچه در قبر گذاشته می شود، از ناف تا بهمراه زانوها با پارچه پوشیده شود (امروز در موقع غسل پارچه سفید پهن کرده که با رسیدن آب بی حجابی می شود؛ لهذا پارچه ضخیم و رنگی باشد تا در موقع آب رسیدن ستر معلوم نشود، اگر پارچه دو بله شود بهتر است، اکنون غسل دهنده پارچه ای بردستها پیچیده میت را اول استنجا دهد، بعد وضوی مثل نماز را انجام دهد یعنی سه بار صورت و بعد دست ها را معه آرنج ها سه بار بشوید، بعد سر را مسح کند، بعد سه بار هر دو پا را بشوید، در وضو میت اول دست تا بندها در دهان و بینی آب انداختن نیست، البته پارچه ای را خیس کرده بردند آنها، بیرة دندانها، و لبها مالیده شود، بعد اگر

(۱) عموماً کفن آماده خریده می شود، به اندازه قد میت بودن ضروری نیست؛ لهذا برای احتیاط، از تا قد حسب ضرورت پارچه گردد..

بر سر و ریش آن را مو باشد شسته شود، اکنون بر پهلوی چپ غلطانده با آب نیم گرم از سر تا قدم غسل داده شود، آب طوری ریخته شود که تا تخته برسد، بعد به طرف راست غلطانده بهمین ترتیب آب ریخته شود، بعد تکیه داده بنشاند، و با نرمی در قسمت پائین شکم دست چرخانده شود و اگر چیزی برآمد شسته شود، دوباره حاجت غسل و وضو نمی باشد، بعد از سر تا قدم سه بار آب کافور بریزید، بعد پارچه ای تمیزی بدن آهسته خشک شود، یکبار بر همه بدن آب ریختن فرض و سه بار سنت است.

طریقه کفن پوشندن مرد

کفن یکبار یا سه یا پنج و یا هفت بار شسته شود، بعد طوری پهن گردد که اول لفافه یعنی چادر بزرگ بر آن تهبند و بر وی آن کفنی گذاشته شود، اکنون میت را بر آن بگذارید و کفنی بیوشانید بعد بر ریش و تمام بند خوشبو زده شود و بر اعضای که توسط آن عمل سجده انجام می گیرد یعنی پیشانی، بینی، دستها، زانوها و قدم ها کافور زده شود^(۱)، بعد تهبند از سمت چپ و بعد از سمت راست پیچیده شود، اکنون لفافه هم به همین ترتیب اول از چپ و بعد از راست پیچیده شود تا که راست بالا باشد و طرف سر و پاها بسته شود.

طریقه پوشاندن کفن زن

کفنی را پوشانده موهایش را دو قسمت کرده بر روی کفنی برسینه ببندازید و چادر را نیم در زیر کمر پهن کرده بر سر آورده مثل نقاب بر روی انداخته شود طوری که بر سینه قرار گیرد، طولش از نصف کمر تا پائین و عرضش از

(۱) برای مرد و زن یعنی هر دو طریقه استفاده خوشبو و کافور یکی است.

برای طریقه نوشتن بر صورت میت و غیره در صفحه ملاحظه فرمائید.

یک نرمة گوش نا نرمة گوش دیگر باشد، بعضی ها روکش را طوری پهن می کنند که زنان در زندگی بر سر می اندازند این خلاف سنت است، بعد تهبند و لفافه یعنی چادر پیچیده شود و در آخر سینه بند از قسمت بالائی پستان تا رانها آورده شده با تخی بسته شود^(۱).

بعد نماز جنازه تدفین^(۲)

(۱) گذاشتن جنازه به جانب قبله قبر مستحب است تا که میت از سمت قبله در قبر گذاشته شود از قسمت پائینی قبر یعنی از سمت پاها گذاشته نشود و به طرف سر کشانده نشود.

(۲) حسب ضرورت دو یا سه مرد قوی و نیک در قبر داخل شوند، میت زن را محارم بگذارند، اگر نبود از بستگان دیگر و اگر اینهم نبود پس پرهیزگاری بگذارند.

(۳) میت زن را از پائین آوردن تا تخته جنازه با پارچه ای پوشیده داشت.

(۴) در وقت پائین گذاشتن در قبر این دعا خوانده شود بسم الله و بالله و علی ملّة رسول الله.

(۵) میت را بر پهلوی راست بگذارید و رویش را به سمت قبله نمائید، کفن را باز کنید که اکنون ضرورت نیست، اگر باز نکنید هم اشکالی ندارد.

(۱) امروز در کفن زنان هم لفافه در آخر گذاشته می شود، اگر بعد از کفن سینه بند گذاشته

شود پس هیچ مانعی نیست، مگر افضل این است که سینه بند در آخر باشد.

(۲) جنازه برداشتن و طریقه نماز جنازه را در طریقه نماز جنازه ملاحظه فرمائید.

(6) قبر را باخشت های خام^(۱) ببندید، اگر زمین نرم باشد پس تخته های چوبی گذاشتن هم جایز است.

(7) اکنون خاک انداخته شود، مستحب این است که از طرف سر با هر دو دست سه بار خاک انداخته شود، اول گفته شود:

﴿ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ ﴾ دوم ﴿ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ ﴾ سوم ﴿ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴾ [طه : 55]^(۲)، گفته شود باقی خاک را با بیل و غیره بریزند.

(8) بیش از خاکی که از قبر برآمده بر قبر انداختن مکروه است.

(9) قبر مثل کوهان شتر ساخته شود، امروز قبرها را مربع شکل می سازند این طور نباشد.

(10) قبر به اندازه یک بالش بلند باشد و یا کمی بیشتر از آن^(۳).

(11) بعد از تدفین آب ریختن بر قبر سنت است.

(12) علاوه از آن نهال و غیره را آب دادن هم جایز است.

(13) امروز بدون ضرورت بر قبرها آب ریخته می شود آن را در فتاوی رضویه ج ۴ ص ۱۸۵ اسراف نوشته اند.

(۱) در قسمت داخلی قبر بکار بردن آجرهای که با آتش پخته شده باشند ممنوع است، مگر اکنون اکثر دیوارهای سیمانی قالب های پیش ساخته سیمانی رایج می باشد؛ لهذا آن قسمت از دیوارهای سیمانی و تخته های سیمانی که به طرف داخل گذاشته می شود آن را با گل خام بمالیم، الله عزوجل مسلمانان را از اثر آتش محفوظ گرداند،

آمین بجاه نبی الامین (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم).

(۲) ما شما را از زمین ساختیم، و شما را دوباره در آن می بریم، و باز از همان خاک شما خارج می کنیم.

(۳) عالمگیری ج ۱ ص ۱۶۶

- (14) بعد از دفن در قسمت سر میت خواندن ﴿الم﴾ تا ﴿المُفْلِحُونَ﴾ و طرف پا ها از ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ تا ختم سوره مستحب است.
- (15) تلقین کرده شود.
- (16) در قسمت سر قبر رو به قبله ایستاده اذان داده شود.
- (17) بر قبر گل انداختن بهتر است که تا وقتی که تازه بوده تسبیح می گویند و دل میت شاد می گردد^(۱).

(۱) ردالمحتار ج ۳ ص ۱۸۴.

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طريقه فاتحه

اگر والدین کسی ویا یکی از آنها فوت شده باشد پس او غفلت نکرده بر قبرهای شان حاضری بدهد وایصال ثواب هم بنماید درین مورد پنج فرمان حضرت سلطان مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم را ملاحظه فرمائید.

(۱) ثواب حج مقبول

کسی که به نیت ثواب قبور والدینش و یا قبر یکی از آنها را زیارت نماید برابر حج مقبول ثواب می یابد و اگر زیارت آنها بکثرت انجام می دهد (وقتی فوت گردد) فرشته ها به زیارت قبر او می آیند^(۱).

(۲) ثواب ده حج

کسی که از طرف پدر و یا مادرش حج می کند حج مادر و پدرش ادا می گردد و انجام دهنده آن را ثواب ده حج میرسد^(۲).
سبحان الله! وقتی که سعادت حج نفلی نصیب گردد، پس نیت مادر یا پدر فوت شده را کرده تا که ثواب حج آنها را هم برسد و حج شما هم اداء گردد، بلکه ثواب ده حج بیشتر هم حاصل خواهد شد، اگر مادر یا پدر در حالی فوت شدند که حج بر آنها فرض بوده و اداء نکرده باشند پس اکنون شرف انجام دادن حج بدل بر فرزند خواهد بود، احکام تفصیلی حج بدل را از "رفیق الحرمین" بدست آرید.

(۱) کنز العمال، کتاب النکاح، باب الثامن فی بر الأب والأم، ج ۱۶، ص ۲۰۰، شماره حدیث (۴۵۵۳۶).

(۲) سنن دارقطنی، کتاب الحج، باب المواقیف، ج ۱، ص ۲۰۴، شماره حدیث (۲۵۸۷).

(۳) خیرات از طرف والدین

وقتی که یکی از شما خیرات نفل می نماید پس بهتر است که از طرف مادر و پدرش نماید که ثوابش به آنها می رسد و از ثواب خیرات کننده هم چیزی کم نخواهد شد^(۱).

(۴) علت بی برکتی رزق

وقتی که بنده دعا برای مادر و پدر را ترک می کند رزق او قطع می گردد^(۲).

(۵) فضیلت زیارت قبر در روز جمعه

شخصی که در روز جمعه قبور والدینش و یا قبر یکی از آنها را زیارت کند و بر آن سورة یاسین را بخواند بخشیده می شود^(۳).

برادران عزیز اسلامی! رحمت های الله عزوجل خیلی زیاد است وقتی که مسلمان از دنیای فانی رخصت می شود برای او هم خداوند درهای فضل و کرمش را باز می گذارد از رحمت بی پایان الله عزوجل یک روایتی را خوانده و شادمان گردید.

کفن پاره شد

حضرت سیدنا ارمیاء علیه السلام یکی از انبیاء از کنار چند قبر عبور کردند که در آن عذاب می شدند، بعد از یکسال دوباره از همانجا گذر کردند

(۱) شعب الإيمان، باب فی بر الوالدین، ج ۶، ص ۲۰۵، شماره حدیث (۷۹۱۱).

(۲) کنز العمال، کتاب النکاح، باب العقوق، ج ۱۶، ص ۲۰۱، شماره حدیث (۴۵۵۴۸).

(۳) الکامل فی ضعفاء الرجال، عمر بن زیاد بن عبد الرحمان بن ثوبان، ج ۶، ص ۲۶۰.

پس عذاب تمام شده بود آن نبی برحق به بارگاه خداوندی عرض کردند: یا الله سبب چیست که قبلاً به ایشان عذاب داده می شد و اکنون عذاب تمام شده است، آواز آمد: ای ارمیاء! کفن آنها پاره شد، موها ریختند و قبرها خاک شدند پس من بر آنها رحم کردم و برچنین اشخاص من حتماً رحم می کنم^(۱).
اکنون فضائل ایمان افروز ایصال ثواب را بخوانید و خوشحال شوید

برکت دعاها

فرمان مغفرت نشان تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است که ، امت من با گناه داخل قبر می گردد و زمانی که بیرون می شود پس بی گناه می شود؛ زیرا که او از دعاهاى مؤمنین بخشیده می شود^(۲).

منتظر ایصال ثواب

ارشاد گرامی آقای نامدار صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است حال مرده در قبر مانند انسان غرق شده است که او بشدت در انتظار است که دعاء پدر یا مادر یا برادر یا دوستی برایش برسد، وقتی که دعای کسی به او می رسد برایش از دنیا وما فیها بهتر است خداوند مردگان را از طرف متعلقین (بستگان) شان ثواب هدیه شده را مانند کوهها عطا می فرماید هدیه زنده ها بر مردگان شان دعای مغفرت کردن است^(۳).

(۱) شرح الصدور، باب فی قراءت القرآن للمیت أوعلى القبر، ص ۳۱۳.

(۲) طبرانی اوسط، ج ۱ ص ۵۰۹ شماره حدیث (۱۸۷۹).

(۳) شعب الإيمان، باب فی بر الوالدین، ج ۶، ص ۲۰۳، شماره حدیث (۷۹۰۵).

فضیلت دعای مغفرت

کسی که برای تمام مردان و زنان مؤمن و مؤمنه دعای مغفرت می کند خداوند در عوض هر مؤمن و مؤمنه یک نیکی می نویسد^(۱).

نسخه آسان بدست آوردن نیکی های بیشمار

برادران عزیز اسلامی! شاد باشید که نسخه آسان نیکی های بیشمار بدست آمد، مسلم است که در این عصر میلیاردها مسلمان در روی زمین موجود است و بلکه بیش از میلیونها دار فانی را وداع گفته اند، اگر ما برای مغفرت همه امت دعا می کنیم پس ان شاء الله بیش از میلیونها ثواب را بدست خواهیم آورد، من بطور تحریری برای خود و تمام مؤمنین و مؤمنات دعا تحریر می نمایم اول آخر درود شریف بخوانید ان شاء الله بی شمار نیکی ها بدست خواهید آورد:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِكُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ

یعنی ای الله مرا و هر مؤمن و مؤمنه را مغفرت فرما.

آمین بجاه النبی الامین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم

شما هم دعای فوق را بزبان عربی یا فارسی یا هر دو زبانها اکنون و اگر بتوانید روزانه بعد از نمازهای پنجگانه هم عادت خود گردانید.

بے سبب بخش دے نہ پوچھ عمل نام غفار ہے تریا رب!

معنی: بی سبب ببخش از اعمال می پرس که نامت غفار است یا رب.

(۱) مجمع الزوائد، کتاب التوبه، باب الاستغفار للمؤمنین والمؤمنات، ج ۱۰، ص ۳۵۲، شماره حدیث (17592).

لباس نورانی

یک بزرگی برادر مرحومش را خواب دیدہ پرسید: آیا دعای زندگان بہ شما می رسند؟ او جواب داد: بلی بہ خدا قسم آن بشکل لباس نورانی می آید و ما او را برتن می پوشیم^(۱).

جلوہ یار سے آباد ہو قبر وحشت قبر سے بچا یارب!

معنی شعر اردو : قبر از جلوۃ یار آباد می شود، از وحشت قبر نجات دہ یارب.

سینی نورانی

وقتی کہ شخصی برای میت ایصال ثواب می کند جبرائیل علیہ والسلام آن را در سینی نورانی گذاشتہ در کنار قبر ایستادہ می شود و می گوید ای صاحب قبر این ہدیہ را اہل خانۃ شما فرستادہ است، قبول فرمائید این را شنیدہ خوشحال می شود و ہم سایہ اش بر اہل خود غمگین می گردد^(۲).

قبر میں آہ! گھپ اندھیرا ہے فضل سے کر دے چاندنا یارب!

معنی: آہ در قبر بسیار تاریکی است یا رب بفضل خود روشن بفرما.

اجر مساوی با تعداد مردگان

کسی کہ در قبرستان یازدہ بار سورۃ اخلاص را خواندہ ایصال ثواب مردگان نماید پس مساوی بہ تعداد مردگان ایصال ثواب کنندہ را اجرش می رسد^(۳).

(۱) شرح الصدور، باب ما ینفع المیت فی قبرہ، ص ۳۰۵.

(۲) شرح الصدور، باب ما ینفع المیت فی قبرہ، ص ۳۰۸.

(۳) کشف الخفاء، ج ۲، ص ۲۵۲، شمارۃ حدیث (۲۶۲۹).

اهل قبور سفارش می کنند

شافع مجرمین صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد می فرمایند: کسی که بر قبرستان گذر کرد و سورة فاتحه، سورة اخلاص و سورة تکاثر را خوانده بعد این دعا را بخواند "خدایا آنچه از قرآن خواندم ثوابش را بر مرد و زن مؤمن و مؤمنه برسان" پس آن صاحب قبر سفارش کننده آن ایصال ثواب کننده می گردد^(۱).

هر بھلے کی بھلائی کا صدقہ اس برے کو بھی کر بھلا یارب!

ترجمہ: خدایا بخاطر نیکی ای ہر نیک، این شخص بد را نیک بگردان.

ثواب سورة اخلاص

حضرت سیدنا حماد مکی می فرمایند: من شبی در قبرستان مکة مکرمہ خوابیدم، دیدم کہ صاحبان قبور حلقہ در حلقہ ایستاده اند من از آنها پرسیدم، آیا قیامت برپا شده است؟ آنها جواب دادند: خیر! سخن اینجا است کہ یک برادر مسلمان سورة اخلاص را خوانده بر ما ایصال ثواب فرموده ما همان ثواب را مدت یکسال است کہ بین تقسیم می کنیم^(۲).

چاهی برای ایصال ثواب ام سعد

حضرت سیدنا سعد بن عبادہ رضی الله تعالی عنه عرض کردند: یا رسول الله! مادرم وفات کردہ، من از طرف او می خواهم صدقہ بدھم کدام صدقہ افضل

(۱) شرح الصدور، باب في قراءت القرآن للمیت أوعلى القبر، ص ۳۱۱.

(۲) شرح الصدور، باب في قراءت القرآن للمیت أوعلى القبر، ص ۳۱۲.

خواهد بود؟ آن حضرت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم فرمودند: "آب" بناءً او چاهی حفر کرده و فرموده این برای ام سعد رضی الله تعالی عنها است^(۱).

برادران عزیز اسلامی! سیدنا سعد بن عبادہ رضی الله تعالی عنه فرمود: که این چاه برای ام سعد است معنی اش این است که این چاه برای ایصال ثواب مادر سعد (ام سعد) می باشد، از این معلوم گردید که گاو یا گوسفند مسلمانان به طرف اولیاء الله منسوب گردیده مثلاً چنین گفته شود که این گوسفند سیدنا غوث الثقلین است، در این هیچ مانعی نخواهد بود که مراد از این هم این است که این گوسفند برای ایصال ثواب حضرت سیدنا غوث پاک می باشد و حیوان قربانی را هم مردم به یکدیگر منسوب می کنند مثلاً شخصی قربانی خود را خریده به طرف منزل خود می آورد و اگر از او پرسیده شود که این مال کیست؟ پس او جواب خواهد داد که این گاو یا گوسفند مال من است، در صورتی که براین گوینده اعتراضی نیست پس بر گوینده "گوسفند غوث پاک" هم اعتراض شده نمی تواند، درحقیقت مالک هر چیز خدای عزوجل است اگر گاو قربانی باشد و یا گوسفند حضرت غوث پاک، در وقت ذبح بر هر ذبیحه نام الله عزوجل گفته می شود، خداوند از چنین وسوسه ها نجات عطا فرماید.

به نسبت هفده حروف "در نیاز اولیاء شفا هست" هفده گل مدنی ایصال ثواب

مدینه ۱: فرض، واجب، سنت، نفل، نماز، روزه، زکات، حج، بیان، درس، سفر در قافله مدنی، مدنی انعامات، دعوت نیکی، مطالعه کتاب دینی،

(۱) سنن أبي داود، کتاب الزکاة، باب فی فضل سقی الماء، ج ۲، ص ۱۸۰، شماره حدیث (۱۶۸۱).

کوشش انفرادی برای کارهای مدنی و غیره هر عمل نیک را ایصال ثواب کرده می توانید.

مدینه ۲: فاتحة سوم میت، دهم، چهلم و سالگرد وفات، همه خوب اند که همین ها وسیله ایصال ثواب می باشند، در شریعت دلیل ناجایز نبودن سوم و غیره خود دلیل بر جواز آن است و دعا کردن زندگان برای میت از قرآن ثابت شده که اصل ایصال ثواب است چنانچه ارشاد خداوندی است:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ [الحشر: ۱۰]
وآنهايي که بعد از ايشان مي آيند عرض مي کنيد اي خدای ما بيا مرز ما را و آن برادران ما را که قبل از ما ايمان آوردند.

مدینه ۳: غذای سوم و غیره در صورتی از مال باقی مانده میت کرده می توانید که همه ورثا بالغ باشند و همه آنها اجازه دهند، اگر یکی از ورثا هم نابالغ باشد پس مطلقاً حرام است بلی بالغ از سهم خود کرده می تواند.

مدینه ۴: اگر اهل خانه میت غذای سوم را آماده کنند پس اغنیاء از آن نخورد فقط به فقراء بدهند. (ملخص از بهار شریعت)

مدینه ۵: بچه یکروزه را نیز ایصال ثواب کرده می توانید در سوم و غیره آن مانعی نیست. (ملخص از بهار شریعت)

مدینه ۶: کسی که زنده است برای او هم بلکه مسلمانی که تاکنون تولد نشده او را هم قبلاً ایصال ثواب کرده می توانید.

مدینه ۷: جن های مسلمان را هم ایصال ثواب کرده می توانید.

مدینه ۸: یازدهمین، رجبی شریف (یعنی ۲۲ رجب المرجّب را باخاطر سیدنا امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنه نذر دادن) و غیره جایز است در ظرف مخصوص شیر و سرشیر دادن ضروری نیست، آن را از خانه بیرون هم برده می توانید در ظرف دیگر هم خورده می توانید.

مدینه ۹: غذای فاتحة بزرگان را تعظیماً نذر و نیاز می گویند و این نیاز تبرک است، این غذا را امیر و غریب می توانند بخورند.

مدینه ۱۰: در غذای ایصال ثواب شرکت مهمان شرط نیست اگر افراد خانه خود هم بخورند باز هم هیچ اشکالی نخواهد داشت.

مدینه ۱۱: روزانه هر قدر غذا می خورید^(۱) اگر در آن نیت و ارادة ایصال ثواب امام و یا ولی بنمائید پس مورد قبول الله عزوجل و محبوبش خواهد بود، مثلاً در صبحانه نیت کنید که ثواب صبحانه امروز به روح پاک تاجدار مدینه و بوسیلة آن به تمام انبیاء کرام علیهم الصلاة والسلام برسد نهار را نیت کنید که این غذای را که اکنون می خوریم و یا خوردیم ثوابش به حضرت غوث اعظم و تمام اولیاء کرام برسد، در غذای شب نیت کنید که ثوابش به امام اهل سنت امام احمد رضا خان و هر مرد و زن مسلمان برسد

(۱) خوردن غذای حلال مباح است، درین غذا هر اندازه که نیت احسن تر باشد بهمان پیمانه ثواب رو به افزایش می باشد، مثلاً این نیت را نماید که عبادت، تلاوت، امور آخرت و حسب ضرورت برای کسب رزق حلال در جستجو آن انرژی و نیروی کافی بدست آرم. برای معلومات بیشتر از مکتبة المدینه نوار بیان شده (ثمر نیت) را سماعت فرمائید.

مدینه ۱۲: قبل از خوردن غذا ایصال ثواب نمائید یا بعد از آن هر دو درست است.

مدینه ۱۳: اگر بتوانید (از منافع نه بلکه از مجموع درآمد یک در صد بگذارید و آنهای که کارمند هستند از حقوق ماهیانه نیز یک در صد بگذارند و این پول جمع شده کتب دینی خریده تقسیم نمائید یا در یک کار نیکی مصرف کنید ان شاء الله برکاتش را خواهید یافت.

مدینه ۱۴: داستان عجیب سرشهاده، قصه زن و قصه سیده و غیره همه قصه های حیرت انگیز اند آنها را هرگز نخوانید، بهمین ترتیب یک نوع نوشته ای را بنام وصیت نامه بین مردم تقسیم می نمایند که در آن خواب فلان شیخ احمد درج است اینهم دروغ است، در پایین آن تعداد چاپ کردن فضیلت آن ذکر است و ضررهای تقسیم نه کردن آن نیز تحریر است، برچنین نوشته ها باور نکنید.

مدینه ۱۵: هر اندازه ایصال ثواب نمائید از رحمت الله عزوجل امید است که همه را مکمل خواهد رسید. چنین نیست که ثواب تقسیم گردیده اندک اندک خواهد رسید. (ردالمحتار)

مدینه ۱۶: در ثواب ایصال ثواب کننده هیچ کمی بوجود نخواهد آمد بلکه امید است که او به همان اندازه کسانی را که ایصال ثواب نموده مساوی با تعداد مجموع آنها او را هم ثواب خواهد رسید. مثلاً کار نیکی را انجام داد که بوسیله آن او را ده نیکی برسد حال او ده مرده را ایصال ثواب نموده پس هر یک را ده ده ثواب میرسد درحالی که ایصال ثواب کننده را یکصد و ده ثواب و اگر یک هزار مرده را ایصال ثواب

نماید پس او را ده هزار و ده نیکی خواهد رسید. (ملخص از فتاوی رضویه)

مدینه ۱۷ : ایصال ثواب فقط برای مسلمان کرده می توانید ، کافر یا مرتد را ایصال ثواب کردن یا او را مرحوم گفتن کفر است.

طریقه ایصال ثواب

برای ایصال ثواب در دل نیت کردن کافی است، مثلاً کسی را یک ریال خیرات دادید یا یکبار درود شریف خواندید یا کسی را یک سنت یاد دادید یا دعوت به نیکی دادید یا بیان سنت ها را نمودید الغرض هر نیکی را که انجام دادید شما در دل همین ترتیب نیت کنید، مثلاً الان سنتی را که گفتم ثوابش به آن حضرت صلی الله تعالی علیه وآله وسلم برسد ان شاء الله ثواب می رسد، بیش ازین هر نیتی که بنمائید او را هم خواهد رسید بابت دل اگر بزبان هم بگوئید سنت صحابه کرام است چنانچه در حدیث سعد گذشت که چاه را حفر کرد و فرمود این برای ام سعد است.

طریقه مروجۀ ایصال ثواب :

امروز در بین مسلمانان خصوصاً بعد از غذا خوردن فاتحه ای که رایج است آنهم بسیار خوب است غذای را که ایصال ثواب کرده می شود همه را یا کمی از آنها و نیز یک گلاس را پر از آب کرده همه را پیش رو بگذارید.

حَالِ أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
خوانده یکبار:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا
أَعْبُدُ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ لَكُمْ
دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

سه بار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (1) اللَّهُ الصَّمَدُ (2) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (3)
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (4)

یک بار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (1) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (2) وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ
إِذَا وَقَبَ (3) وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ (4) وَمِنْ شَرِّ
حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (5)

یک بار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ (1) مَلِكِ النَّاسِ (2) إِلَهِ النَّاسِ (3) مِنْ
 شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (4) الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ
 (5) مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ (6)

یک بار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (1) الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (2)
 الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (3) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (4) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ
 نَسْتَعِينُ (5) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (6) صِرَاطَ
 الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ (7)

یک بار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الم (1) ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ (2) الَّذِينَ
 يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (3)
 وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ
 هُمْ يُوقِنُونَ (4) أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
 الْمُفْلِحُونَ (5)

و بعد از آن این پنج آیات را بخوانید

وَالْهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ
 إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ
 مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ
 وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا [الأحزاب : 40]
 وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ [الأنبياء : 107]
 إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا
 عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا [الأحزاب : 56]

اکنون درود شریف بخوانید

صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَآلِهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 صلاة و سلاماً عليك يا رسول الله

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ (180) وَسَلَامٌ عَلَى
 الْمُرْسَلِينَ (181) وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (182)

واکنون دست بلند کرده فاتحه خواننده به آواز بلند الفاتحه بگوید همه
 آهسته سوره فاتحه بخوانند اکنون کسی که این فاتحه بدستور او صورت می
 گردد این گونه اعلان نماید.

برادران عزیز اسلامی! آنچه شما خواننده اید ثوابش را بمن بدهید تمام
 حاضرین بگویند بتو بخشیدیم، اکنون آن شخص ایصال ثواب کند قبل از نوشتن

الفاظ ایصال ثواب امام اهل سنت حضرت مولانا شاه احمد رضا خان سوره های را که قبل از فاتحه تلاوت فرموده اند آن را تحریر می نمایم.

طریقه فاتحه کردن اعلیحضرت

یکبار سورة الفاتحه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (1) الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (2)
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (3) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (4) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ
نَسْتَعِينُ (5) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (6) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ (7)
یکبار آیه الكرسی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا
فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ
عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ [البقرة : 255]

سه بار سورة الاخلاص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (1) اللَّهُ الصَّمَدُ (2) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ
(3) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (4)

طریقه دعا کردن برای ایصال ثواب

یا الله عزوجل آنچه خوانده شده (اگر غذا و غیره باشد پس اینطور هم بگویند) و اگر غذای ناچیز که تقدیم شده است بلکه تا امروز آنچه اعمال ناقابل که انجام گردیده آن اعمال ناقابل ما که لایق عرض نیست بلکه از فضل و کرم خود ثواب مرحمت فرما و آن را از طرف ماه به بارگاه محبوب خود بطور نذر برسان به وسیله تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم تمام انبیای کرام، صحابه کرام، تمام اولیای عظام این نذر را برسان. توسط تاجدار مدینه از سیدنا آدم علیه الصلوة والسلام تا حال آنچه انسان و جنات که مسلمان شده اند یا تا قیامت مسلمان می شوند به همه برسان در این مدت آنچه از حضرات بزرگان را که خاصاً ایصال ثواب کردنی می باشید نام آنها را هم ذکر نمائید. مادر و پدر خود را و دیگر بستگان را و پیر و مرد خویش نیز ایصال ثواب نمائید. (از فوت شدگان نام هریکی را که ذکر نمائید آنها را خوشحالی میرسد) اکنون حسب معمول دعا را اختتام دهید (اگر اندک اندک غذا و آب می ماند پس آنها در غذاها و آبهای دیگر بریزید)

BKamrnBd.TTF

BFerdosi.TTF

BHoma.TTF

BJadidBd.TTF

BKamran.TTF

هشدار!

وقتی که نزد شما نیاز و یا سرگرمی دیگر دینی وجود داشت، در وقت فرارسیدن جماعت اگر مانع شرعی درمیان نبود پس بذریعه کوشش انفرادی باهمه مهمانان برای فضیلت جماعت بطرف مسجد بروید. چنانچه در اوقاتیکه بین آن نماز آید دعوت برگزار نکنید که مبادا باعث غفلت قرار گرفته معاذ الله جماعت فوت گردد، برای غذای نهار بعد از نماز ظهر و برای غذای شام بعد از نماز عشاء مهمانان را خواستن غالباً برای نمازهای باجماعت آسانی خواهد بود، میزبان، آشپز، تقسیم کننده غذا و غیره همه را باید که در وقت جماعت کارها تعطیل کرده نماز را باجماعت اهتمام نمایند در مصروفیت نیاز بزرگان کوتاهی کردن در نماز باجماعت که خداوند واجب گردانیده اشتباه بزرگی است .

طریقه حاضری مزار

نزد بزرگان از طرف قدم ها باید حاضری داد، در صورت آمدن از پشت آنها را زحمت رو گرداندن خواهد بود؛ لهذا بر مزار اولیا هم از طرف قدم های شان حاضر شده پشت بقبله و رو بطرف صاحب مزار کرده کم از کم به اندازه دو گز دور ایستاده بدین ترتیب سلام عرض نمائید:

السلام علیک یا ولی الله ورحمة الله وبرکاته

یکبار سورة فاتحه و یازده بار سورة اخلاص اول
وآخر یکبار درود شریف خوانده دست بلند کرده

مطابق طریقه متذکره بالا نام صاحب مزار را برده
ایصال ثواب کنید و دعا بخواهید در "احسن الوعا"
است که در قرب ولی دعا قبول می گردد.

بها رسنتها

الحمد لله عزوجل در ماحول مدني اي تحريك غير سياسي دعوت اسلامي براي تبليغ قرآن وسنت، بكثرت تعليم و تعلم سنت ها ميگردد، هر شب جمعه در مركز اين جنبش اسلامي كه بنام فيضان مدينه مي باشد بعد از نماز مغرب براي احيائي سنت ها اجتماع عظيم برپا ميگردد، از همه برادران اسلامي التجاء ميشود كه تمام شب را در اين مركز بپايان رسانند و از اين اجتماع بهره مند گردند و در قافله هاي عاشقان رسول صلي الله تعالى عليه وآله وسلم براي تربيت سنت ها سفر نمايند، و روزانه بذريعه فكر مدينه كارت انعامات مدني را حاصل كرده مطابق اعمال نيكي كه انجام ميدهند آنرا پُر كرده و به مسئول محله خود تحويل دهند، ان شاء الله عزوجل ببركت آن پايبنند سنت ها و متنفر از گناهان و براي حفاظت ايمان يك ذهن متفكرانه ساخته خواهد شود.

هر برادر اسلامي بايد اين تفكر را داشته باشد كه من براي اصلاح خود و ديگر برادران در همه دنيا سعي خواهم كرد، براي اصلاح خود به انعامات مدني عمل و براي اصلاح مردم دنيا در قافله هاي مدني سفر بايد كرد، ان شاء الله عزوجل.